

A C# 2008 és a .NET 3.5

Első kötet (1-19. fejezet)

Andrew Troelsen

2009

A C# 2008 és a .NET 3.5 – Első kötet (1-19. fejezet)
A negyedik kiadás magyarul, két kötetben
Pro C# 2008 and the .NET 3.5 Platform, Fourth Edition
Andrew Troelsen

Copyright 2008 by Apress.
Original English language edition published by Apress. Co Sound View Court 3B,
Greenwich CT 06830 USA. Copyright © 2008 by Apress Co.. Hungarian language
edition copyright © 2009 by SZAK Kiadó. All rights reserved.

Magyar fordítás (Hungarian translation) © SZAK Kiadó 2009.
Fordította a SZAK Kiadó fordítócsoportja: Domoszlai László, Erős Melinda, Erős
Szilvia, Iváncsy Renáta, Iváncsy Tamás, Lucza Mónika Tiber Melinda, Varga Péter
Lektor: Dávid Zoltán, MVP és Gincsei Gábor, MVP
Magyar nyelvi gondozás: Laczkó Krisztina

ISBN 978-963-9863-08-8

A könyv fordítása a Kilgray Kft. MemoQ (<http://www.memoqtm.com>) programjával készült, a szöveg helyességét és az elválasztásokat a MorphoLogic He-lyesek nevű programjával ellenőriztük.

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit a kiadó engedélye nélkül tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármilyen formában vagy eszközzel elektronikusan úton vagy más módon közölni.

SZAK Kiadó Kft. ■ Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja ■ 2060 Bicske, Diófa u. 3. ■ Tel.: 36-22-350-209 ■ Fax: 36-22-565-311 ■ www.szak.hu ■ e-mail: info@szak.hu ■ Kiadóvezető: Kis Ádám, e-mail: adam.kis@szak.hu ■ Főszerkesztő: Kis Balázs MCSE, MCT, e-mail: balazs.kis@szak.hu

Ezt a kiadást Milkónak, a csodamacsának, a 412-es szám alatt elítöltött
éveknek és csodálatos feleségemnek, Amandának ajánlom, aki türelmesen
várta, hogy elkészüljek újabb könyvem megírásával.

Tartalomjegyzék

Köszönetnyilvánítás.....	xxix
Bevezetés.....	xxxi
Mi egy csapat vagyunk, az Olvasó és én.....	xxxii
A könyv áttekintése.....	xxxiii
Első kötet.....	xxxiii
1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba.....	xxxiii
1. fejezet: A .NET filozófiája.....	xxxiii
2. fejezet: C#-alkalmazások készítése.....	xxxiv
2. rész: A C# alapvető építőelemei.....	xxxiv
3. fejezet: A C# alapvető építőelemei, I. rész.....	xxxiv
4. fejezet: A C# alapvető építőelemei, II. rész.....	xxxiv
5. fejezet: Egységbe zárt osztálytípusok definiálása.....	xxxv
6. fejezet: A származtatás és a polimorfizmus.....	xxxv
7. fejezet: Strukturált hibakezelés.....	xxxv
8. fejezet: Az objektumok életciklusa.....	xxxv
3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban.....	xxxvi
9. fejezet: Interfészek használata.....	xxxvi
10. fejezet: Gyűjtemények és generikus típusok.....	xxxvi
11. fejezet: Metodusreferenciák, események és lambdák.....	xxxvi
12. fejezet: Indexerek, operátorok és mutatók.....	xxxvii
13. fejezet: C# 2008 nyelvi újonságai.....	xxxvii
14. fejezet: Bevezetés a nyelvbe ágyazott lekérdezésekbe (LINQ).....	xxxvii
4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel.....	xxxvii
15. fejezet: A .NET-szerelvények.....	xxxviii
16. fejezet: Típusreflexió, késői kötés és attrribútumalapú programozás.....	xxxviii
17. fejezet: Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkönyvezetek.....	xxxviii
18. fejezet: Többszálú alkalmazások készítése.....	xxxviii
19. fejezet: A köztes nyelv (CIL) és a dinamikus szerelvények.....	xxxix

Második kötet.....	xxxxix
5. rész: Bevezetés a .NET alaposztálykönyvtárába	xxxxix
20. fejezet: Fájlműveletek és elkülönített tárolás	xxxix
21. fejezet: Bevezetés az objektumsorostás világába	xl
22. fejezet: ADO.NET 1. rész: Az elő kapcsolat	xl
23. fejezet: ADO.NET 2. rész: A bontott kapcsolat	xl
24. fejezet: A LINQ API programozása	xl
25. fejezet: A WCF	xli
26. fejezet: A WF	xli
6. rész: Felhasználói felületek.....	xli
27. fejezet: Windows Forms-programozás.....	xli
28. fejezet: A WPF és az XAML	xlii
29. fejezet: Programozás WPF-vezérlőelemekkel.....	xlii
30. fejezet: WPF 2D grafikus renderelés, erőforrások és témák.....	xlii
7. rész: Webes alkalmazások fejlesztése ASP.NET segítségével.....	xliii
31. fejezet: ASP.NET weboldalak készítése	xliii
32. fejezet: ASP.NET-vezérlőelemek, témák és mesteroldalak	xliii
33. fejezet: ASP.NET állapotkezelési technikák.....	xliii
8. rész: Függelék.....	xliiv
A függelék: A COM és a .NET együttműködése	xliiv
B függelék: Platformfüggetlen .NET-fejlesztés a Mondóval.....	xliiv
Ct szabadon letölthető fejezet — még több információ	xliiv
A könyv forráskódjainak igénylése.....	xliv
A lehetséges javítások	xlivi
Elérhetőség.....	xlivi
1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba	
1. A .NET filozófiája.....	3
Az előzmények áttekintése.....	4
Egy C/Win32 API programozó élete	4
Egy C++/MFC-programozó élete	4
Egy Visual Basic 6.0 programozó élete	5
Egy Java/J2EE-programozó élete	5
Egy COM-fejlesztő élete.....	6
Egy Windows DNA programozó élete.....	7

A .NET-megoldás	8
Bevezetés a .NET platform építőelemeibe (CLR, CTS és CLS)	9
Az alaposztálykönyvtárak szerepe	10
A C# előnyei	11
További .NET-alapú programozási nyelvek	13
Élet egy többnyelvű világban	14
A .NET-szerelvények áttekintése	15
Egyfajlos és többfajlos szerelvények	17
A közös köztes nyelv (CIL) szerepe	18
A közös nyelv előnyei	20
A közös nyelv fordítása platformfüggetlen utasítássá	21
A .NET-típusmetaadat szerepe	22
A szerelvény metaadatoknak szerepe	23
A közös típusrendszer (CTS)	23
Az egysegű típusrendszer osztálytípusai	24
Az egysegű típusrendszer interfész típusai	25
Az egysegű típusrendszer struktúrátípusai	25
Az egysegű típusrendszer felsorolt típusai	26
Az egysegű típusrendszer metódusreferencia-típusai	27
Az egysegű típusrendszer típusragjai	27
Valódi CTS-adattípusok	28
A közös nyelvi specifikáció (CLS)	29
A CLS-megfeleltetés biztosítása	31
A közös nyelvi futtatórendszer (CLR)	32
A szerelvény, a névter és a típus megkülönböztetése	33
A Microsoft-névterek szerepe	37
Programozott hozzáférés a névterekhez	38
Hivatkozás külső szerelvényekre	39
Szerelvények feltárása az ildasm.exe segítségével	40
A köztes nyelvi kód megtekintése	41
A típusmetaadat megtekintése	42
Szerelvény metaadatainak (manifesztumának) megtekintése	42
Szerelvények feltárása a Lutz Roeder's Reflector segítségével	43
A .NET-futtatókörnyezet telepítése	44
A .NET platformfüggetlen természete	44
Összefoglalás	46

2. C#-alkalmazások fordítása	49
A .NET 3.5 keretrendszer fejlesztőkészletének szerepe	49
A Visual Studio 2008 parancssor	50
C#-alkalmazások fordítása csc.exe használatával	51
Bemeneti és kimeneti célok megadása	52
Hivatkozás külső szereplvényekre	54
Hivatkozás több külső szereplvényre	55
Több forrásfájl fordítása	55
A C#-reakciófájlok használata	56
.NET-alkalmazás készítése TextPad használatával	59
A C#-kulcsszószínezés bekapcsolása	59
A *.cs fájlszűrő konfigurálása	60
A csc.exe integrálása	61
Futtatási parancsok társítása menüelemekhez	62
.NET-alkalmazás készítése Notepad++ használatával	64
Az automatikus kiegészítési lista testreszabása	65
.NET-alkalmazás készítése SharpDevelop használatával	66
Egy egyszerű tesztprojekttel létrehozása	67
.NET-alkalmazás készítése Visual C# 2008 Express használatával	69
A Visual C# Express néhány jellegetessége	70
.NET-alkalmazás készítése Visual Studio 2008 használatával	71
A Visual Studio 2008 néhány jellegetessége	72
A .NET-keretrendszer kiválasztása a New Project párbeszédablak segítségével	72
A Solution Explorer használata	73
Hivatkozás külső szereplvényekre	74
Projektitulajdonosságok megtekintése	74
A Class View	75
Az Object Browser	76
Integrált támogatás a kódújratervezéshez	76
Kódbovítések és a környezetbe foglalt technológiája	79
A Visual Class Designer	81
Object Test Bench	84
Az integrált .NET Framework 3.5 dokumentációs rendszer	85
További .NET-fejlesztőeszközök	87
Összefoglalás	88

2. rész: A C# alapvető építőelemei

3. A C# alapvető építőelemei, I. rész 91

Egy egyszerű C#-program anatómiája.....	91
Variációk Main() metódusra.....	93
Alkalmazás-hibakód megadása.....	94
A parancssori argumentumok feldolgozása.....	96
Parancssori paraméterek megadása Visual Studio 2008-ban.....	98
Érdekes kitérő: a System.Environment osztály néhány további tagja.....	99
A System.Console osztály.....	100
A Console osztály alapvető bemenete és kimenete.....	101
A konzolkimenet formázása.....	102
Numerikus adatok formázása.....	103
Numerikus adatok formázása a parancssori alkalmazásokon túl.....	105
A System-adattípusok és gyorsazonosítók a C#-ban.....	106
Valtózódeklarálás és inicializálás.....	108
A beépített adattípusok példányosítása.....	110
Az adattípusok hierarchiája.....	110
A numerikus adattípusok tagjai.....	112
A System.Boolean tagjai.....	113
A System.Char tagjai.....	114
Értékek értelmezése sztringadatokból.....	114
A System.String típus.....	115
Egyszerű sztringkezelés.....	116
Sztringösszeftűzés.....	117
Vezérlőkéarakterek.....	118
Szó szerinti sztringek definiálása.....	119
A sztringek és az egyenlőség.....	120
A sztring megvalósíthatatlan.....	121
A System.Text.StringBuilder típus.....	123
System.DateTime és System.TimeSpan.....	125
Szűkítő és bővítő adattípus-konverziók.....	126
Hibacsapda állítása a szűkítő adatkonverzióknak.....	128
Projektszintű túlcsoordulás-ellenőrzés beállítása.....	131
Az unchecked kulcsszó.....	132
A System.Convert szerepe.....	132

4. A C# alapvető építőelemei, II. rész..... 141

Ciklus készítése a C#-ban.....	133
A for ciklus.....	133
A foreach ciklus.....	134
A while és a do/while ciklusszerkezetek.....	135
Elágazó szerkezetek és a reláció/egyenlőség-operátorok.....	136
Az if/else utasítás.....	136
A switch utasítás.....	138
Osszefoglalás.....	139

Metódusok és paramétermódosítók.....	141
Az alapértelmezett paraméterátadási viselkedés.....	142
Az out módosító.....	144
A ref módosító.....	145
A params módosító.....	147
A tag túlterhelésének megértése.....	149
Tömbök kezelése a C#-ban.....	151
A C# tömbinicializáló szintaxisa.....	152
Objektumtömb definíciója.....	153
Munka a többdimenziós tömbökkel.....	154
Tömbök mint paraméterek (és visszatérési értékek).....	156
A System.Array összetétel.....	156
Az Enum típus.....	159
Az enum alapjául szolgáló tároló vezérlése.....	160
Felsorolások deklarálása és használata.....	160
A System.Enum típus.....	162
Felsorolás név/érték pártjának dinamikus feltárása.....	162
A struktúrátípus.....	165
Struktúrávaltozók létrehozása.....	167
Érték- és referenciátípusok.....	169
Érték- és referenciátípusok, valamint az értékadó operátor.....	170
Referenciátípusokat tartalmazó értéktípusok.....	172
Referenciátípusok átadása értékként.....	174
Referenciátípusok átadása referenciaként.....	176
Érték- és referenciátípusok: további részletek.....	177
Nullázható típusok a C#-ban.....	179
Munka a nullázható típusokkal.....	180
A ?? operátor.....	181
Osszefoglalás.....	182

5. Beágyazott osztálytípusok definiálása	183
Bevezetés a C# osztálytípusaiba.....	183
Objektumok memóriaterületének lefoglalása	
a new kulcsszóval	186
A konstruktor	187
Az alapértelmezett konstruktor szerepe.....	188
Egyedi konstruktor definiálása	189
Az újradefiniált alapértelmezett konstruktor	190
A this kulcsszó szerepe	191
Konstruktorhívások láncolása a this kulcsszóval	193
A konstruktorok lefutásának sorrendje	196
A static kulcsszó	198
Statikus metódusok (és mezők) definiálása	199
Statikus adatok definiálása	200
Statikus konstruktorok definiálása	203
Statikus osztályok definiálása	205
Az objektumorientált programozás alappillérei	207
Az egységbe záras	208
A származtatás	209
A polimorfizmus	210
Hozzáférés-módosítók a C#-ban	212
Az alapértelmezett hozzáférés-módosítók	213
Hozzáférés-módosítók és beágyazott típusok	214
Az első pillér: az egységbe záras a C#-ban	215
Egységbe záras tradicionális lekérdezők és módosítók használataival	216
Egységbe záras típusutalajdonságok használataival	218
A tulajdonságok belső reprezentációja	220
A get/set utasítástulajdonságok láthatósági szintjeinek vezérlése	222
Csak olvasható és csak írható tulajdonságok	223
Statikus tulajdonságok	224
Konstans adatok	226
Írásvédett mezők	227
Statikus írásvédett mezők	228
Részleges típusok	229

A C#-forráskód dokumentálása XML segítségével.....	231
Az XML-fájl generálása.....	234
XML-megjegyzések átalakítása az NDoc-on keresztül.....	235
Az elvégzett munka eredményének láthatóvá tétele.....	237
Összefoglalás.....	238
6. A származtatás és a polimorfizmus..... 239	
A származtatás alapvető szerkezete.....	239
Az osztálytípus szülőosztálya.....	240
Több osztály.....	242
A sealed kulcsszó.....	243
Osztálydiagramok készítése a Visual Studio 2008-ban.....	245
A második pillér: a származtatás.....	246
Osztály konstruktorának meghívása a base kulcsszóval.....	249
Családi titok megtartása: a protected kulcsszó.....	251
Lezárt osztály hozzáadása.....	252
A tartalmazás és a deleghálás.....	254
A beágyazott típus definiálása.....	255
A harmadik pillér: a polimorfizmus támogatása.....	258
A virtual és override kulcsszavak.....	259
Virtuális tagok felülbírálása a Visual Studio 2008 segítségével.....	261
A virtuális tagok lezárása.....	262
Az absztrakt osztályok.....	263
Polimorfikus interfész építése.....	265
Tagok eltávolítása.....	270
Az osztály, a lezárazott osztály és a típusmódosítási szabályok.....	272
Az as kulcsszó.....	274
Az is kulcsszó.....	274
A fő szülőosztály: a System.Object.....	275
A System.Object.ToString() felüldefiniálása.....	279
A System.Object.Equals() felüldefiniálása.....	280
A System.Object.GetHashCode() felüldefiniálása.....	281
A módosított Person osztály tesztelése.....	282
A System.Object statikus tagjai.....	283
Összefoglalás.....	284

7. A strukturált kivételkezelés	285
Hibák, programhibák és kivételek	285
A kivételkezelés szerepe a .NET-ben	286
A .NET-kivételkezelés	288
A System.Exception osztály	288
A lehető legegyszerűbb példa	290
Altalanos kivétel dobása	292
Kivételek elkapása	294
A kivétel tulajdonságainak beállítása	295
A TargetSite tulajdonság	295
A StackTrace tulajdonság	297
A HelpLink tulajdonság	297
A Data tulajdonság	298
Rendszerszintű kivételek (System.SystemException)	301
Alkalmazásszintű kivételek (System.ApplicationException)	302
Egyedi kivétel készítése, 1. rész	302
Egyedi kivétel készítése, 2. rész	305
Egyedi kivétel készítése, 3. rész	306
Többszörös kivételek feldolgozása	308
Altalanos catch utasítások	310
Kivételek továbbdobása	311
Belső kivételek	311
A finally blokk	313
Ki mit dob?	314
A kezeletlen kivételek eredménye	315
Kezeletlen kivételek hibakeresése a Visual Studio használatával	315
Összefoglalás	317
8. Az objektumok élettartama.....	319
Osztályok, objektumok és referenciák	319
Az objektumok élettartama	321
A new kulcsszó köztes nyelve	322
Objektumreferenciák null értékre állítása	323
Az alkalmazás gyökerelemének szerepe	325
Az objektumgenerációk	327
A System.GC típus	328
A személggyűjtés kikényszerítése	330

3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban

9. Interfészek használata..... 349

Az Interface típus	349
Az interfész típusok és absztrakt osztályok	351
Összehasonlítása	354
Saját interfészek definiálása	356
Az interfész implementálása	358
Interfésztagek hívása az objektumon	360
Az interfészreferenciák megszerzése: az as kulcsszó	360
Az interfészreferenciák megszerzése: az is kulcsszó	361
Interfészek mint paraméterek	364
Interfészek mint visszatérési értékek	364
Interfésztípusok tömbje	366
Interfészimplementálás a Visual Studio 2008 segítségével	367
Névutközés feloldása explicit interfészimplementációval	371
Interfészhierarchia tervezése	372
Többszörös örökletes interfésztípusokkal	375
Felsorolható típusok készítése (IEnumerable és IEnumerator)	379
Iterátor metódus készítése a yield kulcsszóval	380
Nevesített iterátor létrehozása	381
Az iterátormetódusok belső reprezentációja	383
Klónozható objektumok készítése (ICloneable)	385
Egy összetettebb klónozási példa	389
Összehasonlítható objektumok készítése (IComparable)	392
Többszörös rendezési sorrend megadása (IComparable)	394
Egyedi tulajdonságok, egyedi rendezési típusok	395
A Callback interfész	399
Összefoglalás	399

10. Gyűjtemények és generikus típusok 401

A System.Collections névtér interfészei.....	401
Az ICollection interfész.....	403
Az IDictionary interfész.....	403
Az IDictionaryEnumerator interfész.....	404
Az IList interfész.....	404
A System.Collections névtér osztálytípusai.....	405
Az ArrayList típus használata.....	406
A Queue típus használata.....	408
A Stack típus használata.....	409
A System.Collections.Specialized névtér.....	410
A bedobozolás, kidobozolás és a System.Object kapcsolata.....	412
A dobozolásról járó probléma.....	415
A típusbiztonság és az erősen típusos gyűjtemények.....	416
Egyedi gyűjtemény készítése.....	417
Az erősen típusos gyűjtemények és a dobozolás.....	419
A System.Collections.Generic névtér.....	421
A List<T> típus vizsgálata.....	423
Saját generikus metódusok létrehozása.....	426
A típusparaméterek kikövetkeztetése.....	427
Generikus struktúrák és osztályok létrehozása.....	429
A default kulcsszó a generikus kódban.....	430
Saját generikus gyűjtemény készítése.....	432
A saját generikus gyűjtemény korlátai.....	433
Típusparaméter korlátozása a where kulcsszó használatával.....	435
Az operátorkorlátozások hiánya.....	438
Generikus ösztály létrehozása.....	439
Generikus interfész létrehozása.....	440
Összefoglalás.....	442

11. Metódusreferenciák, események és lambdák 443

A.NET-metódusreferencia.....	443
A metódusreferencia definiálása C#-ban.....	445
A System.MulticastDelegate és System.Delegate alaposztályok.....	448
A legegyszerűbb metódusreferencia.....	449
A metódusreferencia-objektum vizsgálata.....	452

A Car típus utólagos módosítása metódusreferenciákkal	453
Többes küldés engedélyezése	457
Cél eltávolítása a metódusreferencia hívási listájáról	459
Egy összetettebb metódusreferencia	460
Metódusreferenciák mint paraméterek	461
Az átírányító kód elemzése	464
Metódusreferenciák kovarianciája	465
Generikus metódusreferencia készítése	468
A generikus metódusreferencia szimulációja	469
C#-események	471
Az event kulcsszó	472
Eseménykezelés a felszín alatt	474
A bejövő események figyelése	476
Esemény beregisztrálásának egyszerűsítése	477
a Visual Studio 2008 használatával	478
Egy „korrekt” esemény	478
A generikus EventHandler<T> metódusreferencia	480
Névtelen metódusok a C#-ban	481
„Külső” változók elérése	483
A metóduscsoport átalakítása	484
A C# 2008 lambda operátora	486
A lambda kifejezések részletezése	489
Argumentumok feldolgozása több utasításon keresztül	490
A CarDelegate példa áttekintése lambda kifejezések használatával	492
lambda kifejezések több paraméterrel (vagy paraméterek nélkül)	494
Összefoglalás	496
12. Indexelők, operátorok és mutatók	497
Az indexelő metódus	497
Objektumok indexelése sztringértékekkel	500
Az indexelő metódusok túlterhelése	501
Az indexelő metódusok belső ábrázolása	502
Többdimenziós indexelők	503
Indexelő definíciók interfésztípusokon	503

Az operátor-tülterheles.....	504
Kétooperandusú operátorok tülterhelese.....	506
Mi a helyzet a += és -= operátorokkal?.....	508
Egyoperandusú operátorok tülterhelese.....	509
Az egyenlőségvizsgáló operátorok tülterhelese.....	510
Összehasonlító operátorok tülterhelese.....	511
A tülterhelt operátorok belső ábrázolása.....	512
Zárzó az operátor-tülterheléstől.....	514
Egyedi típuskonverziók.....	515
A numerikus konverzió.....	515
Konverzió az egymásból származó osztálytípusok között.....	516
Egyedi konverziós rutinok készítése.....	517
A Square típus további explicit konverziói.....	520
Implicit konverziós rutinok definíciója.....	521
Az egyedi konverziós rutinok belső ábrázolása.....	523
Mutatótípusok használata.....	524
Az unsafe kulcsszó.....	526
A * és az & operátor.....	528
A nem felügyelt (és felügyelt) cseréltűgvény.....	528
Mezőleíres mutatókkal (a -> operátor).....	530
A stackalloc kulcsszó.....	530
Típuspeldány rögzítése a fixed kulcsszóval.....	531
A sizeof kulcsszó.....	532
A C# előfordítói direktívái.....	533
Kódregiók megadása.....	534
Feltételes kódfordítás.....	535
Összefoglalás.....	537

13. A C# 2008 nyelv szolgáltatásai 539

Implicit típusú lokális változók.....	539
A var használata foreach szerkezetekben.....	541
Az implicit típusú változókra vonatkozó korlátozások.....	542
Implicit típusú lokális tömbök.....	543
Az implicit típusú adatok erősen tipizáltak.....	544
Az implicit típusú lokális változók előnye.....	545
Automatikus tulajdonságok.....	546
Interakció automatikus tulajdonságokkal.....	548
Az automatikus tulajdonságok elérésének korlátozása.....	549
Az automatikus tulajdonságok és az alapértelmezett értékek.....	549

Bővítő metódusok.....	551
A bővítő metódusok definiálása	552
A bővítő metódusok meghívása példányszinten	553
A bővítő metódusok statikus meghívása	555
A bővítő metódus hatóköre	555
A bővítő metódusokat definiáló típusok importálása	557
IntelliSense a bővítő metódusokhoz.....	558
Bővítő könyvtárak létrehozása és használata	559
Interfész típusok kiterjesztése bővítő metódusokkal	560
Részleges metódusok	562
A részleges metódusok első pillantásra	563
A részleges metódusok használata	565
Az objektuminitializáló szintaxis.....	566
Egyedi konstruktor meghívása az initializációs szintaxissal	568
A belső típusok inicializálása	569
Gyűjtemény inicializálók	571
Névtelen típusok	572
A névtelen típusok belső ábrázolása	573
A ToString() és a GetHashCode() megvalósítása	575
Az egyenlőség szemantikája névtelen típusoknál	576
Névtelen típusokat tartalmazó névtelen típusok	578
Összefoglalás.....	579
14. A LINQ. Bevezetés	581
A LINQ szerepe	581
A LINQ-kifejezések jellemzői	583
(típzáltsággal és kiterjeszthetőséggel)	583
Alapvető LINQ-szerelvények	583
Bevezetés a LINQ lekérdező kifejezésekbe	585
A LINQ és az implicit típusú lokális változók	588
A LINQ és a bővítő metódusok	590
A késleltetett futtatás szerepe.....	591
Az azonnali futtatás szerepe	592
A LINQ és a generikus gyűjtemények.....	593
A LINQ-kifejezés alkalmazása	594
A LINQ és a nem generikus gyűjtemények	595
Adatok szűrése az OFType<T>() használatával.....	596

A LINQ-lekérdezésoперátorok belső ábrázolása	597
Lekérdező kifejezések létrehozása lekérdézésoперátorok segítségével. Ismételtes	598
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a lambdák használatával	599
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a névtelen metódusok használatával	601
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a nyers metódusreferenciák használatával	602
A LINQ-lekérdezésoперátorok	603
Elemek számának meghatározása	604
az Enumerable segítségével	604
Egyszerű tesztprojekekre létrehozása	605
A kiválasztó szintaxis alapjai	606
Adatok egy részhalmozának kinyerése	608
Új adattípusok leképezése	609
Az eredményhalmoz-elemek sorrendjének megfordítása	610
Kifejezések rendezése	610
Különbségek keresése	611
LINQ-lekérdezések: szigetek a szigeteken?	612
Lekérdezésoперátorok transzformálása Array típusa	614
Osszefoglalás	615

4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel

15. A .NET-szerelvények	619
Egyedi névtér definíciója	619
A típus teljesen meghatározott neve	621
Definíció alnevek használata	623
Begyazott névtér létrehozása	624
A Visual Studio 2008 „alapértelmezett névtér”	625
A .NET-szerelvények szerepe	626
A szerelvények a kód újrafelhasználását segítik	626
A szerelvények típushatárokat definiálnak	627
A szerelvények verzióval rendelkező egységek	627
A szerelvények önleírók	627
A szerelvények konfigurálhatók	628

A .NET-szerelvények felépítése.....	628
A Win32-fejlec.....	629
A CLR-fejlec.....	630
A köztes nyelvi kód, a típusmetaadat és a szerelvénymanifestum.....	631
Optionális szerelvény-erőforrások.....	631
Egyfájlos és többfájlos szerelvények.....	632
Egy allományból álló szerelvény készítése és használata.....	634
A manifestum.....	638
A köztes nyelvi kód.....	639
A típusmetaadat.....	640
C#-ügyfelalkalmazás készítése.....	641
Visual Basic ügyfelalkalmazás készítése.....	643
A nyelvek közti származtatás.....	644
Több allományból álló szerelvény készítése és használata.....	645
Az ufo.netmodule fájl.....	647
Az airvehicles.dll fájl.....	647
A többfájlos szerelvény használata.....	648
Privát szerelvények.....	649
A privát szerelvény azonosítója.....	650
A keresési sorrend (probing) megadása.....	651
Privát szerelvények beállítása.....	651
Konfigurációs fájlok és a Visual Studio 2008.....	654
A .NET Framework konfiguráló segédprogramja.....	655
Megosztott szerelvények.....	657
Erős nevek megértése.....	658
A CarLibrary.dll ellátása erős névvel.....	660
Erős nevek hozzárendelése a Visual Studio 2008 segítségével.....	662
Megosztott szerelvények telepítése/eltávolítása.....	662
a globális szerelvénytárba.....	662
A megosztott szerelvények felhasználása.....	664
A SharedCarLibClient manifestuma.....	665
A megosztott szerelvények konfigurálása.....	666
Az aktuális megosztott szerelvény befagyaszttása.....	667
A megosztott szerelvény 2.0.0.0 verziójának elkészítése.....	668
Dinamikus átírányítás a megosztott szerelvények.....	670
meghatározott verziókba.....	670
A .NET Framework konfiguráló programja – ismét.....	672

A GAC belső felépítése	673
Kibocsátó házirenddel rendelkező szerelvény	674
A kibocsátó házirend leltára	676
A <codeBase> elem	677
A System.Configuration névtér	679
A gépi szintű konfigurációs fájl	680
Összefoglalás	681

16. Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú

683 programozás .....

A metadatok szükségessége	683
Az EngineState felsorolás (részleges) metadata	685
A Car típus (részleges) metadata	686
A TypeRef	687
A definiáló szerelvény leírása	687
A hivatkozott szerelvények leírása	688
Sztringliterálok leírása	688
A reflexió	689
A System.Type osztály	690
Típusreferencia megszerzése a System.Object.GetType()	691
segítségével	
Típusreferencia megszerzése a System.Type.GetType()	692
segítségével	
Típusreferencia készítése a typeOf() segítségével	693
Egyedi metaadat-nézegető létrehozása	693
A metódusok reflexiója	693
Mezők és tulajdonságok reflexiója	694
A típus által megvalósított interfészek reflexiója	695
Egyéb érdekességek megjelölése	695
A Main() metódus megvalósítása	695
Generikus típusok reflexiója	697
Metódusparaméterek és visszatérési értékek reflexiója	698
Dinamikusan betöltődő szerelvények	700
Megosztott szerelvények	702
A késői kötés	704
A System.Activator osztály	705
Paraméter nélküli metódusok hívása	706
Paraméterekkel rendelkező metódusok hívása	707

Programozás attribútumokkal.....	708
Attribútumok feldolgozása	709
Attribútumok alkalmazása a C# nyelvben.....	710
Attribútumok konstruktorparamétereinek meghatározása.....	712
Az Obsolete attribútum működés közben.....	713
C#-attribútum rövidített formája.....	713
Egyedi attribútum készítése.....	714
Egyedi attribútumok alkalmazása.....	715
Nevesített tulajdonság szintaxisa	716
Az attribútumok használatainak korlátozása	716
Alkalmazásszintű (és modulszintű) attribútumok.....	718
A Visual Studio 2008 AssemblyInfo.cs fájlja.....	718
Attribútumok korai kötés használatával.....	720
Attribútumok késői kötés használatával.....	721
Reflexió, késői kötés és egyedi attribútumok kifejtése	723
Kiterjeszthető alkalmazás készítése	724
A CommonSnapppableTypes.dll létrehozása.....	725
C# beépülő modul létrehozása	726
Visual Basic beépülő modul készítése	726
Kiterjeszthető Windows Forms-alkalmazás készítése	727
Összefoglalás.....	731

17. Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek..... 733

A tradicionális Win32-es folyamat áttekintése	733
A szálak áttekintése	734
Folyamatok kezelése a .NET platformban	736
A futó folyamatok listázása	739
Egy adott folyamat vizsgálata.....	740
Egy folyamat szálkészletének vizsgálata.....	741
Egy folyamat modulkészletének vizsgálata.....	743
Folyamatok programozott indítása és leállítása	745
A .NET-alkalmazástartomány	746
Folyamat alkalmazástartományainak felsorolása	749
Új alkalmazástartományok programozott létrehozása.....	750
Alkalmazástartományok programozott eltávolítása	752
Az objektumkontextus határai.....	754
Kontextusváltó és kötött típusok.....	755

18. Többszálú alkalmazások létrehozása 761

A folyamat, az alkalmazástartomány, a kontextus és a szál kapcsolata	761
A konkurencia problémája	763
A szálszinkronizáció szerepe	764
A .NET-metódusreferenciák rövid áttekintése	764
A metódusreferenciák aszinkron viselkedése	767
A BeginInvoke() és az EndInvoke() metódusok	767
A System.IAsyncResult interfész	768
Metódushívás aszinkron módon	769
A hívó szál szinkronizálása	770
Az AsyncCallback metódusreferencia szerepe	771
Az AsyncResult osztály szerepe	773
Egyedi állapotadatok átadása és fogadása	774
A System.Threading.Thread osztály	775
Hozzáférés az aktuális szál statisztikáihoz	778
A Name tulajdonság	779
A Priority tulajdonság	780
Második szál létrehozása kódból	781
A ThreadStart metódusreferencia használata	782
A ParameterizedThreadStart metódusreferencia használata	784
Előterben és háttérben futó szálak	786
A konkurencia kérdése	787
Szinkronizáció a C# lock kulcsszavával	790
Szinkronizáció a System.Threading.Monitor típussal	792
Szinkronizáció a System.Threading.Interlocked típussal	793
Szinkronizáció a [Synchronization] attribútummal	795
Programozás időzített visszahívással	796
A CLR ThreadPool	798
A BackgroundWorker komponens	800
A BackgroundWorker típus használata	801
Adatfeldolgozás a BackgroundWorker típussal	803
Összefoglalás	805

19. A CIL és a dinamikus szerelevények szerepe	807
A CIL-programozás természete.....	807
CIL-direktívák, -attribútumok és -vezérlőkódok.....	808
A CIL-direktívák szerepe.....	809
A CIL-attribútumok szerepe	810
A CIL-vezérlőkódok szerepe.....	810
A CIL-vezérlőkódok/CIL-mnemonikok megkülönböztetése	810
Verem írása/olvasása: A CIL veremalapú természete.....	811
A round-trip engineering.....	813
A CIL-kódcímkek szerepe	817
Fejlesztés a CIL-lel: egy *.il fájl módosítása	818
A CIL-kód fordítása ilasm.exe használatával	820
CIL-kód fordítása SharpDevelop használatával.....	821
A peverify.exe szerepe	823
CIL-direktívák és -attribútumok	823
Külsőleg hivatkozott szerelevények meghatározása CIL-ben.....	823
Az aktuális szerelevény definiálása CIL-ben	824
Névter definiálása CIL-ben.....	825
Osztálytípusok definiálása CIL-ben	826
Interfészek definiálása és implementálása CIL-ben.....	827
Struktúrák definiálása CIL-ben.....	828
Felsorolt típusok definiálása CIL-ben	829
Generikus típusok definiálása a CIL-ben	829
A CILTypes.il fájl fordítása.....	830
.NET-alapoztálykönyvtár, C#- és CIL-adattípus-leképezések	832
Típustagok definiálása CIL-ben.....	833
Adatmezők definiálása CIL-ben	833
Típuskonstruktorok definiálása CIL-ben.....	834
Tulajdonságok definiálása CIL-ben.....	835
Tagparaméterek definiálása	835
A CIL-vezérlőkódok.....	836
A .maxstack direktíva.....	839
Lokális változók deklarálása CIL-ben.....	840
Paraméterek leképzése lokális változókba CIL-ben.....	841
A rejtett „this” referencia	842
Ciklusok reprezentációja a CIL-ben	843

.NET-szerelvény készítése köztes nyelven.....	844
A CILCars.dll létrehozása.....	844
A CILCarClient.exe létrehozása.....	847
Dinamikus szerelvények	850
A System.Reflection.Emit névtér	851
A System.Reflection.Emit.ILGenerator szerepe.....	852
Dinamikus szerelvénnyel generálása	853
A szerelvénnyel és a modulkészlet generálása.....	856
A ModuleBuilder típus szerepe	857
A HelloClass típus és a sztringtípusú tagváltozó generálása.....	859
A konstruktorok generálása	859
A SayHello() metódus generálása	861
Dinamikusan létrehozott szerelvénnyel használata.....	861
Összefoglalás.....	863
Tárgymutató.....	865
A szakmai lektorról	879
A szerzőről.....	881

Köszönetnyilvánítás

Jóllehet egyedül az én nevem jelenik meg a könyv borítóján, de a munka soha nem készülhetett volna el jó néhány tehetséges ember segítségével nélkül. A következőkben azokhoz szövegek, akik lehetővé tették, hogy ezt a könyvet megírjam.

Mindenekelőtt köszönet illeti az Apriss összes munkatársát, akikkel már több éve van szerencsém együtt dolgozni. Rendkívüli emberek, akik képesek voltak az én eredeti Word-dokumentumaimat tökéletesen prózává varázsolni. Hála köszönet érte. Már most nagyon várom, hogy mikor dolgozhatunk ismét együtt egy következő könyvön (de azért előtte szabadságolom magam egy időre).

Külön köszönöm technikai szerkesztőm, Gavin munkáját, aki annyi bölcs tanáccsal segített, hogy úgy érezem, ez a kiadás sokkal színvonalasabb lett, mint az előzőek. Mint mindig, az esetleges gépelési hibákért vagy technikai tévedésekért egyedül én vagyok a felelős.

Végül, de nem utolsósorban, köszönöm családomnak, barátainak és munkatársaimnak, hogy elvisejték magamra viselkedésemet, amely a kézirat elkészítésének utolsó szakaszaiban jó néhányszor jellemezett engem.

Bevézetés

Ez a könyv nagyjából 2001 nyara óta létezik, ha nem is ebben a formában: a C# és a .NET platform első kiadása ugyanis akkor jelent meg, a .NET 1.0 Beta 2 verziójával karöltve. Nagy örömmel és hálával tölt el, hogy munkám kedvező fogadtatásra lelt a sajtóban, és ami még fontosabb, az olvasók körében is. Az évek során jelölték a Jolt Award döntőjére (vesztettem... kellemtelen) és a 2003-as Referenceware Excellence Awardon a programozási könyvek kategóriájában (nyertem?... de jó!)

Azóta azon dolgoztam, hogy a könyvet frissítssem és aktualizáljam a .NET platform újabb verzióinak megfelelően. Ekközben limítált darabszámmal megjelenttem egy speciális kiadványt, amely bemutatta a .NET 3.0 verzióját (Windows Presentation Foundation, Windows Communication Foundation, és a Windows Workflow Foundation), valamint áttekintést nyújtott olyan külbővítő technológiákról, amelyek még megjelenésre vártak, és amelyeket most LINQ néven ismerünk.

Jelenleg a könyv negyedik kiadását tartja a kezében az Olvasó. Ez a kiadás egyrészt tömören megismétli a korábbi ismereteket, azaz a .NET 3.5-ös verziójában található legfontosabb változások magyarázatát, másrészt számos teljes új fejezetet is tartalmaz, de ezen túlmenően több eddigi rész is jelentősen kibővült.

Ahogy a korábbiakban megszokhattuk, ez a kiadás is egyszerű és érthető nyelven ismerteti a C# nyelvet és a .NET-alapozztálykönyvtárakat. Soha nem értem azokat a szakírókat, akik úgy adják elő mondanójukat, hogy az jobban hasonlít egy GRE-szöszedeletről írt tanulmányra, mint egy szakkönyvre. Munkám továbbra is arra fekteti a hangsúlyt, hogy a benne található információk segítségével jól használható szoftverrendszereket lehessen készíteni, így nem töltök túl sok időt az ezoterikus részletek tanulmányozásával, hiszen ezekkel csak nagyon kevés olvasóm fog valaha is foglalkozni.

Mi egy csapat vagyunk, az Olvasó és én

A szakírók az emberek igényes csoportjának írnak (nekem már csak tudnom kell – egy vagyok közülük). Tisztaban vagyunk azzal, hogy egy szoftver elkészítése – bármelyik platformmal történjen is (NET, J2EE, COM stb.) – rendkívül aprólékos munka, ugyanakkor nagyon specifikus a részleg, a cég, az ügyfél vagy a tárgykör szerint. Hiszen lehet, hogy épp az elektronikus kiadói iparágban dolgozunk, vagy éppenséggel rendszerrel fejlesztünk az állam-adói iparágban vagy a helyi önkormányzatnak, a NASA-nak vagy egy katonai részlegnek. En a magam részéről gyermeketek oktató szoftvert fejlesztetem, számos n-rétégű rendszerrel, valamint projekteket a gyógygyászati és a pénzügyi ágazatokban. Majdnem nulla az esélye, hogy annak a kódnak, amelyet egyikünk ír a munkájához, köze lesz ahhoz a kódhoz, amelyet a másikunk ír a saját munkájához (kivéve, ha véletlen épp együtt dolgoztunk korábban!).

Ezért szándékosan kerülöm az olyan mintapéldákat, amelyek konkrét iparághoz vagy programozási feladathoz köthetnének: a C#, az objektumorientált programozás és a .NET 3.5 alapoztály könyvtárait ipari alkalmazásoktól független példákra keresztül mutatom be. Ahelyett, hogy minden példám adatok tömkelegét szolgáltatná, berlistát számoyna, vagy ehhez hasonlókkal szolgálna, az én példáimhoz mindenkinek van valami köze: autókrol szólnak (ráadásként néhány geometriai struktúrával és alkalmazottakkal). És ez az a pont, ahol összetalálkozunk.

Az én feladatam, hogy legjobb tudásom szerint elmagyarázzam a C# programozási nyelvet és a .NET platform alapvető jellegzetességeit. Ugyanígy mindent megteszek azért, hogy ellássam a kedves Olvasót különféle eszközökkel és stratégiákkal, amelyek lehetővé teszik, hogy a könyv alapján folytathasson a téma tanulmányozását.

Az olvasó feladata pedig, hogy a megszerzett tudást képes legyen alkalmazni saját programozási feladataiban. Persze egyértelmű, hogy a projekteknem állatnevekkel ellátott autómobilok körül forognak, de hát pont erről szólna az alkalmazott ismeret. Biztos lehet benne az Olvasó, hogy ha egyszerű megértette a könyvben bemutatott elveket, ismereteket birtokában olyan .NET-al alkalmazásokat írhat, amelyek használhatóak saját programozási környezetükben.

A könyv áttekintése

A *Pro C# 2008 and the .NET 3.5 Platform (A C# és a Microsoft .NET 3.5.)* negyedik kiadása logikailag nyolc különálló részből áll, s ezek mindegyike további fejezeteket tartalmaz. Jó néhány témakör, például az alapvető C#-szerkezetek, az objektumorientált programozás és a platformfüggetlen .NET fejlesztése kiövélt a korábbiakhoz képest, saját fejezetet kapott. Az új kiadás a .NET 3.0-3.5 programozás tulajdonságait (LINQ, WCF, WPF, WF stb.) összefoglaló fejezeteket is tartalmaz.

Megjegyzés A magyar változat kiadásának előkészítése során a SZAK Kiadó úgy döntött, hogy az eredeti könyv tartalmát két kötetben jeleníti meg. Ezt a viszonylag nagy terjedelem indokolja. Az alábbiakban mind a két kötet tartalmát ismertetjük, így biztosítva, hogy az is képet kapjon a mű egészéről, akinek csak az egyik kötet kerül a kezébe. (Ezt a Bevezetést változatlan formában mind a két kötetben szerepeltetjük.)

Első kötet

1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

Az első rész bemutatja a .NET platform alapvető természetét és számos olyan fejlesztőeszközt (közük több nyílt forráskódú), amelyeket .NET-alkalmazások fejlesztéséhez használhatunk. Mindeközben néhány alap C# programozási nyelvi részlettel és a .NET-típusrendszerrel is megismerkedünk.

1. fejezet: A .NET filozófiája

Az első fejezet voltaképpen a könyv további részeinek a gerincét képezi. A hagyományos Windows-fejlesztések világának vizsgálatával kezdjük, és feltárjuk a korábbi hátrányokat is. A fejezet elsődleges célja azonban az, hogy megismerjünk jó néhány .NET-központú építőkövet, például az egysegű nyelvi futtatót (Common Language Runtime – CLR), a közös típusrendszert (Common Type System – CTS), az egysegű nyelvi specifikációt (Common Language Specification – CLS) és az alaposztálykönyvtárakat. Egyszerű betekintést nyerhetünk a C# programozási nyelvbe és a .NET-szerelvényformátumba, valamint áttekintést kapunk a .NET platform platformfüggetlen természetéről (a B függelék részletesen tárgyalja ezt a témakört).

2. fejezet: C#-alkalmazások készítése

A fejezet célja, hogy különféle eszközök és technikák ismeretével bevezessen minket a C#-forráskód[ra] fordításának folyamatába. Először a parancssoros fordító (csc.exe) és a C#-eredményfájlok használatát ismerhetjük meg. A fejezet további részében pedig számos forráskód-szerkesztőt és integrált fejlesztési környezetet (integrated development environments – IDEs) tanulmányozhatunk, többek között a következőket: TextPad, Notepad++, SharpDevelop, Visual C# 2008 Express és a Visual Studio 2008. Ezenkívül számos olyan további programozási eszközt ismertetünk, amelyet bármely .NET-fejlesztőnek azonnal elő kell tudnia huzni a farszéből.

2. rész: A C# alapvető építőelemei

A 2. részben tárgyalunk témakörök kiemelten fontosak, hiszen az itt megjelenő tudnivalókat folyamatosan használnjuk függetlenül attól, hogy milyen jellegű .NET-szoftvert szándékozunk fejleszteni (webes alkalmazás, asztali grafikus alkalmazás, forráskódkönyvtárak, Windows-szolgáltatások stb.). Itt derül ki, hogy hogyan működnek a C# nyelv alapvető építőkövei, beleértve az objektumorientált programozás (OOP) részleteit is. Ez a rész ismerteti továbbá, hogy hogyan kell kezelni a futásidőű kivételeket, és bevezet minket a .NET személynévű szolgáltatójának részleteibe is.

3. fejezet: A C# alapvető építőelemei, I. rész

Ebben a fejezetben kezdjük el részletesen tanulmányozni a C# programozási nyelvet. Megismerkedünk a `Main()` módszer szerepével és számos részlettel a .NET platform belső adattypusaival kapcsolatban, beleértve a szöveges adatkezelést a `System.String` és a `System.Text.StringBuilder` névterek alkalmazásával. Megvizsgáljuk továbbá az iterációs és a döntési szerkezeteket, a szűkítő és a bővítő műveleteket, valamint az unchecked kulcsszó használatát.

4. fejezet: A C# alapvető építőelemei, II. rész

A 4. fejezet befejezi az alapvető C#-szemléletek meghatározását, a típusúterhelte metódusok létrehozását az `out`, `ref` és `params` kulcsszavakon keresztül paraméterek definiálásáig. Vizsgáljuk, hogyan kell adathalmazt létrehozni és kezelni, hogyan kell olyan adattípust készíteni, amelynek `null` is lehet az értéke (a `?` és a `??` operátorokkal), és megmutatjuk az *értéktípus* és a *referenciátípus* közötti különbséget is.

5. fejezet: Egységbe zárt osztálytípusok definiálása

Ebben a fejezetben az objektumorientált programozással (OOP) ismerkedhetünk meg a C# programozási nyelv használatán keresztül. Először meghatározzuk az OOP pilléreit (beágyazás, származtatás és polimorfizmus), majd a fejezet további részében azt nézzük meg, hogyan kell konstruktorok, tulajdonságok, statikus tagváltozók, konstansok és csak olvasható fájlok használatával robusztusosztály-típusokat létrehozni. Végezetül ismertetjük a részleges típus definícióját és a C# XML-kódjának dokumentációs szintaktikáját.

6. fejezet: A származtatás és a polimorfizmus

Ebben a részben az OOP maradék pilléreit (származtatás és polimorfizmus) vizsgáljuk meg; ezek a segítségével összetartozó osztálytípusok családját hozhatjuk létre. Megnézzük a virtuális metódusok és absztrakt metódusok (és az absztrakt alaposztályok) szerepét, valamint a *polymorf interfész* természetét. Végül, de nem utolsósorban, ez a fejezet ismerteti a .NET platform legfontosabb alaposztályának, a *system.object* osztálynak a szerepét is.

7. fejezet: Strukturált hibakezelés

Ez a fejezet elsősorban azt mutatja be, mit kell tenni a strukturális kivételkezelés segítségével a futási időben keletkezett anomáliákkal. Nemcsak az ilyen jellegű problémák megoldására szolgáló C#-kulcsszavakat ismerjük itt meg (try, catch, throw és finally), hanem az alkalmazásszintű és a rendszerszintű kivételek közötti különbséget is. Megismerhetünk továbbá többféle, a Visual Studio 2008-ban található eszközt, amelyek segítségével hibakeresést végezhetünk a figyelmen kívül hagyott kivételek között.

8. fejezet: Az objektumok életciklusa

Ennek a résznek az utolsó fejezete azt tárgyalja, hogy hogyan kezeli a CLR a memóriát a .NET személynévtáblájának a segítségével. Megérthetjük az alalmazásgyökök, az objektummemorizációk és a *system.gc* típus szerepét. Az alapok megismerése után, a fejezet további része az *eladható objektumokkal* (az *IDisposable* interfészen keresztül) és a véglegesen lefolyamattal (a *system.object.Finalize()* metóduson keresztül) foglalkozik.

3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban

A könyv 3. része ismerteti a C# nyelvet haladóbb jellegű (de ugyancsak nagyon fontos) elveit. Az interfészek és metódusreferenciák vizsgálataival befejezzük a .NET típusrendszerével való ismerkedést. A továbbiakban betekintést nyerhetünk a generikus típusok és a számos új C# 2008 nyelvi elem szerepébe, valamint a LINQ-ba is.

9. fejezet: Interfészek használata

Ennek a fejezetnek az anyagát az interfészalapú programozást is magába foglaló objektumalapú fejlesztés alkotja. Megismerhetjük belőle, hogy hogyan kell olyan típusokat definiálni, amelyek többszörös viselkedést támogatnak, hogyan lehet ezeket a viselkedéseket futásidőben feltekerpezni, és hogyan lehet szelektíven elrejteni bizonyos viselkedéseket az *explicit interfészmegvalósítás* segítségével. Továbbá a számos előre definiált .NET-interfésztípus megismeréséhez el kell sajátítanunk azoknak az egyedi interfészeknek a használatát, amelyek ad hoc jellegű eseményarchitektúra készítéséhez szükségesek.

10. fejezet: Gyűjtemények és generikus típusok

Ez a fejezet a `System.Collections` névtérgyűjtemény típusainak tanulmányozásával kezdődik; ezek már a .NET platform kezdeti kiadásának is részei voltak. Noha a .NET 2.0 megjelenése óta a C# programozási nyelv lehetővé teszi *generikus* típusok használatát, ahogy a későbbiekben kiderül, a generikus programozás lényegesen megkönnyíti az alkalmazás teljesítményét és a típusbiztonságot. Nemcsak azt vizsgáljuk meg, hogy milyen különböző generikus típusok léteznek a `System.Collections.Generic` névtérben, de azt is, hogyan készíthetjük el saját generikus metódusainkat és típusainkat (megszorításokkal vagy anélkül).

11. fejezet Metódusreferenciák, események és lambdák

A 11. fejezetnek az a célja, hogy érthetővé tegye a *metódusreferencia*-típusokat. Leegyszerűsítve: a .NET-metódusreferencia olyan objektum, amely az alábbiakhoz hasonlóan működés segítségével a .NET-metódusreferenciák vizsgálata után megismerkedünk a .NET event kulcsszavával, amelyet arra használunk, hogy egyszerűsítsük a nyers metódusreferencia programozásának kezelését. Végezetül megvizsgáljuk a C# 2008 lambda-operátort (`=>`), és felhívjuk a kapcsolatot a metódusreferenciák, a névtelen metódusok és a lambda-kifejezések között.

12. fejezet: Indexerek, operátorok és mutatók

Ez a fejezet a C# programozási ismereteinket mélyíti el számos haladó programozási technika segítségével. Megismerhetjük, hogyan kell operátorokat tültetni, és hogyan kell a típusaink számára egyedi konverziós rutinokat írni (akár implicit, akár explicit formában). Megtanulhatjuk azt is, hogy hogyan kell létrehozni és használni a *tipusindexelőket*, és hogyan kell kezelni a C-stílusú mutatókat a „nem biztonságos” *kódkörnyezetben*.

13. fejezet: C# 2008 nyelvi újdonosságai

A .NET 3.5 kiadásában a C# nyelv számos új programozási eszközzel bővült, amelyek közül jó néhány arra szolgál, hogy lehetővé tegye a LINQ API használatát (erről a 14. fejezetben többet is megtudhatunk). Megismerjük a lokális változók implicit típusú ellátásának a szerepét, a részleges metódus, az automatikus tulajdonságok, a bővítő metódusok, a névtelen típusok és az objektuminitializáló szintaxis használatát.

14. fejezet: Bevezetés a nyelvbe ágyazott lekérdezésekbe (LINQ)

Ez a fejezet ismerteti a LINQ-et (Language Integrated Query – nyelvi integrált lekérdezés), amelyet nyugodtan nevezhetünk a .NET 3.5 legérdekesebb részének. Ahogy a fejezet későbbi részéből kiderül, a LINQ segítségével lehetőségek nyílnak erősen típusos *lekérdezéseket* írni, amelyeket számos LINQ-célpontra alkalmazhatunk, hogy a szó legtagabb értelmében „adatot” kezelhessünk. Megtanuljuk a LINQ objektumokra történő alkalmazását, ennek segítségével a LINQ-kifejezéseket adattárolókra (tömbök, kollekciók, egyedi típusok) fogjuk tudni alkalmazni. Ez a tudás nélkülözhetetlen lesz akkor, amikor azt vizsgáljuk meg, hogyan kell LINQ-kifejezéseket relációs adatbázisokon (a LINQ az ADO-n keresztül) és XML-dokumentumokon (a LINQ az XML-en keresztül) használni.

4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel

A negyedik rész a .NET-szerelvényformátum részleteit taglalja. Nemcsak azt tanulhatjuk meg, hogyan kell .NET-kódkörnyvtárakat telepíteni és konfigurálni, de azt is, hogy mi a .NET bináris kép belső összeállítására. Ebben a részben lesz szó a .NET-attribútumok szerepéről és a többszálú alkalmazások létrehozásának módjáról is. A későbbi fejezetek néhány haladó témát érintenek, például az objektumkörnyezet, a köztes nyelvi kód és a dinamikus szerelvényeket.

15. fejezet: A .NET-szerelvények

Első megközelítésben a *szerelvény* nem más, mint egy felügyelt *.dll vagy *.exe bináris fájl leírására szolgáló kifejezés. Am a .NET-szerelvények története sokkal több ennél. Ebben a fejezetben megtudjuk, mi az egyfajlos és a többfajlos szerelvények közötti különbség, és, hogy ezeket hogyan kell készíteni és telepíteni. Megvizsgáljuk, hogyan kell privát és megosztott szerelvényeket konfigurálni XML-alapú *.config fájlokkal és kibocsátó házirenddel rendelkező szerelvényekkel. Mindeközben megtudhatjuk, hogy milyen a GAC (Global Assembly Cache – globális szerelvénytár) belső struktúrája, és mi a .NET keretrendszer konfigurációs segédprogramjainak a szerepe.

16. fejezet: Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás

A 16. fejezetben folytatjuk az ismerkedést a .NET-szerelvényekkel. A system.Reflection névtér használatával kapcsolatban azt vizsgáljuk, a futási időben hogyan valósul meg a típusmeghatározás folyamata. Az ilyen jellegű típusok használatával lehetőségünk van olyan alkalmazások létrehozására, amelyek futás közben képesek a szerelvények metaadatait olvasni. Kiderül, hogyan lehet a *késői kötés* segítségével futási időben dinamikusan betölteni és létrehozni típusokat. A fejezet utolsó témaköre – mind a szabványos, mind az egyedi – .NET-attribútumok szerepének ismertetése. Az egyes témakörök hasznosságának szemléltetésére a fejezet konklúziójaként bemutatunk egy kiterjeszthető Windows Forms-alkalmazást.

17. fejezet: Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek

A szerelvényekről szóló tudnivalók után ez a fejezet a betöltött .NET végre-hajtható fájlok felépítését ismerteti. Az elsődleges cél a folyamatok, az alkalmazástartományok és a kontextusbeli határok közötti kapcsolat illusztrálása. Ezek alapozzák meg a következő fejezet témáját: a többszálú alkalmazások készítésének módját.

18. fejezet: Többszálú alkalmazások készítése

Ez a fejezet azt mutatja be, hogy hogyan kell többszálú alkalmazásokat készíteni, és számos olyan technikát ismertet, amelyeket a szálbiztos kód készítéséhez alkalmazhatunk. A fejezet elején áttekintjük a .NET metódusreferenciátípusait, hogy megértjük, valójában hogyan támogatják a metódusreferenciák

az aszinkronfüggvény-hívásokat. Majd megvizsgáljuk a `system.thread` ben található típusokat. Ezek között számos olyan van (`thread`, `threadstart`), amelynek segítségével könnyen lehet újabb végrehajlási szálakat készíteni. Végül megismerkedünk a `backgroundworker` típussal, amely nagyban megkönnyíti a felhasználói felületről történő szálkészítést.

19. fejezet: A köztes nyelv (CIL) és a dinamikus szerelevények

A 4. rész utolsó fejezetének szerepe kettős. Először a korábbinál részletesebben megvizsgáljuk CIL szintaktikáját és szemantikáját, majd a `system.reflection`. Emi t névter szerepét mutatjuk be. Ezeknek a típusoknak a használatával lehetőségek nyílnak olyan szoftver készítésére, amely képes .NET-szerelevényeket futásidőben generálni a memóriába. Az olyan szerelevényeket, amelyeket a memóriában definiálunk és futtatunk, *dinamikus szerelevényeknek* nevezzük.

Második kötet

5. rész: Bevezetés a .NET alaposztálykönyvtáraiba

Ha elérkeztünk ehhez a részhez, akkor már biztos tudásunk van a C# nyelvről és a .NET-szerelevényformátumok részleteiről. Az ötödik rész továbbfejlesztett ezeket az ismereteket azáltal, hogy számos általánosan használt alaposztálybeli szolgáltatást mutat be, többek között a fájl I/O-t és az adatbáziselszólást az ADO.NET segítségével. Ez a rész tárgyalja továbbá az elosztott alkalmazások készítésének témakörét a Windows Communication Foundation (WCF) segítségével, valamint azokat a munkafolyamat-engedélyezett alkalmazásokat készítését, amelyek a Windows Workflow Foundation (WF) API-t használják.

20. fejezet: Fájlműveletek és elkülönített tárolás

A `system.io` névter segítségével lehetőségek vannak a számítógép fájl- és könyvtárszerkezetének elérésére. Ebben a fejezetben megismerjük, hogyan kell programozottan könyvtárrendszert létrehozni (és törölni), valamint, adatokat különböző folyamatokba (fájlalapú, sztringalapú, memórialapú stb.) be-, illetve kihozni. A fejezet utolsó része megvizsgálja az *elkülönített tárolást*, amelynek segítségével lehetőségek vannak biztonságos helyen tárolni az adatokat függetlenül attól, hogy a cél gép biztonsági beállításaitól. Hogy megértsük a `system.io.isolated API` bizonyos elveit, áttekintést kell kapnunk a kódhozzáférés-szabályozásról (Code Access Security – CAS).

21. fejezet: Bevezetés az objektumsorosítás világába

Ez a fejezet a .NET-platform objektumsorosító szolgáltatásába nyújt betekintést. Egyszerűen szólva a *sorosítás* segítségével lehetőségünk nyílik arra, hogy egy objektum (vagy a kapcsolódó objektumok egy halmazának) állapotát egy formában tároljuk a későbbi használat céljából. A *deszerializálás* (a sorosítás ellentétes művelete) az a folyamat, amelynek segítségével kivéhejük az objektumot a folyamatból, és a memóriában az alkalmazás számára használható formába hozhatjuk. Az alapok elajátítása után megtanulhatjuk, hogyan kell egyedivé tenni a sorosítási folyamatot az *ISerializable* interfacc és a .NET-attribútumok halmazának segítségével.

22. fejezet: ADO.NET 1. rész: Az élő kapcsolat

Az adatbázisokról szóló két fejezet közül az elsőben az ADO.NET programozási API-ról kapunk ismereteket. Ez a rész bevezeti a .NET adatszolgáltatószerpét, valamint azt, hogy hogyan kell a relációs adatbázissal kommunikálni az ADO.NET *elő kapcsolatán* keresztül. Ez a kapcsolati objektumokat, a parancsobjektumokat és az adatolvasó objektumokat jelenti. Ezenkívül ez a fejezet mutatja be az egyedi adatbázis létrehozásának módját, és ismereti azokat az adateleléési könyvtárakat, amelyeket majd a könyv további részében használunk.

23. fejezet: ADO.NET 2. rész: A bontott kapcsolat

Ez a fejezet az adatbázis-kezelés különböző módokon történő manipulálási lehetőségeit tárgyalja tovább, jelen esetben az ADO.NET *bontott kapcsolatán* keresztül. Megismerkedhetünk a dataset típus és az adatfeldolgozó objektumok szerpével, valamint számos Visual Studio 2008 eszközzel, amelyek nagyban megkönnyítik az adatvezérelt alkalmazások létrehozását. Mind-eközben rávilágítunk arra, hogyan kell a datarab-objektumokat felhasználói felületi elemekhez kapcsolni, olyanokhoz, mint például a Windows Forms API *GridView* típusa.

24. fejezet: A LINQ API programozása

A 24. fejezet a LINQ programozási modelt mutatja be, pontosabban a LINQ „az objektum irányába” részét. Megvizsgáljuk, hogyan kell LINQ-ekérdezéseket alkalmazni relációs adatbázisokon, dataset-objektumokon és XML-dokumentumokon. Mindeközben megtanuljuk az adatkontextus-objektum, valamint az *sqlmetat.exe* segédprogram szerepét, és megvizsgáljuk a Visual Studio 2008 különböző LINQ-támogató funkcióit.

25. fejezet: A WCF

A .NET 3.0 bevezetett egy teljesen új API-t, a WCF-et, amely lehetőséget ad arra, hogy szimmetrikus módon, függetlenül az alatta található rétegek felépítésétől elosztott alkalmazást fejlesszünk. Ez a fejezet feltárja a WCF-szol-gáltatások, -gazdagépek és -kliensek készítesének lehetőségeit. A WCF-szol-gáltatások rendkívül flexibilibisek, a gazdagépek és a kliensek XML-alapú kon-figurációs fájlokat használhatnak, hogy deklaratív módon adjanak meg cí-meket, kötéseket és szerződéseket.

26. fejezet: A WF

A .NET 3.0 a WCF mellett bevezette a WF API-t is, amely lehetőséget ad arra, hogy *munakafolyamatokat* definiáljunk, futtassunk és monitorozzunk. Ennek segítségével komplex üzleti folyamatok modellezhetők. Megtanuljuk a WF általános célját, ahogy azt is, hogy mi a szerepe az aktivitásoknak, a munka-folyamat tervezőnek, a munka-folyamat futtatási motornak, és a munkafo-lyamat-engedélyezett forráskód könyvtáraknak.

6. rész: Felhasználói felületek

Általánosan hibás feltételezés a .NET platformmal kapcsolatban az, hogy ez a keretrendszer kizárólag a webalapú felhasználói felületekkel foglalkozik (ez feltehetően a „NET” kifejezés miatt van, hiszen felidézi az „Internet” szót, azaz a „webprogramokat”). A .NET kiemelkedő módon támogatja a webal-kalmazások készítését, a könyv ezen része azonban a hagyományos felhasználói felületekre koncentrált két grafikus felület keretrendszerén, a Windows Forms és a WPF használatán keresztül.

27. fejezet: Windows Forms-programozás

Az eredeti asztali grafikus felhasználói felület, amely a .NET platformmal együtt kapható, a *Windows Forms*. Ez a fejezet ismerteti a felhasználói felület keretrendszerének szerepét, és bemutatja, hogyan kell főablakokat, párbe-szédablakokat és menürendszereket készíteni. Feltárja továbbá az űrlap-szármasztás szerepét, és azt, hogy hogyan kell kétdimenziós adatot rajzolni a System.Drawing névtér segítségével. A témakör illusztrálására a fejezet vé-gén készítünk egy (korlátozott funkcionálitással bíró) rajzolóalkalmazást.

28. fejezet: A WPF és az XAML

A .NET 3.0 teljesen új grafikus felhasználói felületet vezetett be, amelyet WPF-nek nevezett el. Röviden, a WPF kimagaslóan interaktív és médiában gazdag front endek készítését teszi lehetővé asztali alkalmazásokhoz (és indirekt módon webalkalmazásokhoz). A Windows Formsszal ellentétben, ez a túlteleített felhasználófelület-keretrendszer számos kulcsfontosságú szolgáltatást (2D-s és 3D-s grafika, animációk, gazdag dokumentumok stb.) integrál egyetlen egységesített objektummodellbe. Ebben a fejezetben megkezdjük az ismerkedést a WPF-fel és a kiterjeszthető alkalmazásfejelő nyelvvel (Extendable Application Markup Language – XAML). Megtanuljuk, hogyan kell XAML-mentes, csak XAML-t használó és a kettő kombinációjából felépülő WPF-programokat létrehozni. A fejezet végén készítsünk egy egyedi XAML-nézegetőt, amelyet a további WPF-fel foglalkozó fejezetekben is használni fogunk.

29. fejezet: Programozás WPF-vezérlőelemekkel

Ebben a fejezetben megtudjuk, hogy hogyan kell dolgozni a WPF-vezérlőelem tartalommodelljével, és érintünk számos vezérlőelemekkel kapcsolatos témát is, például a függőségi tulajdonságokat és irányított eseményeket. Jó néhány WPF-vezérlőelem használatát bemutatójuk, szintén ebben a fejezetben magyarázzuk el az elrendezéskezelő, -vezérlő utasítások és a WPF-adatkötés modelljének a használatát.

30. fejezet: WPF 2D grafikus renderelés, erőforrások és témák

Az utolsó fejezet a WPF tárgyalását három látszólag független téma vizsgálatával zárja. A WPF grafikus renderelő szolgáltatásának általában szűksége van arra, hogy egyedi erőforrásokat definiáljunk hozzá. Ezeknek az erőforrásoknak a használatával lehetőségünk van egyedi WPF-animációk készítésére, és grafikát, erőforrásokat és animációkat alkalmazva egyedi témák készítését fogjuk tudni megoldani WPF-alkalmazások számára. A különböző témák összeegyeztetéseppen a fejezet utolsó részében azt illusztráljuk, hogyan kell futásidőben egyedi grafikus témákat alkalmazni.

7. rész: Webes alkalmazások fejlesztése ASP.NET segítségével

A 7. rész az ASP.NET programozási API használatával készített webes alkalmazásokat vizsgálja. Az ASP.NET szándékosan úgy lett kialakítva, hogy az asztali felhasználói felület létrehozását modellezze, úgy, hogy szabványos HTTP kérésekre/válaszokra helyez egy eseményvezérelt, objektumorientált keretrendszert.

31. fejezet: ASP.NET weboldalak készítése

Ez a fejezet vezet be bennünket azASP.NET használatával történő webes alkalmazásfejlesztésbe. A kiszolgálóoldali szkripteket felváltják az igazi objektumorientált nyelvek (mint a C#, VB.NET és hasonlók). Bemutatójuk egy ASP.NET weboldal készítését, valamint az alatta található programozási modellel és az ASP.NET egyéb kulcsfontosságú elveit, például azt, hogy hogyan kell webkiszolgálót választani, valamint a web.config fájlok használatát.

32. fejezet: ASP.NET-vezérlőelemek, témák és mesteroldalak

Ez a fejezet azokkal a vezérlőelemekkel foglalkozik, amelyek a belső vezérlőfát töltik fel adattal. Megismerjük az alapvető ASP.NET webes vezérlőelemeket, többek között a ellenőrző vezérlőelemet, a belső oldali navigációs vezérlőelemeket és a különböző adatköötő műveleteket. Ugyancsak ennek a fejezetnek a feladata, hogy bemutassa a *mesteroldalak* és az ASP.NET témamotorjának a szerepét, amely a hagyományos stíluslapok szerveroldali megfeleltője.

33. fejezet: ASP.NET állapotkezelési technikák

Ez a fejezet kiterjeszti az eddigi ASP.NET-ismereteinket, ugyanis megvizsgálja, milyen különböző módokon lehet állapotot kezelni a .NET alatt. Ahogy a klasszikus ASP, az ASP.NET is egyszerűen teszi lehetővé sütik létrehozását, ahogy alkalmazásszintű és munkafolyamat-szintű változók használatát is. Az ASP.NET azonban bevezet egy új állapotkezelő technikát: az alkalmazás-gyorsítótárat. Ha már tudjuk, milyen módokon lehet állapotot kezelni az ASP.NET alatt, megismerkedünk a system.httpapplication alapszály szerepével (a global.asax fájlon belül), valamint azzal, hogy hogyan kell dinamikusan megváltoztatni a webalkalmazásunk futásidejű viselkedését a web.config fájl segítségével.

8. rész: Függelék

A könyv utolsó része két fontos témát vizsgál meg, amelyek valójában nem illeszkedtek szervesen a könyv felépítésébe, ezért a függelékbe kerültek. A függelék kitérjésíti a C#-pal és .NET platformmal kapcsolatos ismereteinket, megvizsgáljuk ugyanis, hogyan kell régebbi kódokat integrálni a .NET-alkalmazásainkba, valamint hogyan kell a .NET-fejlesztést a Windows operációs rendszer családján kívül használni.

A függelék: A COM és a .NET együttműködése

Azok, akik már programoztak Windows operációs rendszer alatt a .NET platform használatát előtt, nagy valószínűséggel ismerik a Component Object Modelt (COM). Noha a COM-nak és a .NET-nek semmi köze egymáshoz (azon túl, hogy mindkettő a Microsoft szerzeménye), a .NET platform teljes névtérrel biztosít ahhoz (system.runtime.interopservicess), hogy .NET-szoftverek COM-komponenseket használjanak, és fordítva. Ez a függelék az együttműködési réteget mutatja be egészen részletesen; ez a téma azért nagyon fontos, hogy a korábban megírt programjainkat át tudjuk menteni az újonnan készített .NET-alkalmazásainkba.

B függelék: Platformfüggetlen .NET-fejlesztés a Monoval

Végül, de nem utolsósorban a B függelék a .NET nyílt forráskódú implementációjával, a *Monoval* foglalkozik. A Mono segítségével lehetőségünk van gazdaság tulajdonságokkal rendelkező .NET-alkalmazás létrehozására, telepítésére és futtatására különböző operációs rendszerekben, mint például a MacOS X, Solaris, AIX és számos Linux-disztribúció. Mivel a Mono nagyjából kompatibilis a Microsoft .NET platformjával, így már tisztában vagyunk azazal, hogy mit tud nyújtani számunkra. Ezért a függelék a Mono installálását tárgyalja, valamint azt, hogy, milyen fejlesztői eszközök állnak a rendelkezésünkre, és hogyan működik a Mono futtatómotorja.

Öt szabadon letölthető fejezet – még több információ

Öt szabadon letölthető fejezet – még több információ

Azoknak, akiknek a 33 fejezet és a két függeléket nem lenne elég, szabadon letölthetnek további öt fejezetet. A könyv korábbi verziói három olyan fejezetet tartalmaztak, amelyeket a Windows Forms fejlesztésének szenteltünk (egyedi vezérlők vizsgálataival egyetemben), egy másik fejezetet a .NET remoting rétegének (system.runtime.remoting és társai), és a végül egy fejezetet a hagyományos XML-webszolgáltatások készítésével foglalkozott az ASP.NET Web Service projekt sablonjainak a segítségével.

A könyv jelen kiadása nem tartalmazza ezt az öt fejezetet. Ennek az a legfőbb oka, hogy a .NET 3.0-ban a WCF és a WFP API-k rendre a .NET-remoting/XML-webszolgáltatások és a Windows Forms API-k örökösei. Ha mélyebben szeretnénk elmerülni a Windows Forms világában (azon túl, amit a 27. fejezet nyújtani tud), vagy meg akarjuk nézni, hogyan kell használni a (örökségül hagyott) .NET-remotingot és az XML-webszolgáltatás-API-t, egyszerűen csak meg kell nézni az Apress honlapján a megfelelő részt:

<http://apress.com/book/view/1590598849>.

Az itt található linke kattintva digitális formában letölthetjük a könyv további fejezeit, ha sikerült választani a könyv szövegéből véletlenszerűen fellett kérdésekre. (A letölthető fejezetek csak angol nyelven érhetők el – a SZAK Kiadó megjegyzése).

A könyv forráskódjának igénylése

A könyvben szereplő összes forráskód-mintapélda (az öt szabadon letölthető további fejezetben levők is) szabadon és azonnal elérhető az Apress honlapjának Source Code/Download részlegéről. Egyszerűen gépeljük be a <http://www.apress.com> címet, válasszuk ki a Source Code/Download linket, és keressük meg a megfelelő címet, és, töltsük le az önmagát kicsomagoló *.zip fájlt. A forráskódokat fejezetenként osztottuk fel.

Figyelem: a fejezetekben a Forráskód megjelölés, mint amilyen az alábbi is, arra utal, hogy a szövegben forró példákat be lehet tölteni a Visual Studio 2008-ba további vizsgálódások és módosítások céljából:

Forráskód Ez a forráskód-megjelölés egy kiválasztott könyvtárra hivatkozik.

Egyszerűen nyissuk meg a *.s1n fájlt a megfelelő alkönyvtárból. Ha nem használjuk a Visual Studio 2008-at (lásd a 2. fejezetet további integrált fejlesztői környezetekért), akkor manuálisan töltjük be a felkínált forráskódfájlokat a választott fejlesztői eszközbbe.

Megjegyzés A magyar nyelvű változatban a forráskódok megjegyzéseit lefordítottuk. A letölthető forráskódok fordítása nem állt módunkban, így azok teljesen angol nyelvűek. Ilyen módon inkább megfélemlenek a letölthető kódok használati céljának – a SZAK kiadó megjegyzése.

A lehetséges javítások

Elképzeltethető, hogy a könyv végigolvasása során nyelvtani vagy forráskódbeli hibákat vél felfedezni a kedves Olvasó, bár remélem, hogy erre nem kerül sor. Ha mégis, elnézést kérek. Az aktuális hibalistát az Apress weboldalról lehet igényelni (amely szintén a könyv honlapján található meg), és ugyan-csak itt található az elérhetőségem, amelyen értesíteni tudnak.

Elérhetőségem

Ha bármilyen kérdés merül fel a könyvhöz tartozó forráskódokkal kapcsolásban, vagy szükség van valamelyik példa tisztázására, vagy egyszerűen csak véleményt szeretne nyilvánítani a .NET platformról, nyugodtan küldjön levelet a következő e-mail címre (hogy biztosak legyünk benne, hogy a levelem kerül a kéretlen levelek közé, kérem, tegye a tárgymezőbe a „C#FE” szöveget): atroelsen@intertech.com.

Annak ellenére, hogy megpróbálok minden levélre lehetőség szerint válaszolni, sajnos, ahogy mindnyájan, időnként nagyon elfoglalt vagyok. Ha nem válaszolok egy-két héten belül, akkor ez nem jelenti azt, hogy nem akarok foglalkozni a problémával, csak épp nagyon nem érek rá (vagy ha szeretném van, valahol épp nyaralok).

Nos, akkor, köszönöm, hogy megvásárolta a könyvem (vagy legalábbis, hogy belenéz a könyvesboltban, miközben azon gondolkodik, hogy megvegye-e). Remélem, élvezni fogja a kedves Olvasó a tanulmányozását, és hasznosítani tudja az újonnan szerzett ismereteket.

Minden jót!
Andrew Troelsen

1. rész

Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

A .NET filozófiája

Már a programozók számára elengedhetetlen, hogy a néhány évente naprakésznek kell lenniük a legújabb technológiákból. A szoftverfejlesztés gyöngyszemeinek kikialtított nyelveket (C++, Visual Basic 6.0, Java), keretrendszereket (OWL, MFC, ATL, STL), architektúrákat (COM, COBRA, EJB) és API-kat (mint a .NET Windows-úrlapjai és a GDI+ könyvtárai) végül mindezt háttérbe szorítja valami jobb, de legalábbis valami új. Bár a belső adatbázisunk frissítésekor nyilván csaldodottságot érzünk, ám mindez elkerülhetetlen. Eppen ezért könyvünknek az a legfontosabb célja, hogy betekintsünk a Microsoft szoftverfejlesztéssel kapcsolatos aktuális kínálatának részleteibe: a .NET platformba és a C# programozási nyelvbe.

Ebben a fejezetben elsődleges feladatunk az, hogy tisztázzuk a könyv további részeinek megértéséhez szükséges alapfogalmakat. Köztük számos .NET-hez kapcsolódó téma: például a szerelvények, a köztes nyelvi kód (CIL) és a JIT-fordítás tárgyalását is nyomon követhetjük. A C# programozási nyelv legfontosabb sajátosságainak ismertetése mellett a .NET-keretrendszer különböző megjelenési formái – mint a nyelvek közös futtatórendszer (CLR), a közös típusrendszer (CTS) és a közös nyelvi specifikáció (CLS) – közötti létrejövő kapcsolatra is fény derül.

Ezen kívül az olykor BCL-nek, esetleg FCL-nek (keretrendszer-oztálykönyvtár) rövidített .NET-alapoztálykönyvtárak funkcionálitását is megvizsgáljuk. Végezetül áttekinthetjük a .NET platform nyelvagnosztikus és platformfüggetlen természetét is. (Tudniillik a .NET nem korlátozódik a Windows operációs rendszerre.) Ezeket a témákat a továbbiakban részleteseen is kifejtjük.

Az előzmények áttekintése

1. fejezet: A .NET filozófiája

A .NET univerzum sajátosságainak számbavétele előtt hasznos lehet néhány olyan ténnyel összefüggő megfigyelés, amely a Microsoft jelenlegi platformjának megalkotását előidézte. A tisztánlátáshoz kezdjük a fejezetet egy rövid, „fájdalommentes” történelemmel, hogy felelevenítsük az előzményeket, és megértsük azok korlátait. (Elvège az első lépés a megoldáshoz vezető úton, ha beismerjük, hogy problémával állunk szemben.) Miután tettünk egy gyors körutazást a múltban, figyelmeztünk a C# és a .NET-platform számtalan előnyének a megismerésére fordíthatjuk.

Egy C/Win32 API programozó élete

Azt szokták mondani, hogy a Windows operációs rendszerek családjába tartozó szoftverek fejlesztése a C programozási nyelv és a Windows alkalmazásprogramozói felületének (API) együttes használatából áll. Igaz, hogy számos alkalmazást sikeresen létrehoztak ezzel a hagyományos módszerrel, néhányan mégis vitatják, hogy az alkalmazások nyers API-val történő felépítése összetett feladat lenne.

Az első nyilvánvaló probléma az, hogy a C nagyon tömör nyelv. A C# fejlesztői kénytelenek kézi memóriakezeléssel, csúnya pointeraritmetikával és ugyancsak csúnya szintaktikai konstrukciókkal megküzdenni. Ráadásul, mivel a C strukturált nyelv, hiányzik belőle az objektumorientált megoldások előnye (valaki el tudja mondani, mi az a *spagettikód*?). Amikor a Win32 API segítségével vel definiált globális függvények és adattypusok ezreit hozzáadjuk egy eleve túl részletes nyelvhez, nem csoda, hogy olyan sok hibás alkalmazást kapunk.

Egy C++/MFC-programozó élete

A csupasz C/API fejlesztésének egyik nagy horderejű újítása a C++ programozási nyelv használata volt. A C++ sok szempontból a C-re helyezett objektumorientált *rétegnek* tekinthető. Így annak ellenére, hogy a C++ programozónak használna vannak az objektumorientált programozás közszerit alapjait (egységbezárás, számozás és polimorfizmus), továbbra is ki vannak szolgáltatva a C nyelv nehézségeinek (pl. kézi memóriakezelés, csúnya pointeraritmetika és csúnya szintaktikai konstrukciók).

Összetettégre ellenére, manapság is sok C++-keretrendszer létezik. Például a Microsoft Foundation Classes (MFC) olyan C++-osztály-készletet biztosítanak a fejlesztők számára, amely megkönnyíti a Win32-alkalmazások felépítését. Az MFC legfőbb szerepe, hogy számos osztály, makró és kódgeneráló eszköz (varázsló) mögött a natív Win32 API egy részét beburkolja. Az MFC-keretrendszer hasznos támogatását figyelmen kívül hagyjuk (ugyanígy, mint sok egyéb C++-alapú eszközrendszer), be kell látnunk, hogy a C++-programozás nehézkes, és több hibalehetőséget rejt magában, tekintve, hogy a C-ből ered.

Egy Visual Basic 6.0 programozó élete

Az egyszerűsége törekvés jegyében sok programozó a C(++)-alapú keretrendszerektől olyan barátságosabb és kifinomultabb nyelvekre tért át, mint például a Visual Basic 6.0 (VB6). A VB6 annak köszönheti népszerűségét, hogy egyszerűen lehet vele összetett felhasználói felületeket, kódkönyvtárakat (pl. COM-kiszolgálók) és adatelérési logikát készíteni. A VB6 sokkal jobban elrejti szem elől a csupasz Win32 API bonyolultságát, mint az MFC, számos beépített forráskód-varázsló, valódi adattípusok, osztályok és VB-specifikus függvények segítségével.

A VB6 legnagyobb hibája (amelyet a .NET-platform megjelenése orvosit), hogy nem teljesen objektumorientált nyelv, hanem inkább „objektumtudas”. A VB6 például nem engedi a programozónak, hogy „ez egy...” („is-a”) kapcsolatot hozzanak létre a típusok között (azaz nem engedi a klasszikus számtattást), és nincs belső támogatása paraméterezett osztályok készítéséhez. Ezenkívül a VB6 nem képes többszálú alkalmazások létrehozására sem, kivéve, ha alacsony szintű Win32 API hívásokat szeretnénk (am ez legjobban esetben össze-tett, legrosszabb esetben pedig veszélyes).

Egy Java/J2EE-programozó élete

A Java megérkezett. A Java objektumorientált programozási nyelv, amelynek szintaktikai gyökerei a C++-ból erednek. Amint azzal sokan tisztában vannak, a Java előnyei messze túlszárnyalják platformfüggetlenségét támogatását. A Java (mint nyelv) a C++ számos kellemetlen szintaktikai jellemvonását kiküszöbölte. A Java (mint platform) a programozók számára számtalan előre-megadott „csomagot” biztosít, amelyek különféle típusdefiniciókat tartal-

maznak. Ezekkel a típusokkal a Java-programozók képesek 100%-ban tisztázni a Java-alkalmazásokat létrehozni, amelyek teljes adatbázis-összekapcsolhatósággal, üzenetközzvetítési támogatással, webes ügyféloldallal és gazdag asztali felhasználati felülettel rendelkeznek.

Habár a Java nagyon elegáns nyelv, potenciális problémája, hogy használatakor jellemzően előlrol hátrafele kell haladni a fejlesztés folyamán. A Java tulajdonképpen kismértékben újít nyelvi integrációt, minthogy ez ellentmond elsödleleges feladatának – a Java egy egyszerű, bármilyen célra felhasználható programozási nyelv. A valóságban azonban forráskódok milliónyi sora létezik, s ezeket előnyös lenne Java-kódból felhasználni. Sajnos a problémamegoldását a Java nem könnyíti meg. Amíg ugyanis korlátozott képesseget mutat a nem Java-s API-k eléréséhez, addig csak kismértékben támogatja a valódi nyelvközi integrációt.

Egy COM-fejlesztö élete

A Component Object Model (COM – komponensobjektum-model) volt a Microsoft előző alkalmazásfejlesztési keretrendszer. A COM architektúrája lényegében azt fejezi ki, hogy „[h]a az osztályainkat a COM szabályai szerint építjük fel, *újrafelhasználható bináris kódblokkok* kapunk”.

Egy bináris COM-kiszolgálóban az a nagyszerű, hogy nyelvfüggetlen módon hozzá lehet fenni. Így a C++-programozók olyan COM-osztályokat hozhatnak létre, amelyeket a VB6 felhasználhat. A Delphi-programozók használhatnak olyan COM-osztályokat, amelyeket C segítségével hoztak létre, és így tovább. A COM nyelvfüggetlensége azonban némileg korlátozott. Egy meglevő COM-osztályból például nem lehet újabbat származtatni (mivel a COM nem támogatja a klasszikus származtatást). Ehelyett, a sokkal nehezebb „van neki egy...” („has-a”) kapcsolat segítségével kell újra felhasználni a COM-osztály típusait.

A COM másik előnye az, hogy transzparens tárhellyel rendelkezik. Az olyan szerkezetek használataival, mint az alkalmazásazonosító (AppIDs), a csomk, a proxyk és a COM futási környezet, a programozóknak nem kell sokketeikkel, távoli eljáráshtívásokkal és egyéb alacsony szintű részletekkel dolgozniuk. Nézzük meg például a VB6-COM-ügyfélkódot:


```
' A myCOMClass típus bármely
' COM-alapú nyelven megírt, és a hálózaton bárhol
' elérhető (helyi számítógépen is).
Dim obj as myCOMClass
Set obj = New myCOMClass
obj.DoSomeWork
```

Habár a COM-ot nagyon sikeres objektummodellnek is tarthatjuk, valójában elképesztően bonyolult (legalábbis addig, amíg nem fordítunk több hónapot az átkötések vizsgálatára – elsősorban C++-programozóként). A COM-binárisok fejlesztésének egyszerűsítésére számos COM-alapú keretrendszer létezik. Ilyen például az ATL (Active Template Library), amely olyan C++-osztályok, sablonok és -makrók készletével szolgál, amelyek megkönnyítik a COM-típusok létrehozását.

Sok egyéb nyelv ugyancsak elérhető szem elől a COM-infrastruktúra nagy részét. A nyelvi támogatás azonban önmagában nem elég a COM komplexitásának elrejtéséhez. Még ha egy olyan viszonylag egyszerű COM-alapú nyelvet választunk, mint a VB6, akkor is meg kell küzdenünk a sérülékeny regisztrációs bejegyzésekkel és számos telepítéssel kapcsolatos problémával (gyújtónéven, némileg komikusan, *DLL-pokol*).

Egy Windows DNA programozó élete

Tovább bonyolítja a helyzetet az internet. Az elmúlt néhány évben a Microsoft jó néhány további internetalapú szolgáltatást épített be az operációs rendszer-családjába és termékeibe. Sajnos a COM-alapú Windows DNA segítségével történő webes alkalmazások létrehozása ugyancsak meglehetősen bonyolult.

Ez a bonyolultság részben annak a ténynek köszönhető, hogy a Windows DNA számos technológia és nyelv használatát igényli (ASP, HTML, XML, JScript, VBScript és COM[+], valamint olyan adatelérési API-t, mint az ADO). Problémát jelent, hogy szintaktikai szempontból a technológiák nagy része nem kapcsolódik egymáshoz. A JScript szintaxisa például sokban hasonlít a C-re, míg a VBScript a VB6 részhalmoz. A COM+-futtatókörnyezetre tervezett COM-kiszolgálók teljesen eltérő megjelölések, mint azok az ASP-oidalak, amelyek hívják őket. Mindez a technológiák teljesen zavaros keverékét eredményezi.

- *Alfogó alapoztállykönyvtár.* Ez a könyvtár teszi lehetővé a natív API-hi-vások komplexitásának elkerülését, és olyan konzisztens objektum-modellt kínál, amelyet az összes .NET-alapú nyelv használ.
- *Közös futtatórendszer az összes .NET-alapú nyelv számára.* Ez a rendszer definiál egy olyan típuskészletet, amelyet minden .NET-alapú nyelv megért.
- *Teljes nyelvi integráció.* A .NET támogatja a nyelvközi származtatást, a nyelvközi kivételkezelést és a nyelvközi hibakeresést.
- *Együttműködési képesség a meglévő forráskóddal.* Ez (természetesen) na-gyon hasznos. A meglévő COM-binárisok keverednek (azaz együtt-működnek) az újabb .NET bináris fájlokkal, és viszont. A PInvoke le-hetővé teszi a C-alapú könyvtárak (beleértve az operációs rendszer API) hívását a .NET-kódból.

Az előző rövid történelemóra tanulsága az volt, hogy a Windows-programo-zók élete bizony nem egyszerű. A .NET-keretrendszer azonban radikálisan egyszerűsíti és megkönnyíti a programozó életét. A .NET a „Változtassunk meg mindent!” megoldást kínálja („elnevezést kérek, de ne az üzenet közvetítőjét okoljuk az üzenetet”). Ahogy a könyv további részeiben látni fogjuk, a .NET-keretrendszer a rendszerfelépítés teljesen új modellje a Windows operációs rendszercsaládban éppúgy, mint számos nem Microsoft-alapú operációs rendszemben (mint például a Mac OS X és a különféle Unix-/Linux-termékek). Elő-zetesen íme a .NET néhány alapvető jellemzőjének összefoglalása:

A.NET-megoldás

Ezenkívül, és ez talán sokkal fontosabb, minden nyelvnek és/vagy tech-nológiának megvan a saját típusrendszere (és ez lehet, hogy semmiben sem hasonlít egy másikéra). Túl azon, hogy minden egyes API rendelkezik saját előre gyártott kódgyűjteménnyel, az alapvető adattípusokat nem lehet min-dig ugyanúgy kezelni. A COMBSTR az ATL-ben nem teljesen ugyanaz, mint egy string a VB6-ban; egyiknek sincs semmi köze a C char* adattípusához.

- *Nincs több COM-átkötés.* Az `IClassFactory`-nak, az `IDis-`patchnek, az `IDL`-kód és a nem `til` szimpatikus `variant`-kompatibilis adattípusoknak (`BSTR`, `SAFEARRAY` stb.) nincs helyük egyetlen .NET-bi-nárisban sem.

- *Egy valóban leegyszerűsített telepítési modell.* .NET alatt nem szükséges bejegyezni a bináris egységeket a rendszerleíró adatbázisba. Ráadásul a .NET lehetővé teszi, hogy egyetlen gépen ugyanazon .dll több ver-ziója legyenek jelen.

Ahogy a fenti felsorolásból látszik, a .NET-platformnak semmi köze a COM-hoz (azonfelül, hogy mindkét keretrendszer a Microsofttól származik). A .NET- és a COM-típusok valójában csak az együttműködési réteg segítségével tudnak kommunikálni.

Megjegyzés A .NET együttműködési réteg leírása a 2 kötet A függelékekben található.

Bevezetés a .NET platform építőelemeibe (CLR, CTS és CLS)

A .NET néhány előnyét már megismerve nézzük át azt a három alapvető, egymással összefüggő egységet, amelyek mindezt lehetővé teszik: a CLR-t, a CTS-t és a CLS-t. Egy programozó szemszögéből a .NET felfogható futtató-környezetként és átfogó alapozztálkőnyvtárként. A futtató réteg más néven *közös nyelvi futtatórendszer*, vagyis a CLR. A CLR elsődleges feladata, hogy megkeresse, betöltse és kezelje helyettünk a .NET-típusokat. Ezenkívül olyan alacsony szintű részletekre is figyel, mint a memóriakezelés, alkalmazástár-tományok létrehozása, végrehajtási szálak és objektumkontextus-határok, va-lamint különböző biztonsági ellenőrzések végrehajtása.

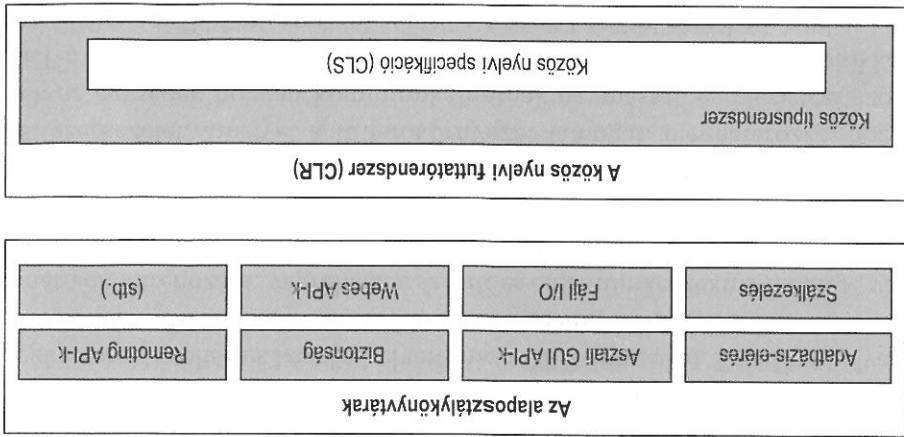
A .NET-platform másik építőeleme a *közös típusrendszer*, azaz a CTS. A CTS-specifikáció teljes körűen leírja az összes lehetséges adattípust és programo-zási szerkezetet, amelyet a futtatókörnyezet támogat, meghatározza, hogy ezek az egységek hogyan kommunikálhatnak egymással, és részletezi azok .NET-metadatumban való megjelenésének módját (a metaadatokkal kapcsolatos további információkat lásd a fejezet későbbi részében; a teljes kö-rű leírást pedig lásd a 16. fejezetben).

Egy adott .NET-alapú nyelv nem szükségeszerűen támogat minden egyes CTS-ben definiált funkciót. A *közös nyelvi specifikáció* (CLS) egy olyan kapcsolódó specifikáció, amely definiálja azoknak a közös típusoknak és programozási szerkezeteknek a részhalmozát, amelyeket minden .NET programozási nyelv elfogad. Ezért, ha olyan .NET-típusokat építünk fel, amelyek csak CLS-kompatibilis funkciókkal rendelkeznek, nyugodtak lehetünk afelel, hogy az összes .NET-alapú nyelv használni tudja azokat. Ellenben, ha olyan adat-típus vagy programozási szerkezetet használunk, amely a CLS határain kívül esik, nem biztos, hogy az összes .NET programozási nyelv képes lesz kommunikálni a .NET-kódkönyvtárunkkal.

Az alapsztálykönyvtárak szerepe

A CLR- és CTS/CLS-specifikációkon kívül, a .NET-platform az összes .NET programozási nyelv számára biztosít egy alapsztálykönyvtárat. Ez az alapsztálykönyvtár nemcsak beágyaz különböző primitíveket, mint a végrehajtási szálak, fájl input/output (I/O), grafikus renderelés és különféle külső hardvereszközökkel történő kommunikáció, de számos, leginkább az élet-szerű alkalmazások igényeihez mért szolgáltatást is támogat.

Az alapsztálykönyvtárak például olyan típusokat definiálnak, amelyek megkönnyítik az adatbázis-hozzáférést, az XML-dokumentumok manipulációját, a programozott adatvédelmet és a webes (csakúgy, mint a hagyományos asztali és konzolos) front endek létrehozását. A CLR, CTS, CLS és az alapsztálykönyvtár közötti kapcsolatot, az 1.1. ábra szemlélteti.

1.1. ábra: A CLR, CTS, CLS és az alapsztálykönyvtár kapcsolata

A C# előnye!

Mivel a .NET radikálisan eltér a korábbi technológiáktól, a Microsoft kifejezetten ehhez az új platformhoz hozott létre egy új programozási nyelvet, a C#-t (kifejtve: [si: sa:p]). A C# alapszintaxisa *nagyon* hasonlít a Java szintaxisához. A C# azonban nem a Java egyik módosulata. Mind a C#, mind a Java a C programozási nyelv családjába (C, Objective C, C++ stb.) tartozik, ezért hasonló szintaxisal rendelkeznek. Ahogy a Java sok tekintetben a C++ letisztult verziója, a C#-ot ugyanígy a Java letisztult verziójának tekinthetjük.

Ettől függetlenül az igazság az, hogy a C# szintaktikai felépítése nagyrészt a Visual Basic 6.0 és a C++ alapján készült. Ahogy például a VB6, a C# is támogatja a tulajdonságok létrehozását (ellentétben a tradicionális getter és setter metódusokkal) és a metódusok deklarálásának képességét változó számú argumentummal (argumentumtömbök révén). A C++-hoz hasonlóan, a C# lehetővé teszi az operátorok túlterhelését, valamint strukturák, felsorolt típusok és visszahívható függvények létrehozását (metódusreferenciák révén).

Megjegyzés Ahogy a 13. fejezetben látni fogjuk, a C# 2008 számos olyan konstrukciót átvett, amelyek eredetileg különböző funkcionális nyelvekből (pl. LISP vagy Haskell) származnak. Ráadásul, a LINQ megjelenésével (további információkért lásd a 14. és a 11. kötetben található 24. fejezetet) a C# több olyan programozási konstrukciót támogat, amelyek meglehetősen egyedivé teszik a programnyelvek palettáján. Mindamellelt problémára a C#-pal, hogy valóban hatással voltak rá a C-alapú nyelvek.

Mivel a C# több nyelv keresztezéséből született, szintaktikailag legalább annyira, ha nem még inkább lehszultnak tekinthető, mint a Java, olyan egyszerű, mint a VB6, és annyira hatékony és rugalmas, mint a C++ (a vele járó apró csúnyaságok nélkül). Íme, egy lista a C# alapvető tulajdonságairól, amelyek a nyelv valamennyi verzióját jellemzik:

- Nincs szükség mutatókra. A C#-programoknak jellemzően nincs szükségük közvetlen mutatómanipulálásra (de, ha mindenképpen szükség van, le lehet erre a szintre menni).
- Automatikus memóriakezelés a szemétyűjtésen keresztül. Így a C# nem támogatja a delete kulcsszót.
- Formális szintaktikai konstrukcióként megjelenik az osztály, az interfész, a struktúra, a felsorolás és a metódusreferenciák.

- A C++-hoz hasonló operátor-tulterhelés az egyedi típusok esetében, csak egyszerűbben (pl. a meggyőződés arról, hogy a „return *this to allow chaining” nem a mi problémánk).
  - Az attribútumalapú programozás támogatása. Az ilyen típusú fejlesztés lehetővé teszi, hogy a típusokat és a tagjaikat magyarázatokkal lásdunk el viselkedésük további leírásához.
- A .NET 2.0 verziójával (kb. 2005-től) a C# programozási nyelv számos újdonsággal frissült, amelyek közül az alábbiak a legfontosabbak:

- Generikus típusok és tagok felépítésének a képessége. A generikus típusok használatával rendkívül hatékony és típusbiztos forráskódokat építhetünk fel, amelyek a generikus elemmel való kommunikáció során meghatározott helyőrzőket definiálnak.
- Névtelen metódusok támogatása, amelyek lehetővé teszik, hogy bárhol, ahol metódusreferenciára van szükség, inline függvényeket alkalmazjunk.
- A metódusreferencia/esemény modell számtalan egyszerűsítése, köztük kovariancia, kontravariancia és metóduscsoport-átalakítás.
- Egyetlen típus több kódájlion keresztül definiálásának képessége (vagy ha szükséges, memórián belüli ábrázolása) a partiai kulcsszó segítségével.

- A .NET 3.5 egyértelműen még több funkcionálitással látta el a C# programozási nyelvet (pontosabban a C# 2008 verziót), köztük az alábbiakkal:
  - A különféle adatformátumokkal való kommunikációhoz szükséges erősen típusos leképezések (LINQ) támogatása.
  - Névtelen típusok támogatása, amellyel sokkal inkább a típusok „alakját”, mint viselkedését modellezhetjük.
  - Létező típusok funkcionálitásának kiterjesztése, bővítő metódusok segítségével.
  - A lambda operátor (=>) bevezetése, amely még inkább leegyszerűsíti a .NET-metódusreferencia-típussal végzett munkát.
  - Új objektuminitializáló szintaxis, amely lehetővé teszi a tulajdonságértékek beállítását az objektum létrehozásakor.

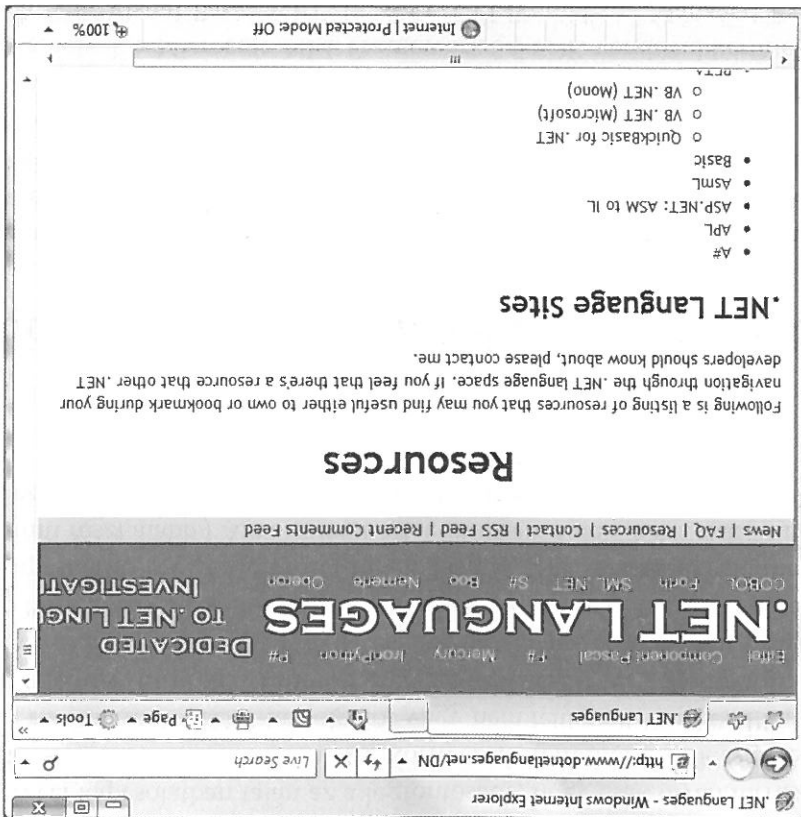
A C# nyelvvel kapcsolatban talán az a legfontosabb, hogy csak olyan forráskódot tud létrehozni, amely .NET-futtatókörnyezetben működik (C# segítségével nem tudunk natív COM-kiszolgálót vagy nem felügyelt Win32 API alkalmazást felépíteni). A .NET-futtatókörnyezethez készült forráskód leírására hivatalosan a *felügyelt programkód* kifejezést használjuk. A felügyelt programkódot tartalmazó bináris egységet *szervetvénynek* nevezzük. (A szerelevényekkel kapcsolatos további információkért lásd a „*.NET-szerelevények áttekintése*” című részt alább.) Azt a forráskódot ellenben, amelyiket a .NET-futtatókörnyezet közvetlenül nem tudja hosztolni, nem *felügyelt programkódnak* nevezzük.

.NET-alkalmazásokat nem csak a C# nyelv segítségével építhetünk fel. Amikor 2000-ben, a Microsoft fejlesztői konferenciáján először bemutatták a nagykülönbségnek a .NET-platformot, több gyártó is bejelentette, hogy felépítik a saját fordítóprogramjuk .NET-alapú verzióját. Azóta nyelvek tucatjai estek át a .NET-felvilágosodáson. Azon az öt nyelven kívül, amelyek a Microsoft .NET Framework 3.5 SDK verzióval kerültek forgalomba (C#, Visual Basic .NET, J#, C++/CLI [korábban „Managed Extensions for C++”] és JavaScript .NET), léteznek .NET-fordítóprogramok Smalltalkra, COBOL-ra és Pascalra is. Jóllehet könyvünk (szinte) kizárólag csak a C#-pal foglalkozik, érdemes ellátogatni a következő webhelyre (a Microsoft fenntartja az URL változtatásának jogát):

<http://www.dotnetlanguges.net>.

Ha a fődolai tetején lévő Resources hivatkozásra kattintunk, számtalan .NET programozási nyelvet és azokhoz kapcsolódó hivatkozásokat tartalmazó listát kapunk, ezekre kattintva pedig különféle fordítókat tölthetünk le (lásd 1.2. ábra).

Ha elsősorban a C# szintaxisa alapján szeretnénk .NET-programokat létrehozni, tanácsos felkeresni ezt a webhelyet, itt biztosan találunk ugyanis a célunknak megfelelő .NET-nyelvet (esetleg a LISP .NET-et?).

1.2. ábra: A *www.DotNetLanguges.net* az egyik olyan webhely, amely ismert .NET programozási nyelveket dokumentál

Elet egy többnyelvű világban

Amikor a fejlesztők ráébredtek a .NET nyelvi agnosztikai természetére, számos kérdés merült fel. Talán az egyik leggyakoribb kérdés ez lehetett: „Ha az összes .NET-nyelv felügyelt programkódot fordít, miért van szükség több fordítóra?”. Ezt a kérdést többféleképpen meg lehet válaszolni. Először is, mi programozók *nagyon* valogatósak vagyunk, ha bármilyen programozási nyelv kiválasztásáról van szó. Néhanyan a pontosvesszős és kapcsos zárójeles nyelveket szeretik, a lehető legkevesebb nyelvi kulcsszóval. Mások azokat a nyelveket szeretik, amelyek az ember számára olvashatóbb szintaktikai tokeneket tartalmaznak (mint a Visual Basic). Megint mások pedig a nagy-számítógépes tapasztalataikat szeretnék érvényesíteni, amíg áttérnek a .NET-platformra (a COBOL .NET-en keresztül).

Legyünk őszinték. Ha a Microsoft létrehozott volna egy „hivatalos” .NET-nyelvet, amely a BASIC nyelvcsaládból származik, vajon az összes programozó elégedett volna? Vagy, ha az egyetlen „hivatalos” .NET-nyelv a Fortran szintaxisán alapulna, nyilván sokan lennének, akik a .NET-et végképp semmibe vennék. Mivel a .NET-futtatókörnyezetben nem fontos, hogy milyen nyelvi segítségével építették fel a felülgylet kódot, a .NET-programozók hűek maradhatnak ahhoz a szintaxisához, amelyet korábban választottak, és a lefordított szerelevényeket probléma nélkül megoszthatják a csapattagokkal, a részlegekkel és a külső szervezetekkel (tekintet nélkül arra, hogy a másik felmilyen .NET-nyelvet használ).

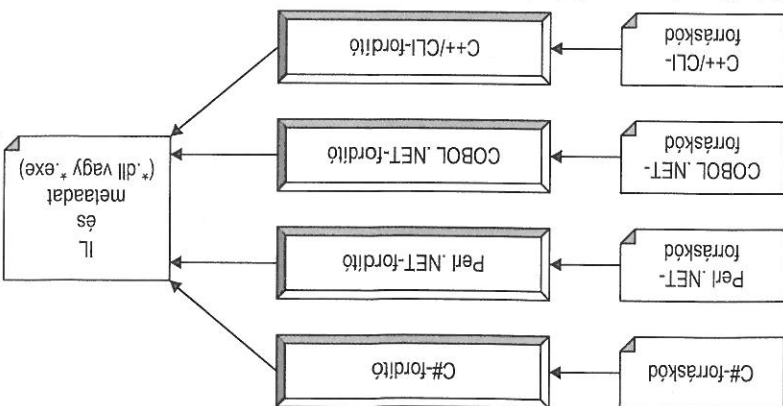
A különféle .NET-nyelveknek egyetlen, egységes szoftvermegoldásba történt integrálásának másik előnye, hogy minden egyes programozási nyelvnek megvan a maga erősségei és gyengeségei. Egyes programozási nyelvek például remekül támogatják a fejlett matematikai feldolgozást. Mások pedig elsősorban a pénzügyi számításokat, a logikai számításokat, a nagy-számtíógépekkel való kommunikációt stb. Ha az egyik programozási nyelv erősségeit vesszük, majd azokat egyesítjük a .NET-plattform előnyeivel, voltaképpen mindenki jól jár.

A valóságban persze elég nagy az esély arra, hogy a szoftverek felépítését a kiválasztott .NET-nyelv segítségével fogjuk végezn. Ha azonban egy .NET-nyelv szintaxisát megismerjük, nagyon könnyű lesz egy másikat is meg tanulni. Ez szintén meglehetősen hasznosnak tűnik, különösen a szoftvertanácsadókna. Ha a választott nyelvünk például a C#, de egy olyan ügyfélnel dolgozunk, ahol csak Visual Basic .NET-et használhatunk, a .NET-keretrendszert funkcionálitását így is kihasználhatjuk, és az alapkod általános szerkezetét nagyobb nehézségek nélkül megérthetjük.

A .NET-szerelevények áttekintése

Függetlenül attól, melyik .NET-nyelven programozunk, fogadjuk el, hogy noha a .NET bináris fájlok kiterjesztései megegyeznek a COM-kiszolgálók és a nem felülgylet Win32 bináris fájlok kiterjesztéseivel (* .dll vagy * .exe), nincs bennük semmiféle belső hasonlóság. A * .dll .NET bináris fájlok például nem exportálnak metódusokat a COM-futtatókörnyezettel való kommunikációhoz (mivel a .NET *nem* COM). Továbbá a .NET bináris fájlok nem használnak COM-típuskönyvtárakat, és nincsenek bejegyzve a rendszerleíró adatbázisba.

De talán a legfontosabb, hogy a .NET bináris fájlok platformfüggetlen utasítások helyett platformfüggően köztes nyelvet (IL) és típusmetadátákat tartalmaznak. Az 1.3. ábra az eddigieket mutatja be.

1.3. ábra: Az összes .NET-alapú fordító IL-utasításokat és metaadatokat ad ki

Megjegyzés Az „IL” rövidítést illetően meg kell említeni, hogy a .NET kifejlesztése során az IL helyett hivatalosan a Microsoft köztes nyelvé (MSIL) kifejezést használták. A .NET végleges kiadásakor azonban már közös köztes nyelvként (CIL) említették. Ebből következően a .NET-irodalomban az IL, az MSIL és a CIL tehát pontosan ugyanarra utal. Az aktuális terminológiát követve a továbbiakban a „CIL” rövidítést fogjuk alkalmazni.

Amikor .NET-alapú fordító segítségével hozunk létre egy *.dll vagy egy *.exe kiterjesztésű fájlt, az eredményül kapott modul *szerelvénny*l alkot. (A .NET-szerelvényeket részletesen a 15. fejezetben tárgyaljuk.) A .NET futtató környezet részletes tárgyalása előtt meg kell ismerkednünk az új fájlformátum néhány alapvető tulajdonságával.

A szerelvények tehát köztes nyelvi kódokat tartalmaznak, amelyek elvben a Java-bájtíkhöz hasonlítanak, hiszen addig nem változnak platformfüggetlenségi utasításra, amíg ez nem feltétlenül szükséges. A „feltétlenül szükséges” pont jellemzően az, amikor a .NET-futtatókörnyezet a CIL-utasításblokk (például egy metódusimplementáció) használatára hivatkozik.

A CIL-utasításokon kívül a szerelvények *metaadatokat* is tartalmaznak, amelyek a binárisban található típusok karakterisztikáit részletezik. Ha van például egy sportscar nevű osztályunk, a típusmetadát olyan részleteket ír le, mint a sportscar össztálya, amelynek interfészét (ha létezik) a sportscar implementálja, valamint az összes olyan tagot, amelyeket a sportscar típus támogat.

A .NET-metaadatok hatalmas előrelépést jelentenek a COM-metaadatokhoz képest. Talán már közismert, hogy a COM-binárisok jellemzően hozzárendelt típuskönyvtárakat használnak (ez valamivel több, mint az interfészleíró nyelv [IDL] forráskódjának bináris verziója). A COM-típusinformációkkal az a probléma, hogy nem biztos, hogy megvan, illetve, hogy az IDL-kód nem tudja dokumentálni a kívülről hivatkozott kiszolgálókat, amelyek az aktuális COM-kiszolgáló megfelelő működéséhez szükségesek. Ezzel szemben a .NET-metaadatok mindig jelen vannak, és az adott .NET-alapú fordító automatikusan generálja őket.

Végezetül, a CIL és a típusmetaadatokon kívül maguk a szerelvények is használnak metaadatot, amelyet *manifestum*nak nevezünk. A manifestum a szerelvény aktuális változatáról szóló és kulturális információkat tartalmaz (a sztring- és a képerőforrások lokalizációjához), illetve egy listát, amely a megfelelő végrehajtáshoz szükséges összes külsőleg hivatkozott szerelvényt felsorolja. A következő néhány fejezetben a szerelvények típusainak, metaadatainak és önléíró adatainak vizsgálatához szükséges különféle eszközöket ismerhetjük meg.

Egyfajlos és többfajlos szerelvények

Az esetek nagy többségében egyszerű egy-egy kapcsolat van a .NET-szerelvény és a bináris fájl (* .dll vagy * .exe) között. Ebből következik, ha egy .NET * .dll létrehozásán dolgozunk, úgy vehetjük, hogy a bináris és a szerelvény egy és ugyanaz. Hasonlóképpen, ha egy végrehajtható asztali alkalmazást készítünk, az * .exe fájlt egyszerűen tekinthetjük magának a szerelvénynek. (Később azonban, a 15. fejezetben majd kiderül, hogy ez így nem pontos.) Szaknyelven, ha a szerelvény egy * .dll vagy egy * .exe modulból áll, azt *egyfajlos szerelvénynek* nevezzük. Az egyfajlos szerelvények az összes szükséges CIL-t, metaadatot és hozzárendelt manifestumot önálló, egyedi és pontosan definiált csomagban tartalmazzák.

A *többfajlos szerelvények* viszont számos .NET bináris fájlból állnak, amelyeket *moduloknak* nevezünk. A többfajlos szerelvény esetében az egyik modul (*elsődleges modul*) tartalmazza a szerelvény menifesztumát (esetleg CIL-tútasításokat és különféle típusok metaadatait). A többi modul egy modul szintű menifesztummal, CIL-tútasításokkal és típusmetaadatokkal rendelkezik. Nyilvánvaló, hogy az elsődleges modul dokumentálja a szükséges másodlagos modulok csoportját a szerelvény menifesztumában.

Miért hozzunk létre többfajlos szereplvényeket? Ha egy szereplvényt különálló modulokra osztunk fel, jóval rugalmasabb telepítési beállításokhoz jutunk. Ha például a felhasználó egy olyan távoli szereplvényre hivatkozik, amelyet szeretne letölteni a számítógépére, a futtatókörnyezet csak a szükséges modulokat fogja letölteni. Ezért felelősségünk úgy is a szereplvényünket, hogy azokat a típusokat, amelyekre ritkábban van szükség (mint például a hardvereket nevé osztály), külön modul tárolja.

Ellenben, ha az összes típust egyfajlos szereplvénybe helyezzük, a végfelhasználó jó néhány felesleges adatot fog letölteni (és ez nyilvánvalóan időpocsékolás). Egy szereplvény tehát valóban egy vagy több kapcsolódó modul *logikai csoportosítását* tartalmazza, amelyeket önálló egységként telepítünk és módosítunk.

A közös köztes nyelv (CIL) szerepe

A következőkben vizsgáljuk meg kicsit közelebbről a köztes nyelvi kódot, a tpusmetaadatot és a szereplvény-manifesztumot. A CIL olyan nyelv, amely bármilyen platformfüggő gépiutasítás-készlet felett áll. A következő C#-kód például egy hétköznapi számológépet modellez. Ne foglalkozzunk most a pontos szintaxissal, de figyeljünk a `Calc` osztály `Add()` módszerének formátumára:

```
// Calc.cs
using System;

namespace CalculatorExample
{
    // Az osztály tartalmazza az alkalmazás belépési pontját.
    class Program
    {
        static void Main()
        {
            Calc c = new Calc();
            int ans = c.Add(10, 84);
            Console.WriteLine("10 + 84 is {0}.", ans);
        }
    }
    // Várakozás, amíg a felhasználó megnyomja az Enter
    // billentyűt.
    Console.ReadLine();
}
```

```
// C#-számológép.
class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    { return x + y; }
}
```

Ha ezt a kódfájlt a C#-fordítóval (csc.exe) lefordítjuk, olyan egyfájlos *.exe szerelvényt kapunk, amely tartalmaz manifestumot, CIL-utasításokat és metaadatokat, és ezek minden szempontból leírják a Calc és a Program osztályt.

Megjegyzés A C#-fordító segítségével történő kódfordítást, illetve a grafikus IDE-k, például a Visual Studio, a Visual C# Express és a SharpDevelop, használatát a 2. fejezetben vizsgáljuk meg részletesen.

Ha ezt a szerelvényt például az t1dasm.exe segítségével szeretnénk megnyitni (lásd alább), láthatjuk, hogy az Add() metódus köztes nyelven, a következőképpen jelenik meg:

```
.method public hidebysig instance int32 Add(int32 x,
int32 y) cil managed
{
    // A kód mérete 9 (0x9)
    .maxstack 2
    .locals init (int32 V_0)
    IL_0000: nop
    IL_0001: ldarg.1
    IL_0002: ldarg.2
    IL_0003: add
    IL_0004: stloc.0
    IL_0005: br.s IL_0007
    IL_0007: ldloc.0
    IL_0008: ret
} // a Calc::Add metódus vége
```

(Az eredményül kapott metódust a 19. fejezetben találjuk a CIL programozási nyelv alapjainak tárgyalásáról szóló részben.) A hangsúly most azon van, hogy a C#-fordító nem platformfüggető gépi utasításokat ad ki, hanem CIL-re fordít. Mindez, ahogy láttuk, az összes .NET-alapú fordítóra igaz. Ennek illusztrálására, tétellezzük fel, hogy ugyanezt az alkalmazást C# helyett Visual Basic .NET segítségével is létrehoztuk:

```

' Calc.vb
Imports System

Namespace CalculatorExample
    ' A VB "Module" is a class that contains only
    ' static members.
    Module Program
        Sub Main()
            Dim c As New Calc
            Dim ans As Integer = c.Add(10, 84)
            Console.WriteLine("10 + 84 is {0}.", ans)
            Console.ReadLine()
        End Sub
    End Module

    Class Calc
        Public Function Add(ByVal x As Integer, ByVal y As Integer)
            As Integer
                Return x + y
            End Function
        End Class
    End Namespace

```

Ha megnezzük az Add() metódus köztes nyelvét, ott hasonló utasításokat találhatunk (a VB .NET-fordító [vbc.exe] által optimalizálva):

```

.method public instance int32 Add(int32 x, int32 y) cil managed
{
    // A kód mérete 8 (0x8)
    .maxstack 2
    .locals init (int32 V_0)
    IL_0000: ldarg.1
    IL_0001: ldarg.2
    IL_0002: add.ovf
    IL_0003: stloc.0
    IL_0004: br.s IL_0006
    IL_0006: ldloc.0
    IL_0007: ret
} // a calc::Add metódus vége

```

Forráskód A Calc.cs és a Calc.vb kódfájlokat az 1. fejezet alkönyvtára tartalmazza.

A köztes nyelv előnye!

Adódik a kérdés: miért volt jó, hogy köztes nyelvre fordítottuk a forráskódot, és nem közvetlenül egy specifikus utasításkészletbe. Ennek egyik oka a nyelv-vi integráció. Ahogy már láttuk, minden egyes .NET-alapú fordító közel azonos CIL-utasításokat hoz létre. Így az összes nyelv egy jól meghatározott bináris térben kommunikálhat egymással.

Ráadásul, mivel a CIL platformfüggetlen, és maga a .NET-keretrendszer is az, így a Java-fejlesztők számára már jól ismert előnyöket biztosítja (vagyis egy szimpla kódبázis fut több operációs rendszeren). A C# nyelvre létezik nemzeiközi szabvány , és a .NET-platform, valamint implementációinak a nagy része már több nem Windows operációs rendszeren is rendelkezésre áll (további információkért lásd a fejezet késöbbi részét). Ekkéntben a javával, a .NET lehetővé teszi, hogy a kívánt nyelven hozzunk létre alkalmazásokat.

A köztes nyelv fordítása platformfügö utasítássá

Mivel a szerelevények inkább CIL-utasításokat, mintsem platformfügö utasításokat tartalmaznak, a köztes nyelv kódot használat előtt, menet közben kell lefordítani. Azt az egységet, amely a CIL-kódot CPU-utasításokká alakítja, *azonnal (JIT) fordítónak* nevezzük, néha tréfásan *Jitternek*. A .NET-futtatókörnyezet minden futó processzor számára fenntart egy JIT-fordítót, s ezek mindegyikét az alapplatformra optimalizálták.

Ha például egy kézieszközbe (pl. Pocket PC-be) szánt alkalmazást készíttünk, a megfelelő Jitter kúttúnden fut a kevés memóriával rendelkező környezetben. Viszont, ha egy kiszolgálóra (ahol memóriában ritkán van hiány) telepítjük a szerelevényt, a Jittert a sok memóriával rendelkező környezethez optimalizáljuk. Elegendő tehát, ha a fejlesztők megírják azt a kódot, amely JIT-fordítással hatékonyan lefordítható, és a gépeken különböző architektúrákkal is végrehajtható.

Ráadásul, mivel a Jitterek a CIL-utasításokat megfelelő gépi kódokká fordítják, az eredményeket a memóriában a céloperációs rendszernek megfelelő formátumban gyorsítótárazzák. Így, ha a `PrintDocument()` metódust hívjuk meg, a CIL-utasításokat a rendszer az első híváskor platformfügö utasításokká fordítja, és a késöbbi felhasználás érdekében a memóriában tárolja. Ebből következően, ha legközelebb meghívjuk a `PrintDocument()` metódust, a CIL-utasítást nem kell újra lefordítani.

Megjegyzés Azt is megtehetjük, hogy amikor a .NET Framework 3.5 SDK-ban lévő `ngen.exe` parancssori eszköz segítségével telepítjük az alkalmazást, végrehajtunk egy JIT-előfordítást a szerelevényen. Ezzel tökéletesíthetjük a grafikaiag intenzív alkalmazások indulási idejét.

A .NET-típusmetaadat szerepe

A .NET-szerelvények a CIL-utasításokon kívül olyan teljes és szabatos metaadatot tartalmaznak, amely a binárisban definiált összes típust (osztály, struktúra, felsorolt típus stb.), valamint azok tagjait (tulajdonságok, metódusok, események stb.) is leírja. Szerencsére a legfrissebb és legnagyobb típusmetaadat előállításáig a fordító (és nem a programozó) feladata. Mivel a .NET-metaadat rendkívül aprólékos, a szerelvények teljesen önleíró egységek. A .NET-típusmetaadat formátumának szemléltetésére, nézzük meg a korábban megvizsgált, C# `calc` osztály `Add()` metódusa számára generált metaadatot (az `Add()` metódus VB .NET verziója számára generált metaadat is hasonló):

```

TypeDef #2 (02000003)
-----
TypeFullName: CalculatorExample.calc (02000003)
Flags       : [NotPublic] [AutoLayout] [Class]
[AnsiClass] [BeforeFieldInit] (00100001)
Extends     : 01000001 [TypeRef] system.object
Method #1 (06000003)
-----
Methodname: Add (06000003)
Flags      : [Public] [HideBySig] [ReuseSlot] (00000086)
 RVA       : 0x00002090
ImplFlags  : [IL] [Managed] (00000000)
CallConvnt: [DEFAULT]
ReturnType: I4
Arguments  : 2
  Argument #1: I4
  Argument #2: I4
Parameters
(1) ParamToken : (08000001) Name : x flags: [none] (00000000)
(2) ParamToken : (08000002) Name : y flags: [none] (00000000)

```

A metaadatot a .NET-futtatókörnyezet számos célra felhasználja ugyanúgy, ahogy a különféle fejlesztőeszközök. Az IntelliSense szolgáltatás például – ezt az olyan eszközök, mint a Visual Studio 2008 tartalmazza – lehetővé teszi, hogy a szerelvények metaadata a tervezés folyamán olvasható legyen. A metaadatot különféle objektumbővíztető segédprogramok, hibakereső eszközök és maga a C#-fordító is használja. Kétségtelen, hogy a metaadat a gerince számos .NET-technológiának, köztük a WCF-nek, az XML-webszolgáltatásoknak vagy a .NET remotingnak, a reflexiónak, a késői kötésnek és az objektumsorosításnak. (A 16. fejezet tartalmazza a .NET-metaadat szerepének formálizálását.)

A szerelvény manifestumának szerepe

Végül, de nem utolsósorban, ahogy már szó volt róla, a .NET-szerelvények olyan metaadatot tartalmaznak, amely magát a szerelvényt írja le (szakszóval *manifestum* , *önleírás*). Egyéb részletek mellett, a manifestum rögzíti az aktuális szerelvény megfelelő működéséhez szükséges összes külső szerelvényt, a szerelvény verziószámát, a szerzői jogra vonatkozó adatokat stb. Ugyanúgy, mint a típusmetaadatot, a szerelvény manifestumát is a fordító generálja. Íme a fjezeletben korábban bemutatott calc.csc kód[raj] fordítása-kor generált manifestum néhány releváns részlete (tétellezzük fel, hogy utasítottuk a fordítót, hogy a szerelvényt calc.exe-nek nevezze el):

```
.assembly extern mscorlib
{
  .publickeytoken = (B7 7A 5C 56 19 34 E0 89 )
}
{
  .assembly calc
  {
    .hash algorithm 0x00008004
    .ver 0:0:0:0
  }
  .module calc.exe
  .imagebase 0x00400000
  .subsystem 0x00000003
  .file alignment 512
  .corflags 0x00000001
```

Röviden, a manifestum dokumentálja a calc.exe számára szükséges külső szerelvények listáját (az .assembly extern direktíva révén), valamint a szerelvény különböző jellemzőit (verziószám, modulnév stb.). (Az önleíró adatok hasznosságáról a 15. fejezetben lesz szó részletesebben.)

A közös típusrendszer (CTS)

Egy adott szerelvény bármennyi különböző típust tartalmazhat. A .NET világában a *típus* általános kifejezés, amely a halmaz (osztály, interfész, struktúra, felsorolt típus, metódusreferencia) egy tagjára utal. Amikor egy .NET-alapú nyelv segítségével hozunk létre megoldásokat, valószínűleg sok ilyen típussal találkozunk. Például akkor, amikor a szerelvényünk olyan osztályt definiál, amely néhány interfészt implementál.

Előfordulhat, hogy az egyik interfészmetódus bemeneti paramétere egy felsorolt típus lesz, a hívónak pedig egy struktúrát ad vissza.

Ahogy láttuk, a közös típusrendszer (CTS) olyan formális specifikáció, amely azt dokumentálja, hogyan kell a típusokat úgy definiálni, hogy azokat a közös nyelvi futtatórendszer (CLR) befogadja. Jellemzően kizárólag azokat a fejlesztőket érdekli a közös típusrendszer belső működése, akik a .NET-platformot megcélzó eszközöket és/vagy fordítóprogramokat készítenek. Minden .NET-programozó számára fontos azonban, hogy megtanulja, hogyan kell a közös típusrendszer által definiált öt típusal bármilyen választott nyelven dolgozni. Az alábbiakban következzon egy rövid áttekintés.

Az egységes típusrendszer osztálytípusai

Minden .NET-alapú nyelv támogatja legalább az *osztálytípus* fogalmát, amely az objektumorientált programozás (OOP) alapjaira. Egy osztálynak bármennyi tagja (pl. tulajdonságok, metódusok és események) és adatpontja (mezője) lehet. A C#-ban a `class` kulcsszóval deklaráljuk az osztályokat:

```
// C# osztálytípus.  
class Calc  
{  
    public int Add(int x, int y)  
    { return x + y; }  
}
```

A C# segítségével készült CTS-osztályok felépítését az 5. fejezetben vizsgáljuk meg; az 1.1. táblázatban felsoroljuk az osztálytípusok néhány jellemzőjét.

Osztályjellemző	Valós jelentése

Lezár-e az osztály, vagy sem?

A lezárt osztályok nem lehetnek más osztályok alaposztályai.

Megvalósít az osztály bármilyen interfészt?

Az *interfész* olyan absztrakt tagok gyűjteménye, amelyek kapcsolatot biztosítanak az objektum és az objektumfelhasználó között. Az egységes típusrendszer lehetővé teszi, hogy egy osztály vagy szerkezet bármennyi interfészt megvalósítson.

Az osztály absztrakt vagy valós?

Az *absztrakt osztályokat* nem lehet közvetlenül létrehozni, de egységes viselkedést biztosítanak a származtatott típusoknak. A *valós* osztályokat közvetlenül létre lehet hozni.

Osztályjellemző	Valós jelentése

Milyen az osztály „láthatósága”?

Minden osztályt egy láthatósági attribútummal kell konfigurálni. Alapvetően ez a jellemző határozza meg, hogy használhatják-e külső szereplők is az osztályt, vagy csak a definíáló szereplő.

1.1. táblázat: Az egységes típusrendszer osztályjellemzői

Az egységes típusrendszer interfésztípusai

Az *interfész* nem más, mint absztrakt tagok definícióinak megnevezett gyűjteménye, amelyet egy adott osztály vagy struktúra támogat (megvalósít hat). Ertőően a COM-tól, a .NET-interfészek *nem* egy közös ősiinterfészből származnak (mint az *unknown*). A C#-ban az interfésztípusokat az *interface* kulcsszó segítségével definiálhatjuk:

```
// A C# interfész típust rendszerint publikus
// típusként deklaráljuk, így más szereplőknek típusai
// is megvalósíthatják a viselkedését.
public interface IDraw
{
    void Draw();
}
```

Az interfészeknek önmagukban nincs sok hasznuk. Viszont, amikor egy osztály vagy struktúra megvalósít egy adott interfészt a maga egyedi módon, egy interfész-hivatkozás révén polymorf módon hozzáférhetünk a funkcionálisához. (Az interfészalapú programozást a 9. fejezetben tárgyaljuk.)

Az egységes típusrendszer struktúrátípusai

A struktúra fogalmát ugyancsak formalizálták az egységes típusrendszerben. Ha a C-t ismerjük, akkor egyértelmű, hogy ezek a felhasználói típusok (UDT-k) a .NET világában is tovább élnek (bár egy kicsit másképp viselkednek). Egy-szerűen fogalmazva, a *struktúrát* egy érték alapú szemantikával rendelkező pehelyisúlyú osztálytípusnak is tekinthetjük. (A struktúrákkal kapcsolatos további részletekért, lásd a 4. fejezetet.) A struktúrák jellemzően geometriai és matematikai adatok modellezésére alkalmasak, és a C#-ban a *struct* kulcsszó segítségével lehet létrehozni őket:

```
// # struktúrátípus.
struct Point
{
    // A struktúrák mezőket tartalmazhatnak.
    public int xPos, yPos;

    // A struktúrák paraméterezett konstruktorokat tartalmazhatnak.
    public Point(int x, int y)
    { xPos = x; yPos = y; }

    // A struktúrák metódusokat definiálhatnak.
    public void Display()
    {
        Console.WriteLine("{0}, {1}", xPos, yPos);
    }
}
```

Az egységes típusrendszer felsorolt típusai

A *felsorolt típus* olyan praktikus programozási szerkezet, amely lehetővé teszi a név/érték párok csoportosítását. Például lételezzük fel, hogy olyan videójáték-név/érték párok hozunk létre, amely lehetővé teszi a játékosok számára, hogy három karakterkategóriából válasszanak (Wizard – varázsló, Fighter – harcos vagy Thief – tolvaj). A numerikus értékek nyomon követése helyett, amelynek célja az egyes lehetőségek egyesével történő bemutatása lenne, egyedi felsorolt típusokat is létrehozhatunk, az enum kulcsszó segítségével:

```
// # felsorolt típus.
enum CharacterType
{
    Wizard = 100,
    Fighter = 200,
    Thief = 300
}
```

18 CHAPTER 1 n THE PHILOSOPHY OF .NET
8849CH01.qxd 10/1/07 10:30 AM Page 18

Az alapértelmezés szerint minden egyes elemet 32 bites egész tárol; módosított állapotban a tárolót, ha szükséges (pl. amikor egy Pocket PC-hez hasonló, kevés memóriás eszközre programozunk). Az egységes típusrendszer emellett azt igényli, hogy a felsorolt típusok egy közös, `enum` osztályból származzanak. Ahogy a 4. fejezetről később kiderül: ez az alaposztály egy sor olyan érdekes tagot definiál, amelyek révén a mögöttes név/érték párokat programozással lehet kibontani, manipulálni és átalakítani.

Az egységes típusrendszer metódusreferencia-típusai

A *metódusreferencia* a típusbiztos C-stílusú függvénymutató .NET-megfelelője. A legtöbb különbség az, hogy a .NET-metódusreferencia a `system.multicast-delegate`-ből származó *osztály*, nem pedig egy nyers memóriacím egyszerű mutatója. A C#-ban a metódusreferenciákat a `delegate` kulcsszóval deklaráljuk:

```
// Ez a C# metódusreferencia típus bármely metódusra mutat,
// amely egész számot ad vissza, és két egész szám a bemenete.
delegate int BinaryOp(int x, int y);
```

A metódusreferenciák egyrészt akkor nagyon hasznosak, ha valamelyik egyed számára lehetőséget szeretnénk teremteni arra, hogy egy másiknak hi-vást továbbítson, másrészt a .NET-eseményarchitektúra alapjainak megte-remtésékor. A metódusreferenciák a többes küldéshez valódi támogatással rendelkeznek (pl. egy kérdés több címzettnek való továbbításához), valamint az aszinkron függvényhíváshoz (részletesen lásd a 11. és 18. fejezetben).

Az egységes típusrendszer típusai

Az egységes típusrendszerben formalizált összes típus közül a legtöbbnek bár-mennyi *tagja* is lehet. Szaknyelven szólva, a *típus* egy *halmaz* korlátozza (konstruktor, véglegesítő, statikus konstruktor, beágyazott típus, operátor, me-tódus, tulajdonság, indexelő, mező, írásvédelem, konstans, esemény).

Az egységes típusrendszer különféle „diszítőelemeket” definiál, amelye-ket hozzárendelhetünk egy adott taghoz. Minden tag rendelkezik például egy adott láthatósági jellemzővel (pl. nyilvános, privát, védett stb.). Néhány tag absztrakt tagként deklarálható, amely a származtatott típusokra polimorf viselkedést kényszerít, valamint virtuális tagként, amely alapértelmezett (de felüldefiniálható) megvalósítást definiál. Sőt a legtöbb tagot statikusként (osztályszinten kötött) vagy példányként (objektumszinten kötött) is konfi-gurálhatjuk. A típusok létrehozását a következő néhány fejezet során vizs-gáljuk meg.

Megjegyzés A C# nyelv támogatja a generikus típusok és tagok létrehozását is (lásd a 10. fe-jezetben).

Valódi CTS-adattípusok

Az utolsó szempontként említhető az egysegés típusrendszer vizsgálatában, hogy alapvető adattípusok jól meghatározott halmazát hozza létre. Habár minden nyelv rendelkezik egyedi kulcsszóval a valódi CTS-adattípusok deklarálására, az összes kulcsszó az mscorlib.dll nevű szerezvényben definiált típust adja meg. Nézzük meg az 1.2. táblázat alapján, hogy milyen kulcsszóakkal fejezzük ki a CTS-adattípusokat a különböző .NET-nyelvekben.

CTS-adattípus	VB .NET-kulcsszó	C#-kulcsszó	C++/CLI-kulcsszó

System.Byte	Byte	byte	unsigned char
System.SByte	SByte	sbyte	signed char
System.Int16	short	short	short
System.Int32	Integer	int	int vagy long
System.Int64	Long	long	__int64
System.UInt16	ushort	ushort	unsigned short
System.UInt32	UInteger	uint	unsigned int vagy unsigned long
System.UInt64	ULong	ulong	unsigned __int64
System.Single	Single	float	Float
System.Double	Double	double	Double
System.Object	Object	object	object
System.Char	Char	char	wchar_t
System.String	String	string	string
System.Decimal	Decimal	decimal	Decimal
System.Boolean	Boolean	bool	Bool

1.2. táblázat: A valódi CTS-adattípusok

Mivel egy felügyelt nyelv egyedi kulcsszavai csak a system névtér valódi típusainak rövidített jelölései lehetnek, többé nem kell a numerikus adatok típusorúlásától, illetve alácsorúlásától tartanunk a különböző nyelveken, ahogy a sztringek és a logikai értékek belső megjelenésétől sem.

Nézzük meg a következő kódreszleteket, amelyek nyelvi kulcsszavak és formális CTS-típusok segítségével definiálnak 32 bites numerikus változókat C# és VB .NET nyelveken.

```
// Egész számok definíciója C# nyelvben.
int i = 0;
System.Int32 j = 0;

' Egész számok definíciója "ints" VB .NET-ben.
Dim i As Integer = 0
Dim j As System.Int32 = 0
```

A közös nyelvi specifikáció (CLS)

A különböző nyelvek tehát ugyanazokat a programozási szerkezeteket egyedi nyelvspecifikus kifejezésekkel fejezik ki. A C# nyelvben például a sztringek összefűzését a plusz operátorral (+) jelöljük, míg VB .NET-ben az és jelet (&) használjuk. Ha két különböző nyelv ugyanazt a programozási kifejezést használja is (pl. egy olyan függvényt, amelynek nincs visszatérési értéke), nagy az esély, hogy a szintaxis mégis elég eltérő lesz:

```
// C# módszer, amely nem ad vissza semmit.
public void myMethod()
{
    // érdekes kód...
}
' VB módszer, amely nem ad vissza semmit.
public sub myMethod()
    ' érdekes kód...
End sub
```

Ezek az apró szintaktikai eltérések azonban nem fontosak a .NET-futtatókörnyezet szempontjából, mivel a megfelelő fordítók (ebben az esetben a csc.exe vagy a vb.exe) hasonló CIL-utasításokat adnak ki. A nyelvek viszont a működésük általános szintje alapján is eltérőek lehetnek. Egy .NET-nyelv például rendelkezik kulcsszóval az előjel nélküli adatok megjelenítésére, vagy nem, illetve vagy támogatja a mutatótípusokat, vagy nem. Ilyen lehetőségek mellett jó lenne, ha volna egy olyan referencia-adat, amellyel az összes .NET-alapú nyelv összhangban lenne.

A közös nyelvi specifikáció olyan szabálykészlet, amely részletesen leírja, hogy egy adott .NET-alapú fordítónak milyen minimális és teljes szolgáltatásokat kell támogatnia a közös nyelvi futtatórendszerben (CLR) használt forráskódok létrehozásához, illetve ahhoz, hogy minden .NET-platformot célzó nyelvi egységes módon férhessen hozzá. A közös nyelvi specifikáció több szempontból az egységes típusrendszer által definiált, teljes funkcionálitás *részhatármáznak* tekinthető.

A közös nyelvi specifikáció végül is olyan szabálykészlet, amelyhez a fordító megalkotóinak igazodniuk kell, ha azt szeretnék, hogy a termékek zavartalanul működjen a .NET-univerzumban. Minden szabályhoz olyan egyszerű nevet rendeltek hozzá (pl. 6. CLS-szabály), amely leírja, hogy a szabály milyen hatással van azokra, akik a fordítót létrehozzák, és azokra, akik (valamilyen módon) kapcsolatba kerülnek vele. A közös nyelvi specifikáció alapja a 1. szabály:

- 1. szabály: A CLS-szabályok a típusnak csak azokra a részekre vonatkoznak, amelyek a definíció szerelvényen kívülről is hozzáférhetők.

Ebből a szabályból (helyesen) arra következtethetünk, hogy a többi CLS-szabály nem vonatkozik a .NET-típusok belső működésének létrehozásakor alkalmazott logikára. A típusoknak egyetlen szempontból kell összhangban lenniük a közös nyelvi specifikációval: a tagok definíciója (azaz elnevezési rend, paraméterek és visszatérési típusok) alapján. A tagok megvalósítási logikája bármennyi nem CLS-technikát használhat, hiszen a külvilág nem veszi észre a különbséget.

Ennek illusztrálására nézzük az alábbiakat. A következő `Add()` metódus nem CLS-kompatibilis, ugyanis a paraméterek és a visszatérési értékek előjel nélküli adatokat használnak (és ez nem CLS-követelmény):

```
class Calc
{
    // Előjel nélküli adatok hozzáférése nem CLS-kompatibilis!
    public ulong Add(ulong x, ulong y)
    {
        return x + y;
    }
}
```

Ha viszont belsőleg, egyszerűen előjel nélküli adatokat használtunk volna:


```

class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    {
        // Mivel az ulong változót csak belsőleg használjuk,
        // a kód továbbra is CLS-kompatibilis.
        ulong temp = 0;
        ...
        return x + y;
    }
}

```

akkor még mindig megfelelőenk a CLS-szabályoknak, és nyugodtak lehet-
nénk afelől, hogy bármelyik .NET-nyelv képes meghívni az Add() metódust.
A közös nyelvi specifikáció persze számos egyéb szabályt is definiál az 1.
szabályon kívül. Leírja például, hogy egy adott nyelvnek hogyan kell a sztrin-
geket és a felsorolt típusokat (belül tárolt típus) belsőleg reprezentálni, hogyan
definiáljunk statikus tagokat, stb. Szerencsére nem kell ezeket a szabályokat
megjegyeznünk ahhoz, hogy profi .NET-fejlesztők legyünk. Összegezve, a kö-
zös nyelvi specifikáció és az egyetemes típusrendszer melyebb ismerete csak az
eszköz-, illetve fordítóalkotók számára szükséges.

A CLS-megfeleltetés biztosítása

Ahogy azt a későbbiekben látni fogjuk, a C# számos, nem CLS-kompatibilis
programszervezést definiál. Jó hír azonban, hogy egy .NET-attribútum se-
gítségével utasíthatjuk a C#-fordítót, hogy ellenőrizze a kódunk CLS-megfe-
leltetését:

```

// Utasítja a C#-fordítót a kód CLS-megfeleltetésének ellenőrzésére.
[assembly: System.CLSCompliant(true)]

```

A [CLSCompliant] attribútum utasítja a C#-fordítót, hogy ellenőrizze, a kód
minden egyes sora megfelel-e a CLS-szabályoknak. Ha szabályellenes dolgot
talál, a fordító hibát jelez, és megmutatja a hibás kódot. (Az attribútumalapú
programozás részleteit a 16. fejezetben tárgyaljuk.)

A közös nyelvi futtatórendszer (CLR)

Az egyes típusrendszeren (CTS) és a közös nyelvi specifikáción (CLS) kívül a harmadik hárombetűs rövidítés, amelyről még beszélünk kell, a közös nyelvi futtatórendszer (CLR). Programozási szempontból a *futtatórendszer* kifejezés olyan külső szolgáltatások gyűjteményére utal, amelyek a kód egy adott lefordított egyiségének a végrehajtásához szükségesek. Például, amikor a fejlesztők a Microsoft Foundation Classes (MFC) segítségével hoznak létre új alkalmazást, tisztában vannak azzal, hogy a programjuk igényli az MFC-alapkönyvtárat (azaz az mfc42.d11-t). A többi népszerű nyelvről is megvan a megfelelő futtatórendszer. A VB6-programozóknak szintén egy vagy két futtatókörnyezeti modulhoz kell igazodniuk (pl. msvbvm60.d11). A Java-fejlesztők a Java virtuális géphez (JVM) kötődnek; stb.

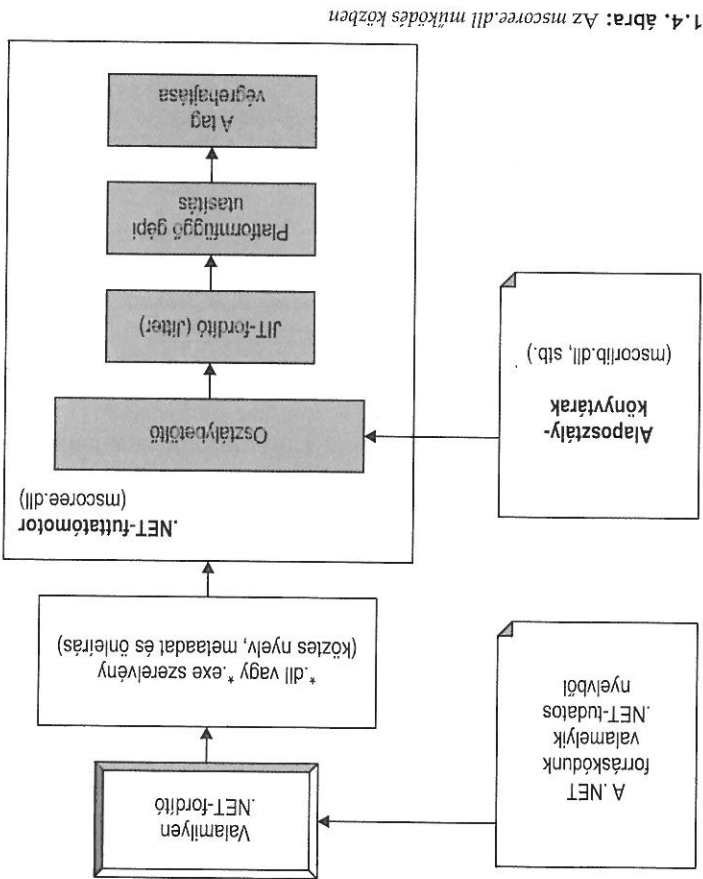
A .NET-platform egy további futtatási rendszert kínál. A legnagyobb különbség a .NET-futtatórendszer és a többi, ímént említett futtatórendszer között az, hogy a .NET-futtatórendszer rendelkezik egy jól meghatározott futtatási réteggel, amelyet az összes .NET-alapu nyelv és -platform használ.

A közös nyelvi futtatórendszer lenyelve fizikailag az mscoree.d11 könyvtárban (más néven Common Object Runtime Engine) jelenik meg. Amikor egy szerelvényt használni szeretnénk, és hivatkozunk rá, az mscoree.d11 automatikusan betöltődik, és ez tölti be a memóriába a szerelvényt. A futtatórendszer számos feladattal felelős. Először megadja a szerelvényt a helyét, és a binárisban lévő metadatot olvasva megkeresi az igényelt típust. A CLR ezt követően a memóriában helyezi el a típust, a hozzárendelt CIL-utasítást platformfüggő gépi utasításokká fordítja, végrehajtja a szükséges biztonsági ellenőrzéseket, majd végrehajtja a szóban forgó kódot.

Az egyedi szerelvények betöltése és az egyedi típusok létrehozása mellett, a CLR, ha szükséges, a .NET-alapoztatalkönyvtárban tárolt típusokkal is kommunikál. Habár a teljes alapoztatalkönyvtár több különálló szerelvényre oszlik, a legfontosabb szerelvény (mscorlib.b.d11) sok alapítípust tartalmaz, amelyek között sok közös programozási feladat található az összes .NET-nyelvtal használó alapvető adattípussal egyetemben. Amikor .NET-megoldásokat hozunk létre, automatikusan hozzáférünk ehhez a szerelvényhez.

Az 1.4. ábra a forráskód (amely az alapoztatalkönyvtár-típusokat használja), egy adott .NET-fordító és a .NET-futtatómotor közötti munkafolyamot mutatja be.

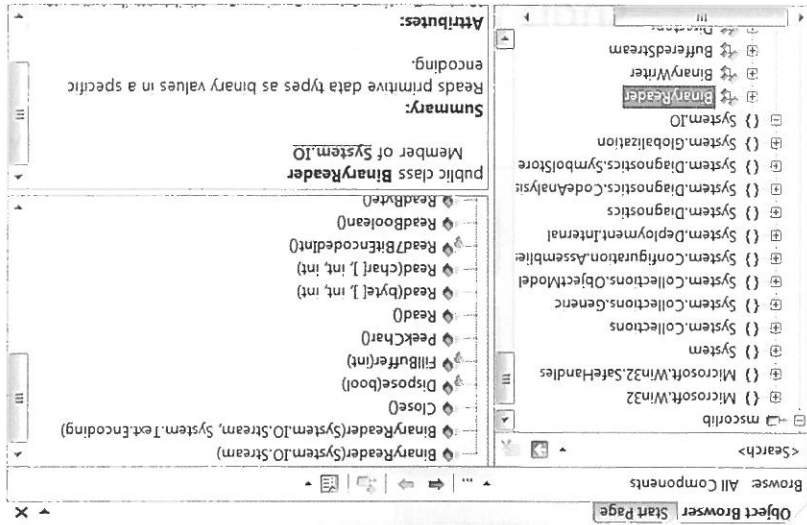
A szerelvény, a névter és a típus megkülönböztetése

Mindannyian elfogadjuk a forráskódkönyvtárak fontosságát. Az MFC-hez, J2EE-hez és az ATL-hez hasonló könyvtáraknak az a célja, hogy a meglévő forráskódok olyan jól meghatározott készletet biztosítsa a fejlesztők számára, amelyet az alkalmazásaikban felhasználhatnak. A C# nyelv azonban nem rendelkezik nyelvfüggetlen kódkönyvtárral. A C#-fejlesztők ehelyett a nyelv-semleges .NET-könyvtárakat használják. Annak érdekében, hogy a típusok rendezetten helyezkedjenek el az alapsztálykönyvtárakban, a .NET-plat-form messzeemenően alkalmazza a *névter* elvét.

Egyszerűen fogalmazva, a névtér az egy szerelvényben lévő, szemantikai-lag kapcsolódó típusok csoportja. A `system.io` névtér például I/O-típusokat tartalmaz, a `system.data` névtér pedig alapvető adatbázistípusokat definiál; stb. Hangsúlyoznunk kell, hogy egyetlen szerelvény (pl. az `microsoft.d11`) bármennyi névtérrel tartalmazhat, s ezek mindegyike bármennyi típussal rendelkezhet.

Ennek illusztrálására mutatja be az 1.5. ábra a Visual Studio 2008 Object Browser egyik képernyőfotóját. Ezzel az eszközzel megvizsgálhatjuk azokat a szerelvényeket, amelyekre az aktuális projektünk hivatkozik, az egy adott szerelvényben lévő névtérket, az egy névtérben lévő típusokat, valamint egy bizonyos típus tagjait. Az `microsoft.d11` tehát több különböző névtérrel tartalmaz, mindegyiket a saját, szemantikailag kapcsolódó típusaival.

1.5. ábra: Egy szerelvény bármennyi névtérrel tartalmazhat

A legfontosabb különbség e között a felfogás és egy MFC-hez hasonló, névtér-független könyvtár között, hogy bármennyi névtér, amelyik a .NET-futatórendszer veszi célba, *ugyanazokat* a névtérket és *ugyanazokat* a típusokat használja. A következő három program ugyanazt a "Hello World" alkalmazást mutatja be C#, VB .NET és C++/CLI nyelveken:

```

// Hello world C# nyelven
using System;

public class MyApp
{
    static void main()
    {
        Console.WriteLine("Hi from C#");
    }
}

' Hello world VB nyelven
Imports System

Public Module MyApp
    Sub main()
        Console.WriteLine("Hi from VB")
    End Sub
End Module

// Hello world C++/CLI nyelven
#include "stdafx.h"
using namespace System;

int main(array<System::String ^> args)
{
    Console::WriteLine(L"Hi from C++/CLI");
    return 0;
}

```

Minden egyes nyelv használja a `system` névtérben definiált `console` osztályt. Apróbb szintaktikai eltéréseken túl, ez a három alkalmazás nagyon sokban hasonlít egymásra, mind fizikailag, mind logikailag.

.NET-fejlesztőként az elsődleges célunk természetesen a számos .NET-névtérben definiált, temérdek típus megismerése. A legalapvetőbb névtér, amelylyel találkozunk, a `system`. Ez a névtér biztosítja azoknak a típusoknak az alapvető készletét, amelyekre .NET-fejlesztőként időről időre szükségünk van. Valójában egyetlen működőképessé C#-alkalmazást sem hozhatunk létre anélkül, hogy legalább ne hivatkoznánk a `system` névtérre, hiszen az alapvető adattípusokat (`system.int32`, `system.string` stb.) ez a névtér definiálja. Az 1.3. táblázatban a kapcsolódó működések alapján csoportosított, néhány (de nem az összes) .NET-névtér látható.

.NET-névter
Valós jelentése

System	A System névterben számos hasznos típust találunk, amelyek valós adatokkal, matematikai számításokkal, véletlenszám-generálással, környezeti változókkal és személgénykészeléssel foglalkoznak, továbbá közösen használt kivételeket és attribútumokat.
System.Collections	Ezek a névterek számos tárolótípust definiálnak, valamint alaptípusokat és interfészeket, amelyek révén testre szabott gyűjteményeket építhetünk fel.
System.Data	Ezeket a névtereket a relációs adatbázisokkal folytatott kommunikációra használjuk az ADO.NET alkalmazásakor.
System.Data.OleDb System.Data.SqlClient System.Data.SqlClient	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyeket fájli I/O-ra, adatömörítésre és portkezelésre használunk.
System.IO System.IO.Compression System.IO.Ports	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyek támogatják a futási időben történő típusmeghatározást, valamint a típusok dinamikus létrehozását.
System.Reflection System.Reflection.Emit	Ez a névter biztosítja a .NET-típusok számára azt a képességet, hogy a nem felügyelt kódokkal (pl. C-alapú DLL-ek és Com-kiszolgálók) kommunikáljanak és vizsgált.
System.Drawing System.Windows.Forms	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyek révén a .NET eredeti felhasználati felületének eszközkészletét (Windows-UI) használni lehet.
System.Windows System.Windows.Controls System.Windows.Shapes	A System.Windows névter, számos egyéb névter gyökere, amely a Windows Presentation Foundation (WPF) felhasználati felületi eszközkészletet reprezentálja.
System.Linq System.Xml.Linq System.Data.Linq	Ezek a névterek a LINQ API-ban végzett programozás során alkalmazott típusokat definiálják.

Valós jelentése

.NET-névtér

system.web

Ez az egyik olyan névtér a sok közül, amelyik lehetővé teszi az ASP.NET webalkalmazások létrehozását.

system.ServiceModel

Ez az egyik olyan névtér a sok közül, amelyekkel a WCF API segítségével elosztott alkalmazásokat hozhatunk létre.

system.workflow.activities

Ez a két névtér olyan típusokat definiál, amelyekkel a WF API segítségével munkafolyamat-engedélyezett alkalmazásokat hozhatunk létre.

system.threading

Ez a névtér számos olyan típust definiál, amelyekkel többszárú alkalmazások létrehozására használunk.

system.security

A Security a .NET-univerzum integrált névtér. A biztonságos névtérben számos olyan típust találunk, amelyek engedélyekkel, kriptográfiával stb. foglalkoznak.

System.Xml

Az XML-központú névtér számos olyan típust tartalmaznak, amelyeket az XML-adatokkal való kommunikációra használunk.

1.3. táblázat: A .NET-névtér áttekintése

A Microsoft-névtér szerepe

Az 1.3. táblázatot végigolvasva bizonyára feltűnt, hogy jó néhány beágyazott névtérnek (system.io, system.data stb.) a System a gyökérnévtér. Ahogy azonban kiderült, a .NET-alapozztálykönyvtár definiálja a system névtérben kívüli legfontosabb gyökérnévtér nagy részét, amelyek közül a leghasznosabb a Microsoft.

Díóhéjban, a Microsoft-névtérbe ágyazott névtér (pl. microsoft.csharp, microsoft.in, microsoft.managementconsole és microsoft.win32) olyan típusokat tartalmaznak, amelyek egyedi, Windows operációs rendszerbeli szolgáltatásokat tartalmaznak, amelyek egyedi, Windows operációs rendszerrel más .NET-sokkal való kommunikációra használatosak. Így ezeket a típusokat más .NET-engedélyezett operációs rendszerrel (pl. a Mac OS X-szel) nem használhatjuk. Könnyűnek a Microsoft-gyökér névtér részleteit azonban nem tárgyalja.

Megjegyzés A .NET Framework 3.5 SDK dokumentációjának használatát a 2. fejezet írja le, részletekkel szolgálva a névtérrekről, a típusokról és az alaposztálykönyvtárakban található tagokról.

Programozott hozzáférés a névterekhez

A névtér tehát nem más, mint a kapcsolódó típusok logikai megértésének és elrendezésének a megfelelő módja. A `system.név` névtérre gondolva, azt feltételezhetjük, hogy a `system.console` egy olyan osztályt jelent, amely a `system.név` névtérben található. A .NET-futtatási rendszer szerint azonban ez nem így van. A futtatási módul csak egy `system.console` névű egységet lát.

A C#-ban a `using` kulcsszó leegyszerűsíti a névtérrekről definiált típusokra történő hivatkozás folyamatát. A működése a következő. Tegyük fel, hogy egy hagyományos asztali alkalmazást szeretnénk létrehozni. A főablak egy kiszolgálóoldali adatbázisból származó adatokra épülő osztálydiagramot jelenít meg, valamint a cégünk logóját. Amíg kevésbé ismerjük még a névtérrekről lévő típusokat, `ime` néhány, amelyekre hivatkozhatunk a programunkban:

```
// ime, az alkalmazás elkészítéséhez szükséges összes névtér.
using system;
using system.drawing;
using system.windows.forms;
using system.data;
using system.data.sqlclient;
using system.server.adathozzaferes;
// Alapvető alaphozzaferes típusok.
// Grafikus rendszertípusok.
// Alapvető alaphozzaferes típusok.
```

Ha egyszer már meghatározunk néhány névtérrel (és hivatkozunk az őket definiáló szerelvényekre), szabadon létrehozhatjuk a bennük található típusok példányait. Ha például a `system.drawing` (amelyet a `system.drawing.név` definiál) egy példányt szeretnénk létrehozni, írjuk a következőket:

```
// A fájl által használt névtérrekről tájékozódás explicit módon.
using system;
using system.drawing;
```

```
class Program
{
    public void DisplayLogo()
    {
        // 20 * 20 pixel-es bittérkép létrehozása.
        Bitmap companyLogo = new Bitmap(20, 20);
        ...
    }
}
```


Mivel a kódjaink a `system.drawing`-ra hivatkozik, a fordító ennek a névternek a tagjaként értelmezi a `Bitmap` osztályt. Ha nem határoztuk meg a `system.drawing` névteret, fordítási hibához jutunk. Teljesen meghatározott névvel azonban szabadon deklarálhatunk változókat is:

```
// A System.Drawing névteret nem tisztázzuk!
using System;

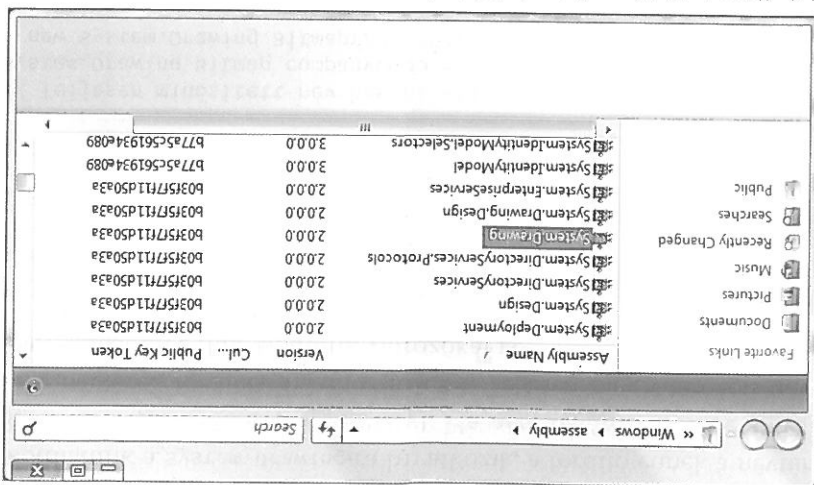
class Program
{
    public void DisplayLogo()
    {
        // Teljesen minősített név használata.
        System.Drawing.CompanyLogo =
            new System.Drawing.Bitmap(20, 20);
        ...
    }
}
```

Ha a típusdefiniálás teljesen minősített névvel történik, akkor tökéletesebb olvashatóságot biztosít, a `C#` `using` kulcsszava ezzel szemben lecsökkenti a bilitentyüleütések számát. A könyvben nem fogjuk a teljesen minősített nevet használni (kivéve, ha kétértelmezhetőséget kell feloldani), hanem a `C#` `using` kulcsszavának egyszerűsített szemléletét követjük.

Ne feledjük azonban, hogy a `using` kulcsszó a típus teljesen minősített nevének a rövidített jelölése, és mindkét szemlélet pontosan ugyanazt a mögöttes CIL-t eredményezi (ugyanis a CIL-kód mindig a teljesen minősített neveket használja), illetőleg nincs hatással a teljesítményre vagy a szerelvény méretére.

Hivatkozás külső szerelvényekre

Amellett, hogy a `C#` `using` kulcsszavával megadjuk a névteret, a hivatkozott típus aktuális CIL-definícióját tartalmazó szerelvény nevét is meg kell adnunk a `C#`-fordítónak. Amint láttuk, sok alapvető .NET-névter az `microsoft.drawing.dll`-ben található. A `system.drawing.Bitmap` típust azonban a `system.drawing.dll` névű különálló szerelvényben találjuk. A .NET-keretrendszer szerelvényeinek túlnyomó többsége a globális szerelvénytárban (GAC) található. Ez a könyvtár egy Windows-gépen alapértelmezés szerint a `C:\Windows\Assembly` elérési útvonalon érhető el, ahogy az 1.6. ábra mutatja.

1.6. ábra: A globális szerelvénytár (GAC) alaposztálykönyvtára

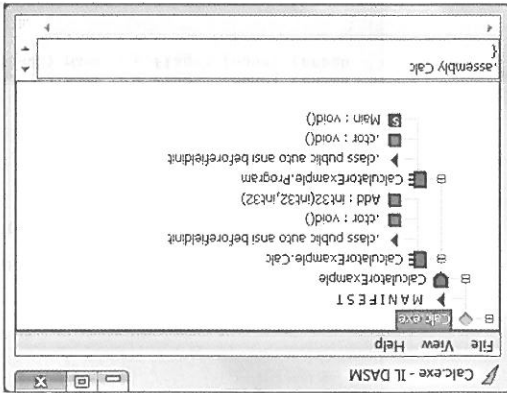
Attól függően, hogy milyen fejlesztőeszköz segítségével hozzuk létre a .NET-al-kalmazásokat, többféleképpen is közzétehetjük a fordítással, hogy mely szerelvényeket szeretnénk beemlíteni a fordítási ciklusba. Ennek a menetével a következő fejezetben ismerkedünk meg.

Szerelvények feltárasa az ildasm.exe segítségével

Nincs szükség arra, hogy a .NET-platform összes névterét ismerjük és kezeljük, hiszen egy névteret az tesz egyedivé, hogy szemantikailag kapcsolódó típusokat tartalmaz. Ezért, ha nincs szükségünk felhasználói felületre egy egyszerű konzolalkalmazáson kívül, el is felejtethjük a System.Windows.Forms, System.Windows és a System.Web névtereket. Ha egy rajzoló alkalmazást hozunk létre, ahhoz az adatbázis-névtereknek valószínűleg nincs sok közük. Ahogy az előre gyártott kódkezelővel általában lenni szokott, használat közben ismerjük meg őket.

A .NET Framework 3.5 SDK-val megjelent Intermediate Language Disassembler (ildasm.exe) lehetővé teszi bármilyen .NET-szerelvény betöltését és tartalmának vizsgálatát, köztük a hozzárendelt manifestumot, a IL-kódot és a típusmetaadatot. Az ildasm.exe betöltéséhez nyissuk meg a Visual Studio parancssort (Start > All Programs > Microsoft Visual Studio 2008 > Visual Studio Tools), írjuk be, **ildasm**, majd nyomjuk meg az Enter billentyűt.

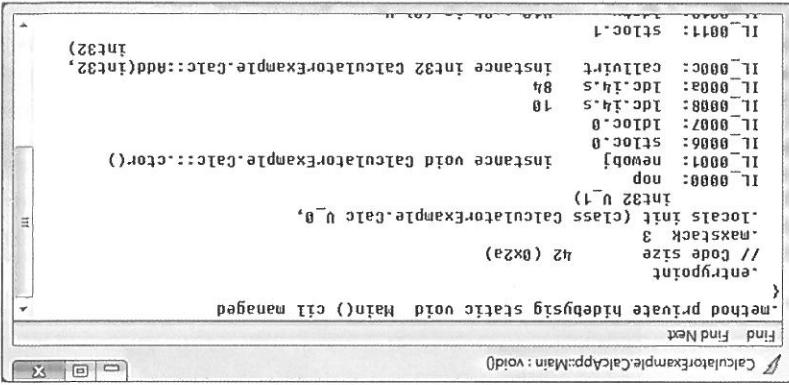
Há már elindítottuk ezt az eszközt, csak nyissuk meg a File > Open menüpontot, és navigáljunk a vizsgálni kívánt szerelvényhez. Ennek szemléltetésére, nézzük meg a Calc.exe szerelvényt, amelyet a fejezet korábbi részében bemutattott calc.csc fájlt alapján generáltunk (lásd 1.7. ábra). Az ildasm.exe hasonló, fánéztű szerelvény szerkezetét mutatja.

1.7. ábra: Az ildasm.exe lehetővé teszi a .NET-szerelvény köztes nyelvi kódjának, manifestumának és metaadatainak megtekintését

A köztes nyelvi kód megtekintése

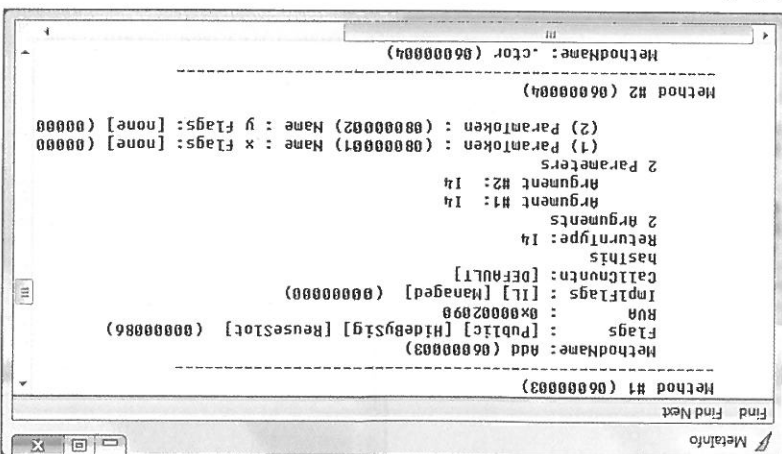
Amellett, hogy megmutatja az adott szerelvényben található névttereket, típusokat és tagokat, az ildasm.exe segítségével egy adott tag CIL-utasításait is megtekinthetjük. Ha például kétszer kattintunk a Program osztály Main() módszerára, egy új ablakban megjelenik a mögöttes köztes nyelvi kód (lásd 1.8. ábra).

1.8. ábra: A mögöttes köztes nyelvi kód megtekintése

A típusmetaadat megtekintése

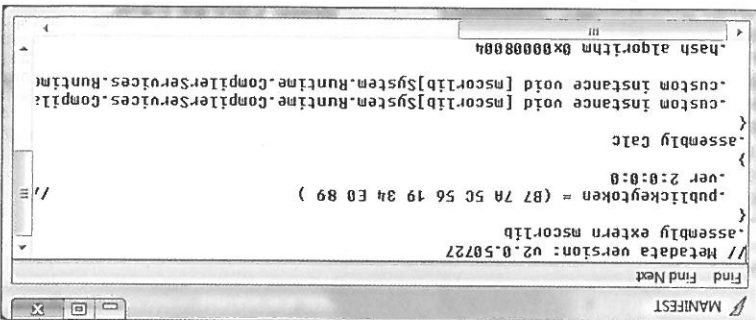
Az aktuálisan betöltött szerelvény típusmetaadatainak megtekintéséhez, nyomjuk meg a Ctrl + M billentyűkombinációt. Az 1.9. ábrán a Calc.Add() módszer metaadatait láthatjuk.

1.9. ábra: Típusmetaadat megtekintése az ildasm.exe segítségével

Szerelvény metaadatainak (manifesztumának) megtekintése

Végezetül, ha szeretnénk megtekinteni egy szerelvény manifesztumának tartalmát, kattintsunk kétszer a MANIFEST ikonra (lásd 1.10. ábra).

1.10. ábra: Onlívró adatok megtekintése az ildasm.exe segítségével

Természetesen az ildasm.exe-többré is képes, mint amit itt bemutatunk, ezeket a megfelelő részeknél további funkciókkal is szemlélíthetjük.

A C# 2008 és a .NET 3.5

Első kötet (1-19. fejezet)

Andrew Troelsen

2009

A C# 2008 és a .NET 3.5 – Első kötet (1-19. fejezet)

A negyedik kiadás magyarul, két kötetben

Pro C# 2008 and the .NET 3.5 Platform, Fourth Edition

Andrew Troelsen

Copyright 2008 by Apress.

Original English language edition published by Apress. Co Sound View Court 3B, Greenwich CT 06830 USA. Copyright © 2008 by Apress Co.. Hungarian-language edition copyright © 2009 by SZAK Kiadó. All rights reserved.

Magyar fordítás (Hungarian translation) © SZAK Kiadó 2009.

Fordította a SZAK Kiadó fordítócsoportha: Domoszlai László, Erős Melinda, Erős Szilvia, Iváncsy Renáta, Iváncsy Tamás, Lucza Mónika Tiber Melinda, Varga Péter
Lektor: Dávid Zoltán, MVP és Gincsei Gábor, MVP

Magyar nyelvi gondozás: Laczkó Krisztina

ISBN 978-963-9863-08-8

A könyv fordítása a Kilgray Kft. MemoQ (<http://www.memoqtm.com>) programjával készült, a szöveg helyességét és az elválasztásokat a MorphoLogic He-lyesek nevű programjával ellenőriztük.

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit a kiadó engedélye nélkül tilos reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni, bármilyen formában vagy eszközzel elektronikus úton vagy más módon közölni.

SZAK Kiadó Kft. ■ Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja ■ 2060 Bicske, Diófa u. 3. ■ Tel.: 36-22-350-209 ■ Fax: 36-22-565-311 ■ www.szak.hu ■ e-mail: info@szak.hu ■ Kiadóvezető: Kis Ádám, e-mail: adam.kis@szak.hu ■ Főszerkesztő: Kis Balázs MCSE, MCT, e-mail: balazs.kis@szak.hu

Ezt a kiadást Mikkónak, a csodamacskának, a 412-es szám alatt eltöltött éveknek és csodálatos feleségemnek, Amandának ajánlom, aki türelmesen várta, hogy elkészüljek újabb könyvem megírásával.

Tartalomjegyzék

Köszönetnyilvánítás.....	xxix

Bevezetés	xxxi

Mi egy csapat vagyunk, az Olvasó és én.....	xxxii
A könyv áttekintése.....	xxxiii
Első kötet.....	xxxiii
1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba.....	xxxiii
1. fejezet: A .NET filozófiája.....	xxxiii
2. fejezet: C#-alkalmazások készítése	xxxiv
2. rész: A C# alapvető építőelemei	xxxiv
3. fejezet: A C# alapvető építőelemei, I. rész	xxxiv
4. fejezet: A C# alapvető építőelemei, II. rész.....	xxxiv
5. fejezet: Egységbe zárt osztálytípusok definiálása	xxxv
6. fejezet: A származtatás és a polimorfizmus.....	xxxv
7. fejezet: Strukturált hibakezelés.....	xxxv
8. fejezet: Az objektumok életciklusa.....	xxxv
3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban	xxxvi
9. fejezet: Interfészek használata	xxxvi
10. fejezet: Gyűjtemények és generikus típusok	xxxvi
11. fejezet: Metódusreferenciák, események és lambdák.....	xxxvi
12. fejezet: Indexerek, operátorok és mutatók.....	xxxvii
13. fejezet: C# 2008 nyelvi újdonságai.....	xxxvii
14. fejezet: Bevezetés a nyelvbe ágyazott lekérdezésekbe (LINQ)	xxxvii
4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel	xxxvii
15. fejezet: A .NET-szerelvények.....	xxxviii
16. fejezet: Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás	xxxviii
17. fejezet: Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek	xxxviii
18. fejezet: Többszálú alkalmazások készítése	xxxviii
19. fejezet: A köztes nyelv (CIL) és a dinamikus szerelvények.....	xxxix

Második kötet	xxxix
5. rész: Bevezetés a .NET alapsztálykönyvtáraiba	xxxix
20. fejezet: Fájlműveletek és elkülönített tárolás	xxxix
21. fejezet: Bevezetés az objektumsorosítás világába	xl
22. fejezet: ADO.NET 1. rész: Az élő kapcsolat	xl
23. fejezet: ADO.NET 2. rész: A bontott kapcsolat	xl
24. fejezet: A LINQ API programozása	xl
25. fejezet: A WCF	xli
26. fejezet: A WF	xli
6. rész: Felhasználói felületek	xli
27. fejezet: Windows Forms-programozás	xli
28. fejezet: A WPF és az XAML	xlii
29. fejezet: Programozás WPF-vezérlőelemekkel	xlii
30. fejezet: WPF 2D grafikus renderelés, erőforrások és témák	xlii
7. rész: Webes alkalmazások fejlesztése ASP.NET segítségével	xliii
31. fejezet: ASP.NET weboldalak készítése	xliii
32. fejezet: ASP.NET-vezérlőelemek, témák és mesteroldalak	xliii
33. fejezet: ASP.NET állapotkezelési technikák	xliii
8. rész: Függelék	xliv
A függelék: A COM és a .NET együttműködése	xliv
B függelék: Platformfüggetlen .NET-fejlesztés a Monóval	xliv
Öt szabadon letölthető fejezet — még több információ	xlvi
A könyv forráskódjának igénylése	xlvi
A lehetséges javítások	xlvi
Elérhetőségem	xlvi

1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

1. A .NET filozófiája..... 3

Az előzmények áttekintése	4
Egy C/Win32 API programozó élete	4
Egy C++/MFC-programozó élete	4
Egy Visual Basic 6.0 programozó élete	5
Egy Java/J2EE-programozó élete	5
Egy COM-fejlesztő élete	6
Egy Windows DNA programozó élete	7

A .NET-megoldás	8
Bevezetés a .NET platform építőelemeibe (CLR, CTS és CLS)	9
Az alaposztálykönyvtárak szerepe	10
A C# előnyei	11
További .NET-alapú programozási nyelvek	13
Élet egy többnyelvű világban	14
A .NET-szerelvények áttekintése	15
Egyfájlos és többfájlos szerelvények	17
A közös köztes nyelv (CIL) szerepe	18
A köztes nyelv előnyei	20
A köztes nyelv fordítása platformfüggő utasítássá	21
A .NET-típusmetaadat szerepe	22
A szerelvény manifesztumának szerepe	23
A közös típusrendszer (CTS)	23
Az egységes típusrendszer osztálytípusai	24
Az egységes típusrendszer interfésztípusai	25
Az egységes típusrendszer struktúrátípusai	25
Az egységes típusrendszer felsorolt típusai	26
Az egységes típusrendszer metódusreferencia-típusai	27
Az egységes típusrendszer típustagjai	27
Valódi CTS-adattípusok	28
A közös nyelvi specifikáció (CLS)	29
A CLS-megfeleltetés biztosítása	31
A közös nyelvi futtatórendszer (CLR)	32
A szerelvény, a névtér és a típus megkülönböztetése	33
A Microsoft-névterek szerepe	37
Programozott hozzáférés a névterekhez	38
Hivatkozás külső szerelvényekre	39
Szerelvények feltárása az ildasm.exe segítségével	40
A köztes nyelvi kód megtekintése	41
A típusmetaadat megtekintése	42
Szerelvény metaadatának (manifesztumának) megtekintése	42
Szerelvények feltárása a Lutz Roeder's Reflector segítségével	43
A .NET-futtatókörnyezet telepítése	44
A .NET platformfüggetlen természete	44
Összefoglalás	46

2. C#-alkalmazások fordítása	49
A .NET 3.5 keretrendszer fejlesztőkészletének szerepe	49
A Visual Studio 2008 parancssor	50
C#-alkalmazások fordítása csc.exe használatával.....	51
Bemeneti és kimeneti célok megadása	52
Hivatkozás külső szerelvényekre	54
Hivatkozás több külső szerelvényre	55
Több forrásfájl fordítása.....	55
A C#-reakciófájlok használata	56
.NET-alkalmazás készítése TextPad használatával	59
A C#-kulcsszószínezés bekapcsolása.....	59
A *.cs fájl szűrő konfigurálása.....	60
A csc.exe integrálása.....	61
Futtatási parancsok társítása menüelemekhez	62
.NET-alkalmazás készítése Notepad++ használatával.....	64
Az automatikus kiegészítési lista testreszabása	65
.NET-alkalmazás készítése SharpDevelop használatával.....	66
Egy egyszerű tesztprojekt létrehozása	67
.NET-alkalmazás készítése Visual C# 2008 Express használatával	69
A Visual C# Express néhány jellegzetessége	70
.NET-alkalmazás készítése Visual Studio 2008 használatával	71
A Visual Studio 2008 néhány jellegzetessége.....	72
A .NET-keretrendszer kiválasztása a New Project	
párbeszédablak segítségével	72
A Solution Explorer használata	73
Hivatkozás külső szerelvényekre	74
Projekt tulajdonságok megtekintése.....	74
A Class View.....	75
Az Object Browser	76
Integrált támogatás a kódújratervezéshez.....	76
Kódbővítések és a környezetbe foglalás technológiája.....	79
A Visual Class Designer.....	81
Object Test Bench.....	84
Az integrált .NET Framework 3.5 dokumentációs rendszer	85
További .NET-fejlesztőeszközök	87
Összefoglalás.....	88

2. rész: A C# alapvető építőelemei

3. A C# alapvető építőelemei, I. rész 91

Egy egyszerű C#-program anatómiája.....	91
Variációk Main() metódusra.....	93
Alkalmazás-hibakód megadása	94
A parancssori argumentumok feldolgozása	96
Parancssori paraméterek megadása Visual Studio 2008-ban.....	98
Érdekes kitérő: a System.Environment osztály néhány további tagja	99
A System.Console osztály	100
A Console osztály alapvető bemenete és kimenete.....	101
A konzolkimenet formázása.....	102
Numerikus adatok formázása.....	103
Numerikus adatok formázása a parancssori alkalmazásokon túl.....	105
A System-adattípusok és gyorsazonosítók a C#-ban	106
Változódeklarálás és inicializálás	108
A beépített adattípusok példányosítása.....	110
Az adattípusok hierarchiája.....	110
A numerikus adattípusok tagjai	112
A System.Boolean tagjai.....	113
A System.Char tagjai	114
Értékek értelmezése sztringadatokból	114
A System.String típus.....	115
Egyszerű sztringkezelés.....	116
Sztringösszefűzés.....	117
Vezérlőkarakterek.....	118
Szó szerinti sztringek definiálása	119
A sztringek és az egyenlőség.....	120
A sztring megváltoztathatatlan.....	121
A System.Text.StringBuilder típus	123
System.DateTime és System.TimeSpan	125
Szűkítő és bővítő adattípus-konverziók.....	126
Hibacsapda állítása a szűkítő adatkonverzióknak	128
Projektszintű túlcsoordulás-ellenőrzés beállítása.....	131
Az unchecked kulcsszó	132
A System.Convert szerepe.....	132

Ciklus készítése a C#-ban.....	133
A for ciklus.....	133
A foreach ciklus.....	134
A while és a do/while ciklusszerkezetek.....	135
Elágazó szerkezetek és a reláció/egyenlőség-operátorok	136
Az if/else utasítás	136
A switch utasítás	138
Összefoglalás.....	139

4. A C# alapvető építőelemei, II. rész..... 141

Metódusok és paramétermódosítók	141
Az alapértelmezett paraméterátadási viselkedés	142
Az out módosító.....	144
A ref módosító.....	145
A params módosító	147
A tag túlterhelésének megértése	149
Tömbök kezelése a C#-ban	151
A C# tömbinicializáló szintaxisa	152
Objektumtömb definiálása	153
Munka a többdimenziós tömbökkel.....	154
Tömbök mint paraméterek (és visszatérési értékek).....	156
A System.Array osztály	156
Az Enum típus	159
Az enum alapjául szolgáló tároló vezérlése.....	160
Felsorolások deklarálása és használata.....	160
A System.Enum típus.....	162
Felsorolás név/érték párainak dinamikus feltárása.....	162
A struktúrátípus	165
Struktúraváltozók létrehozása	167
Érték- és referenciatípusok.....	169
Érték- és referenciatípusok, valamint az értékadó operátor	170
Referenciatípusokat tartalmazó értéktípusok	172
Referenciatípusok átadása értékként.....	174
Referenciatípusok átadása referenciaként	176
Érték- és referenciatípusok: további részletek.....	177
Nullázható típusok a C#-ban.....	179
Munka a nullázható típusokkal	180
A ?? operátor.....	181
Összefoglalás.....	182

5. Beágyazott osztálytípusok definiálása 183

Bevezetés a C# osztálytípusaiba.....	183
Objektumok memóriaterületének lefoglalása	
a new kulcsszóval	186
A konstruktor.....	187
Az alapértelmezett konstruktor szerepe.....	188
Egyedi konstruktor definiálása	189
Az újradefiniált alapértelmezett konstruktor	190
A this kulcsszó szerepe.....	191
Konstruktorhívások láncolása a this kulcsszóval.....	193
A konstruktorok lefutásának sorrendje	196
A static kulcsszó	198
Statikus metódusok (és mezők) definiálása	199
Statikus adatok definiálása	200
Statikus konstruktorok definiálása.....	203
Statikus osztályok definiálása	205
Az objektumorientált programozás alappillérei	207
Az egységbe zárás.....	208
A származtatás	209
A polimorfizmus	210
Hozzáférés-módosítók a C#-ban.....	212
Az alapértelmezett hozzáférés-módosítók	213
Hozzáférés-módosítók és beágyazott típusok	214
Az első pillér: az egységbe zárás a C#-ban	215
Egységbe zárás tradicionális lekérdezők és	
módosítók használatával	216
Egységbe zárás típustulajdonságok használatával	218
A tulajdonságok belső reprezentációja	220
A get/set utasítástulajdonságok láthatósági	
szintjeinek vezérlése	222
Csak olvasható és csak írható tulajdonságok.....	223
Statikus tulajdonságok	224
Konstans adatok	226
Írásvédett mezők	227
Statikus írásvédett mezők	228
Részleges típusok	229

A C#-forráskód dokumentálása XML segítségével	231
Az XML-fájl generálása.....	234
XML-megjegyzések átalakítása az NDoc-on keresztül.....	235
Az elvégzett munka eredményének láthatóvá tétele.....	237
Összefoglalás.....	238
6. A származtatás és a polimorfizmus.....	239
A származtatás alapvető szerkezete	239
Az osztálytípus szülőosztálya.....	240
Több ősz osztály.....	242
A sealed kulcsszó.....	243
Osztálydiagramok készítése a Visual Studio 2008-ban	245
A második pillér: a származtatás	246
Ősz osztály konstruktorának meghívása a base kulcsszóval	249
Családi titok megtartása: a protected kulcsszó.....	251
Lezárt osztály hozzáadása	252
A tartalmazás és a delegálás	254
A beágyazott típus definiálása	255
A harmadik pillér: a polimorfizmus támogatása	258
A virtual és override kulcsszavak.....	259
Virtuális tagok felülbírlása a Visual Studio 2008 segítségével.....	261
A virtuális tagok lezárása	262
Az absztrakt osztályok	263
Polimorfikus interfész építése	265
Tagok eltakarása	270
Az ősz osztály, a leszármazott osztály és a típusmódosítási szabályok	272
Az as kulcsszó.....	274
Az is kulcsszó	274
A fő szülőosztály: a System.Object.....	275
A System.Object.ToString() felüldefiniálása	279
A System.Object.Equals() felüldefiniálása.....	280
A System.Object.GetHashCode() felüldefiniálása.....	281
A módosított Person osztály tesztelése.....	282
A System.Object statikus tagjai	283
Összefoglalás.....	284

7. A strukturált kivételkezelés	285
Hibák, programhibák és kivételek	285
A kivételkezelés szerepe a .NET-ben	286
A .NET-kivételkezelés	288
A System.Exception osztály	288
A lehető legegyszerűbb példa	290
Általános kivétel dobása	292
Kivételek elkapása	294
A kivétel tulajdonságainak beállítása	295
A TargetSite tulajdonság	295
A StackTrace tulajdonság	297
A HelpLink tulajdonság	297
A Data tulajdonság	298
Rendszerszintű kivételek (System.SystemException)	301
Alkalmazásszintű kivételek (System.ApplicationException)	302
Egyedi kivétel készítése, 1. rész	302
Egyedi kivétel készítése, 2. rész	305
Egyedi kivétel készítése, 3. rész	306
Többszörös kivételek feldolgozása	308
Általános catch utasítások	310
Kivételek továbbdobása	311
Belső kivételek	311
A finally blokk	313
Ki mit dob?	314
A kezeletlen kivételek eredménye	315
Kezeletlen kivételek hibakeresése a Visual Studio használatával	315
Összefoglalás	317
 8. Az objektumok élettartama.....	 319
Osztályok, objektumok és referenciák	319
Az objektumok élettartama	321
A new kulcsszó köztes nyelve	322
Objektumreferenciák null értékre állítása	323
Az alkalmazás gyökérelemének szerepe	325
Az objektumgenerációk	327
A System.GC típus	328
A szemétygyűjtés kikényszerítése	330

Véglegesíthető objektumok készítése	333
A System.Object.Finalize() felüldefiniálása	334
A véglegesítő folyamat részletei	337
Eldobható objektumok készítése	337
A C# using kulcsszó egy újabb alkalmazása	340
Véglegesíthető és eldobható típusok készítése.....	342
A formalizált felszabadítási minta.....	343
Összefoglalás.....	346

3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban

9. Interfészek használata 349

Az Interface típus	349
Az interfésztípusok és absztrakt őssosztályok összehasonlítása	351
Saját interfészek definiálása	354
Az interfész implementálása.....	356
Interfésztagok hívása az objektumon	358
Az interfészreferenciák megszerzése: az as kulcsszó.....	360
Az interfészreferenciák megszerzése: az is kulcsszó	360
Interfészek mint paraméterek.....	361
Interfészek mint visszatérési értékek.....	364
Interfésztípusok tömbje	364
Interfészimplementálás a Visual Studio 2008 segítségével.....	366
Névütközés feloldása explicit interfészimplementációval	367
Interfészhierarchia tervezése	371
Többszörös öröklés interfésztípusokkal	372
Felsorolható típusok készítése (IEnumerable és IEnumerator).....	375
Iterátor metódus készítése a yield kulcsszóval.....	379
Nevesített iterátor létrehozása	380
Az iterátormetódusok belső reprezentációja.....	381
Klónozható objektumok készítése (ICloneable)	383
Egy összetettebb klónozási példa	385
Összehasonlítható objektumok készítése (Comparable)	389
Többszörös rendezési sorrend megadása (Comparable)	392
Egyedi tulajdonságok, egyedi rendezési típusok	394
A Callback interfész	395
Összefoglalás.....	399

10. Gyűjtemények és generikus típusok	401
A System.Collections névtér interfészei	401
Az ICollection interfész	403
Az IDictionary interfész	403
Az IDictionaryEnumerator interfész	404
Az IList interfész	404
A System.Collections névtér osztálytípusai	405
Az ArrayList típus használata	406
A Queue típus használata	408
A Stack típus használata	409
A System.Collections.Specialized névtér	410
A dobozolás, kidobozolás és a System.Object kapcsolata	412
A dobozolással járó probléma	415
A típusbiztonság és az erősen típusos gyűjtemények	416
Egyedi gyűjtemény készítése	417
Az erősen típusos gyűjtemények és a dobozolás	419
A System.Collections.Generic névtér	421
A List<T> típus vizsgálata	423
Saját generikus metódusok létrehozása	426
A típusparaméterek kikövetkeztetése	427
Generikus struktúrák és osztályok létrehozása	429
A default kulcsszó a generikus kódban	430
Saját generikus gyűjtemény készítése	432
A saját generikus gyűjtemény korlátai	433
Típusparaméter korlátozása a where kulcsszó használatával	435
Az operátorkorlátozások hiánya	438
Generikus ősosztály létrehozása	439
Generikus interfész létrehozása	440
Összefoglalás	442
11. Metódusreferenciák, események és lambdák	443
A.NET-metódusreferencia	443
A metódusreferencia definiálása C#-ban	445
A System.MulticastDelegate és System.Delegate alaposztályok	448
A legegyszerűbb metódusreferencia	449
A metódusreferencia-objektum vizsgálata	452

A Car típus utólagos módosítása metódusreferenciákkal	453
Többes küldés engedélyezése	457
Cél eltávolítása a metódusreferencia hívási listájáról	459
Egy összetettebb metódusreferencia.....	460
Metódusreferenciák mint paraméterek	461
Az átirányító kód elemzése	464
Metódusreferenciák kovarianciája	465
Generikus metódusreferencia készítése	468
A generikus metódusreferencia szimulációja generikus típusok nélkül	469
C#-események.....	471
Az event kulcsszó	472
Eseménykezelés a felszín alatt	474
A bejövő események figyelése.....	476
Esemény bejegyzésének egyszerűsítése a Visual Studio 2008 használatával	477
Egy „korrekt” esemény	478
A generikus EventHandler<T> metódusreferencia.....	480
Névtelén metódusok a C#-ban.....	481
„Külső” változók elérése.....	483
A metóduscsoport átalakítása.....	484
A C# 2008 lambda operátora	486
A lambda kifejezések részletezése.....	489
Argumentumok feldolgozása több utasításon keresztül.....	490
A CarDelegate példa áttervezése lambda kifejezések használatával	492
Lambda kifejezések több paraméterrel (vagy paraméterek nélkül).....	494
Összefoglalás.....	496

12. Indexelők, operátorok és mutatók 497

Az indexelő metódus	497
Objektumok indexelése sztringértékekkel	500
Az indexelő metódusok túlterhelése.....	501
Az indexelő metódusok belső ábrázolása.....	502
Többdimenziós indexelők.....	503
Indexelő definíciók interfésztípusokon.....	503

Az operátor-túlterhelés	504
Kétooperandusú operátorok túlterhelése	506
Mi a helyzet a += és -= operátorokkal?	508
Egyoperandusú operátorok túlterhelése	509
Az egyenlőségvizsgáló operátorok túlterhelése	510
Összehasonlító operátorok túlterhelése	511
A túlterhelt operátorok belső ábrázolása	512
Zárszó az operátor-túlterhelésről	514
Egyedi típuskonverziók	515
A numerikus konverzió	515
Konverzió az egymásból származó osztálytípusok között	516
Egyedi konverziós rutinok készítése	517
A Square típus további explicit konverziói	520
Implicit konverziós rutinok definiálása	521
Az egyedi konverziós rutinok belső ábrázolása	523
Mutatótípusok használata	524
Az unsafe kulcsszó	526
A * és az & operátor	528
A nem felügyelt (és felügyelt) cserefüggvény	528
Mezőelérés mutatókkal (a -> operátor)	530
A stackalloc kulcsszó	530
Típuspéldány rögzítése a fixed kulcsszóval	531
A sizeof kulcsszó	532
A C# előfordítói direktívái	533
Kódrégiók megadása	534
Feltételes kódfordítás	535
Összefoglalás	537
13. A C# 2008 nyelv szolgáltatásai	539
Implicit típusú lokális változók	539
A var használata foreach szerkezetekben	541
Az implicit típusú változókra vonatkozó korlátozások	542
Implicit típusú lokális tömbök	543
Az implicit típusú adatok erősen tipizáltak	544
Az implicit típusú lokális változók előnye	545
Automatikus tulajdonságok	546
Interakció automatikus tulajdonságokkal	548
Az automatikus tulajdonságok elérésének korlátozása	549
Az automatikus tulajdonságok és az alapértelmezett értékek	549

Bővítő metódusok.....	551
A bővítő metódusok definiálása	552
A bővítő metódusok meghívása példányszinten	553
A bővítő metódusok statikus meghívása	555
A bővítő metódus hatóköre.....	555
A bővítő metódusokat definiáló típusok importálása	557
IntelliSense a bővítő metódusokhoz.....	558
Bővítő könyvtárak létrehozása és használata	559
Interfésztípusok kiterjesztése bővítő metódusokkal.....	560
Részleges metódusok	562
A részleges metódusok első pillantásra.....	563
A részleges metódusok használata.....	565
Az objektuminicializáló szintaxis.....	566
Egyedi konstruktor meghívása az inicializációs szintaxissal	568
A belső típusok inicializálása	569
Gyűjteményinicializálók	571
Névtelen típusok	572
A névtelen típusok belső ábrázolása	573
A ToString() és a GetHashCode() megvalósítása	575
Az egyenlőség szemantikája névtelen típusoknál.....	576
Névtelen típusokat tartalmazó névtelen típusok	578
Összefoglalás.....	579

14. A LINQ. Bevezetés 581

A LINQ szerepe	581
A LINQ-kifejezések jellemzői	
(típzáltság és kiterjeszthetőség)	583
Alapvető LINQ-szerelvények	583
Bevezetés a LINQ lekérdező kifejezésekbe	585
A LINQ és az implicit típusú lokális változók.....	588
A LINQ és a bővítő metódusok	590
A késleltetett futtatás szerepe.....	591
Az azonnali futtatás szerepe	592
A LINQ és a generikus gyűjtemények.....	593
A LINQ-kifejezés alkalmazása	594
A LINQ és a nem generikus gyűjtemények.....	595
Adatok szűrése az OfType<T>() használatával.....	596

A LINQ-lekérdezésoperátorok belső ábrázolása	597
Lekérdező kifejezések létrehozása lekérdezésoperátorok segítségével. Ismétlés	598
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a lambdák használatával.....	599
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a névtelen metódusok használatával	601
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a nyers metódusreferenciák használatával.....	602
A LINQ-lekérdezésoperátorok	603
Elemek számának meghatározása az Enumerable segítségével.....	604
Egyszerű tesztprojekt létrehozása	605
A kiválasztó szintaxis alapjai.....	606
Adatok egy részhalmazának kinyerése.....	608
Új adattípusok leképezése.....	609
Az eredményhalmaz-elemek sorrendjének megfordítása.....	610
Kifejezések rendezése	610
Különbségek keresése.....	611
LINQ-lekérdezések: szigetek a szigeteken?	612
Lekérdezéseredmények transzformálása Array típusúvá	614
Összefoglalás.....	615

4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel

15. A .NET-szerelvények 619

Egyedi névtér definiálása	619
A típus teljesen meghatározott neve	621
Definiálás álnevek használatával.....	623
Beágyazott névterek létrehozása	624
A Visual Studio 2008 „alapértelmezett névtere”	625
A .NET-szerelvények szerepe.....	626
A szerelvények a kód újrafelhasználását segítik	626
A szerelvények típushatárokat definiálnak.....	627
A szerelvények verzióval rendelkező egységek.....	627
A szerelvények önleírók	627
A szerelvények konfigurálhatók.....	628

A .NET-szerelvények felépítése.....	628
A Win32-fejléc	629
A CLR-fejléc.....	630
A köztes nyelvi kód, a típusmetaadat és a szerelvénymanifesztum	631
Opcionális szerelvény-erőforrások.....	631
Egyfájlos és többfájlos szerelvények	632
Egy állományból álló szerelvény készítése és használata.....	634
A manifesztum	638
A köztes nyelvi kód	639
A típusmetaadat.....	640
C#-ügyfélalkalmazás készítése	641
Visual Basic ügyfélalkalmazás készítése	643
A nyelvek közti származtatás	644
Több állományból álló szerelvény készítése és használata.....	645
Az ufo.netmodule fájl.....	647
Az airvehicles.dll fájl	647
A többfájlos szerelvény használata	648
Privát szerelvények	649
A privát szerelvény azonosítója.....	650
A keresési sorrend (probing) megadása	651
Privát szerelvények beállítása	651
Konfigurációs fájlok és a Visual Studio 2008.....	654
A .NET Framework konfiguráló segédprogramja	655
Megosztott szerelvények.....	657
Erős nevek megértése.....	658
A CarLibrary.dll ellátása erős névvel.....	660
Erős nevek hozzárendelése a Visual Studio 2008 segítségével.....	662
Megosztott szerelvények telepítése/eltávolítása a globális szerelvénytárba.....	662
A megosztott szerelvények felhasználása.....	664
A SharedCarLibClient manifesztuma	665
A megosztott szerelvények konfigurálása	666
Az aktuális megosztott szerelvény befagyasztása.....	667
A megosztott szerelvény 2.0.0.0 verziójának elkészítése.....	668
Dinamikus átirányítás a megosztott szerelvények meghatározott verzióiba	670
A .NET Framework konfiguráló programja – ismét	672

A GAC belső felépítése	673
Kibocsátó házirenddel rendelkező szerelvény	674
A kibocsátó házirend letiltása	676
A <codeBase> elem	677
A System.Configuration névtér	679
A gépi szintű konfigurációs fájl	680
Összefoglalás	681

16. Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás..... 683

A metaadatok szükségessége	683
Az EngineState felsorolás (részleges) metaadata	685
A Car típus (részleges) metaadata	686
A TypeRef	687
A definiáló szerelvény leírása	687
A hivatkozott szerelvények leírása	688
Sztringliterálok leírása	688
A reflexió	689
A System.Type osztály	690
Típusreferencia megszerzése a System.Object.GetType() segítségével	691
Típusreferencia megszerzése a System.Type.GetType() segítségével	692
Típusreferencia készítése a typeof() segítségével	693
Egyedi metaadat-nézegető létrehozása	693
A metódusok reflexiója	693
Mezők és tulajdonságok reflexiója	694
A típus által megvalósított interfészek reflexiója	695
Egyéb érdekességek megjelenítése	695
A Main() metódus megvalósítása	695
Generikus típusok reflexiója	697
Metódusparaméterek és visszatérési értékek reflexiója	698
Dinamikusan betöltődő szerelvények	700
Megosztott szerelvények	702
A késői kötés	704
A System.Activator osztály	705
Paraméter nélküli metódusok hívása	706
Paraméterekkel rendelkező metódusok hívása	707

Programozás attribútumokkal	708
Attribútumok feldolgozása	709
Attribútumok alkalmazása a C# nyelvben.....	710
Attribútumok konstruktorparamétereinek meghatározása.....	712
Az Obsolete attribútum működés közben.....	713
C#-attribútum rövidített formája.....	713
Egyedi attribútum készítése.....	714
Egyedi attribútumok alkalmazása.....	715
Nevesített tulajdonság szintaxisa	716
Az attribútumok használatának korlátozása	716
Alkalmazásszintű (és modulszintű) attribútumok	718
A Visual Studio 2008 AssemblyInfo.cs fájlja	718
Attribútumok korai kötés használatával.....	720
Attribútumok késői kötés használatával.....	721
Reflexió, késői kötés és egyedi attribútumok kifejtése	723
Kiterjeszthető alkalmazás készítése	724
A CommonSnappableTypes.dll létrehozása	725
C# beépülő modul létrehozása	726
Visual Basic beépülő modul készítése	726
Kiterjeszthető Windows Forms-alkalmazás készítése	727
Összefoglalás.....	731

17. Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek..... 733

A tradicionális Win32-es folyamat áttekintése	733
A szálak áttekintése	734
Folyamatok kezelése a .NET platformban	736
A futó folyamatok listázása	739
Egy adott folyamat vizsgálata	740
Egy folyamat szálkészletének vizsgálata.....	741
Egy folyamat modulkészletének vizsgálata	743
Folyamatok programozott indítása és leállítása	745
A .NET-alkalmazástartomány	746
Folyamat alkalmazástartományainak felsorolása	749
Új alkalmazástartományok programozott létrehozása.....	750
Alkalmazástartományok programozott eltávolítása	752
Az objektumkontextus határai.....	754
Kontextusváltó és kötött típusok	755

Kötött objektum meghatározása	756
Egy objektum kontextusának vizsgálata	757
A folyamat, alkalmazástartomány és a kontextus összefoglalása	759
Összefoglalás	759

18. Többszálú alkalmazások létrehozása 761

A folyamat, az alkalmazástartomány, a kontextus és a szál kapcsolata	761
A konkurencia problémája	763
A szálszinkronizáció szerepe	764
A .NET-metódusreferenciák rövid áttekintése	764
A metódusreferenciák aszinkron viselkedése	767
A BeginInvoke() és az EndInvoke() metódusok	767
A System.IAsyncResult interfész	768
Metódushívás aszinkron módon	769
A hívó szál szinkronizálása	770
Az AsyncCallback metódusreferencia szerepe	771
Az AsyncResult osztály szerepe	773
Egyedi állapotadatok átadása és fogadása	774
A System.Threading névtér	775
A System.Threading.Thread osztály	777
Hozzáférés az aktuális szál statisztikáihoz	778
A Name tulajdonság	779
A Priority tulajdonság	780
Második szál létrehozása kódból	781
A ThreadStart metódusreferencia használata	782
A ParameterizedThreadStart metódusreferencia használata	784
Előtérben és háttérben futó szálak	786
A konkurencia kérdése	787
Szinkronizáció a C# lock kulcsszavával	790
Szinkronizáció a System.Threading.Monitor típussal	792
Szinkronizáció a System.Threading.Interlocked típussal	793
Szinkronizáció a [Synchronization] attribútummal	795
Programozás időzített visszahívással	796
A CLR ThreadPool	798
A BackgroundWorker komponens	800
A BackgroundWorker típus használata	801
Adatfeldolgozás a BackgroundWorker típussal	803
Összefoglalás	805

19. A CIL és a dinamikus szerelvények szerepe 807

A CIL-programozás természete.....	807
CIL-direktívák, -attribútumok és -vezérlőkódok.....	808
A CIL-direktívák szerepe.....	809
A CIL-attribútumok szerepe	810
A CIL-vezérlőkódok szerepe.....	810
A CIL-vezérlőkódok/CIL-mnemonikok megkülönböztetése	810
Verem írása/olvasása: A CIL veremalapú természete.....	811
A round-trip engineering.....	813
A CIL-kódcímkék szerepe	817
Fejlesztés a CIL-lel: egy *.il fájl módosítása.....	818
A CIL-kód fordítása ilasm.exe használatával	820
CIL-kód fordítása SharpDevelop használatával.....	821
A peverify.exe szerepe	823
CIL-direktívák és -attribútumok	823
Külsőleg hivatkozott szerelvények meghatározása CIL-ben.....	823
Az aktuális szerelvény definiálása CIL-ben.....	824
Névtér definiálása CIL-ben.....	825
Osztálytípusok definiálása CIL-ben	826
Interfészek definiálása és implementálása CIL-ben.....	827
Struktúrák definiálása CIL-ben.....	828
Felsorolt típusok definiálása CIL-ben	829
Generikus típusok definiálása a CIL-ben	829
A CILTypes.il fájl fordítása.....	830
.NET-alaposztálykönyvtár, C#- és CIL-adattípus-leképezések	832
Típusok definiálása CIL-ben.....	833
Adatmezők definiálása CIL-ben	833
Típuskonstruktorok definiálása CIL-ben.....	834
Tulajdonságok definiálása CIL-ben.....	835
Tagparaméterek definiálása	835
A CIL-vezérlőkódok.....	836
A .maxstack direktíva.....	839
Lokális változók deklarálása CIL-ben.....	840
Paraméterek leképzése lokális változókba CIL-ben.....	841
A rejtett „this” referencia	842
Ciklusok reprezentációja a CIL-ben	843

.NET-szerelvény készítése köztes nyelven.....	844
A CILCars.dll létrehozása.....	844
A CILCarClient.exe létrehozása.....	847
Dinamikus szerelvények	850
A System.Reflection.Emit névtér	851
A System.Reflection.Emit.ILGenerator szerepe.....	852
Dinamikus szerelvény generálása	853
A szerelvény- és a modulkészlet generálása	856
A ModuleBuilder típus szerepe	857
A HelloClass típus és a sztringtípusú tagváltozó generálása	859
A konstruktorok generálása	859
A SayHello() metódus generálása	861
Dinamikusan létrehozott szerelvény használata.....	861
Összefoglalás.....	863
Tárgymutató	865
A szakmai lektorról	879
A szerzőről.....	881

Köszönetnyilvánítás

Jóllehet egyedül az én nevem jelenik meg a könyv borítóján, de a munka soha nem készülhetett volna el jó néhány tehetséges ember segítségével nélkülül. A következőkben azokhoz szólok, akik lehetővé tették, hogy ezt a könyvet megírjam.

Mindenekelőtt köszönet illeti az Apress összes munkatársát, akikkel már több éve van szerencsém együtt dolgozni. Rendkívüli emberek, akik képesek voltak az én eredeti Word-dokumentumaimat tökéletes prózává varázsolni. Hálás köszönet érte. Már most nagyon várom, hogy mikor dolgozhatunk ismét együtt egy következő könyvön (de azért előtte szabadságolom magam egy időre).

Külön köszönöm technikai szerkesztőm, Gavin munkáját, aki annyi bölcs tanáccsal segített, hogy úgy érzem, ez a kiadás sokkal színvonalasabb lett, mint az előzőek. Mint mindig, az esetleges gépelési hibákért vagy technikai tévedésekért egyedül én vagyok a felelős.

Végül, de nem utolsósorban, köszönöm családomnak, barátaimnak és munkatársaimnak, hogy elviselték mogorva viselkedésemet, amely a kézirat elkészítésének utolsó szakaszaiban jó néhányszor jellemzett engem.

Bevezetés

Ez a könyv nagyjából 2001 nyara óta létezik, ha nem is ebben a formában: a C# és a .NET platform első kiadása ugyanis akkor jelent meg, a .NET 1.0 Beta 2 verziójával karöltve. Nagy örömmel és hálával tölt el, hogy munkám kedvező fogadtatásra lelt a sajtóban, és ami még fontosabb, az olvasók körében is. Az évek során jelölték a Jolt Award döntőjére (vesztettem... kellemetlen) és a 2003-as Referenceware Excellence Awardon a programozási könyvek kategóriájában (nyertem?... de jól)

Azóta azon dolgoztam, hogy a könyvet frissítsem és aktualizáljam a .NET platform újabb verzióinak megfelelően. Eközben limitált darabszámmal megjelentettem egy speciális kiadványt, amely bemutatta a .NET 3.0 verzióját (Windows Presentation Foundation, Windows Communication Foundation, és a Windows Workflow Foundation), valamint áttekintést nyújtott olyan különböző technológiákról, amelyek még megjelenésre vártak, és amelyeket most LINQ néven ismerünk.

Jelenleg a könyv negyedik kiadását tartja a kezében az Olvasó. Ez a kiadás egyrészt tömören megismétli a korábbi ismereteket, azaz a .NET 3.5-ös verziójában található legfontosabb változások magyarázatát, másrészt számos teljesen új fejezetet is tartalmaz, de ezen túlmenően több eddigi rész is jelentősen bővült.

Ahogy a korábbiakban megszokhattuk, ez a kiadás is egyszerű és érthető nyelven ismerteti a C# nyelvet és a .NET-alaposztálykönyvtárakat. Soha nem értettem azokat a szakírókat, akik úgy adják elő mondandójukat, hogy az jobban hasonlít egy GRE-szószedetről írt tanulmányra, mint egy szakkönyvre. Munkám továbbra is arra fekteti a hangsúlyt, hogy a benne található információk segítségével jól használható szoftverrendszereket lehessen készíteni, így nem töltök túl sok időt az ezoterikus részletek tanulmányozásával, hiszen ezekkel csak nagyon kevés olvasóm fog valaha is foglalkozni.

Mi egy csapat vagyunk, az Olvasó és én

A szakírók az emberek igényes csoportjának írnak (nekem már csak tudnom kell – egy vagyok közülük). Tisztában vagyunk azzal, hogy egy szoftver elkészítése – bármelyik platformmal történjen is (.NET, J2EE, COM stb.) – rendkívül aprólékos munka, ugyanakkor nagyon specifikus a részleg, a cég, az ügyfél vagy a tárgykör szerint. Hiszen lehet, hogy épp az elektronikus kiadói iparágban dolgozunk, vagy éppenséggel rendszert fejlesztünk az államnak, esetleg a helyi önkormányzatnak, a NASA-nak vagy egy katonai részlegnek. Én a magam részéről gyermekeket oktató szoftvert fejlesztettem, számos n-rétegű rendszert, valamint projekteket a gyógyászati és a pénzügyi ágazatokban. Majdnem nulla az esélye, hogy annak a kódnak, amelyet egyikünk ír a munkájához, köze lesz ahhoz a kódhoz, amelyet a másikunk ír a saját munkájához (kivéve, ha véletlen épp együtt dolgoztunk korábban!).

Ezért szándékosan kerülöm az olyan mintapéldákat, amelyeket konkrét iparághoz vagy programozási feladathoz köthetnénk: a C#, az objektumorientált programozás és a .NET 3.5 alapsztály könyvtárait ipari alkalmazásoktól független példákon keresztül mutatom be. Ahelyett, hogy minden példám adatok tömkelegét szolgáltatná, bérlistát számolna, vagy ehhez hasonlókkal szolgálna, az én példáimhoz mindenkinek van valami köze: autókról szólnak (ráadásként néhány geometriai struktúrával és alkalmazottakkal). És ez az a pont, ahol összetalálkozunk.

Az *én feladatom*, hogy legjobb tudásom szerint elmagyarázzam a C# programozási nyelvet és a .NET platform alapvető jellegzetességeit. Ugyanígy mindent megteszek azért, hogy ellássam a kedves Olvasót különféle eszközökkel és stratégiákkal, amelyek lehetővé teszik, hogy a könyv alapján folytatni lehessen a téma tanulmányozását.

Az *olvasó feladata* pedig, hogy a megszerezett tudást képes legyen alkalmazni saját programozási feladatában. Persze egyértelmű, hogy a projektek nem állatnevekkel ellátott autók körül forognak, de hát pont erről szólna az alkalmazott ismeret. Biztos lehet benne az Olvasó, hogy ha egyszer megértette a könyvben bemutatott elveket, ismereteinek birtokában olyan .NET-alkalmazásokat írhat, amelyek használhatók saját programozási környezetükben.

A könyv áttekintése

A *Pro C# 2008 and the .NET 3.5 Platform* (A C# és a Microsoft .NET 3.5.) negyedik kiadása logikailag nyolc különálló részből áll, s ezek mindegyike további fejezeteket tartalmaz. Jó néhány témakör, például az alapvető C#-szerkezetek, az objektumorientált programozás és a platformfüggetlen .NET fejlesztése kibővült a korábbiakhoz képest, saját fejezetet kapott. Az új kiadás a .NET 3.0–3.5 programozás tulajdonságait (LINQ, WCF, WPF, WF stb.) összefoglaló fejezeteket is tartalmaz.

Megjegyzés A magyar változat kiadásának előkészítése során a SZAK Kiadó úgy döntött, hogy az eredeti könyv tartalmát két kötetben jelenteti meg. Ezt a viszonylag nagy terjedelem indokolja. Az alábbiakban mind a két kötet tartalmát ismertetjük, így biztosítva, hogy az is képet kapjon a mű egészéről, akinek csak az egyik kötet kerül a kezébe. (Ezt a Bevezetést változatlan formában mind a két kötetben szerepeltetjük.)

Első kötet

1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

Az első rész bemutatja a .NET platform alapvető természetét és számos olyan fejlesztőeszközt (köztük több nyílt forráskódút), amelyeket .NET-alkalmazások fejlesztéséhez használhatunk. Mindeközben néhány alap C# programozási nyelvi részlettel és a .NET-típusrendszerrel is megismerkedünk.

1. fejezet: A .NET filozófiája

Az első fejezet voltaképpen a könyv további részeinek a gerincét képezi. A hagyományos Windows-fejlesztések világának vizsgálatával kezdjük, és feltárjuk a korábbi hátrányokat is. A fejezet elsődleges célja azonban az, hogy megismerjünk jó néhány .NET-központú építőkövet, például az egységes nyelvi futtatót (Common Language Runtime – CLR), a közös típusrendszert (Common Type System – CTS), az egységes nyelvi specifikációt (Common Language Specification – CLS) és az alaposztálykönyvtárakat. Egyszerű betekintést nyerhetünk a C# programozási nyelvbe és a .NET-szerelvényformátumába, valamint áttekintést kapunk a .NET platform platformfüggetlen természetéről (a B függelék részletesen tárgyalja ezt a témakört).

2. fejezet: C#-alkalmazások készítése

A fejezet célja, hogy különféle eszközök és technikák ismertetésével bevezessen minket a C#-forráskódfájl fordításának folyamatába. Először a parancssoros fordító (`csc.exe`) és a C#-eredményfájlok használatát ismerhetjük meg. A fejezet további részében pedig számos forráskódszerkesztőt és integrált fejlesztési környezetet (integrated development environments – IDEs) tanulmányozhatunk, többek között a következőket: TextPad, Notepad++, Sharp-Develop, Visual C# 2008 Express és a Visual Studio 2008. Ezenkívül számos olyan további programozási eszközt ismertetünk, amelyet bármely .NET-fejlesztőnek azonnal elő kell tudnia húzni a farzsebéből.

2. rész: A C# alapvető építőelemei

A 2. részben tárgyalt témakörök kiemelten fontosak, hiszen az itt megjelenő tudnivalókat folyamatosan használjuk függetlenül attól, hogy milyen jellegű .NET-szoftvert szándékozunk fejleszteni (webes alkalmazás, asztali grafikus alkalmazás, forráskódkönyvtárak, Windows-szolgáltatások stb.). Itt derül ki, hogy hogyan működnek a C# nyelv alapvető építőkövei, beleértve az objektumorientált programozás (OOP) részleteit is. Ez a rész ismerteti továbbá, hogy hogyan kell kezelni a futásidejű kivételeket, és bevezet minket a .NET szemétygyűjtő szolgáltatásának részleteibe is.

3. fejezet: A C# alapvető építőelemei, I. rész

Ebben a fejezetben kezdjük el részletesen tanulmányozni a C# programozási nyelvet. Megismerkedünk a `main()` metódus szerepével és számos részlettel a .NET platform belső adattípusaival kapcsolatban, beleértve a szövegesadatkezelést a `System.String` és a `System.Text.StringBuilder` névterek alkalmazásával. Megvizsgáljuk továbbá az iterációs és a döntési szerkezeteket, a szűkítő és a bővítő műveleteket, valamint az unchecked kulcsszó használatát.

4. fejezet: A C# alapvető építőelemei, II. rész

A 4. fejezet befejezi az alapvető C#-szemléletek meghatározását, a típustúlterhelt metódusok létrehozásától az `out`, `ref` és `params` kulcsszavakon keresztüli paraméterek definiálásáig. Vizsgáljuk, hogyan kell adathalmazt létrehozni és kezelni, hogyan kell olyan adattípust készíteni, amelynek `null` is lehet az értéke (a `?` és a `??` operátorokkal), és megmutatjuk az *értéktípus* és a *referenciatípus* közötti különbséget is.

5. fejezet: Egységbe zárt osztálytípusok definiálása

Ebben a fejezetben az objektumorientált programozással (OOP) ismerkedhetünk meg a C# programozási nyelv használatán keresztül. Először meghatározzuk az OOP pilléreit (beágyazás, származtatás és polimorfizmus), majd a fejezet további részében azt nézzük meg, hogyan kell konstruktorok, tulajdonságok, statikus tagváltozók, konstansok és csak olvasható fájlok használatával robusztusosztály-típusokat létrehozni. Végezetül ismertetjük a részleges típus definícióját és a C# XML-kódjának dokumentációs szintaktikáját.

6. fejezet: A származtatás és a polimorfizmus

Ebben a részben az OOP maradék pilléreit (származtatás és polimorfizmus) vizsgáljuk meg; ezek a segítségével összetartozó osztálytípusok családját hozhatjuk létre. Megnézzük a virtuális metódusok és absztrakt metódusok (és az absztrakt alaposztályok) szerepét, valamint a *polimorf interfész* természetét. Végül, de nem utolsósorban, ez a fejezet ismerteti a .NET platform legfontosabb alaposztályának, a `System.Object` osztálynak a szerepét is.

7. fejezet: Strukturált hibakezelés

Ez a fejezet elsősorban azt mutatja be, mit kell tenni a strukturális kivételkezelés segítségével a futási időben keletkezett anomáliákkal. Nemcsak az ilyen jellegű problémák megoldására szolgáló C#-kulcsszavakat ismerjük itt meg (`try`, `catch`, `throw` és `finally`), hanem az alkalmazásszintű és a rendszerszintű kivételek közötti különbséget is. Megismerhetünk továbbá többféle, a Visual Studio 2008-ban található eszközt, amelyek segítségével hibakeresést végezhetünk a figyelmen kívül hagyott kivételek között.

8. fejezet: Az objektumok életciklusa

Ennek a résznek az utolsó fejezete azt tárgyalja, hogy hogyan kezeli a CLR a memóriát a .NET szemétyűjtőjének a segítségével. Megérthetjük az alkalmazásgyökök, az objektumnemzedékek és a `System.GCType` szerepét. Az alapok megismerése után, a fejezet további része az *eldobható objektumokkal* (az `IDisposable` interfészen keresztül) és a véglegesítő folyamattal (a `System.Object.Finalize()` metóduson keresztül) foglalkozik.

3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban

A könyv 3. része ismerteti a C# nyelv haladóbb jellegű (de ugyancsak nagyon fontos) elveit. Az interfészek és metódusreferenciák vizsgálatával befejezzük a .NET típusrendszerével való ismerkedést. A továbbiakban betekintést nyerhetünk a generikus típusok és a számos új C# 2008 nyelvi elem szerepébe, valamint a LINQ-ba is.

9. fejezet: Interfészek használata

Ennek a fejezetnek az anyagát az interfészalapú programozást is magába foglaló objektumalapú fejlesztés alkotja. Megismerhetjük belőle, hogy hogyan kell olyan típusokat definiálni, amelyek többszörös viselkedést támogatnak, hogyan lehet ezeket a viselkedéseket futásidőben feltérképezni, és hogyan lehet szelektíven elrejtetni bizonyos viselkedéseket az *explicit interfészmegvalósítás* segítségével. Továbbá a számos előre definiált .NET-interfész típus megismeréséhez el kell sajátítanunk azoknak az egyedi interfészeknek a használatát, amelyek ad hoc jellegű eseményarchitektúra készítéséhez szükségesek.

10. fejezet: Gyűjtemények és generikus típusok

Ez a fejezet a `System.Collections` névtér gyűjtemény típusainak tanulmányozásával kezdődik; ezek már a .NET platform kezdeti kiadásának is részei voltak. Noha a .NET 2.0 megjelenése óta a C# programozási nyelv lehetővé teszi generikus típusok használatát, ahogy a későbbiekben kiderül, a generikus programozás lényegesen megnöveli az alkalmazás teljesítményét és a típusbiztonságot. Nemcsak azt vizsgáljuk meg, hogy milyen különböző generikus típusok léteznek a `System.Collections.Generic` névtérben, de azt is, hogyan készíthetjük el saját generikus metódusainkat és típusainkat (megszorításokkal vagy anélkül).

11. fejezet Metódusreferenciák, események és lambdák

A 11. fejezetnek az a célja, hogy érthetővé tegye a *metódusreferencia*-típusokat. Leegyszerűsítve: a .NET-metódusreferencia olyan objektum, amely az alkalmazás más metódusaira mutat. Ez a minta olyan rendszerek készítését teszi lehetővé, amelyek több objektum összekapcsolódását engedik meg kétirányú együttműködés segítségével. A .NET-metódusreferenciák vizsgálata után megismerkedünk a .NET event kulcsszavával, amelyet arra használunk, hogy egyszerűsítsük a nyers metódusreferencia programozásának kezelését. Végezetül megvizsgáljuk a C# 2008 lambda-operátort ($\Rightarrow$), és feltárjuk a kapcsolatot a metódusreferenciák, a névtelen metódusok és a lambda-kifejezések között.

12. fejezet: Indexerek, operátorok és mutatók

Ez a fejezet a C# programozási ismereteinket mélyíti el számos haladó programozási technika segítségével. Megismerhetjük, hogyan kell operátorokat túlterhelni, és hogyan kell a típusaink számára egyedi konverziós rutinokat írni (akár implicit, akár explicit formában). Megtanulhatjuk azt is, hogy hogyan kell létrehozni és használni a *típusindexelőket*, és hogyan kell kezelni a C-stílusú mutatókat a „nem biztonságos” kódkörnyezetben.

13. fejezet: C# 2008 nyelvi újdonságai

A .NET 3.5 kiadásában a C# nyelv számos új programozási eszközzel bővült, amelyek közül jó néhány arra szolgál, hogy lehetővé tegye a LINQ API használatát (erről a 14. fejezetben többet is megtudhatunk). Megismerjük a lokális változók implicit típussal történő ellátásának a szerepét, a részleges metódus, az automatikus tulajdonságok, a bővítő metódusok, a névtelen típusok és az objektuminicializáló szintaxis használatát.

14. fejezet: Bevezetés a nyelvbe ágyazott lekérdezésekbe (LINQ)

Ez a fejezet ismerteti a LINQ-et (Language Integrated Query.- nyelvi integrált lekérdezés), amelyet nyugodtan nevezhetünk a .NET 3.5 legérdekesebb részének. Ahogy a fejezet későbbi részéből kiderül, a LINQ segítségével lehetőségünk nyílik erősen típusos *lekérdezéseket* írni, amelyeket számos LINQ-célpontra alkalmazhatunk, hogy a szó legtágabb értelmében „adatot” kezelhessünk. Megtanuljuk a LINQ objektumokra történő alkalmazását, ennek segítségével a LINQ-kifejezéseket adattárolókra (tömbök, kollekciók, egyedi típusok) fogjuk tudni alkalmazni. Ez a tudás nélkülözhetetlen lesz akkor, amikor azt vizsgáljuk meg, hogyan kell LINQ-kifejezéseket relációs adatbázisokon (a LINQ az ADO-n keresztül) és XML-dokumentumokon (a LINQ az XML-en keresztül) használni.

4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel

A negyedik rész a .NET-szerelvényformátum részleteit taglalja. Nemcsak azt tanulhatjuk meg, hogyan kell .NET-kódkönyvtárakat telepíteni és konfigurálni, de azt is, hogy mi a .NET bináris kép belső összeállítása. Ebben a részben lesz szó a .NET-attribútumok szerepéről és a többszálú alkalmazások létrehozásának módjáról is. A későbbi fejezetek néhány haladó témát érintenek, például az objektumkörnyezetet, a köztes nyelvi kódot és a dinamikus szerelvényeket.

15. fejezet: A .NET-szerelvények

Első megközelítésben a *szerelvény* nem más, mint egy felügyelt *.dll vagy *.exe bináris fájl leírására szolgáló kifejezés. Ám a .NET-szerelvények története sokkal több ennél. Ebben a fejezetben megtudjuk, mi az egyfájlos és a többfájlos szerelvények közötti különbség, és, hogy ezeket hogyan kell készíteni és telepíteni. Megvizsgáljuk, hogyan kell privát és megosztott szerelvényeket konfigurálni XML-alapú *.config fájlokkal és kibocsátó házirenddel rendelkező szerelvényekkel. Mindeközben megtudhatjuk, hogy milyen a GAC (Global Assembly Cache – globális szerelvénytár) belső struktúrája, és mi a .NET keretrendszer konfigurációs segédprogramjainak a szerepe.

16. fejezet: Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás

A 16. fejezetben folytatjuk az ismerkedést a .NET-szerelvényekkel. A `System.Reflection` névtér használatával kapcsolatban azt vizsgáljuk, a futási időben hogyan valósul meg a típusmeghatározás folyamata. Az ilyen jellegű típusok használatával lehetőségünk van olyan alkalmazások létrehozására, amelyek futás közben képesek a szerelvények metaadatait olvasni. Kiderül, hogyan lehet a *késői kötés* segítségével futási időben dinamikusan betölteni és létrehozni típusokat. A fejezet utolsó témaköre – mind a szabványos, mind az egyedi – .NET-attribútumok szerepének ismertetése. Az egyes témakörök hasznosságának szemléltetésére a fejezet konklúziójaként bemutatunk egy kiterjeszthető Windows Forms-alkalmazást.

17. fejezet: Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek

A szerelvényekről szóló tudnivalók után ez a fejezet a betöltött .NET végrehajtható fájlok felépítését ismerteti. Az elsődleges cél a folyamatok, az alkalmazástartományok és a kontextusbeli határok közötti kapcsolat illusztrálása. Ezek alapozzák meg a következő fejezet témáját: a többszálú alkalmazások készítésének módját.

18. fejezet: Többszálú alkalmazások készítése

Ez a fejezet azt mutatja be, hogy hogyan kell többszálú alkalmazásokat készíteni, és számos olyan technikát ismertet, amelyeket a szálbiztos kód készítéséhez alkalmazhatunk. A fejezet elején átvisszafutunk a .NET metódusreferenciátípusait, hogy megértsük, valójában hogyan támogatják a metódusreferenciák

az aszinkronfüggvény-hívásokat. Majd megvizsgáljuk a `System.Thread` névtérben található típusokat. Ezek között számos olyan van (`Thread`, `ThreadStart`), amelynek segítségével könnyen lehet újabb végrehajtási szálakat készíteni. Végül megismerkedünk a `Backgroundworker` típussal, amely nagyban megkönnyíti a felhasználói felületről történő szálkészítést.

19. fejezet: A köztes nyelv (CIL) és a dinamikus szerelvények

A 4. rész utolsó fejezetének szerepe kettős. Először a korábbinál részletesebben megvizsgáljuk CIL szintaktikáját és szemantikáját, majd a `System.Reflection`. Emit névtér szerepét mutatjuk be. Ezeknek a típusoknak a használatával lehetőségünk nyílik olyan szoftver készítésére, amely képes .NET-szerelvényeket futásidőben generálni a memóriába. Az olyan szerelvényeket, amelyeket a memóriában definiálunk és futtatunk, *dinamikus szerelvényeknek* nevezzük.

Második kötet

5. rész: Bevezetés a .NET alaposztálykönyvtáraiba

Ha elérkeztünk ehhez a részhez, akkor már biztos tudásunk van a C# nyelvről és a .NET- szerelvényformátumok részleteiről. Az ötödik rész továbbfejleszti ezeket az ismereteket azáltal, hogy számos általánosan használt alaposztálybeli szolgáltatást mutat be, többek között a fájl I/O-t és az adatbáziselérést az ADO.NET segítségével. Ez a rész tárgyalja továbbá az elosztott alkalmazások készítésének témakörét a Windows Communication Foundation (WCF) segítségével, valamint azokat a munkafolyamat-engedélyezett alkalmazások készítését, amelyek a Windows Workflow Foundation (WF) API-t használják.

20. fejezet: Fájlműveletek és elkülönített tárolás

A `System.IO` névtér segítségével lehetőségünk van a számítógép fájl- és könyvtárszerkezetének elérésére. Ebben a fejezetben megismerjük, hogyan kell programozottan könyvtárrendszert létrehozni (és törölni), valamint adatokat különböző folyamatba (fájlalapú, sztringalapú, memóriaalapú stb.) be-, illetve kimotozni. A fejezet utolsó része megvizsgálja az *elkülönített tárolást*, amelynek segítségével lehetőségünk van biztonságos helyen külön tárolni az adatokat függetlenül attól, hogy a célgép biztonsági beállításaitól. Hogy megértsük a `System.IO.Isolated` API bizonyos elveit, áttekintést kell kapnunk a kódhozzáférés-szabályozásról (Code Access Security – CAS).

21. fejezet: Bevezetés az objektumsorosítás világába

Ez a fejezet a .NET-platform objektumsorosító szolgáltatásába nyújt betekintést. Egyszerűen szólva a *sorosítás* segítségével lehetőségünk nyílik arra, hogy egy objektum (vagy a kapcsolódó objektumok egy halmazának) állapotát egy folyamban tároljuk a későbbi használat céljából. A *deszerializálás* (a sorosítás ellentétes művelete) az a folyamat, amelynek segítségével kivehetjük az objektumot a folyamból, és a memóriában az alkalmazás számára használható formába hozhatjuk. Az alapok elsajátítása után megtanulhatjuk, hogyan kell egyedivé tenni a sorosítási folyamatot az `ISerializable` interface és a .NET-attribútumok halmazának segítségével.

22. fejezet: ADO.NET 1. rész: Az élő kapcsolat

Az adatbázisokról szóló két fejezet közül az elsőben az ADO.NET programozási API-ról kaptunk ismereteket. Ez a rész bevezeti a .NET adatszolgáltató szerepét, valamint azt, hogy hogyan kell a relációs adatbázissal kommunikálni az ADO.NET *élő kapcsolatán* keresztül. Ez a kapcsolati objektumokat, a parancsobjektumokat és az adatolvasó objektumokat jelenti. Ezenkívül ez a fejezet mutatja be az egyedi adatbázis létrehozásának módját, és ismerteti azokat az adatelérési könyvtárakat, amelyeket majd a könyv további részében használunk.

23. fejezet: ADO.NET 2. rész: A bontott kapcsolat

Ez a fejezet az adatbázis-kezelés különböző módokon történő manipulálási lehetőségeit tárgyalja tovább, jelen esetben az ADO.NET *bontott kapcsolaton* keresztül. Megismerkedhetünk a `DataSet` típus és az adatfeldolgozó objektumok szerepével, valamint számos Visual Studio 2008 eszközzel, amelyek nagyban megkönnyítik az adatvezérelt alkalmazások létrehozását. Mindeközben rávilágítunk arra, hogyan kell a `DataTable`-objektumokat felhasználni felületi elemekhez kapcsolni, olyanokhoz, mint például a Windows Forms `API GridView` típusa.

24. fejezet: A LINQ API programozása

A 24. fejezet a LINQ programozási modellt mutatja be, pontosabban a LINQ „az objektum irányába” részét. Megvizsgáljuk, hogyan kell LINQ-lekérdezéseket alkalmazni relációs adatbázisokon, `DataSet`-objektumokon és XML-dokumentumokon. Mindeközben megtanuljuk az adatkontextus-objektum, valamint az `sqlmetal.exe` segédprogram szerepét, és megvizsgáljuk a Visual Studio 2008 különböző LINQ-támogató funkcióit.

25. fejezet: A WCF

A .NET 3.0 bevezetett egy teljesen új API-t, a WCF-et, amely lehetőséget ad arra, hogy szimmetrikus módon, függetlenül az alatta található rétegek felépítésétől elosztott alkalmazást fejlesszünk. Ez a fejezet feltárja a WCF-szolgáltatások, -gazdagépek és -kliensek készítésének lehetőségeit. A WCF-szolgáltatások rendkívül flexibilisek, a gazdagépek és a kliensek XML-alapú konfigurációs fájlokat használhatnak, hogy deklaratív módon adjanak meg címeket, kötéseket és szerződéseket.

26. fejezet: A WF

A .NET 3.0 a WCF mellett bevezette a WF API-t is, amely lehetőséget ad arra, hogy *munkafolyamatokat* definiáljunk, futtassunk és monitorozzunk. Ennek segítségével komplex üzleti folyamatok modellezhetők. Megtanuljuk a WF általános célját, ahogy azt is, hogy mi a szerepe az aktivitásoknak, a munkafolyamat tervezőnek, a munkafolyamat futtatási motornak, és a munkafolyamat-engedélyezett forráskód könyvtáraknak.

6. rész: Felhasználói felületek

Általánosan hibás feltételezés a .NET platformmal kapcsolatban az, hogy ez a keretrendszer kizárólag a webalapú felhasználói felületekkel foglalkozik (ez feltehetően a „.NET” kifejezés miatt van, hiszen felidézi az „Internet” szót, azaz a „webprogramokat”). A .NET kiemelkedő módon támogatja a webalkalmazások készítését, a könyv ezen része azonban a hagyományos felhasználói felületekre koncentrál két grafikus felület keretrendszerén, a Windows Forms és a WPF használatán keresztül.

27. fejezet: Windows Forms-programozás

Az eredeti asztali grafikus felhasználói felület, amely a .NET platformmal együtt kapható, a *Windows Forms*. Ez a fejezet ismerteti a felhasználói felület keretrendszerének szerepét, és bemutatja, hogyan kell főablakokat, párbeszédablakokat és menürendszereket készíteni. Feltárja továbbá az űrlapszármaztatás szerepét, és azt, hogy hogyan kell kétdimenziós adatot rajzolni a *System.Drawing* névtér segítségével. A témakör illusztrálására a fejezet végén készítünk egy (korlátozott funkcionalitással bíró) rajzolóalkalmazást.

28. fejezet: A WPF és az XAML

A .NET 3.0 teljesen új grafikus felhasználói felületet vezetett be, amelyet WPF-nek nevezett el. Röviden, a WPF kimagaslóan interaktív és médiában gazdag front endek készítését teszi lehetővé asztali alkalmazásokhoz (és indirekt módon webalkalmazásokhoz). A Windows Formsszal ellentétben, ez a túltelített felhasználófelület-keretrendszer számos kulcsfontosságú szolgáltatást (2D-s és 3D-s grafika, animációk, gazdag dokumentumok stb.) integrál egyetlen egységesített objektummodellbe. Ebben a fejezetben megkezdjük az ismerkedést a WPF-fel és a kiterjeszthető alkalmazásjelölő nyelvvel (Extendable Application Markup Language – XAML). Megtanuljuk, hogyan kell XAML-mentes, csak XAML-t használó és a kettő kombinációjából felépülő WPF-programokat létrehozni. A fejezet végén készítünk egy egyedi XAML-nézegetőt, amelyet a további WPF-fel foglalkozó fejezetekben is használni fogunk.

29. fejezet: Programozás WPF-vezérlőelemekkel

Ebben a fejezetben megtudjuk, hogy hogyan kell dolgozni a WPF-vezérlőelem tartalommodelljével, és érintünk számos vezérlőelemekkel kapcsolatos témát is, például a függőségi tulajdonságokat és irányított eseményeket. Jó néhány WPF-vezérlőelem használatát bemutatjuk, s szintén ebben a fejezetben magyarázzuk el az elrendezéskezelő, -vezérlő utasítások és a WPF-adatkötés modelljének a használatát.

30. fejezet: WPF 2D grafikus renderelés, erőforrások és témák

Az utolsó fejezet a WPF tárgyalását három látszólag független téma vizsgálatával zárja. A WPF grafikus renderelő szolgáltatásának általában szüksége van arra, hogy egyedi erőforrásokat definiáljunk hozzá. Ezeknek az erőforrásoknak a használatával lehetőségünk van egyedi WPF-animációk készítésére, és grafikát, erőforrásokat és animációkat alkalmazva egyedi témák készítését fogjuk tudni megoldani WPF-alkalmazások számára. A különböző témák összegzéseként a fejezet utolsó részében azt illusztráljuk, hogyan kell futásidőben egyedi grafikus témákat alkalmazni.

7. rész: Webes alkalmazások fejlesztése ASP.NET segítségével

A 7. rész az ASP.NET programozási API használatával készített webes alkalmazásokat vizsgálja. Az ASP.NET szándékosan úgy lett kialakítva, hogy az asztali felhasználói felület létrehozását modellezze, úgy, hogy szabványos HTTP kérésekre/válaszokra helyez egy eseményvezérelt, objektumorientált keretrendszert.

31. fejezet: ASP.NET weboldalak készítése

Ez a fejezet vezet be bennünket az ASP.NET használatával történő webes alkalmazásfejlesztésbe. A kiszolgálóoldali szkripteket felváltják az igazi objektumorientált nyelvek (mint a C#, VB.NET és hasonlók). Bemutatjuk egy ASP.NET weboldal készítését, valamint az alatta található programozási modellt és az ASP.NET egyéb kulcsfontosságú elveit, például azt, hogy hogyan kell webkiszolgálót választani, valamint a `web.config` fájlok használatát.

32. fejezet: ASP.NET-vezérlőelemek, témák és mesteroldalak

Ez a fejezet azokkal a vezérlőelemekkel foglalkozik, amelyek a belső vezérlőfát töltik fel adattal. Megismerjük az alapvető ASP.NET webes vezérlőelemeket, többek között a ellenőrző vezérlőelemet, a belső oldali navigációs vezérlőelemeket és a különböző adatkötő műveleteket. Ugyancsak ennek a fejezetnek a feladata, hogy bemutassa a *mesteroldalak* és az ASP.NET témamotorjának a szerepét, amely a hagyományos stíluslapok szerveroldali megfelelője.

33. fejezet: ASP.NET állapotkezelési technikák

Ez a fejezet kiterjeszti az eddigi ASP.NET-ismereteinket, ugyanis megvizsgálja, milyen különböző módokon lehet állapotot kezelni a .NET alatt. Ahogy a klasszikus ASP, az ASP.NET is egyszerűen teszi lehetővé sütik létrehozását, ahogy alkalmazásszintű és munkafolyamat-szintű változók használatát is. Az ASP.NET azonban bevezet egy új állapotkezelő technikát: az alkalmazás-gyorsítótárat. Ha már tudjuk, milyen módokon lehet állapotot kezelni az ASP.NET alatt, megismerkedünk a `System.HttpApplication` alaposztály szerepével (a `Global.asax` fájlban belül), valamint azzal, hogy hogyan kell dinamikusan megváltoztatni a webalkalmazásunk futásidejű viselkedését a `web.config` fájl segítségével.

8. rész: Függelék

A könyv utolsó része két fontos témát vizsgál meg, amelyek valójában nem illeszkedtek szervesen a könyv felépítésébe, ezért a függelékbe kerültek. A függelék kiteljesíti a C#-pal és .NET platformmal kapcsolatos ismereteinket, megvizsgáljuk ugyanis, hogyan kell régebbi kódokat integrálni a .NET-alkalmazásainkba, valamint hogyan kell a .NET-fejlesztést a Windows operációs rendszer családján kívül használni.

A függelék: A COM és a .NET együttműködése

Azok, akik már programoztak Windows operációs rendszer alatt a .NET platform használata előtt, nagy valószínűséggel ismerik a Component Object Modelt (COM). Noha a COM-nak és a .NET-nek semmi köze egymáshoz (azon túl, hogy mindkettő a Microsoft szerzeménye), a .NET platform teljes névteret biztosít ahhoz (`System.Runtime.InteropServices`), hogy .NET-szoftverek COM-komponenseket használjanak, és fordítva. Ez a függelék az együttműködési réteget mutatja be egészen részletesen; ez a téma azért nagyon fontos, hogy a korábban megírt programjainkat át tudjuk menteni az újonnan készített .NET-alkalmazásainkba.

B függelék: Platformfüggetlen .NET-fejlesztés a Monóval

Végül, de nem utolsó sorban a B függelék a .NET nyílt forráskódú implementációjával, a *Monóval* foglalkozik. A Mono segítségével lehetőségünk van gazdag tulajdonságokkal rendelkező .NET-alkalmazás létrehozására, telepítésére és futtatására különböző operációs rendszereken, mint például a Max OS X, Solaris, AIX és számos Linux-disztribúció. Mivel a Mono nagyjából kompatibilis a Microsoft .NET platformjával, így már tisztában vagyunk azazal, hogy mit tud nyújtani számunkra. Ezért a függelék a Mono installálását tárgyalja, valamint azt, hogy, milyen fejlesztői eszközök állnak a rendelkezésünkre, és hogyan működik a Mono futtatómotorja.

Öt szabadon letölthető fejezet – még több információ

Azoknak, akiknek a 33 fejezet és a két függelék nem lenne elég, szabadon letölthetnek további öt fejezetet. A könyv korábbi verziói három olyan fejezetet tartalmaztak, amelyeket a Windows Forms fejlesztésének szenteltünk (egyedi vezérlők vizsgálatával egyetemben), egy másik fejezetet a .NET remoting rétegének (System.Runtime.Remoting és társai), és a végül egy fejezet a hagyományos XML-webszolgáltatások készítésével foglalkozott az ASP.NET Web Service projekt sablonjainak a segítségével.

A könyv jelen kiadása nem tartalmazza ezt az öt fejezetet. Ennek az a legfőbb oka, hogy a .NET 3.0-ban a WCF és a WFP API-k rendre a .NET-remoting/XML-webszolgáltatások és a Windows Forms API-k örökösei. Ha mélyebben szeretnénk elmerülni a Windows Forms világában (azon túl, amit a 27. fejezet nyújtani tud), vagy meg akarjuk nézni, hogyan kell használni a (örökségül hagyott) .NET-remotingot és az XML-webszolgáltatás-API-t, egyszerűen csak meg kell nézni az Apress honlapján a megfelelő részt:

<http://apress.com/book/view/1590598849>.

Az itt található linkre kattintva digitális formában letölthetjük a könyv további fejezeit, ha sikertült válaszolni a könyv szövegéből véletlenszerűen feltett kérdésekre. (A letölthető fejezetek csak angol nyelven érhetők el – a SZAK Kiadó megjegyzése).

A könyv forráskódjának igénylése

A könyvben szereplő összes forráskód-mintapélda (az öt szabadon letölthető további fejezetben levők is) szabadon és azonnal elérhető az Apress honlapjának Source Code/Download részlegéről. Egyszerűen gépeljük be a <http://www.apress.com> címet, válasszuk ki a Source Code/Download linket, és keressük meg a megfelelő címet, és, töltsük le az önmagát kicsomagoló *.zip fájlt. A forráskódokat fejezetenként osztottuk fel.

Figyelem: a fejezetekben a Forráskód megjelölés, mint amilyen az alábbi is, arra utal, hogy a szóban forgó példákat be lehet tölteni a Visual Studio 2008-ba további vizsgálódások és módosítások céljából:

Forráskód Ez a forráskód-megjelölés egy kiválasztott könyvtárra hivatkozik.

Egyszerűen nyissuk meg a *.sln fájlt a megfelelő alkönyvtárból. Ha nem használjuk a Visual Studio 2008-at (lásd a 2. fejezetet további integrált fejlesztői környezetekért), akkor manuálisan töltjük be a felkínált forráskódfájlokat a választott fejlesztői eszközbe.

Megjegyzés A magyar nyelvű változatban a forráskódok megjegyzéseit lefordítottuk. A letölthető forráskódok fordítása nem állt módunkban, így azok teljesen angol nyelvűek. Ilyen módon inkább megfelelnek a letölthető kódok használati céljának – a SZAK Kiadó megjegyzése.

A lehetséges javítások

Elképzelhető, hogy a könyv végigolvasása során nyelvtani vagy forráskódbeli hibákat vél felfedezni a kedves Olvasó, bár remélem, hogy erre nem kerül sor. Ha mégis, elnézést kérek. Az aktuális hibalistát az Apress weboldalról lehet igényelni (amely szintén a könyv honlapján található meg), és ugyancsak itt található az elérhetőségem, amelyen értesíteni tudnak.

Elérhetőségem

Ha bármilyen kérdés merül fel a könyvhöz tartozó forráskódokkal kapcsolatban, vagy szükség van valamelyik példa tisztázására, vagy egyszerűen csak véleményt szeretne nyilvánítani a .NET platformról, nyugodtan küldjön levelet a következő e-mail címre (hogy biztosak legyünk benne, hogy a levele nem kerül a kéretlen levelek közé, kérem, tegye a tárgymezőbe a „C#FE” szöveget): atroelsen@Intertech.com.

Annak ellenére, hogy megpróbálok minden levélre lehetőség szerint válaszolni, sajnos, ahogy mindnyájan, időnként nagyon elfoglalt vagyok. Ha nem válaszolok egy-két héten belül, akkor ez nem jelenti azt, hogy nem akarok foglalkozni a problémával, csak épp nagyon nem érek rá (vagy ha szerencsém van, valahol épp nyaralok).

Nos, akkor, köszönöm, hogy megvásárolta a könyvemet (vagy legalábbis, hogy belenéz a könyvesboltban, miközben azon gondolkodik, hogy megvegye-e). Remélem, élvezni fogja a kedves Olvasó a tanulmányozását, és hasznosítani tudja az újonnan szerzett ismereteket.

Minden jót!
Andrew Troelsen

1. rész

Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

ELSŐ FEJEZET

A .NET filozófiája

Ma már a programozók számára elengedhetetlen, hogy a néhány évente vagy akár még gyakrabban továbbképzéseken vegyenek részt, hiszen mindig naprakésznek kell lenniük a legújabb technológiákból. A szoftverfejlesztés gyöngyszemeinek kikiáltott nyelveket (C++, Visual Basic 6.0, Java), keretrendszereket (OWL, MFC, ATL, STL), architektúrákat (COM, COBRA, EJB) és API-kat (mint a .NET Windows-űrlapjai és a GDI+ könyvtárai) végül mindig háttérbe szorítja valami jobb, de legalábbis valami új. Bár a belső adatbázisunk frissítésekor nyilván csalódottságot érzünk, ám mindez elkerülhetetlen. Éppen ezért könyvünknek az a legfontosabb célja, hogy betekintsünk a Microsoft szoftverfejlesztéssel kapcsolatos aktuális kínálatának részleteibe: a .NET platformba és a C# programozási nyelvbe.

Ebben a fejezetben elsődleges feladatunk az, hogy tisztázzuk a könyv további részeinek megértéséhez szükséges alapfogalmakat. Köztük számos .NET-hez kapcsolódó téma: például a szerelvények, a köztes nyelvi kód (CIL) és a JIT-fordítás tárgyalását is nyomon követhetjük. A C# programozási nyelv legfontosabb sajátosságainak ismertetése mellett a .NET-keretrendszer különböző megjelenési formái – mint a nyelvek közös futtatórendszere (CLR), a közös típusrendszer (CTS) és a közös nyelvi specifikáció (CLS) – között létrejövő kapcsolatra is fény derül.

Ezeket kívül az olykor BCL-nek, esetleg FCL-nek (keretrendszer-osztálykönyvtár) rövidített .NET-alaposztálykönyvtárak funkcionalitását is megvizsgáljuk. Végezetül áttekintjük a .NET platform nyelvagnosztikus és platformfüggetlen természetét is. (Tudniillik a .NET nem korlátozódik a Windows operációs rendszerre.) Ezeket a témákat a továbbiakban részletesen is kifejthetjük.

Az előzmények áttekintése

A .NET univerzum sajátosságainak számbavétele előtt hasznos lehet néhány olyan tényezőt összegezni, amely a Microsoft jelenlegi platformjának megalkotását előidézte. A tisztánlátáshoz kezdjük a fejezetet egy rövid, „fájdalommentes” történelemórával, hogy felelevenítsük az előzményeket, és megértjük azok korlátait. (Elvégre az első lépés a megoldáshoz vezető úton, ha beismerjük, hogy problémával állunk szemben.) Miután tettünk egy gyors körutazást a múltban, figyelmünket a C# és a .NET-platform számtalan előnyének a megismerésére fordíthatjuk.

Egy C/Win32 API programozó élete

Azt szokták mondani, hogy a Windows operációs rendszerek családjába tartozó szoftverek fejlesztése a C programozási nyelv és a Windows alkalmazásprogramozói felületének (API) együttes használatából áll. Igaz, hogy számos alkalmazást sikeresen létrehoztak ezzel a hagyományos módszerrel, néhányan mégis vitatják, hogy az alkalmazások nyers API-val történő felépítése összetett feladat lenne.

Az első nyilvánvaló probléma az, hogy a C nagyon tömör nyelv. A C# fejlesztői kénytelenek kézi memóriakezeléssel, csúnya pointeraritmetikával és ugyancsak csúnya szintaktikai konstrukciókkal megküzdeni. Ráadásul, mivel a C strukturált nyelv, hiányzik belőle az objektumorientált megoldások előnye (valaki el tudja mondani, mi az a *spagettikód*?). Amikor a Win32 API segítségével definiált globális függvények és adattípusok ezreit hozzáadjuk egy eleve túl részletes nyelvhez, nem csoda, hogy olyan sok hibás alkalmazást kapunk.

Egy C++/MFC-programozó élete

A csupasz C/API fejlesztésének egyik nagy horderejű újítása a C++ programozási nyelv használata volt. A C++ sok szempontból a C-re helyezett objektumorientált *rétegnek* tekinthető. Így annak ellenére, hogy a C++ programozóinak hasznára vannak az objektumorientált programozás közismert alappillérei (egységbezárás, származtatás és polimorfizmus), továbbra is ki vannak szolgáltatva a C nyelv nehézségeinek (pl. kézi memóriakezelés, csúnya pointeraritmetika és csúnya szintaktikai konstrukciók).

Összetettsége ellenére, manapság is sok C++-keretrendszer létezik. Például a Microsoft Foundation Classes (MFC) olyan C++-osztály-készletet biztosítanak a fejlesztők számára, amely megkönnyíti a Win32-alkalmazások felépítését. Az MFC legfőbb szerepe, hogy számos osztály, makró és kódgeneráló eszköz (varázsló) mögött a natív Win32 API egy részét beburkolja. Az MFC-keretrendszer hasznos támogatását figyelmen kívül hagyjuk (ugyanúgy, mint sok egyéb C++-alapú eszközrendszert), be kell látnunk, hogy a C++-programozás nehézkes, és több hibalehetőséget rejt magában, tekintve, hogy a C-ből ered.

Egy Visual Basic 6.0 programozó élete

Az egyszerűsége törekvés jegyében sok programozó a C(++)-alapú keretrendszerekről olyan barátságosabb és kifinomultabb nyelvekre tért át, mint például a Visual Basic 6.0 (VB6). A VB6 annak köszönheti népszerűségét, hogy egyszerűen lehet vele összetett felhasználói felületeket, kódkönyvtárakat (pl. COM-kiszolgálók) és adatelérési logikát készíteni. A VB6 sokkal jobban elrejti szem elől a csupasz Win32 API bonyolultságát, mint az MFC, számos beépített forráskód-varázsló, valódi adattípusok, osztályok és VB-specifikus függvények segítségével.

A VB6 legnagyobb hibája (amelyet a .NET-platform megjelenése orvosolt), hogy nem teljesen objektumorientált nyelv, hanem inkább „objektumtudatos”. A VB6 például nem engedi a programozónak, hogy „ez egy...” („is-a”) kapcsolatokat hozzanak létre a típusok között (azaz nem engedi a klasszikus származtatást), és nincs belső támogatása paraméterezett osztályok készítéséhez. Ezenkívül a VB6 nem képes többszálú alkalmazások létrehozására sem, kivéve, ha alacsony szintű Win32 API hívásokat szeretnénk (ám ez legjobb esetben összetett, legrosszabb esetben pedig veszélyes).

Egy Java/J2EE-programozó élete

A Java megérkezett. A Java objektumorientált programozási nyelv, amelynek szintaktikai gyökerei a C++-ból erednek. Amint azzal sokan tisztában vannak, a Java előnyei messze túlszárnyalják platformfüggetlenségi támogatását. A Java (mint nyelv) a C++ számos kellemetlen szintaktikai jellemvonását kiküszöbölte. A Java (mint platform) a programozók számára számtalan előre megadott „csomagot” biztosít, amelyek különféle típusdefiníciókat tartal-

maznak. Ezekkel a típusokkal a Java-programozók képesek 100%-ban tiszta Java-alkalmazásokat létrehozni, amelyek teljes adatbázis-összekapcsolhatósággal, üzenetközvetítési támogatással, webes ügyféloldallal és gazdag asztali felhasználói felülettel rendelkeznek.

Habár a Java nagyon elegáns nyelv, potenciális problémája, hogy használatakor jellemzően előről hátrafelé kell haladni a fejlesztés folyamán. A Java tulajdonképpen kismértékben nyújt nyelvi integritást, minthogy ez ellentmond elsődleges feladatának – a Java egy egyszerű, bármilyen célra felhasználható programozási nyelv. A valóságban azonban forráskódok milliónyi sora létezik, s ezeket előnyös lenne Java-kódból felhasználni. Sajnos a probléma megoldását a Java nem könnyíti meg. Amíg ugyanis korlátozott képességet mutat a nem Java-s API-k eléréséhez, addig csak kismértékben támogatja a valódi nyelvközi integrációt.

Egy COM-fejlesztő élete

A Component Object Model (COM – komponensobjektum-modell) volt a Microsoft előző alkalmazásfejlesztési keretrendszere. A COM architektúrája lényegében azt fejezi ki, hogy „[h]a az osztályainkat a COM szabályai szerint építjük fel, *újrafelhasználható bináris kódblokkot* kapunk”.

Egy bináris COM-kiszolgálóban az a nagyszerű, hogy nyelvfüggetlen módon hozzá lehet férni. Így a C++-programozók olyan COM-osztályokat hozhatnak létre, amelyeket a VB6 felhasználhat. A Delphi-programozók használhatnak olyan COM-osztályokat, amelyeket C segítségével hoztak létre, és így tovább. A COM nyelvfüggetlensége azonban némileg korlátozott. Egy meglévő COM-osztályból például nem lehet újabbat származtatni (mivel a COM nem támogatja a klasszikus származtatást). Ehelyett, a sokkal nehezebb „van neki egy...” („has-a”) kapcsolat segítségével kell újra felhasználni a COM-osztály típusait.

A COM másik előnye az, hogy transzparens tárhellyel rendelkezik. Az olyan szerkezetek használatával, mint az alkalmazásazonosító (AppIDs), a csonk, a proxyk és a COM futási környezet, a programozóknak nem kell socketekkel, távoli eljáráshívásokkal és egyéb alacsony szintű részletekkel dolgozniuk. Nézzük meg például a következő VB6-COM-ügyfélkódot:

```
' A MyCOMClass típus bármely  
' COM-alapú nyelven megírható, és a hálózaton bárhol  
' elhelyezhető (helyi számítógépen is).  
Dim obj as MyCOMClass  
Set obj = New MyCOMClass      ' AppID használatának a helye.  
obj.DoSomeWork
```

Habár a COM-ot nagyon sikeres objektummodellnek is tarthatjuk, valójában elképesztően bonyolult (legalábbis addig, amíg nem fordítunk több hónapot az átkötések vizsgálatára – elsősorban C++-programozóként). A COM-binárisok fejlesztésének egyszerűsítésére számos COM-alapú keretrendszer létezik. Ilyen például az ATL (Active Template Library), amely olyan C++-osztályok, -sablonok és -makrók készletével szolgál, amelyek megkönnyítik a COM-típusok létrehozását.

Sok egyéb nyelv ugyancsak elrejt szem elől a COM-infrastruktúra nagy részét. A nyelvi támogatás azonban önmagában nem elég a COM komplexitásának elrejtéséhez. Még ha egy olyan viszonylag egyszerű COM-alapú nyelvet választunk, mint a VB6, akkor is meg kell küzdenünk a sérülékeny regisztrációs bejegyzésekkel és számos telepítéssel kapcsolatos problémával (gyűjtőnéven, némileg komikusan, *DLL-pokol*).

Egy Windows DNA programozó élete

Tovább bonyolítja a helyzetet az internet. Az elmúlt néhány évben a Microsoft jó néhány további internetalapú szolgáltatást épített be az operációs-rendszer-családjába és termékeibe. Sajnos a COM-alapú Windows DNA segítségével történő webes alkalmazások létrehozása ugyancsak meglehetősen bonyolult.

Ez a bonyolultság részben annak a ténynek köszönhető, hogy a Windows DNA számos technológia és nyelv használatát igényli (ASP, HTML, XML, JavaScript, VBScript és COM[+], valamint olyan adatelérési API-t, mint az ADO). Problémát jelent, hogy szintaktikai szempontból a technológiák nagy része nem kapcsolódik egymáshoz. A JavaScript szintaxisa például sokban hasonlít a C-re, míg a VBScript a VB6 részhalmaza. A COM+-futtatókörnyezetre tervezett COM-kiszolgálók teljesen eltérő megjelenésűek, mint azok az ASP-oldalak, amelyek hívják őket. Mindez a technológiák teljesen zavaros keverékét eredményezi.

Ezenkívül, és ez talán sokkal fontosabb, minden nyelvnek és/vagy technológiának megvan a saját típusrendszere (és ez lehet, hogy semmiben sem hasonlít egy másikéra). Túl azon, hogy minden egyes API rendelkezik saját előre gyártott kódgyűjteménnyel, az alapvető adattípusokat nem lehet mindig ugyanúgy kezelni. A `COMBSTR` az ATL-ben nem teljesen ugyanaz, mint egy `string` a VB6-ban; egyiknek sincs semmi köze a `C char*` adattípusához.

A .NET-megoldás

Az előző rövid történelemóra tanulsága az volt, hogy a Windows-programozók élete bizony nem egyszerű. A .NET-keretrendszer azonban radikálisan egyszerűsíti és megkönnyíti a programozó életét. A .NET a „Változtassunk meg mindent!” megoldást kínálja („elnézést kérek, de ne az üzenet közvetítőjét okoljuk az üzenetért”). Ahogy a könyv további részeiben látni fogjuk, a .NET-keretrendszer a rendszerfelépítés teljesen új modellje a Windows operációs rendszercsaládban éppúgy, mint számos nem Microsoft-alapú operációs rendszerben (mint például a Mac OS X és a különféle Unix-/Linux-termékek). Előzetesen íme a .NET néhány alapvető jellemzőjének összefoglalása:

- *Együttműködési képesség a meglévő forráskóddal.* Ez (természetesen) nagyon hasznos. A meglévő COM-binárisok keverednek (azaz együttműködnek) az újabb .NET bináris fájlokkal, és viszont. A `PLnvoke` lehetővé teszi a C-alapú könyvtárak (beleértve az operációs rendszer API) hívását a .NET-kódból.
- *Teljes nyelvi integráció.* A .NET támogatja a nyelvközi származtatást, a nyelvközi kivételkezelést és a nyelvközi hibakeresést.
- *Közös futtatórendszer az összes .NET-alapú nyelv számára.* Ez a rendszer definiál egy olyan típuskészletet, amelyet minden .NET-alapú nyelv megért.
- *Átfogó alaposztálykönyvtár.* Ez a könyvtár teszi lehetővé a natív API-hívások komplexitásának elkerülését, és olyan konzisztens objektummodellt kínál, amelyet az összes .NET-alapú nyelv használ.

- *Nincs több COM-átkötés.* Az `IClassFactory`-nak, az `IUnknown`-nak, az `IDispatch`-nek, az IDL-kód és a nem túl szimpatikus variant-kompatibilis adattípusoknak (`BSTR`, `SAFEARRAY` stb.) nincs helyük egyetlen .NET-binárisban sem.
- *Egy valóban leegyszerűsített telepítési modell.* .NET alatt nem szükséges bejegyezni a bináris egységeket a rendszerleíró adatbázisba. Ráadásul a .NET lehetővé teszi, hogy egyetlen gépen ugyanazon .dll több verziója legyenek jelen.

Ahogy a fenti felsorolásból látszik, a .NET-platformnak semmi köze a COM-hoz (azonfelül, hogy mindkét keretrendszer a Microsofttól származik). A .NET- és a COM-típusok valójában csak az együttműködési réteg segítségével tudnak kommunikálni.

Megjegyzés A .NET együttműködési réteg leírása a 2 kötet A függelékében található.

Bevezetés a .NET platform építőelemeibe (CLR, CTS és CLS)

A .NET néhány előnyét már megismerve nézzük át azt a három alapvető, egymással összefüggő egységet, amelyek mindezt lehetővé teszik: a CLR-t, a CTS-t és a CLS-t. Egy programozó szemszögéből a .NET felfogható futtató-környezetként és átfogó alaposztálykönyvtárként. A futtató réteg más néven *közös nyelvi futtatórendszer*, vagyis a CLR. A CLR elsődleges feladata, hogy megkeresse, betöltse és kezelje helyettünk a .NET-típusokat. Ezenkívül olyan alacsony szintű részletekre is figyel, mint a memóriakezelés, alkalmazástartományok létrehozása, végrehajtási szálak és objektumkontextus-határok, valamint különböző biztonsági ellenőrzések végrehajtása.

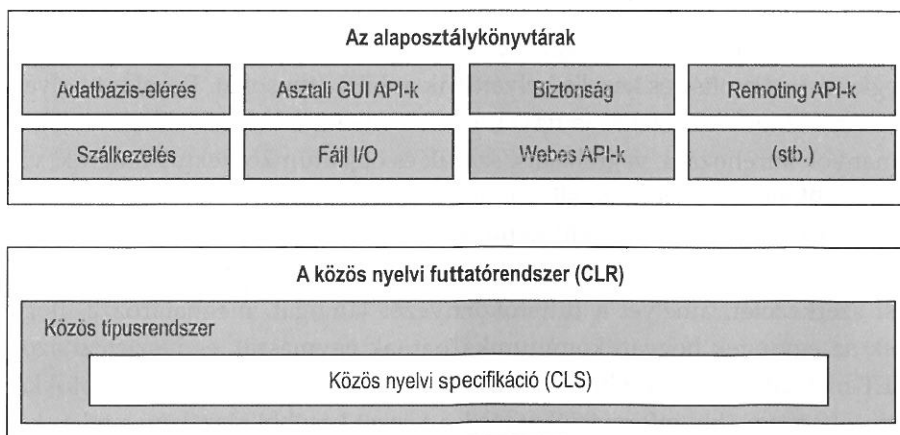
A .NET-platform másik építőeleme a *közös típusrendszer*, azaz a CTS. A CTS-specifikáció teljes körűen leírja az összes lehetséges adattípust és programozási szerkezetet, amelyet a futtatókörnyezet támogat, meghatározza, hogy ezek az egységek hogyan kommunikálhatnak egymással, és részletezi azok .NET-metaadat-formátumban való megjelenésének módját (a metaadatokkal kapcsolatos további információkat lásd a fejezet későbbi részében; a teljes körű leírást pedig lásd a 16. fejezetben).

Egy adott .NET-alapú nyelv nem szükségszerűen támogat minden egyes CTS-ben definiált funkciót. A *közös nyelvi specifikáció* (CLS) egy olyan kapcsolódó specifikáció, amely definiálja azoknak a közös típusoknak és programozási szerkezeteknek a részhalmazát, amelyeket minden .NET programozási nyelv elfogad. Ezért, ha olyan .NET-típusokat építünk fel, amelyek csak CLS-kompatibilis funkciókkal rendelkeznek, nyugodtak lehetünk afelől, hogy az összes .NET-alapú nyelv használni tudja azokat. Ellenben, ha olyan adattípus vagy programozási szerkezetet használunk, amely a CLS határain kívül esik, nem biztos, hogy az összes .NET programozási nyelv képes lesz kommunikálni a .NET-kódkönyvtárunkkal.

Az alaposztálykönyvtárak szerepe

A CLR- és CTS/CLS-specifikációkon kívül, a .NET-platform az összes .NET programozási nyelv számára biztosít egy alaposztálykönyvtárat. Ez az alaposztálykönyvtár nemcsak beágyaz különböző primitíveket, mint a végrehajtási szálak, fájl input/output (I/O), grafikus renderelés és különféle külső hardvereszközökkel történő kommunikáció, de számos, leginkább az élet-szerű alkalmazások igényeihez mért szolgáltatást is támogat.

Az alaposztálykönyvtárak például olyan típusokat definiálnak, amelyek megkönnyítik az adatbázis-hozzáférést, az XML-dokumentumok manipulációját, a programozott adatvédelmet és a webes (csakúgy, mint a hagyományos asztali és konzolos) front endek létrehozását. A CLR, CTS, CLS és az alaposztálykönyvtár közötti kapcsolatot, az 1.1. ábra szemlélteti.

1.1. ábra: A CLR, CTS, CLS és az alaposztálykönyvtár kapcsolata

A C# előnyei

Mivel a .NET radikálisan eltér a korábbi technológiáktól, a Microsoft kifejezetten ehhez az új platformhoz hozott létre egy új programozási nyelvet, a C#-t (kiejtve: [si: sa:p]). A C# alapszintaxisa *nagyon* hasonlít a Java szintaxisára. A C# azonban nem a Java egyik módosulata. Mind a C#, mind a Java a C programozási nyelv családjába (C, Objective C, C++ stb.) tartozik, ezért hasonló szintaxissal rendelkeznek. Ahogy a Java sok tekintetben a C++ letisztult verziója, a C#-ot ugyanígy a Java letisztult verziójának tekinthetjük.

Ettől függetlenül az igazság az, hogy a C# szintaktikai felépítése nagyrészt a Visual Basic 6.0 és a C++ alapján készült. Ahogy például a VB6, a C# is támogatja a tulajdonságok létrehozását (ellentétben a tradicionális getter és setter metódusokkal) és a metódusok deklarálásának képességét változó számú argumentummal (argumentumtömbök révén). A C++-hoz hasonlóan, a C# lehetővé teszi az operátorok túlterhelését, valamint struktúrák, felsorolt típusok és visszahívható függvények létrehozását (metódusreferenciák révén).

Megjegyzés Ahogy a 13. fejezetben látni fogjuk, a C# 2008 számos olyan konstrukciót átvett, amelyek eredetileg különböző funkcionális nyelvekből (pl. LISP vagy Haskell) származnak. Ráadásul, a LINQ megjelenésével (további információkért lásd a 14. és a II. kötetben található 24. fejezetet) a C# több olyan programozási konstrukciót támogat, amelyek meglehetősen egyedivé teszik a programnyelvek palettáját. Mindamellett probléma a C#-pal, hogy valóban hatással voltak rá a C-alapú nyelvek.

Mivel a C# több nyelv keresztezéséből született, szintaktikailag legalább annyira, ha nem még inkább letisztultnak tekinthető, mint a Java, olyan egyszerű, mint a VB6, és annyira hatékony és rugalmas, mint a C++ (a vele járó apró csúnyaságok nélkül). Íme, egy lista a C# alapvető tulajdonságairól, amelyek a nyelv valamennyi verzióját jellemzik:

- Nincs szükség mutatókra. A C#-programoknak jellemzően nincs szükségük közvetlen mutatómanipulálásra (de, ha mindenképpen szükséges, le lehet erre a szintre menni).
- Automatikus memóriakezelés a szemétygyűjtésen keresztül. Így a C# nem támogatja a `delete` kulcsszót.
- Formális szintaktikai konstrukcióként megjelenik az osztály, az interfész, a struktúra, a felsorolás és a metódusreferenciák.

- A C++-hoz hasonló operátor-túlterhelés az egyedi típusok esetében, csak egyszerűbben (pl. a meggyőződés arról, hogy a „return *this to allow chaining” nem a mi problémánk).
- Az attribútumalapú programozás támogatása. Az ilyen típusú fejlesztés lehetővé teszi, hogy a típusokat és a tagjaikat magyarázatokkal lássuk el viselkedésük további leírásához.

A .NET 2.0 verziójával (kb. 2005-től) a C# programozási nyelv számos újdonsággal frissült, amelyek közül az alábbiak a legfontosabbak:

- Generikus típusok és tagok felépítésének a képessége. A generikus típusok használatával rendkívül hatékony és típusbiztos forráskódokat építhetünk fel, amelyek a generikus elemmel való kommunikáció során meghatározott helyőrzőket definiálnak.
- Névtelen metódusok támogatása, amelyek lehetővé teszik, hogy bárhol, ahol metódusreferenciára van szükség, inline függvényeket alkalmazzunk.
- A metódusreferencia/esemény modell számtalan egyszerűsítése, köztük kovariancia, kontravariancia és metóduscsoport-átalakítás.
- Egyetlen típus több kódfájlon keresztüli definiálásának képessége (vagy ha szükséges, memórián belüli ábrázolása) a partial kulcsszó segítségével.

A .NET 3.5 egyértelműen még több funkcionalitással látta el a C# programozási nyelvet (pontosabban a C# 2008 verziót), köztük az alábbiakkal:

- A különféle adatformátumokkal való kommunikációhoz szükséges erősen típusos lekérdezések (LINQ) támogatása.
- Névtelen típusok támogatása, amellyel sokkal inkább a típusok „alakját”, mint viselkedését modellezhetjük.
- Létező típusok funkcionalitásának kiterjesztése, bővítő metódusok segítségével.
- A lambda operátor (=>) bevezetése, amely még inkább leegyszerűsíti a .NET-metódusreferencia-típussal végzett munkát.
- Új objektuminicializáló szintaxis, amely lehetővé teszi a tulajdonságértékek beállítását az objektum létrehozásakor.

A C# nyelvvel kapcsolatban talán az a legfontosabb, hogy csak olyan forráskódot tud létrehozni, amely .NET-futtatókörnyezetben működik (C# segítségével nem tudunk natív COM-kiszolgálót vagy nem felügyelt Win32 API alkalmazást felépíteni). A .NET-futtatókörnyezethez készült forráskód leírására hivatalosan a *felügyelt programkód* kifejezést használjuk. A felügyelt programkódot tartalmazó bináris egységet *szerelvénynek* nevezzük. (A szerelvényekkel kapcsolatos további információkért lásd a „.NET-szerelvények áttekintése” című részt alább.) Azt a forráskódot ellenben, amelyiket a .NET-futtatókörnyezet közvetlenül nem tudja hosztolni, *nem felügyelt programkódnak* nevezzük.

További .NET-alapú programozási nyelvek

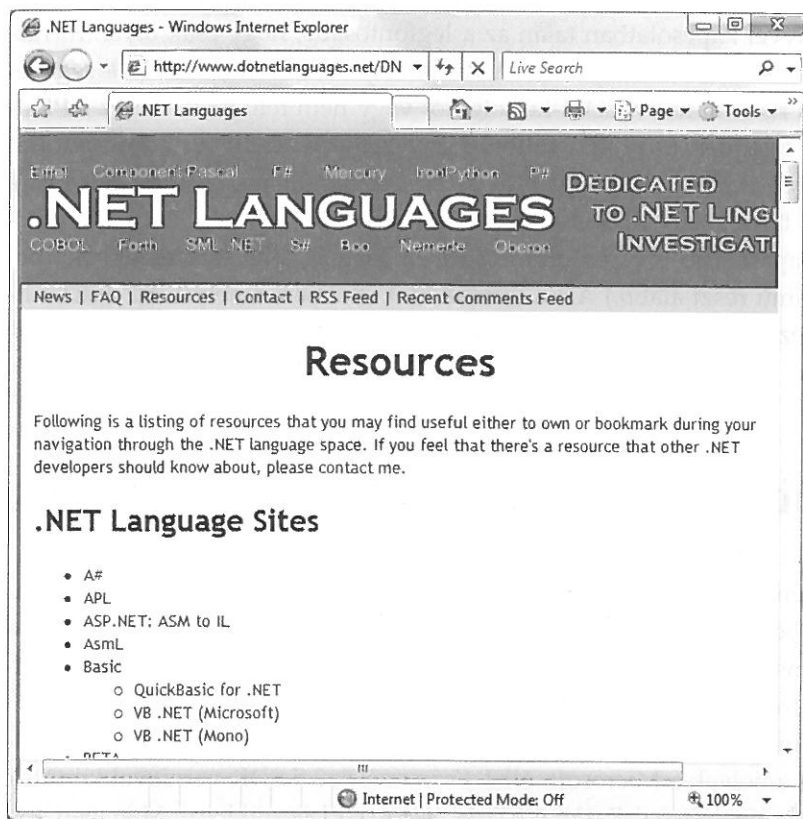
.NET-alkalmazásokat nem csak a C# nyelv segítségével építhetünk fel. Amikor 2000-ben, a Microsoft fejlesztői konferenciáján először bemutatták a nagyközönségnek a .NET-platformot, több gyártó is bejelentette, hogy felépítik a saját fordítóprogramjuk .NET-alapú verzióját.

Azóta nyelvek tucatjai estek át a .NET-felvilágosodáson. Azon az öt nyelven kívül, amelyek a Microsoft .NET Framework 3.5 SDK verzióval kerültek forgalomba (C#, Visual Basic .NET, J#, C++/CLI [korábban „Managed Extensions for C++”] és JScript .NET), léteznek .NET-fordítóprogramok Smalltalkra, COBOL-ra és Pascalra is. Jóllehet könyvünk (szinte) kizárólag csak a C#-pal foglalkozik, érdemes ellátogatni a következő webhelyre (a Microsoft fenntartja az URL változtatásának jogát):

<http://www.dotnetlanguages.net>.

Ha a főoldal tetején lévő Resources hivatkozásra kattintunk, számtalan .NET programozási nyelvet és azokhoz kapcsolódó hivatkozásokat tartalmazó listát kapunk, ezekre kattintva pedig különféle fordítókat tölthetünk le (lásd 1.2. ábra).

Ha elsősorban a C# szintaxisa alapján szeretnénk .NET-programokat létrehozni, tanácsos felkeresni ezt a webhelyet, itt biztosan találunk ugyanis a célnak megfelelő .NET-nyelvet (esetleg a LISP .NET-et?).

1.2. ábra: A www.DotNetLanguages.net az egyik olyan webhely, amely ismert .NET programozási nyelveket dokumentál

Élet egy többnyelvű világban

Amikor a fejlesztők ráébredtek a .NET nyelvagnosztikai természetére, számos kérdés merült fel. Talán az egyik leggyakoribb kérdés ez lehetett: „Ha az összes .NET-nyelv felügyelt programkódot fordít, miért van szükség több fordítóra?”. Ezt a kérdést többféleképpen meg lehet válaszolni. Először is, mi programozók *nagyon* válogatósak vagyunk, ha bármilyen programozási nyelv kiválasztásáról van szó. Néhányan a pontosvesszős és kapcsos zárójeles nyelveket szeretik, a lehető legkevesebb nyelvi kulcsszóval. Mások azokat a nyelveket szeretik, amelyek az ember számára olvashatóbb szintaktikai tokeneket tartalmaznak (mint a Visual Basic). Megint mások pedig a nagyszámítógépes tapasztalataikat szeretnék érvényesíteni, amíg áttérnek a .NET-platformra (a COBOL .NET-en keresztül).

Legyünk őszinték. Ha a Microsoft létrehozott volna egy „hivatalos” .NET-nyelvet, amely a BASIC nyelvcsaládból származik, vajon az összes programozó elégedett volna? Vagy, ha az egyetlen „hivatalos” .NET-nyelv a Fortran szintaxisán alapulna, nyilván sokan lennének, akik a .NET-et végképp semmibe vennék. Mivel a .NET-futtatókörnyezetben nem fontos, hogy milyen nyelv segítségével építették fel a felügyelt kódot, a .NET-programozók hűek maradhatnak ahhoz a szintaxishoz, amelyet korábban választottak, és a lefordított szerelvényeket probléma nélkül megoszthatják a csapattagokkal, a részlegekkel és a külső szervezetekkel (tekintet nélkül arra, hogy a másik fél milyen .NET-nyelvet használ).

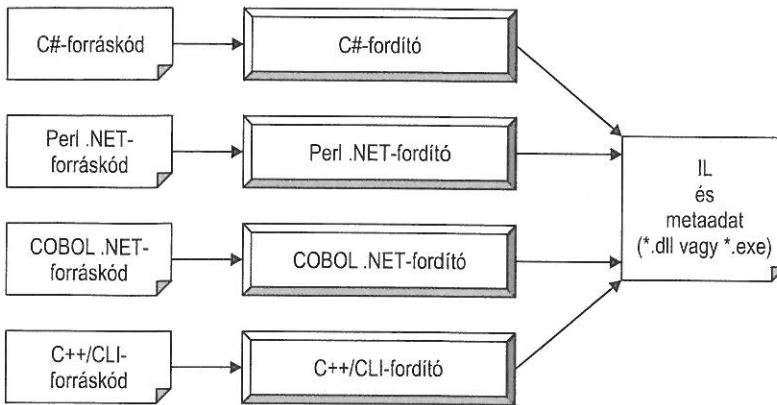
A különféle .NET-nyelveknek egyetlen, egységes szoftvermegoldásba történt integrálásának másik előnye, hogy minden egyes programozási nyelvnek megvannak a maga erősségei és gyengeségei. Egyes programozási nyelvek például remekül támogatják a fejlett matematikai feldolgozást. Mások pedig elsősorban a pénzügyi számításokat, a logikai számításokat, a nagyszámítógépekkel való kommunikációt stb. Ha az egyik programozási nyelv erősségeit vesszük, majd azokat egyesítjük a .NET-platform előnyeivel, voltaképpen mindenki jól jár.

A valóságban persze elég nagy az esély arra, hogy a szoftverek felépítését a kiválasztott .NET-nyelv segítségével fogjuk végezni. Ha azonban egy .NET-nyelv szintaxisát megismerjük, nagyon könnyű lesz egy másikét is megtanulni. Ez szintén meglehetősen hasznosnak tűnik, különösen a szoftvertanácsadóknak. Ha a választott nyelvünk például a C#, de egy olyan ügyfélnél dolgozunk, ahol csak Visual Basic .NET-et használhatunk, a .NET-keretrendszer funkcionalitását így is kihasználhatjuk, és az alapkód általános szerkezetét nagyobb nehézségek nélkül megérthetjük.

A .NET-szerelvények áttekintése

Függetlenül attól, melyik .NET-nyelven programozunk, fogadjuk el, hogy noha a .NET bináris fájlok kiterjesztései megegyeznek a COM-kiszolgálók és a nem felügyelt Win32 bináris fájlok kiterjesztéseivel (*.dll vagy *.exe), nincs bennük semmiféle belső hasonlóság. A *.dll .NET bináris fájlok például nem exportálnak metódusokat a COM-futtatókörnyezettel való kommunikációhoz (mivel a .NET *nem* COM). Továbbá a .NET bináris fájlok nem használnak COM-típuskönyvtárakat, és nincsenek bejegyezve a rendszerleíró adatbázisba.

De talán a legfontosabb, hogy a .NET bináris fájlok platformfüggő utasítások helyett platformfüggetlen *köztes nyelvet (IL)* és típusmetaadatokat tartalmaznak. Az 1.3. ábra az eddigieket mutatja be.

1.3. ábra: Az összes .NET-alapú fordító IL-utasításokat és metaadatokat ad ki

Megjegyzés Az „IL” rövidítést illetően meg kell említeni, hogy a .NET kifejlesztése során az IL helyett hivatalosan a Microsoft köztes nyelv (MSIL) kifejezést használták. A .NET végleges kiadásakor azonban már közös köztes nyelvként (CIL) említették. Ebből következően a .NET-irodalomban az IL, az MSIL és a CIL tehát pontosan ugyanarra utal. Az aktuális terminológiát követve a továbbiakban a „CIL” rövidítést fogjuk alkalmazni.

Amikor .NET-alapú fordító segítségével hozunk létre egy *.dll vagy egy *.exe kiterjesztésű fájlt, az eredményül kapott modul *szerelvényt* alkot. (A .NET-szerelvényeket részletesen a 15. fejezetben tárgyaljuk.) A .NET futtató környezet részletes tárgyalása előtt meg kell ismerkednünk az új fájlformátum néhány alapvető tulajdonságával.

A szerelvények tehát köztes nyelvi kódokat tartalmaznak, amelyek elvben a Java-bájtkódhoz hasonlítanak, hiszen addig nem változnak platformfüggő gépi utasítássá, amíg ez nem feltétlenül szükséges. A „feltétlenül szükséges” pont jellemzően az, amikor a .NET-futtatókörnyezet a CIL-utasításblokk (például egy metódusimplementáció) használatára hivatkozik.

A CIL-utasításokon kívül a szerelvények *metaadatokat* is tartalmaznak, amelyek a binárisban található típusok karakterisztikáját részletezik. Ha van például egy sportscar nevű osztályunk, a típusmetaadat olyan részleteket ír le, mint a sportscar ősosztálya, amelynek interfészeit (ha léteznek) a sportscar implementálja, valamint az összes olyan tagot, amelyeket a sportscar típusa támogat.

A .NET-metaadatok hatalmas előrelépést jelentenek a COM-metaadatokhoz képest. Talán már közismert, hogy a COM-binárisok jellemzően hozzárendelt típuskönyvtárakat használnak (ez valamivel több, mint az interfészleíró nyelv [IDL] forráskódjának bináris verziója). A COM-típusinformációkkal az a probléma, hogy nem biztos, hogy megvannak, illetve, hogy az IDL-kód nem tudja dokumentálni a kívülről hivatkozott kiszolgálókat, amelyek az aktuális COM-kiszolgáló megfelelő működéséhez szükségesek. Ezzel szemben a .NET-metaadatok mindig jelen vannak, és az adott .NET-alapú fordító automatikusan generálja őket.

Végezetül, a CIL és a típusmetaadatokon kívül maguk a szerelvények is használnak metaadatot, amelyet *manifesztumnak* nevezünk. A manifesztum a szerelvény aktuális változatáról szóló és kulturális információkat tartalmaz (a sztring- és a képerőforrások lokalizációjához), illetve egy listát, amely a megfelelő végrehajtáshoz szükséges összes külsőleg hivatkozott szerelvényt felsorolja. A következő néhány fejezetben a szerelvények típusainak, metaadatainak és önleíró adatainak vizsgálatához szükséges különféle eszközöket ismerhetjük meg.

Egyfájlos és többfájlos szerelvények

Az esetek nagy többségében egyszerű egy-egy kapcsolat van a .NET-szerelvény és a bináris fájl (*.dll vagy *.exe) között. Ebből következően, ha egy .NET *.dll létrehozásán dolgozunk, úgy vehetjük, hogy a bináris és a szerelvény egy és ugyanaz. Hasonlóképpen, ha egy végrehajtható asztali alkalmazást készítünk, az *.exe fájl egyszerűen tekinthetjük magának a szerelvénynek. (Később azonban, a 15. fejezetben majd kiderül, hogy ez így nem pontos.) Szaknyelven, ha a szerelvény egy *.dll vagy egy *.exe modulból áll, azt *egyfájlos szerelvénynek* nevezzük. Az egyfájlos szerelvények az összes szükséges CIL-t, metaadatot és hozzárendelt manifesztumot önálló, egyedi és pontosan definiált csomagban tartalmazzák.

A *többfájlos szerelvények* viszont számos .NET bináris fájlból állnak, amelyeket *moduloknak* nevezünk. A többfájlos szerelvény esetében az egyik modul (*elsődleges modul*) tartalmazza a szerelvény manifesztumát (esetleg CIL-utasításokat és különféle típusok metaadatait). A többi modul egy modul-szintű manifesztummalsal, CIL-utasításokkal és típusmetaadatokkal rendelkezik. Nyilvánvaló, hogy az elsődleges modul dokumentálja a szükséges másodlagos modulok csoportját a szerelvény manifesztumában.

Miért hozzunk létre többfájlos szerelvényeket? Ha egy szerelvényt különálló modulokra osztunk fel, jóval rugalmasabb telepítési beállításokhoz jutunk. Ha például a felhasználó egy olyan távoli szerelvényre hivatkozik, amelyet szeretne letölteni a számítógépére, a futtatókörnyezet csak a szükséges modulokat fogja letölteni. Ezért felépíthetjük úgy is a szerelvényünket, hogy azokat a típusokat, amelyekre ritkábban van szükség (mint például a `HardDriverRef` nevű osztály), külön modul tárolja.

Ellenben, ha az összes típust egyfájlos szerelvénybe helyezzük, a végfelhasználó jó néhány felesleges adatot fog letölteni (és ez nyilvánvalóan időpocsékolás). Egy szerelvény tehát valóban egy vagy több kapcsolódó modul *logikai csoportosítását* tartalmazza, amelyeket önálló egységként telepítünk és módosítunk.

A közös köztes nyelv (CIL) szerepe

A következőkben vizsgáljuk meg kicsit közelebbről a köztes nyelvi kódot, a típusmetaadatot és a szerelvény-manifesztumot. A CIL olyan nyelv, amely bármilyen platformfüggő gépiutasítás-készlet felett áll. A következő C#-kód például egy hétköznapi számológépet modellez. Ne foglalkozunk most a pontos szintaxissal, de figyeljünk a `Calc` osztály `Add()` metódusának formátumára:

```
// Calc.cs
using System;

namespace CalculatorExample
{
    // Az osztály tartalmazza az alkalmazás belépési pontját.
    class Program
    {
        static void Main()
        {
            Calc c = new Calc();
            int ans = c.Add(10, 84);
            Console.WriteLine("10 + 84 is {0}.", ans);

            // Várakozás, amíg a felhasználó megnyomja az Enter
            // billentyűt.
            Console.ReadLine();
        }
    }
}
```

```
// C#-számológép.
class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    { return x + y; }
}
}
```

Ha ezt a kódfájlt a C#-fordítóval (csc.exe) lefordítjuk, olyan egyfájlos *.exe szerelvényt kapunk, amely tartalmaz manifesztumot, CIL-utasításokat és metaadatokat, és ezek minden szempontból leírják a Calc és a Program osztályt.

Megjegyzés A C#-fordító segítségével történő kódfordítást, illetve a grafikus IDE-k, például a Visual Studio, a Visual C# Express és a SharpDevelop, használatát a 2. fejezetben vizsgáljuk meg részletesen.

Ha ezt a szerelvényt például az ildasm.exe segítségével szeretnénk megnyitni (lásd alább), láthatjuk, hogy az Add() metódus köztes nyelven, a következőképpen jelenik meg:

```
.method public hidebysig instance int32 Add(int32 x,
int32 y) cil managed
{
    // A kód mérete 9 (0x9)
    .maxstack 2
    .locals init (int32 v_0)
    IL_0000: nop
    IL_0001: ldarg.1
    IL_0002: ldarg.2
    IL_0003: add
    IL_0004: stloc.0
    IL_0005: br.s IL_0007
    IL_0007: ldloc.0
    IL_0008: ret
} // a Calc::Add metódus vége
```

(Az eredményül kapott metódust a 19. fejezetben találjuk a CIL programozási nyelv alapjainak tárgyalásáról szóló részben.) A hangsúly most azon van, hogy a C#-fordító nem platformfüggetlen gépi utasításokat ad ki, hanem CIL-re fordít.

Mindez, ahogy láttuk, az összes .NET-alapú fordítóra igaz. Ennek illusztrálására, tételizzük fel, hogy ugyanezt az alkalmazást C# helyett Visual Basic .NET segítségével is létrehoztuk:

```
' Calc.vb
Imports System

Namespace CalculatorExample
' A VB "Module" is a class that contains only
' static members.
Module Program
    Sub Main()
        Dim c As New Calc
        Dim ans As Integer = c.Add(10, 84)
        Console.WriteLine("10 + 84 is {0}.", ans)
        Console.ReadLine()
    End Sub
End Module

Class Calc
    Public Function Add(ByVal x As Integer, ByVal y As Integer)
        As Integer
        Return x + y
    End Function
End Class
End Namespace
```

Ha megnézzük az Add() metódus köztes nyelvét, ott hasonló utasításokat találhatunk (a VB .NET-fordító [vbc.exe] által optimalizálva):

```
.method public instance int32 Add(int32 x, int32 y) cil managed
{
    // A kód mérete 8 (0x8)
    .maxstack 2
    .locals init (int32 v_0)
    IL_0000: ldarg.1
    IL_0001: ldarg.2
    IL_0002: add.ovf
    IL_0003: stloc.0
    IL_0004: br.s IL_0006
    IL_0006: ldloc.0
    IL_0007: ret
} // a Calc::Add metódus vége
```

Forráskód A Calc.cs és a Calc.vb kódfájlokat az 1. fejezet alkönyvtára tartalmazza.

A köztes nyelv előnyei

Adódik a kérdés: miért volt jó, hogy köztes nyelvre fordítottuk a forráskódot, és nem közvetlenül egy specifikus utasításkészletbe. Ennek egyik oka a nyelvi integráció. Ahogy már láttuk, minden egyes .NET-alapú fordító közel azonos CIL-utasításokat hoz létre. Így az összes nyelv egy jól meghatározott bináris térben kommunikálhat egymással.

Ráadásul, mivel a CIL platformfüggetlen, és maga a .NET-keretrendszer is az, így a Java-fejlesztők számára már jól ismert előnyöket biztosítja (vagyis egy szimpla kódbázis fut több operációs rendszeren). A C# nyelvre létezik nemzetközi szabvány, és a .NET-platform, valamint implementációinak a nagy része már több nem Windows operációs rendszeren is rendelkezésre áll (további információkért lásd a fejezet későbbi részét). Ellentétben a Javával, a .NET lehetővé teszi, hogy a kívánt nyelven hozzunk létre alkalmazásokat.

A köztes nyelv fordítása platformfüggetti utasítássá

Mivel a szerelvények inkább CIL-utasításokat, mintsem platformfüggetti utasításokat tartalmaznak, a köztes nyelvi kódot használat előtt, menet közben kell lefordítani. Azt az egységet, amely a CIL-kódot CPU-utasításokká alakítja, *azonnal (JIT) fordítónak* nevezzük, néha tréfásan *Jitternek*. A .NET-futtatókörnyezet minden futó processzor számára fenntart egy JIT-fordítót, s ezek mindegyikét az alapplatformra optimalizálták.

Ha például egy kézeszközbe (pl. Pocket PC-be) szánt alkalmazást készítünk, a megfelelő Jitter kitűnően fut a kevés memóriával rendelkező környezetben. Viszont, ha egy kiszolgálóra (ahol memóriában ritkán van hiány) telepítjük a szerelvényt, a Jittert a sok memóriával rendelkező környezethez optimalizáljuk. Elegendő tehát, ha a fejlesztők megírják azt a kódot, amely JIT-fordítással hatékonyan lefordítható, és a gépeken különböző architektúrákkal is végrehajtható.

Ráadásul, mivel a Jitterek a CIL-utasításokat megfelelő gépi kódokká fordítják, az eredményeket a memóriában a céloperációs rendszernek megfelelő formátumban gyorsítótárazzák. Így, ha a `PrintDocument()` metódust hívjuk meg, a CIL-utasításokat a rendszer az első híváskor platformfüggetti utasításokká fordítja, és a későbbi felhasználás érdekében a memóriában tárolja. Ebből következően, ha legközelebb meghívjuk a `PrintDocument()` metódust, a CIL-utasítást nem kell újra lefordítani.

Megjegyzés Azt is megtehetjük, hogy amikor a .NET Framework 3.5 SDK-ban lévő `ngen.exe` parancssori eszköz segítségével telepítjük az alkalmazást, végrehajtunk egy JIT-előfordítást a szerelvényen. Ezzel tökéletesíthetjük a grafikai intenzív alkalmazások indulási idejét.

A .NET-típusmetaadat szerepe

A .NET-szerelvények a CIL-utasításokon kívül olyan teljes és szabatos metaadatot tartalmaznak, amely a binárisban definiált összes típust (osztály, struktúra, felsorolt típus stb.), valamint azok tagjait (tulajdonságok, metódusok, események stb.) is leírja. Szerencsére a legfrissebb és legnagyobb típusmetaadat előállítására mindig a fordító (és nem a programozó) feladata. Mivel a .NET-metaadat rendkívül aprólékos, a szerelvények teljesen önleíró egységek.

A .NET-típusmetaadat formátumának szemléltetésére, nézzük meg a korábban megvizsgált, C# `Calc` osztály `Add()` metódusa számára generált metaadatot (az `Add()` metódus VB.NET verziója számára generált metaadat is hasonló):

TypeDef #2 (02000003)

```
-----
TypeDefName: CalculatorExample.Calc (02000003)
Flags       : [NotPublic] [AutoLayout] [Class]
[AnsiClass] [BeforeFieldInit] (00100001)
Extends     : 01000001 [TypeRef] System.Object
Method #1 (06000003)
-----
```

```
MethodName: Add (06000003)
Flags       : [Public] [HideBySig] [ReuseSlot] (00000086)
RVA         : 0x00002090
ImplFlags   : [IL] [Managed] (00000000)
CallConvntn: [DEFAULT]
hasThis
ReturnType: I4
  2 Arguments
  Argument #1: I4
  Argument #2: I4
  2 Parameters
    (1) ParamToken : (08000001) Name : x flags: [none] (00000000)
    (2) ParamToken : (08000002) Name : y flags: [none] (00000000)
```

A metaadatot a .NET-futtatókörnyezet számos célra felhasználja ugyanúgy, ahogy a különféle fejlesztőeszközök. Az IntelliSense szolgáltatás például – ezt az olyan eszközök, mint a Visual Studio 2008 tartalmazzák – lehetővé teszi, hogy a szerelvények metaadata a tervezés folyamán olvasható legyen. A metaadatot különféle objektumböngésző segédprogramok, hibakereső eszközök és maga a C#-fordító is használja. Kétségtelen, hogy a metaadat a gerince számos .NET-technológiának, köztük a WCF-nek, az XML-webszolgáltatásoknak vagy a .NET remotingnak, a reflexiónak, a késői kötésnek és az objektumsorosításnak. (A 16. fejezet tartalmazza a .NET-metaadat szerepének formalizálását.)

A szerelvény manifestumának szerepe

Végül, de nem utolsósorban, ahogy már szó volt róla, a .NET-szerelvények olyan metaadatot tartalmaznak, amely magát a szerelvényt írja le (szakszóval *manifestum*, *önleírás*). Egyéb részletek mellett, a manifestum rögzíti az aktuális szerelvény megfelelő működéséhez szükséges összes külső szerelvényt, a szerelvény verziószámát, a szerzői jogra vonatkozó adatokat stb. Ugyanúgy, mint a típusmetaadatot, a szerelvény manifestumát is a fordító generálja. Íme a fejezetben korábban bemutatott `calc.csc` kódfájl fordításakor generált manifestum néhány releváns részlete (tételezzük fel, hogy utasítottuk a fordítót, hogy a szerelvényt `calc.exe`-nek nevezze el):

```
.assembly extern mscorlib
{
  .publickeytoken = (B7 7A 5C 56 19 34 E0 89 )
  .ver 2:0:0:0
}
.assembly calc
{
  .hash algorithm 0x00008004
  .ver 0:0:0:0
}
.module calc.exe
.imagebase 0x00400000
.subsystem 0x00000003
.file alignment 512
.corflags 0x00000001
```

Röviden, a manifestum dokumentálja a `calc.exe` számára szükséges külső szerelvények listáját (az `.assembly extern` direktíva révén), valamint a szerelvény különböző jellemzőit (verziószám, modulnév stb.). (Az önleíró adatok hasznosságáról a 15. fejezetben lesz szó részletesebben.)

A közös típusrendszer (CTS)

Egy adott szerelvény bármennyi különböző típust tartalmazhat. A .NET világában a *típus* általános kifejezés, amely a halmaz (osztály, interfész, struktúra, felsorolt típus, metódusreferencia) egy tagjára utal. Amikor egy .NET-alapú nyelv segítségével hozunk létre megoldásokat, valószínűleg sok ilyen típussal találkozunk. Például akkor, amikor a szerelvényünk olyan osztályt definiál, amely néhány interfészt implementál.

Előfordulhat, hogy az egyik interfészmetódus bemeneti paramétere egy felsorolt típus lesz, a hívónak pedig egy struktúrát ad vissza.

Ahogy láttuk, a közös típusrendszer (CTS) olyan formális specifikáció, amely azt dokumentálja, hogyan kell a típusokat úgy definiálni, hogy azokat a közös nyelvi futtatórendszer (CLR) befogadja. Jellemzően kizárólag azokat a fejlesztőket érdekli a közös típusrendszer belső működése, akik a .NET-platformot megcélzó eszközöket és/vagy fordítóprogramokat készítenek. Minden .NET-programozó számára fontos azonban, hogy megtanulja, hogyan kell a közös típusrendszer által definiált öt típussal bármilyen választott nyelven dolgozni. Az alábbiakban következzen egy rövid áttekintés.

Az egységes típusrendszer osztálytípusai

Minden .NET-alapú nyelv támogatja legalább az *osztálytípus* fogalmát, amely az objektumorientált programozás (OOP) alappillére. Egy osztálynak bármennyi tagja (pl. tulajdonságok, metódusok és események) és adatpontja (mezője) lehet. A C#-ban a `class` kulcsszóval deklaráljuk az osztályokat:

```
// C# osztálytípus.
class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    { return x + y; }
}
```

A C# segítségével készült CTS-osztályok felépítését az 5. fejezetben vizsgáljuk meg; az 1.1. táblázatban felsoroljuk az osztálytípusok néhány jellemzőjét.

Osztályjellemző	Valós jelentése
Lezárt-e az osztály, vagy sem?	A lezárt osztályok nem lehetnek más osztályok alaposztályai.
Megvalósít az osztály bármilyen interfészt?	Az <i>interfész</i> olyan absztrakt tagok gyűjteménye, amelyek kapcsolatot biztosítanak az objektum és az objektumfelhasználó között. Az egységes típusrendszer lehetővé teszi, hogy egy osztály vagy szerkezet bármennyi interfészt megvalósítson.
Az osztály absztrakt vagy valós?	Az <i>absztrakt osztályokat</i> nem lehet közvetlenül létrehozni, de egységes viselkedést biztosítanak a származtatott típusoknak. A <i>valós osztályokat</i> közvetlenül létre lehet hozni.

Osztályjellemező	Valós jelentése
Milyen az osztály „láthatósága”?	Minden osztályt egy láthatósági attribútummal kell konfigurálni. Alapvetően ez a jellemező határozza meg, hogy használhatják-e külső szerelvények is az osztályt, vagy csak a definiáló szerelvény.

1.1. táblázat: Az egységes típusrendszer osztályjellemezői

Az egységes típusrendszer interfésztípusai

Az *interfész* nem más, mint absztrakt tagok definícióinak megnevezett gyűjteménye, amelyet egy adott osztály vagy struktúra támogathat (megvalósíthat). Eltérően a COM-tól, a .NET-interfészek *nem* egy közös ősfinterfészből származnak (mint az IUnknown). A C#-ban az interfésztípusokat az `interface` kulcsszó segítségével definiálhatjuk:

```
// A C# interfész típust rendszerint publikus
// típusként deklaráljuk, így más szerelvények típusai
// is megvalósíthatják a viselkedését.
public interface IDraw
{
    void Draw();
}
```

Az interfészeknek önmagukban nincs sok hasznuk. Viszont, amikor egy osztály vagy struktúra megvalósít egy adott interfészt a maga egyedi módján, egy interfész-hivatkozás révén polimorf módon hozzáférhetünk a funkcionálitáshoz. (Az interfészalapú programozást a 9. fejezetben tárgyaljuk.)

Az egységes típusrendszer struktúratípusai

A struktúra fogalmát ugyancsak formalizálták az egységes típusrendszerben. Ha a C-t ismerjük, akkor egyértelmű, hogy ezek a felhasználói típusok (UDT-k) a .NET világában is tovább élnek (bár egy kicsit másképp viselkednek). Egyszerűen fogalmazva, a *struktúrát* egy értékalapú szemantikával rendelkező pehelysúlyú osztálytípusnak is tekinthetjük. (A struktúrákkal kapcsolatos további részletekért, lásd a 4. fejezetet.) A struktúrák jellemzően geometriai és matematikai adatok modellezésére alkalmasak, és a C#-ban a `struct` kulcsszó segítségével lehet létrehozni őket:

```
// C# struktúratípus.
struct Point
{
    // A struktúrák mezőket tartalmazhatnak.
    public int xPos, yPos;

    // A struktúrák paraméterezett konstruktorokat tartalmazhatnak.
    public Point(int x, int y)
    { xPos = x; yPos = y; }

    // A struktúrák metódusokat definiálhatnak.
    public void Display()
    {
        Console.WriteLine("{0}, {1}", xPos, yPos);
    }
}
```

Az egységes típusrendszer felsorolt típusai

A *felsorolt típus* olyan praktikus programozási szerkezet, amely lehetővé teszi a név/érték párok csoportosítását. Például tételezzük fel, hogy olyan videojáték-alkalmazást hozunk létre, amely lehetővé teszi a játékosok számára, hogy három karakterkategóriából válasszanak (Wizard – varázsló, Fighter – harcos vagy Thief – tolvaj). A numerikus értékek nyomon követése helyett, amelynek célja az egyes lehetőségek egyesével történő bemutatása lenne, egyedi felsorolt típusokat is létrehozhatunk, az enum kulcsszó segítségével:

```
// C# felsorolt típus.
enum CharacterType
{
    18 CHAPTER 1 n THE PHILOSOPHY OF .NET
    8849CH01.qxd 10/1/07 10:30 AM Page 18
    Wizard = 100,
    Fighter = 200,
    Thief = 300
}
```

Az alapértelmezés szerint minden egyes elemet 32 bites egész tárol; módosíthatjuk azonban a tárolót, ha szükséges (pl. amikor egy Pocket PC-hez hasonló, kevés memóriás eszközre programozunk). Az egységes típusrendszer emellett azt igényli, hogy a felsorolt típusok egy közös, `System.Enum` őssztályból származzanak. Ahogy a 4. fejezetből később kiderül: ez az alaposztály egy sor olyan érdekes tagot definiál, amelyek révén a mögöttes név/érték párokat programozással lehet kibontani, manipulálni és átalakítani.

Az egységes típusrendszer metódusreferencia-típusai

A *metódusreferencia* a típusbiztos C-stílusú függvénymutató .NET-megfelelője. A legfőbb különbség az, hogy a .NET-metódusreferencia a `System.MulticastDelegate`-ből származó *osztály*, nem pedig egy nyers memóriacím egyszerű mutatója. A C#-ban a metódusreferenciákat a `delegate` kulcsszóval deklaráljuk:

```
// Ez a C# metódusreferencia típus bármely metódusra mutathat,  
// amely egész számot ad vissza, és két egész szám a bemenete.  
delegate int BinaryOp(int x, int y);
```

A metódusreferenciák egyrészt akkor nagyon hasznosak, ha valamelyik egyed számára lehetőséget szeretnénk teremteni arra, hogy egy másiknak hívást továbbítson, másrészt a .NET-eseményarchitektúra alapjainak megteremtésekor. A metódusreferenciák a többes küldéshez valódi támogatással rendelkeznek (pl. egy kérés több címzettnek való továbbításához), valamint az aszinkron függvényhíváshoz (részletesen lásd a 11. és 18. fejezetben).

Az egységes típusrendszer típustagjai

Az egységes típusrendszerben formalizált összes típus közül a legtöbbször bármennyi *tagja* is lehet. Szaknyelven szólva, a *típustagot* a halmaz korlátozza (konstruktor, véglegesítő, statikus konstruktor, beágyazott típus, operátor, metódus, tulajdonság, indexelő, mező, írásvédett mező, konstans, esemény).

Az egységes típusrendszer különféle „díszítőelemeket” definiál, amelyeket hozzárendelhetünk egy adott taghoz. Minden tag rendelkezik például egy adott láthatósági jellemzővel (pl. nyilvános, privát, védett stb.). Néhány tag absztrakt tagként deklarálható, amely a származtatott típusokra polimorf viselkedést kényszerít, valamint virtuális tagként, amely alapértelmezett (de felüldefiniálható) megvalósítást definiál. Sőt a legtöbb tagot statikusként (osztályszinten kötött) vagy példányként (objektumszinten kötött) is konfigurálhatjuk. A típustagok létrehozását a következő néhány fejezet során vizsgáljuk meg.

Megjegyzés A C# nyelv támogatja a generikus típusok és tagok létrehozását is (lásd a 10. fejezetben).

Valódi CTS-adattípusok

Az utolsó szempontként említhető az egységes típusrendszer vizsgálatában, hogy alapvető adattípusok jól meghatározott halmazát hozza létre. Habár minden nyelv rendelkezik egyedi kulcsszóval a valódi CTS-adattípusok deklarálására, az összes kulcsszó az `mscorlib.dll` nevű szerelvényben definiált típust adja meg. Nézzük meg az 1.2. táblázat alapján, hogy milyen kulcsszavakkal fejezzük ki a CTS-adattípusokat a különböző .NET-nyelvekben.

CTS-adattípus	VB .NET-kulcsszó	C#-kulcsszó	C++/CLI-kulcsszó
<code>System.Byte</code>	<code>Byte</code>	<code>byte</code>	<code>unsigned char</code>
<code>System.SByte</code>	<code>SByte</code>	<code>sbyte</code>	<code>signed char</code>
<code>System.Int16</code>	<code>Short</code>	<code>short</code>	<code>short</code>
<code>System.Int32</code>	<code>Integer</code>	<code>int</code>	<code>int</code> vagy <code>long</code>
<code>System.Int64</code>	<code>Long</code>	<code>long</code>	<code>__int64</code>
<code>System.UInt16</code>	<code>UShort</code>	<code>ushort</code>	<code>unsigned short</code>
<code>System.UInt32</code>	<code>UInteger</code>	<code>uint</code>	<code>unsigned int</code> vagy <code>unsigned long</code>
<code>System.UInt64</code>	<code>ULong</code>	<code>ulong</code>	<code>unsigned __int64</code>
<code>System.Single</code>	<code>Single</code>	<code>float</code>	<code>Float</code>
<code>System.Double</code>	<code>Double</code>	<code>double</code>	<code>Double</code>
<code>System.Object</code>	<code>Object</code>	<code>object</code>	<code>Object^</code>
<code>System.Char</code>	<code>Char</code>	<code>char</code>	<code>wchar_t</code>
<code>System.String</code>	<code>String</code>	<code>String</code>	<code>String^</code>
<code>System.Decimal</code>	<code>Decimal</code>	<code>decimal</code>	<code>Decimal</code>
<code>System.Boolean</code>	<code>Boolean</code>	<code>bool</code>	<code>Bool</code>

1.2. táblázat: A valódi CTS-adattípusok

Mivel egy felügyelt nyelv egyedi kulcsszavai csak a `system` névtér valódi típusainak rövidített jelölései lehetnek, többé nem kell a numerikus adatok túlcsoordulásától, illetve alácsordulásától tartanunk a különböző nyelveken, ahogy a sztringek és a logikai értékek belső megjelenésétől sem.

Nézzük meg a következő kódrészleteket, amelyek nyelvi kulcsszavak és formális CTS-típusok segítségével definiálnak 32 bites numerikus változókat C# és VB .NET nyelveken.

```
// Egész számok definíciója C# nyelvben.
int i = 0;
System.Int32 j = 0;

' Egész számok definíciója "ints" VB .NET-ben.
Dim i As Integer = 0
Dim j As System.Int32 = 0
```

A közös nyelvi specifikáció (CLS)

A különböző nyelvek tehát ugyanazokat a programozási szerkezeteket egyedi, nyelvspecifikus kifejezésekkel fejezik ki. A C# nyelvben például a sztringek összefűzését a plusz operátorral (+) jelöljük, míg VB .NET-ben az és jelet (&) használjuk. Ha két különböző nyelv ugyanazt a programozási kifejezést használja is (pl. egy olyan függvényt, amelynek nincs visszatérési értéke), nagy az esély, hogy a szintaxis mégis elég eltérő lesz:

```
// C# metódus, amely nem ad vissza semmit.
public void MyMethod()
{
    // Érdekes kód...
}

' VB metódus, amely nem ad vissza semmit.
Public Sub MyMethod()
    ' Érdekes kód...
End Sub
```

Ezek az apró szintaktikai eltérések azonban nem fontosak a .NET-futtatókörnyezet szempontjából, mivel a megfelelő fordítók (ebben az esetben a csc.exe vagy a vb.exe) hasonló CIL-utasításokat adnak ki. A nyelvek viszont a működésük általános szintje alapján is eltérőek lehetnek.

Egy .NET-nyelv például vagy rendelkezik kulcsszóval az előjel nélküli adatok megjelenítésére, vagy nem, illetve vagy támogatja a mutatótípusokat, vagy nem. Ilyen lehetőségek mellett jó lenne, ha volna egy olyan referencia-adat, amellyel az összes .NET-alapú nyelv összhangban lenne.

A közös nyelvi specifikáció olyan szabálykészlet, amely részletesen leírja, hogy egy adott .NET-alapú fordítónak milyen minimális és teljes szolgáltatásokat kell támogatnia a közös nyelvi futtatórendszerben (CLR) hosztolt forráskódok létrehozásához, illetve ahhoz, hogy minden .NET-platformot célzó nyelv egységes módon férhessen hozzá. A közös nyelvi specifikáció több szempontból az egységes típusrendszer által definiált, teljes funkcionalitás *részalmazának* tekinthető.

A közös nyelvi specifikáció végül is olyan szabálykészlet, amelyhez a fordító megalkotóinak igazodniuk kell, ha azt szeretnék, hogy a termékük zavartalanul működjön a .NET-univerzumban. Minden szabályhoz olyan egyszerű nevet rendeltek hozzá (pl. 6. CLS-szabály), amely leírja, hogy a szabály milyen hatással van azokra, akik a fordítót létrehozzák, és azokra, akik (valamilyen módon) kapcsolatba kerülnek vele. A közös nyelvi specifikáció alapja a 1. szabály:

- **1. szabály:** A CLS-szabályok a típusnak csak azokra a részeire vonatkoznak, amelyek a definiáló szerelvényen kívülről is hozzáférhetők.

Ebből a szabályból (helyesen) arra következtethetünk, hogy a többi CLS-szabály nem vonatkozik a .NET-típusok belső működésének létrehozásakor alkalmazott logikára. A típusoknak egyetlen szempontból kell összhangban lenniük a közös nyelvi specifikációval: a tagok definíciója (azaz elnevezési rend, paraméterek és visszatérési típusok) alapján. A tagok megvalósítási logikája bármennyi nem CLS-technikát használhat, hiszen a kívüllág nem veszi észre a különbséget.

Ennek illusztrálására nézzük az alábbiakat. A következő `Add()` metódus nem CLS-kompatibilis, ugyanis a paraméterek és a visszatérési értékek előjel nélküli adatokat használnak (és ez nem CLS-követelmény):

```
class Calc
{
    // Előjel nélküli adatok hozzáférése nem CLS-kompatibilis!
    public ulong Add(ulong x, ulong y)
    { return x + y; }
}
```

Ha viszont belsőleg, egyszerűen előjel nélküli adatokat használtunk volna:

```

class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    {
        // Mivel az ulong változót csak belsőleg használjuk,
        // a kód továbbra is CLS-kompatibilis.
        ulong temp = 0;
        ...
        return x + y;
    }
},

```

akkor még mindig megfelelnek a CLS-szabályoknak, és nyugodtak lehetnénk afelől, hogy bármelyik .NET-nyelv képes meghívni az Add() metódust.

A közös nyelvi specifikáció persze számos egyéb szabályt is definiál az 1. szabályon kívül. Leírja például, hogy egy adott nyelvnek hogyan kell a sztringeket és a felsorolt típusokat (belül tárolt típus) belsőleg reprezentálni, hogyan definiáljunk statikus tagokat, stb. Szerencsére nem kell ezeket a szabályokat megjegyeznünk ahhoz, hogy profi .NET-fejlesztők legyünk. Összegezve, a közös nyelvi specifikáció és az egységes típusrendszer mélyebb ismerete csak az eszköz-, illetve fordítóalkotók számára szükséges.

A CLS-megfeleltetés biztosítása

Ahogy azt a későbbiekben látni fogjuk, a C# számos, nem CLS-kompatibilis programszerkezetet definiál. Jó hír azonban, hogy egy .NET-attribútum segítségével utasíthatjuk a C#-fordítót, hogy ellenőrizze a kódunk CLS-megfeleltetését:

```

// Utasítja a C#-fordítót a kód CLS-megfeleltetésének ellenőrzésére.
[assembly: System.CLSCompliant(true)]

```

A [CLSCompliant] attribútum utasítja a C#-fordítót, hogy ellenőrizze, a kód minden egyes sora megfelel-e a CLS-szabályoknak. Ha szabályellenes dolgot talál, a fordító hibát jelez, és megmutatja a hibás kódot. (Az attribútumalapú programozás részleteit a 16. fejezetben tárgyaljuk.)

A közös nyelvi futtatórendszer (CLR)

Az egységes típusrendszeren (CTS) és a közös nyelvi specifikáción (CLS) kívül a harmadik hárombetűs rövidítés, amelyről még beszélnünk kell, a közös nyelvi futtatórendszer (CLR). Programozási szempontból a *futtatórendszer* kifejezés olyan külső szolgáltatások gyűjteményére utal, amelyek a kód egy adott lefordított egységének a végrehajtásához szükségesek. Például, amikor a fejlesztők a Microsoft Foundation Classes (MFC) segítségével hoznak létre új alkalmazást, tisztában vannak azzal, hogy a programjuk igényli az MFC-alapkönyvtárat (azaz az `mfc42.dll`-t). A többi népszerű nyelvnek is megvan a megfelelő futtatórendszere. A VB6-programozóknak szintén egy vagy két futtatókörnyezeti modulhoz kell igazodniuk (pl. `msvbvm60.dll`). A Java-fejlesztők a Java virtuális géphez (JVM) kötődnek; stb.

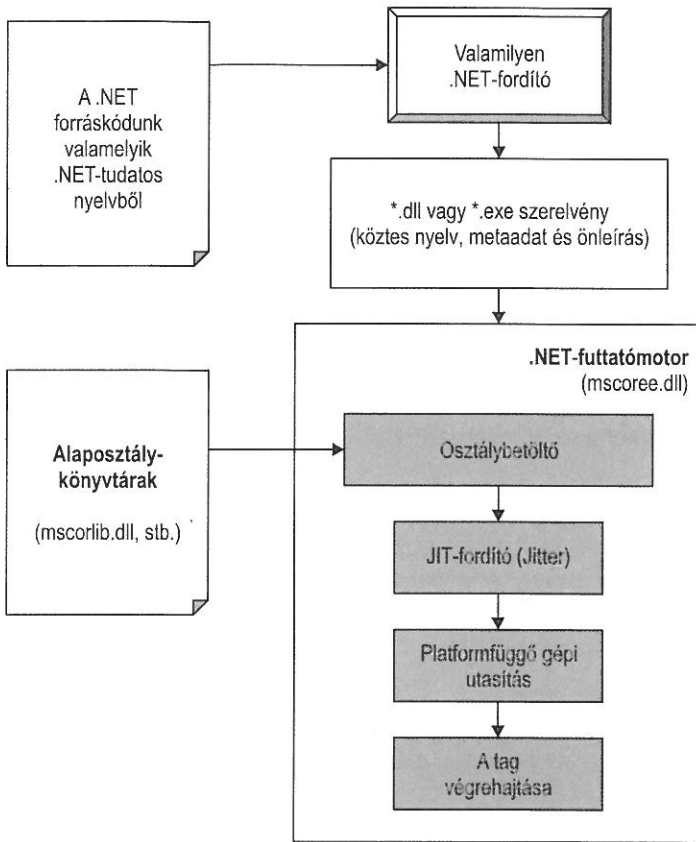
A .NET-platform egy további futtatási rendszert kínál. A legnagyobb különbség a .NET-futtatórendszer és a többi, imént említett futtatórendszer között az, hogy a .NET-futtatórendszer rendelkezik egy jól meghatározott futtatási réteggel, amelyet az *összes* .NET-alapú nyelv és -platform használ.

A közös nyelvi futtatórendszer lényege fizikailag az `mscorlib.dll` könyvtárban (más néven Common Object Runtime Execution Engine) jelenik meg. Amikor egy szerelvényt használni szeretnénk, és hivatkozunk rá, az `mscorlib.dll` automatikusan betöltődik, és ez tölti be a memóriába a szerelvényt. A futtatórendszer számos feladatért felelős. Elsősorban megadja egy szerelvény helyét, és a binárisban lévő metaadatot olvasva megkeresi az igényelt típust. A CLR ezt követően a memóriában helyezi el a típust, a hozzárendelt CIL-utasítást platformfüggő gépi utasításokká fordítja, végrehajtja a szükséges biztonsági ellenőrzéseket, majd végrehajtja a szóban forgó kódot.

Az egyedi szerelvények betöltése és az egyedi típusok létrehozása mellett, a CLR, ha szükséges, a .NET-alaposztálykönyvtárban tárolt típusokkal is kommunikál. Habár a teljes alaposztálykönyvtár több különálló szerelvényre oszlik, a legfontosabb szerelvény (`mscorlib.dll`) sok alaptípust tartalmaz, amelyek között sok közös programozási feladat található az összes .NET-nyelv által használt alapvető adattípussal egyetemben. Amikor .NET-megoldásokat hozunk létre, automatikusan hozzáférünk ehhez a szerelvényhez.

Az 1.4. ábra a forráskód (amely az alaposztálykönyvtár-típusokat használja), egy adott .NET-fordító és a .NET-futtatómotor közötti munkafolyamot mutatja be.

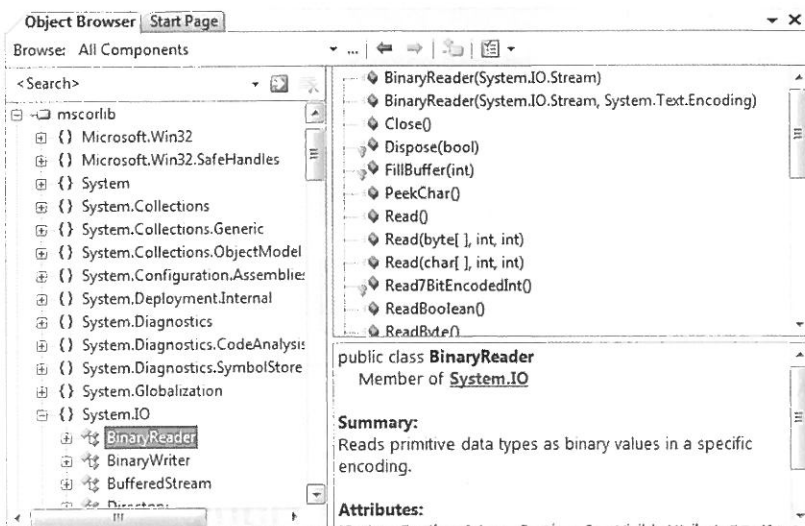
1.4. ábra: Az *mscorlib.dll* működés közben

A szerelvény, a névtér és a típus megkülönböztetése

Mindannyian elfogadjuk a forráskódkönyvtárak fontosságát. Az MFC-hez, J2EE-hez és az ATL-hez hasonló könyvtáraknak az a célja, hogy a meglévő forráskódok olyan jól meghatározott készletét biztosítsa a fejlesztők számára, amelyet az alkalmazásaikban felhasználhatnak. A C# nyelv azonban nem rendelkezik nyelvfüggő kódkönyvtárral. A C#-fejlesztők ehelyett a nyelvsemleges .NET-könyvtárakat használják. Annak érdekében, hogy a típusok rendezetten helyezkedjenek el az alapostálykönyvtárakban, a .NET-platform messzemenően alkalmazza a *névtér* elvét.

Egyszerűen fogalmazva, a névtér az egy szerelvényben lévő, szemantikailag kapcsolódó típusok csoportja. A `System.IO` névtér például I/O-típusokat tartalmaz, a `System.Data` névtér pedig alapvető adatbázistípusokat definiál; stb. Hangsúlyoznunk kell, hogy egyetlen szerelvény (pl. az `microsoft.dll`) bármennyi névtérrel tartalmazhat, s ezek mindegyike bármennyi típussal rendelkezhet.

Ennek illusztrálására mutatja be az 1.5. ábra a Visual Studio 2008 Object Browserének egyik képernyőfotóját. Ezzel az eszközzel megvizsgálhatjuk azokat a szerelvényeket, amelyekre az aktuális projektünk hivatkozik, az egy adott szerelvényben lévő névtereket, az egy névtérben lévő típusokat, valamint egy bizonyos típus tagjait. Az `microsoft.dll` tehát több különböző névtérrel tartalmaz, mindegyiket a saját, szemantikailag kapcsolódó típusaival.

1.5. ábra: Egy szerelvény bármennyi névtérrel tartalmazhat

A legfontosabb különbség e között a felfogás és egy MFC-hez hasonló, nyelv-függő könyvtár között, hogy bármelyik nyelv, amelyik a .NET-futtatórendszert veszi célba, *ugyanazokat* a névtereket és *ugyanazokat* a típusokat használja. A következő három program ugyanazt a „Hello World” alkalmazást mutatja be C#, VB .NET és C++/CLI nyelveken:

```
// Hello world C# nyelven
using System;

public class MyApp
{
    static void Main()
    {
        Console.WriteLine("Hi from C#");
    }
}

' Hello world VB nyelven
Imports System

Public Module MyApp
    Sub Main()
        Console.WriteLine("Hi from VB")
    End Sub
End Module

// Hello world C++/CLI nyelven
#include "stdafx.h"
using namespace System;

int main(array<System::String ^> ^args)
{
    Console::WriteLine(L"Hi from C++/CLI");
    return 0;
}
```

Minden egyes nyelv használja a `System` névtérben definiált `Console` osztályt. Apróbb szintaktikai eltéréseken túl, ez a három alkalmazás nagyon sokban hasonlít egymásra, mind fizikailag, mind logikailag.

.NET-fejlesztőként az elsődleges célunk természetesen a számos .NET-névtérben definiált, temérdek típus megismerése. A legalapvetőbb névtér, amelyel találkozunk, a `System`. Ez a névtér biztosítja azoknak a típusoknak az alapvető készletét, amelyekre .NET-fejlesztőként időről időre szükségünk van. Valójában egyetlen működőképes C#-alkalmazást sem hozhatunk létre anélkül, hogy legalább ne hivatkoznánk a `System` névtérre, hiszen az alapvető adattípusokat (`System.Int32`, `System.String` stb.) ez a névtér definiálja. Az 1.3. táblázatban a kapcsolódó működések alapján csoportosított, néhány (de nem az összes) .NET-névtér látható.

.NET-névtér	Valós jelentése
System	A System névtérben számos hasznos típust találunk, amelyek valós adatokkal, matematikai számításokkal, véletlenszám-generálással, környezeti változókkal és szemétygyűjtéssel foglalkoznak, továbbá közösen használt kivételeket és attribútumokat.
System.Collections System.Collections.Generic	Ezek a névterek számos tárolótípust definiálnak, valamint alaptípusokat és interfészeket, amelyek révén testre szabott gyűjteményeket építhetünk fel.
System.Data System.Data.Odbc System.Data.OracleClient System.Data.OleDb System.Data.SqlClient	Ezeket a névtereket a relációs adatbázisokkal folytatott kommunikációra használjuk az ADO .NET alkalmazásakor.
System.IO System.IO.Compression System.IO.Ports	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyeket fájl I/O-ra, adattömörítésre és portkezelésre használunk.
System.Reflection System.Reflection.Emit	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyek támogatják a futási időben történő típusmeghatározást, valamint a típusok dinamikus létrehozását.
System.Runtime.InteropServices	Ez a névtér biztosítja a .NET-típusok számára azt a képességet, hogy a nem felügyelt kódokkal (pl. C-alapú Dll-ek és Com-kiszolgálók) kommunikáljanak és vizsont.
System.Drawing System.Windows.Forms	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyek révén a .NET eredeti felhasználói felületének eszközkészletét (Windows-űrlapok) használó asztali alkalmazásokat hozhatunk létre.
System.Windows System.Windows.Controls System.Windows.Shapes	A System.Windows névtér, számos egyéb névtér gyökere, amely a Windows Presentation Foundation (WPF) felhasználói felületi eszközkészletet reprezentálja.
System.Linq System.Xml.Linq System.Data.Linq	Ezek a névterek a LINQ API-ban végzett programozás során alkalmazott típusokat definiálják.

.NET-névtér	Valós jelentése
System.Web	Ez az egyik olyan névtér a sok közül, amelyik lehetővé teszi az ASP .NET webalkalmazások létrehozását.
System.ServiceModel	Ez az egyik olyan névtér a sok közül, amelyekkel a WCF API segítségével elosztott alkalmazásokat hozhatunk létre.
System.Workflow.Runtime System.Workflow.Activities	Ez a két névtér olyan típusokat definiál, amelyekkel a WF API segítségével munkafolyamat-engedélyezett alkalmazásokat hozhatunk létre.
System.Threading	Ez a névtér számos olyan típust definiál, amelyeket többszálú alkalmazások létrehozására használunk.
System.Security	A Security a .NET-univerzum integrált nézőpontja. A biztonságos névterekben számos olyan típust találunk, amelyek engedélyekkel, kriptográfiával stb. foglalkoznak.
System.Xml	Az XML-központú névterek számos olyan típust tartalmaznak, amelyeket az XML-ada-tokkal való kommunikációra használunk.

1.3. táblázat: A .NET-névterek áttekintése

A Microsoft-névterek szerepe

Az 1.3. táblázatot végigolvasva bizonyára feltűnt, hogy jó néhány beágyazott névtérnek (System.IO, System.Data stb.) a System a gyökérnévtére. Ahogy azonban kiderült, a .NET-alapostálykönyvtár definiálja a system névtéren kívüli legfontosabb gyökérnévterek nagy részét, amelyek közül a leghasznosabb a Microsoft.

Dióhéjban, a Microsoft-névtérbe ágyazott névterek (pl. Microsoft.CSharp, Microsoft.Ink, Microsoft.ManagementConsole és Microsoft.Win32) olyan típusokat tartalmaznak, amelyek egyedi, Windows operációs rendszerbeli szolgáltatásokkal való kommunikációra használatosak. Így ezeket a típusokat más .NET-engedélyezett operációs rendszerrel (pl. a Mac OS X-szel) nem használhatjuk. Könyvünk a Microsoft-gyökerű névterek részleteit azonban nem tárgyalja.

Megjegyzés A .NET Framework 3.5 SDK dokumentációjának használatát a 2. fejezet írja le, részletekkel szolgálva a névterekről, a típusokról és az alapsztálykönyvtárakban található tagokról.

Programozott hozzáférés a névterekhez

A névtér tehát nem más, mint a kapcsolódó típusok logikai megértésének és elrendezésének a megfelelő módja. A `System` névtérre gondolva, azt feltételezhetjük, hogy a `System.Console` egy olyan `Console` nevű osztályt jelent, amely a `System` nevű névtérben található. A .NET-futtatórendszer szerint azonban ez nem így van. A futtatómodul csak egy `System.Console` nevű egységet lát.

A C#-ban a `using` kulcsszó leegyszerűsíti a névterekben definiált típusokra történő hivatkozás folyamatát. A működése a következő. Tegyük fel, hogy egy hagyományos asztali alkalmazást szeretnénk létrehozni. A főablak egy kiszolgálóoldali adatbázisból származó adatokra épülő oszlopdiagramot jelenít meg, valamint a cégünk logóját. Amíg kevésbé ismerjük még a névterekben lévő típusokat, íme néhány, amelyekre hivatkozhatunk a programunkban:

```
// Íme, az alkalmazás elkészítéséhez szükséges összes névtér.
using System;           // Általános alapsztálykönyvtár típusok.
using System.Drawing;    // Grafikus renderelési típusok.
using System.Windows.Forms; // Windows Forms GUI céleszköz típusok.
using System.Data;       // Általános adatközpontú típusok.
using System.Data.SqlClient; // MS SQL Server adathozzáférés
                           // típusok.
```

Ha egyszer már meghatároztunk néhány névtérrel (és hivatkoztunk az őket definiáló szerelvényekre), szabadon létrehozhatjuk a bennük található típusok példányait. Ha például a `Bitmap` osztály (amelyet a `System.Drawing` névtér definiál) egy példányát szeretnénk létrehozni, írjuk a következőket:

```
// A fájl által használt névterek listázása explicit módon.
using System;
using System.Drawing;

class Program
{
    public void DisplayLogo()
    {
        // 20 * 20 pixeles bittérkép létrehozása.
        Bitmap companyLogo = new Bitmap(20, 20);
        ...
    }
}
```

A C# 2008 és a .NET 3.5

Első kötet (1-19. fejezet)

Andrew Troelsen

2009

A C# 2008 és a .NET 3.5 – Első kötet (1-19. fejezet)

A negyedik kiadás magyarul, két kötetben

Pro C# 2008 and the .NET 3.5 Platform, Fourth Edition

Andrew Troelsen

Copyright 2008 by Apress.

Original English language edition published by Apress. Co Sound View Court 3B, Greenwich CT 06830 USA. Copyright © 2008 by Apress Co.. Hungarian-language edition copyright © 2009 by SZAK Kiadó. All rights reserved.

Magyar fordítás (Hungarian translation) © SZAK Kiadó 2009.

Fordította a SZAK Kiadó fordítócsoportha: Domoszlai László, Erős Melinda, Erős Szilvia, Iváncsy Renáta, Iváncsy Tamás, Lucza Mónika Tiber Melinda, Varga Péter

Lektor: Dávid Zoltán, MVP és Gincsei Gábor, MVP

Magyar nyelvi gondozás: Laczkó Krisztina

ISBN 978-963-9863-08-8

A könyv fordítása a Kilgray Kft. MemoQ (<http://www.memoqtm.com>) programjával készült, a szöveg helyességét és az elválasztásokat a MorphoLogic He-lyesek nevű programjával ellenőriztük.

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit a kiadó engedélye nélkül tilos reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni, bármilyen formában vagy eszközzel elektronikus úton vagy más módon közölni.

SZAK Kiadó Kft. ■ Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja ■ 2060 Bicske, Diófa u. 3. ■ Tel.: 36-22-350-209 ■ Fax: 36-22-565-311 ■ www.szak.hu ■ e-mail: info@szak.hu ■ Kiadóvezető: Kis Ádám, e-mail: adam.kis@szak.hu ■ Főszerkesztő: Kis Balázs MCSE, MCT, e-mail: balazs.kis@szak.hu

Ezt a kiadást Mikkónak, a csodamacskának, a 412-es szám alatt eltöltött éveknek és csodálatos feleségemnek, Amandának ajánlom, aki türelmesen várta, hogy elkészüljek újabb könyvem megírásával.

Tartalomjegyzék

Köszönetnyilvánítás.....	xxix

Bevezetés	xxxi

Mi egy csapat vagyunk, az Olvasó és én.....	xxxii
A könyv áttekintése.....	xxxiii
Első kötet.....	xxxiii
1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba	xxxiii
1. fejezet: A .NET filozófiája.....	xxxiii
2. fejezet: C#-alkalmazások készítése	xxxiv
2. rész: A C# alapvető építőelemei	xxxiv
3. fejezet: A C# alapvető építőelemei, I. rész	xxxiv
4. fejezet: A C# alapvető építőelemei, II. rész.....	xxxiv
5. fejezet: Egységbe zárt osztálytípusok definiálása	xxxv
6. fejezet: A származtatás és a polimorfizmus.....	xxxv
7. fejezet: Strukturált hibakezelés.....	xxxv
8. fejezet: Az objektumok életciklusa.....	xxxv
3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban	xxxvi
9. fejezet: Interfészek használata	xxxvi
10. fejezet: Gyűjtemények és generikus típusok	xxxvi
11. fejezet: Metódusreferenciák, események és lambdák.....	xxxvi
12. fejezet: Indexerek, operátorok és mutatók.....	xxxvii
13. fejezet: C# 2008 nyelvi újdonságai	xxxvii
14. fejezet: Bevezetés a nyelvbe ágyazott lekérdezésekbe (LINQ)	xxxvii
4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel	xxxvii
15. fejezet: A .NET-szerelvények.....	xxxviii
16. fejezet: Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás	xxxviii
17. fejezet: Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek	xxxviii
18. fejezet: Többszálú alkalmazások készítése	xxxviii
19. fejezet: A köztes nyelv (CIL) és a dinamikus szerelvények.....	xxxix

Második kötet	xxxix
5. rész: Bevezetés a .NET alaposztálykönyvtáraiba	xxxix
20. fejezet: Fájlműveletek és elkülönített tárolás	xxxix
21. fejezet: Bevezetés az objektumsorosítás világába	xl
22. fejezet: ADO.NET 1. rész: Az élő kapcsolat	xl
23. fejezet: ADO.NET 2. rész: A bontott kapcsolat	xl
24. fejezet: A LINQ API programozása	xl
25. fejezet: A WCF	xli
26. fejezet: A WF	xli
6. rész: Felhasználói felületek	xli
27. fejezet: Windows Forms-programozás	xli
28. fejezet: A WPF és az XAML	xlII
29. fejezet: Programozás WPF-vezérlőelemekkel	xlII
30. fejezet: WPF 2D grafikus renderelés, erőforrások és témák	xlII
7. rész: Webes alkalmazások fejlesztése ASP.NET segítségével	xlIII
31. fejezet: ASP.NET weboldalak készítése	xlIII
32. fejezet: ASP.NET-vezérlőelemek, témák és mesteroldalak	xlIII
33. fejezet: ASP.NET állapotkezelési technikák	xlIII
8. rész: Függelék	xlIV
A függelék: A COM és a .NET együttműködése	xlIV
B függelék: Platformfüggetlen .NET-fejlesztés a Monóval	xlIV
Öt szabadon letölthető fejezet – még több információ	xlV
A könyv forráskódjának igénylése	xlV
A lehetséges javítások	xlVI
Elérhetőségem	xlVI

1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

1. A .NET filozófiája..... 3

Az előzmények áttekintése	4
Egy C/Win32 API programozó élete	4
Egy C++/MFC-programozó élete	4
Egy Visual Basic 6.0 programozó élete	5
Egy Java/J2EE-programozó élete	5
Egy COM-fejlesztő élete	6
Egy Windows DNA programozó élete	7

A .NET-megoldás	8
Bevezetés a .NET platform építőelemeibe (CLR, CTS és CLS)	9
Az alaposztálykönyvtárak szerepe	10
A C# előnyei	11
További .NET-alapú programozási nyelvek	13
Élet egy többnyelvű világban	14
A .NET-szerelvények áttekintése	15
Egyfájlos és többfájlos szerelvények	17
A közös köztes nyelv (CIL) szerepe	18
A köztes nyelv előnyei	20
A köztes nyelv fordítása platformfüggő utasítássá	21
A .NET-típusmetaadat szerepe	22
A szerelvény manifesztumának szerepe	23
A közös típusrendszer (CTS)	23
Az egységes típusrendszer osztálytípusai	24
Az egységes típusrendszer interfésztípusai	25
Az egységes típusrendszer struktúrátípusai	25
Az egységes típusrendszer felsorolt típusai	26
Az egységes típusrendszer metódusreferencia-típusai	27
Az egységes típusrendszer típustagjai	27
Valódi CTS-adattípusok	28
A közös nyelvi specifikáció (CLS)	29
A CLS-megfeleltetés biztosítása	31
A közös nyelvi futtatórendszer (CLR)	32
A szerelvény, a névtér és a típus megkülönböztetése	33
A Microsoft-névterek szerepe	37
Programozott hozzáférés a névterekhez	38
Hivatkozás külső szerelvényekre	39
Szerelvények feltárása az ildasm.exe segítségével	40
A köztes nyelvi kód megtekintése	41
A típusmetaadat megtekintése	42
Szerelvény metaadatának (manifesztumának) megtekintése	42
Szerelvények feltárása a Lutz Roeder's Reflector segítségével	43
A .NET-futtatókörnyezet telepítése	44
A .NET platformfüggetlen természete	44
Összefoglalás	46

2. C#-alkalmazások fordítása 49

A .NET 3.5 keretrendszer fejlesztőkészletének szerepe	49
A Visual Studio 2008 parancssor	50
C#-alkalmazások fordítása csc.exe használatával.....	51
Bemeneti és kimeneti célok megadása	52
Hivatkozás külső szerelvényekre	54
Hivatkozás több külső szerelvényre	55
Több forrásfájl fordítása	55
A C#-reakciófájlok használata	56
.NET-alkalmazás készítése TextPad használatával	59
A C#-kulcsszószínezés bekapcsolása	59
A *.cs fájl szűrő konfigurálása	60
A csc.exe integrálása	61
Futtatási parancsok társítása mentőelemekhez	62
.NET-alkalmazás készítése Notepad++ használatával.....	64
Az automatikus kiegészítési lista testreszabása	65
.NET-alkalmazás készítése SharpDevelop használatával.....	66
Egy egyszerű tesztprojekt létrehozása	67
.NET-alkalmazás készítése Visual C# 2008 Express használatával.....	69
A Visual C# Express néhány jellegzetessége	70
.NET-alkalmazás készítése Visual Studio 2008 használatával	71
A Visual Studio 2008 néhány jellegzetessége.....	72
A .NET-keretrendszer kiválasztása a New Project párbeszédablak segítségével	72
A Solution Explorer használata	73
Hivatkozás külső szerelvényekre	74
Projekt tulajdonságok megtekintése	74
A Class View.....	75
Az Object Browser	76
Integrált támogatás a kódújratervezéshez.....	76
Kódbővítések és a környezetbe foglalás technológiája	79
A Visual Class Designer.....	81
Object Test Bench.....	84
Az integrált .NET Framework 3.5 dokumentációs rendszer	85
További .NET-fejlesztőeszközök	87
Összefoglalás.....	88

2. rész: A C# alapvető építőelemei

3. A C# alapvető építőelemei, I. rész 91

Egy egyszerű C#-program anatómiája	91
Variációk Main() metódusra.....	93
Alkalmazás-hibakód megadása	94
A parancssori argumentumok feldolgozása	96
Parancssori paraméterek megadása Visual Studio 2008-ban.....	98
Érdekes kitérő: a System.Environment osztály néhány további tagja	99
A System.Console osztály	100
A Console osztály alapvető bemenete és kimenete.....	101
A konzolkimenet formázása.....	102
Numerikus adatok formázása	103
Numerikus adatok formázása a parancssori alkalmazásokon túl.....	105
A System-adattípusok és gyorsazonosítók a C#-ban	106
Változódeklaráció és inicializálás	108
A beépített adattípusok példányosítása.....	110
Az adattípusok hierarchiája.....	110
A numerikus adattípusok tagjai	112
A System.Boolean tagjai.....	113
A System.Char tagjai	114
Értékek értelmezése sztringadatokból	114
A System.String típus.....	115
Egyszerű sztringkezelés	116
Sztringösszefűzés.....	117
Vezérlőkértékek.....	118
Szó szerinti sztringek definiálása	119
A sztringek és az egyenlőség.....	120
A sztring megváltoztathatatlan.....	121
A System.Text.StringBuilder típus	123
System.DateTime és System.TimeSpan	125
Szűkítő és bővítő adattípus-konverziók.....	126
Hibacsapda állítása a szűkítő adatkonverzióknak	128
Projektszintű túlcsoportolás-ellenőrzés beállítása.....	131
Az unchecked kulcsszó	132
A System.Convert szerepe.....	132

Ciklus készítése a C#-ban.....	133
A for ciklus.....	133
A foreach ciklus.....	134
A while és a do/while ciklusszerkezetek.....	135
Elágazó szerkezetek és a reláció/egyenlőség-operátorok	136
Az if/else utasítás	136
A switch utasítás	138
Összefoglalás.....	139

4. A C# alapvető építőelemei, II. rész..... 141

Metódusok és paramétermódosítók	141
Az alapértelmezett paraméterátadási viselkedés	142
Az out módosító.....	144
A ref módosító.....	145
A params módosító	147
A tag túlterhelésének megértése	149
Tömbök kezelése a C#-ban	151
A C# tömbinicializáló szintaxisa	152
Objektumtömb definiálása	153
Munka a többdimenziós tömbökkel.....	154
Tömbök mint paraméterek (és visszatérési értékek).....	156
A System.Array ösosztály.....	156
Az Enum típus	159
Az enum alapjául szolgáló tároló vezérlése.....	160
Felsorolások deklarálása és használata.....	160
A System.Enum típus.....	162
Felsorolás név/érték párpainak dinamikus feltárása.....	162
A struktúrátípus	165
Struktúraváltozók létrehozása	167
Érték- és referenciátípusok.....	169
Érték- és referenciátípusok, valamint az értékadó operátor	170
Referenciátípusokat tartalmazó értéktípusok	172
Referenciátípusok átadása értékként.....	174
Referenciátípusok átadása referenciaként	176
Érték- és referenciátípusok: további részletek.....	177
Nullázható típusok a C#-ban.....	179
Munka a nullázható típusokkal	180
A ?? operátor.....	181
Összefoglalás.....	182

5. Beágyazott osztálytípusok definiálása 183

Bevezetés a C# osztálytípusaiba.....	183
Objektumok memóriaterületének lefoglalása	
a new kulcsszóval	186
A konstruktor	187
Az alapértelmezett konstruktor szerepe.....	188
Egyedi konstruktor definiálása	189
Az újradefiniált alapértelmezett konstruktor	190
A this kulcsszó szerepe	191
Konstruktorhívások láncolása a this kulcsszóval.....	193
A konstruktorok lefutásának sorrendje	196
A static kulcsszó	198
Statikus metódusok (és mezők) definiálása	199
Statikus adatok definiálása	200
Statikus konstruktorok definiálása.....	203
Statikus osztályok definiálása	205
Az objektumorientált programozás alappillérei	207
Az egységbe zárás.....	208
A származtatás	209
A polimorfizmus	210
Hozzáférés-módosítók a C#-ban.....	212
Az alapértelmezett hozzáférés-módosítók	213
Hozzáférés-módosítók és beágyazott típusok	214
Az első pillér: az egységbe zárás a C#-ban	215
Egységbe zárás tradicionális lekérdezők és	
módosítók használatával	216
Egységbe zárás típustulajdonságok használatával	218
A tulajdonságok belső reprezentációja	220
A get/set utasítástulajdonságok láthatósági	
szintjeinek vezérlése	222
Csak olvasható és csak írható tulajdonságok	223
Statikus tulajdonságok	224
Konstans adatok	226
Írásvédett mezők	227
Statikus írásvédett mezők.....	228
Részleges típusok	229

A C#-forráskód dokumentálása XML segítségével	231
Az XML-fájl generálása	234
XML-megjegyzések átalakítása az NDoc-on keresztül.....	235
Az elvégzett munka eredményének láthatóvá tétele.....	237
Összefoglalás.....	238

6. A származtatás és a polimorfizmus..... 239

A származtatás alapvető szerkezete	239
Az osztálytípus szülőosztálya.....	240
Több őszosztály	242
A sealed kulcsszó.....	243
Osztálydiagramok készítése a Visual Studio 2008-ban.....	245
A második pillér: a származtatás	246
Őszosztály konstruktorának meghívása a base kulcsszóval	249
Családi titok megtartása: a protected kulcsszó.....	251
Lezárt osztály hozzáadása	252
A tartalmazás és a delegálás	254
A beágyazott típus definiálása	255
A harmadik pillér: a polimorfizmus támogatása	258
A virtual és override kulcsszavak.....	259
Virtuális tagok felülbírállása a Visual Studio 2008 segítségével.....	261
A virtuális tagok lezárása	262
Az absztrakt osztályok	263
Polimorfikus interfész építése.....	265
Tagok eltakarása	270
Az őszosztály, a leszármazott osztály és a típusmódosítási szabályok	272
Az as kulcsszó.....	274
Az is kulcsszó	274
A fő szülőosztály: a System.Object.....	275
A System.Object.ToString() felüldefiniálása	279
A System.Object.Equals() felüldefiniálása.....	280
A System.Object.GetHashCode() felüldefiniálása.....	281
A módosított Person osztály tesztelése.....	282
A System.Object statikus tagjai.....	283
Összefoglalás.....	284

7. A strukturált kivételkezelés 285

Hibák, programhibák és kivételek	285
A kivételkezelés szerepe a .NET-ben	286
A .NET-kivételkezelés	288
A System.Exception osztály	288
A lehető legegyszerűbb példa	290
Általános kivétel dobása	292
Kivételek elkapása	294
A kivétel tulajdonságainak beállítása	295
A TargetSite tulajdonság	295
A StackTrace tulajdonság	297
A HelpLink tulajdonság	297
A Data tulajdonság	298
Rendszerszintű kivételek (System.SystemException)	301
Alkalmazásszintű kivételek (System.ApplicationException)	302
Egyedi kivétel készítése, 1. rész	302
Egyedi kivétel készítése, 2. rész	305
Egyedi kivétel készítése, 3. rész	306
Többszörös kivételek feldolgozása	308
Általános catch utasítások	310
Kivételek továbbdobása	311
Belső kivételek	311
A finally blokk	313
Ki mit dob?	314
A kezeletlen kivételek eredménye	315
Kezeletlen kivételek hibakeresése a Visual Studio használatával	315
Összefoglalás	317

8. Az objektumok élettartama..... 319

Osztályok, objektumok és referenciák	319
Az objektumok élettartama	321
A new kulcsszó köztes nyelve	322
Objektumreferenciák null értékre állítása	323
Az alkalmazás gyökérelemének szerepe	325
Az objektumgenerációk	327
A System.GC típus	328
A szemétygyűjtés kikényszerítése	330

Véglegesíthető objektumok készítése	333
A System.Object.Finalize() felüldefiniálása	334
A véglegesítő folyamat részletei	337
Eldobható objektumok készítése	337
A C# using kulcsszó egy újabb alkalmazása	340
Véglegesíthető és eldobható típusok készítése	342
A formalizált felszabadítási minta	343
Összefoglalás	346

3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban

9. Interfészek használata 349

Az Interface típus	349
Az interfésztípusok és absztrakt ósosztályok összehasonlítása	351
Saját interfészek definiálása	354
Az interfész implementálása	356
Interfésztagok hívása az objektumon	358
Az interfészreferenciák megszerzése: az as kulcsszó	360
Az interfészreferenciák megszerzése: az is kulcsszó	360
Interfészek mint paraméterek	361
Interfészek mint visszatérési értékek	364
Interfésztípusok tömbje	364
Interfészimplementálás a Visual Studio 2008 segítségével	366
Névütközés feloldása explicit interfészimplementációval	367
Interfészhierarchia tervezése	371
Többszörös öröklés interfésztípusokkal	372
Felsorolható típusok készítése (IEnumerable és IEnumerator)	375
Iterátor metódus készítése a yield kulcsszóval	379
Nevesített iterátor létrehozása	380
Az iterátormetódusok belső reprezentációja	381
Klónozható objektumok készítése (ICloneable)	383
Egy összetettebb klónozási példa	385
Összehasonlítható objektumok készítése (Comparable)	389
Többszörös rendezési sorrend megadása (Comparable)	392
Egyedi tulajdonságok, egyedi rendezési típusok	394
A Callback interfész	395
Összefoglalás	399

10. Gyűjtemények és generikus típusok 401

A System.Collections névtér interfészei	401
Az ICollection interfész	403
Az IDictionary interfész	403
Az IDictionaryEnumerator interfész	404
Az IList interfész	404
A System.Collections névtér osztálytípusai	405
Az ArrayList típus használata	406
A Queue típus használata	408
A Stack típus használata	409
A System.Collections.Specialized névtér	410
A bedobozolás, kidobozolás és a System.Object kapcsolata	412
A dobozolással járó probléma	415
A típusbiztonság és az erősen típusos gyűjtemények	416
Egyedi gyűjtemény készítése	417
Az erősen típusos gyűjtemények és a dobozolás	419
A System.Collections.Generic névtér	421
A List<T> típus vizsgálata	423
Saját generikus metódusok létrehozása	426
A típusparaméterek kikövetkeztetése	427
Generikus struktúrák és osztályok létrehozása	429
A default kulcsszó a generikus kódban	430
Saját generikus gyűjtemény készítése	432
A saját generikus gyűjtemény korlátai	433
Típusparaméter korlátozása a where kulcsszó használatával	435
Az operátorkorlátozások hiánya	438
Generikus ősosztály létrehozása	439
Generikus interfész létrehozása	440
Összefoglalás	442

11. Metódusreferenciák, események és lambdák 443

A.NET-metódusreferencia	443
A metódusreferencia definiálása C#-ban	445
A System.MulticastDelegate és System.Delegate alaposztályok	448
A legegyszerűbb metódusreferencia	449
A metódusreferencia-objektum vizsgálata	452

A Car típus utólagos módosítása metódusreferenciákkal	453
Többes küldés engedélyezése	457
Cél eltávolítása a metódusreferencia hívási listájáról	459
Egy összetettebb metódusreferencia	460
Metódusreferenciák mint paraméterek	461
Az átirányító kód elemzése	464
Metódusreferenciák kovarianciája	465
Generikus metódusreferencia készítése	468
A generikus metódusreferencia szimulációja generikus típusok nélkül	469
C#-események	471
Az event kulcsszó	472
Eseménykezelés a felszín alatt	474
A bejövő események figyelése	476
Esemény beregisztrálásának egyszerűsítése a Visual Studio 2008 használatával	477
Egy „korrekt” esemény	478
A generikus EventHandler<T> metódusreferencia	480
Névtelen metódusok a C#-ban	481
„Külső” változók elérése	483
A metóduscsoport átalakítása	484
A C# 2008 lambda operátora	486
A lambda kifejezések részletezése	489
Argumentumok feldolgozása több utasításon keresztül	490
A CarDelegate példa áttervezése lambda kifejezések használatával	492
Lambda kifejezések több paraméterrel (vagy paraméterek nélkül)	494
Összefoglalás	496

12. Indexelők, operátorok és mutatók 497

Az indexelő metódus	497
Objektumok indexelése sztringértékekkel	500
Az indexelő metódusok túlterhelése	501
Az indexelő metódusok belső ábrázolása	502
Többdimenziós indexelők	503
Indexelő definíciók interfésztípusokon	503

Az operátor-túlterhelés.....	504
Kétooperandusú operátorok túlterhelése.....	506
Mi a helyzet a += és -= operátorokkal?.....	508
Egyoperandusú operátorok túlterhelése.....	509
Az egyenlőségvizsgáló operátorok túlterhelése.....	510
Összehasonlító operátorok túlterhelése.....	511
A túlterhelt operátorok belső ábrázolása.....	512
Zárszó az operátor-túlterhelésről.....	514
Egyedi típuskonverziók.....	515
A numerikus konverzió.....	515
Konverzió az egymásból származó osztálytípusok között.....	516
Egyedi konverziós rutinok készítése.....	517
A Square típus további explicit konverziói.....	520
Implicit konverziós rutinok definiálása.....	521
Az egyedi konverziós rutinok belső ábrázolása.....	523
Mutatótípusok használata.....	524
Az unsafe kulcsszó.....	526
A * és az & operátor.....	528
A nem felügyelt (és felügyelt) cserefüggvény.....	528
Mezőelérés mutatókkal (a -> operátor).....	530
A stackalloc kulcsszó.....	530
Típuspéldány rögzítése a fixed kulcsszóval.....	531
A sizeof kulcsszó.....	532
A C# előfordítói direktívái.....	533
Kódrégiók megadása.....	534
Feltételes kódfordítás.....	535
Összefoglalás.....	537

13. A C# 2008 nyelv szolgáltatásai 539

Implicit típusú lokális változók.....	539
A var használata foreach szerkezetekben.....	541
Az implicit típusú változókra vonatkozó korlátozások.....	542
Implicit típusú lokális tömbök.....	543
Az implicit típusú adatok erősen tipizáltak.....	544
Az implicit típusú lokális változók előnye.....	545
Automatikus tulajdonságok.....	546
Interakció automatikus tulajdonságokkal.....	548
Az automatikus tulajdonságok elérésének korlátozása.....	549
Az automatikus tulajdonságok és az alapértelmezett értékek.....	549

Bővítő metódusok.....	551
A bővítő metódusok definiálása	552
A bővítő metódusok meghívása példányszinten	553
A bővítő metódusok statikus meghívása	555
A bővítő metódus hatóköre.....	555
A bővítő metódusokat definiáló típusok importálása	557
IntelliSense a bővítő metódusokhoz.....	558
Bővítő könyvtárak létrehozása és használata	559
Interfésztípusok kiterjesztése bővítő metódusokkal.....	560
Részleges metódusok	562
A részleges metódusok első pillantásra	563
A részleges metódusok használata.....	565
Az objektuminicializáló szintaxis.....	566
Egyedi konstruktor meghívása az inicializációs szintaxissal	568
A belső típusok inicializálása	569
Gyűjteményinicializálók	571
Névtelen típusok	572
A névtelen típusok belső ábrázolása	573
A ToString() és a GetHashCode() megvalósítása	575
Az egyenlőség szemantikája névtelen típusoknál.....	576
Névtelen típusokat tartalmazó névtelen típusok	578
Összefoglalás.....	579
 14. A LINQ. Bevezetés	581
A LINQ szerepe	581
A LINQ-kifejezések jellemzői	
(típusizáltság és kiterjeszthetőség)	583
Alapvető LINQ-szerelvények	583
Bevezetés a LINQ lekérdező kifejezésekbe	585
A LINQ és az implicit típusú lokális változók.....	588
A LINQ és a bővítő metódusok	590
A késleltetett futtatás szerepe.....	591
Az azonnali futtatás szerepe	592
A LINQ és a generikus gyűjtemények.....	593
A LINQ-kifejezés alkalmazása	594
A LINQ és a nem generikus gyűjtemények.....	595
Adatok szűrése az OfType<T>() használatával.....	596

A LINQ-lekérdezésoperátorok belső ábrázolása	597
Lekérdező kifejezések létrehozása lekérdezésoperátorok segítségével. Ismétlés	598
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a lambdák használatával.....	599
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a névtelen metódusok használatával	601
Lekérdező kifejezések létrehozása az Enumerable típus és a nyers metódusreferenciák használatával.....	602
A LINQ-lekérdezésoperátorok	603
Elemek számának meghatározása az Enumerable segítségével.....	604
Egyszerű tesztprojekt létrehozása	605
A kiválasztó szintaxis alapjai.....	606
Adatok egy részhalmazának kinyerése.....	608
Új adattípusok leképezése.....	609
Az eredményhalmaz-elemek sorrendjének megfordítása.....	610
Kifejezések rendezése	610
Különbségek keresése.....	611
LINQ-lekérdezések: szigetek a szigetekeken?	612
Lekérdezéseredmények transzformálása Array típusúvá	614
Összefoglalás.....	615

4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel

15. A .NET-szerelvények 619

Egyedi névtér definiálása	619
A típus teljesen meghatározott neve	621
Definiálás álnevek használatával.....	623
Beágyazott névterek létrehozása	624
A Visual Studio 2008 „alapértelmezett névtére”	625
A .NET-szerelvények szerepe	626
A szerelvények a kód újrafelhasználását segítik	626
A szerelvények típushatárokat definiálnak.....	627
A szerelvények verzióval rendelkező egységek.....	627
A szerelvények önleírók	627
A szerelvények konfigurálhatók.....	628

A .NET-szerelvények felépítése.....	628
A Win32-fejléc	629
A CLR-fejléc.....	630
A köztes nyelvi kód, a típusmetaadat és a szerelvénymanifesztum	631
Opcionális szerelvény-erőforrások.....	631
Egyfájlos és többfájlos szerelvények	632
Egy állományból álló szerelvény készítése és használata.....	634
A manifesztum	638
A köztes nyelvi kód	639
A típusmetaadat.....	640
C#-ügyfélalkalmazás készítése	641
Visual Basic ügyfélalkalmazás készítése	643
A nyelvek közti származtatás	644
Több állományból álló szerelvény készítése és használata.....	645
Az ufo.netmodule fájl.....	647
Az airvehicles.dll fájl	647
A többfájlos szerelvény használata	648
Privát szerelvények	649
A privát szerelvény azonosítója.....	650
A keresési sorrend (probing) megadása	651
Privát szerelvények beállítása	651
Konfigurációs fájlok és a Visual Studio 2008.....	654
A .NET Framework konfiguráló segédprogramja	655
Megosztott szerelvények	657
Erős nevek megértése.....	658
A CarLibrary.dll ellátása erős névvel.....	660
Erős nevek hozzárendelése a Visual Studio 2008 segítségével.....	662
Megosztott szerelvények telepítése/eltávolítása a globális szerelvénytárba.....	662
A megosztott szerelvények felhasználása.....	664
A SharedCarLibClient manifesztuma	665
A megosztott szerelvények konfigurálása	666
Az aktuális megosztott szerelvény befagyasztása.....	667
A megosztott szerelvény 2.0.0.0 verziójának elkészítése.....	668
Dinamikus átirányítás a megosztott szerelvények meghatározott verzióiba	670
A .NET Framework konfiguráló programja – ismét	672

A GAC belső felépítése	673
Kibocsátó házirenddel rendelkező szerelvény	674
A kibocsátó házirend letiltása	676
A <codeBase> elem	677
A System.Configuration névtér	679
A gépi szintű konfigurációs fájl.....	680
Összefoglalás.....	681

16. Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás..... 683

A metaadatok szükségessége.....	683
Az EngineState felsorolás (részleges) metaadata	685
A Car típus (részleges) metaadata	686
A TypeRef	687
A definiáló szerelvény leírása	687
A hivatkozott szerelvények leírása.....	688
Sztringliterálok leírása.....	688
A reflexió	689
A System.Type osztály	690
Típusreferencia megszerzése a System.Object.GetType() segítségével.....	691
Típusreferencia megszerzése a System.Type.GetType() segítségével.....	692
Típusreferencia készítése a typeof() segítségével.....	693
Egyedi metaadat-nézegető létrehozása	693
A metódusok reflexiója	693
Mezők és tulajdonságok reflexiója.....	694
A típus által megvalósított interfészek reflexiója	695
Egyéb érdekességek megjelenítése	695
A Main() metódus megvalósítása	695
Generikus típusok reflexiója.....	697
Metódusparaméterek és visszatérési értékek reflexiója	698
Dinamikusan betöltődő szerelvények	700
Megosztott szerelvények	702
A késői kötés	704
A System.Activator osztály	705
Paraméter nélküli metódusok hívása.....	706
Paraméterekkel rendelkező metódusok hívása	707

Programozás attribútumokkal	708
Attribútumok feldolgozása	709
Attribútumok alkalmazása a C# nyelvben.....	710
Attribútumok konstruktorparamétereinek meghatározása.....	712
Az Obsolete attribútum működés közben.....	713
C#-attribútum rövidített formája.....	713
Egyedi attribútum készítése.....	714
Egyedi attribútumok alkalmazása.....	715
Nevesített tulajdonság szintaxisa	716
Az attribútumok használatának korlátozása	716
Alkalmazásszintű (és modulszintű) attribútumok	718
A Visual Studio 2008 AssemblyInfo.cs fájlja	718
Attribútumok korai kötés használatával	720
Attribútumok késői kötés használatával.....	721
Reflexió, késői kötés és egyedi attribútumok kifejtése	723
Kiterjeszthető alkalmazás készítése	724
A CommonSnappableTypes.dll létrehozása	725
C# beépülő modul létrehozása	726
Visual Basic beépülő modul készítése	726
Kiterjeszthető Windows Forms-alkalmazás készítése	727
Összefoglalás.....	731

17. Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek..... 733

A tradicionális Win32-es folyamat áttekintése	733
A szálak áttekintése	734
Folyamatok kezelése a .NET platformban	736
A futó folyamatok listázása	739
Egy adott folyamat vizsgálata	740
Egy folyamat szálkészletének vizsgálata.....	741
Egy folyamat modulkészletének vizsgálata	743
Folyamatok programozott indítása és leállítása	745
A .NET-alkalmazástartomány	746
Folyamat alkalmazástartományainak felsorolása	749
Új alkalmazástartományok programozott létrehozása.....	750
Alkalmazástartományok programozott eltávolítása	752
Az objektumkontextus határai.....	754
Kontextusváltó és kötött típusok.....	755

Kötött objektum meghatározása	756
Egy objektum kontextusának vizsgálata	757
A folyamat, alkalmazástartomány és a kontextus összefoglalása	759
Összefoglalás	759

18. Többszálú alkalmazások létrehozása 761

A folyamat, az alkalmazástartomány, a kontextus és a szál kapcsolata	761
A konkurencia problémája	763
A szálszinkronizáció szerepe	764
A .NET-metódusreferenciák rövid áttekintése	764
A metódusreferenciák aszinkron viselkedése	767
A BeginInvoke() és az EndInvoke() metódusok	767
A System.IAsyncResult interfész	768
Metódushívás aszinkron módon	769
A hívó szál szinkronizálása	770
Az AsyncCallback metódusreferencia szerepe	771
Az AsyncResult osztály szerepe	773
Egyedi állapotadatok átadása és fogadása	774
A System.Threading névtér	775
A System.Threading.Thread osztály	777
Hozzáférés az aktuális szál statisztikáihoz	778
A Name tulajdonság	779
A Priority tulajdonság	780
Második szál létrehozása kódból	781
A ThreadStart metódusreferencia használata	782
A ParameterizedThreadStart metódusreferencia használata	784
Előtérben és háttérben futó szálak	786
A konkurencia kérdése	787
Szinkronizáció a C# lock kulcsszavával	790
Szinkronizáció a System.Threading.Monitor típussal	792
Szinkronizáció a System.Threading.Interlocked típussal	793
Szinkronizáció a [Synchronization] attribútummal	795
Programozás időzített visszahívással	796
A CLR ThreadPool	798
A BackgroundWorker komponens	800
A BackgroundWorker típus használata	801
Adatfeldolgozás a BackgroundWorker típussal	803
Összefoglalás	805

19. A CIL és a dinamikus szerelvények szerepe 807

A CIL-programozás természete.....	807
CIL-direktívák, -attribútumok és -vezérlőkódok	808
A CIL-direktívák szerepe.....	809
A CIL-attribútumok szerepe	810
A CIL-vezérlőkódok szerepe.....	810
A CIL-vezérlőkódok/CIL-mnemonikok megkülönböztetése	810
Verem írása/olvasása: A CIL veremalapú természete.....	811
A round-trip engineering	813
A CIL-kódcímkék szerepe	817
Fejlesztés a CIL-lel: egy *.il fájl módosítása	818
A CIL-kód fordítása ilasm.exe használatával	820
CIL-kód fordítása SharpDevelop használatával.....	821
A peverify.exe szerepe	823
CIL-direktívák és -attribútumok	823
Külsőleg hivatkozott szerelvények meghatározása CIL-ben.....	823
Az aktuális szerelvény definiálása CIL-ben.....	824
Névtér definiálása CIL-ben.....	825
Osztálytípusok definiálása CIL-ben	826
Interfészek definiálása és implementálása CIL-ben	827
Struktúrák definiálása CIL-ben.....	828
Felsorolt típusok definiálása CIL-ben	829
Generikus típusok definiálása a CIL-ben	829
A CILTypes.il fájl fordítása.....	830
.NET-alaposztálykönyvtár, C#- és CIL-adattípus-leképezések	832
Típustagok definiálása CIL-ben.....	833
Adatmezők definiálása CIL-ben	833
Típuskonstruktorok definiálása CIL-ben.....	834
Tulajdonságok definiálása CIL-ben.....	835
Tagparaméterek definiálása	835
A CIL-vezérlőkódok.....	836
A .maxstack direktíva.....	839
Lokális változók deklarálása CIL-ben.....	840
Paraméterek leképzése lokális változókba CIL-ben.....	841
A rejtett „this” referencia	842
Ciklusok reprezentációja a CIL-ben	843

.NET-szerelvény készítése köztes nyelven.....	844
A CILCars.dll létrehozása.....	844
A CILCarClient.exe létrehozása.....	847
Dinamikus szerelvények	850
A System.Reflection.Emit névtér	851
A System.Reflection.Emit.ILGenerator szerepe.....	852
Dinamikus szerelvény generálása	853
A szerelvény- és a modulkészlet generálása.....	856
A ModuleBuilder típus szerepe	857
A HelloWorld típus és a sztringtípusú tagváltozó generálása	859
A konstruktorok generálása	859
A SayHello() metódus generálása	861
Dinamikusan létrehozott szerelvény használata.....	861
Összefoglalás.....	863
Tárgymutató	865
A szakmai lektorról	879
A szerzőről.....	881

Köszönetnyilvánítás

Jóllehet egyedül az én nevem jelenik meg a könyv borítóján, de a munka soha nem készülhetett volna el jó néhány tehetséges ember segítségével nélkül. A következőkben azokhoz szólok, akik lehetővé tették, hogy ezt a könyvet megírjam.

Mindenekelőtt köszönet illeti az Apress összes munkatársát, akikkel már több éve van szerencsém együtt dolgozni. Rendkívüli emberek, akik képesek voltak az én eredeti Word-dokumentumaimat tökéletes prózává varázsolni. Hálás köszönet érte. Már most nagyon várom, hogy mikor dolgozhatunk ismét együtt egy következő könyvön (de azért előtte szabadságolom magam egy időre).

Külön köszönöm technikai szerkesztőm, Gavin munkáját, aki annyi bölcs tanáccsal segített, hogy úgy érzem, ez a kiadás sokkal színvonalasabb lett, mint az előzőek. Mint mindig, az esetleges gépelési hibákért vagy technikai tévedésekért egyedül én vagyok a felelős.

Végül, de nem utolsósorban, köszönöm családomnak, barátaimnak és munkatársaimnak, hogy elviselték mogorva viselkedésemet, amely a kézirat elkészítésének utolsó szakaszaiban jó néhányszor jellemzett engem.

Bevezetés

Ez a könyv nagyjából 2001 nyara óta létezik, ha nem is ebben a formában: a C# és a .NET platform első kiadása ugyanis akkor jelent meg, a .NET 1.0 Beta 2 verziójával karöltve. Nagy örömmel és hálával tölt el, hogy munkám kedvező fogadtatásra lelt a sajtóban, és ami még fontosabb, az olvasók körében is. Az évek során jelölték a Jolt Award döntőjére (vesztettem... kellemetlen) és a 2003-as Referenceware Excellence Awardon a programozási könyvek kategóriájában (nyertem?... de jó!)

Azóta azon dolgoztam, hogy a könyvet frissítsem és aktualizáljam a .NET platform újabb verzióinak megfelelően. Eközben limitált darabszámmal megjelentettem egy speciális kiadványt, amely bemutatta a .NET 3.0 verzióját (Windows Presentation Foundation, Windows Communication Foundation, és a Windows Workflow Foundation), valamint áttekintést nyújtott olyan különböző technológiákról, amelyek még megjelenésre vártak, és amelyeket most LINQ néven ismerünk.

Jelenleg a könyv negyedik kiadását tartja a kezében az Olvasó. Ez a kiadás egyrészt tömören megismétli a korábbi ismereteket, azaz a .NET 3.5-ös verziójában található legfontosabb változások magyarázatát, másrészt számos teljesen új fejezetet is tartalmaz, de ezen túlmenően több eddigi rész is jelentősen kibővült.

Ahogy a korábbiakban megszokhattuk, ez a kiadás is egyszerű és érthető nyelven ismerteti a C# nyelvet és a .NET-alaposztálykönyvtárakat. Soha nem értettem azokat a szakírókat, akik úgy adják elő mondandójukat, hogy az jobban hasonlít egy GRE-szöszedetről írt tanulmányra, mint egy szakkönyvre. Munkám továbbra is arra fekteti a hangsúlyt, hogy a benne található információk segítségével jól használható szoftverrendszereket lehessen készíteni, így nem töltök túl sok időt az ezoterikus részletek tanulmányozásával, hiszen ezekkel csak nagyon kevés olvasóm fog valaha is foglalkozni.

Mi egy csapat vagyunk, az Olvasó és én

A szakírók az emberek igényes csoportjának írnak (nekem már csak tudnom kell – egy vagyok közülük). Tisztában vagyunk azzal, hogy egy szoftver elkészítése – bármelyik platformmal történjen is (.NET, J2EE, COM stb.) – rendkívül aprólékos munka, ugyanakkor nagyon specifikus a részleg, a cég, az ügyfél vagy a tárgykör szerint. Hiszen lehet, hogy épp az elektronikus kiadói iparágban dolgozunk, vagy éppenséggel rendszert fejlesztünk az államnak, esetleg a helyi önkormányzatnak, a NASA-nak vagy egy katonai részlegnek. Én a magam részéről gyermekeket oktató szoftvert fejlesztettem, számos n-rétegű rendszert, valamint projekteket a gyógyászati és a pénzügyi ágazatokban. Majdnem nulla az esélye, hogy annak a kódnak, amelyet egyikünk ír a munkájához, köze lesz ahhoz a kódhoz, amelyet a másikunk ír a saját munkájához (kivéve, ha véletlen épp együtt dolgoztunk korábban!).

Ezért szándékosan kerülöm az olyan mintapéldákat, amelyeket konkrét iparághoz vagy programozási feladathoz köthetnénk: a C#, az objektumorientált programozás és a .NET 3.5 alapsztály könyvtárait ipari alkalmazásoktól független példákon keresztül mutatom be. Ahelyett, hogy minden példám adatok tömkelegét szolgáltatná, bérlistát számolna, vagy ehhez hasonlókkal szolgálna, az én példáimhoz mindenkinek van valami köze: autókról szólnak (ráadásként néhány geometriai struktúrával és alkalmazottakkal). És ez az a pont, ahol összetetalálkozunk.

Az *én feladatom*, hogy legjobb tudásom szerint elmagyarázzam a C# programozási nyelvet és a .NET platform alapvető jellegzetességeit. Ugyanígy mindent megteszek azért, hogy ellássam a kedves Olvasót különféle eszközökkel és stratégiákkal, amelyek lehetővé teszik, hogy a könyv alapján folytatni lehessen a téma tanulmányozását.

Az *olvasó feladata* pedig, hogy a megszerezett tudást képes legyen alkalmazni saját programozási feladatában. Persze egyértelmű, hogy a projektek nem állatnevekkel ellátott autók körül forognak, de hát pont erről szólna az alkalmazott ismeret. Biztos lehet benne az Olvasó, hogy ha egyszer megértette a könyvben bemutatott elveket, ismereteinek birtokában olyan .NET-alkalmazásokat írhat, amelyek használhatók saját programozási környezetükben.

A könyv áttekintése

A *Pro C# 2008 and the .NET 3.5 Platform* (A C# és a Microsoft .NET 3.5.) negyedik kiadása logikailag nyolc különálló részből áll, s ezek mindegyike további fejezeteket tartalmaz. Jó néhány témakör, például az alapvető C#-szerkezetek, az objektumorientált programozás és a platformfüggetlen .NET fejlesztése kibővült a korábbiakhoz képest, saját fejezetet kapott. Az új kiadás a .NET 3.0–3.5 programozás tulajdonságait (LINQ, WCF, WPF, WF stb.) összefoglaló fejezeteket is tartalmaz.

Megjegyzés A magyar változat kiadásának előkészítése során a SZAK Kiadó úgy döntött, hogy az eredeti könyv tartalmát két kötetben jelenteti meg. Ezt a viszonylag nagy terjedelem indokolja. Az alábbiakban mind a két kötet tartalmát ismertetjük, így biztosítva, hogy az is képet kapjon a mű egészéről, akinek csak az egyik kötet kerül a kezébe. (Ezt a Bevezetést változatlan formában mind a két kötetben szerepeltetjük.)

Első kötet

1. rész: Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

Az első rész bemutatja a .NET platform alapvető természetét és számos olyan fejlesztőeszközt (köztük több nyílt forráskódút), amelyeket .NET-alkalmazások fejlesztéséhez használhatunk. Mindeközben néhány alap C# programozási nyelvi részlettel és a .NET-típusrendszerrel is megismerkedünk.

1. fejezet: A .NET filozófiája

Az első fejezet voltaképpen a könyv további részeinek a gerincét képezi. A hagyományos Windows-fejlesztések világának vizsgálatával kezdjük, és feltárjuk a korábbi hátrányokat is. A fejezet elsődleges célja azonban az, hogy megismerjünk jó néhány .NET-központú építőkövet, például az egységes nyelvi futtatót (Common Language Runtime – CLR), a közös típusrendszert (Common Type System – CTS), az egységes nyelvi specifikációt (Common Language Specification – CLS) és az alaposztálykönyvtárakat. Egyszerű betekintést nyerhetünk a C# programozási nyelvbe és a .NET-szerelvényformátumába, valamint áttekintést kapunk a .NET platform platformfüggetlen természetéről (a B függelék részletesen tárgyalja ezt a témakört).

2. fejezet: C#-alkalmazások készítése

A fejezet célja, hogy különféle eszközök és technikák ismertetésével bevezessen minket a C#-forráskódfájl fordításának folyamatába. Először a parancssoros fordító (`csc.exe`) és a C#-eredményfájlok használatát ismerhetjük meg. A fejezet további részében pedig számos forráskódszerkesztőt és integrált fejlesztési környezetet (integrated development environments – IDEs) tanulmányozhatunk, többek között a következőket: TextPad, Notepad++, Sharp-Develop, Visual C# 2008 Express és a Visual Studio 2008. Ezenkívül számos olyan további programozási eszközt ismertetünk, amelyet bármely .NET-fejlesztőnek azonnal elő kell tudnia húzni a farzsebéből.

2. rész: A C# alapvető építőelemei

A 2. részben tárgyalt témakörök kiemelten fontosak, hiszen az itt megjelenő tudnivalókat folyamatosan használjuk függetlenül attól, hogy milyen jellegű .NET-szoftvert szándékozunk fejleszteni (webes alkalmazás, asztali grafikus alkalmazás, forráskódkönyvtárak, Windows-szolgáltatások stb.). Itt derül ki, hogy hogyan működnek a C# nyelv alapvető építőkövei, beleértve az objektumorientált programozás (OOP) részleteit is. Ez a rész ismerteti továbbá, hogy hogyan kell kezelni a futásidejű kivételeket, és bevezet minket a .NET szemétgyűjtő szolgáltatásának részleteibe is.

3. fejezet: A C# alapvető építőelemei, I. rész

Ebben a fejezetben kezdjük el részletesen tanulmányozni a C# programozási nyelvet. Megismerkedünk a `Main()` metódus szerepével és számos részlettel a .NET platform belső adattípusaival kapcsolatban, beleértve a szövegesadatkezelést a `System.String` és a `System.Text.StringBuilder` névterek alkalmazásával. Megvizsgáljuk továbbá az iterációs és a döntési szerkezeteket, a szűkítő és a bővítő műveleteket, valamint az `unchecked` kulcsszó használatát.

4. fejezet: A C# alapvető építőelemei, II. rész

A 4. fejezet befejezi az alapvető C#-szemléletek meghatározását, a típustúlterhelt metódusok létrehozásától az `out`, `ref` és `params` kulcsszavakon keresztüli paraméterek definiálásáig. Vizsgáljuk, hogyan kell adathalmazt létrehozni és kezelni, hogyan kell olyan adattípust készíteni, amelynek `null` is lehet az értéke (a `?` és a `??` operátorokkal), és megmutatjuk az *értéktípus* és a *referenciatípus* közötti különbséget is.

5. fejezet: Egységbe zárt osztálytípusok definiálása

Ebben a fejezetben az objektumorientált programozással (OOP) ismerkedhetünk meg a C# programozási nyelv használatán keresztül. Először meghatározzuk az OOP pilléreit (beágyazás, származtatás és polimorfizmus), majd a fejezet további részében azt nézzük meg, hogyan kell konstruktorok, tulajdonságok, statikus tagváltozók, konstansok és csak olvasható fájlok használatával robusztusosztály-típusokat létrehozni. Végezetül ismertetjük a részleges típus definícióját és a C# XML-kódjának dokumentációs szintaktikáját.

6. fejezet: A származtatás és a polimorfizmus

Ebben a részben az OOP maradék pilléreit (származtatás és polimorfizmus) vizsgáljuk meg; ezek a segítségével összetartozó osztálytípusok családját hozhatjuk létre. Megnézzük a virtuális metódusok és absztrakt metódusok (és az absztrakt alaposztályok) szerepét, valamint a *polimorf interfész* természetét. Végül, de nem utolsósorban, ez a fejezet ismerteti a .NET platform legfontosabb alaposztályának, a `System.Object` osztálynak a szerepét is.

7. fejezet: Strukturált hibakezelés

Ez a fejezet elsősorban azt mutatja be, mit kell tenni a strukturális kivételkezelés segítségével a futási időben keletkezett anomáliákkal. Nemcsak az ilyen jellegű problémák megoldására szolgáló C#-kulcsszavakat ismerjük itt meg (`try`, `catch`, `throw` és `finally`), hanem az alkalmazásszintű és a rendszerszintű kivételek közötti különbséget is. Megismerhetünk továbbá többféle, a Visual Studio 2008-ban található eszközt, amelyek segítségével hibakeresést végezhetünk a figyelmen kívül hagyott kivételek között.

8. fejezet: Az objektumok életciklusa

Ernek a résznek az utolsó fejezete azt tárgyalja, hogy hogyan kezeli a CLR a memóriát a .NET szemétyűjtőjének a segítségével. Megérthetjük az alkalmazásgyökerek, az objektumnemzedékek és a `System.GCType` szerepét. Az alapok megismerése után, a fejezet további része az *eldobható objektumokkal* (az `IDisposable` interfészen keresztül) és a véglegesítő folyamattal (a `System.Object.Finalize()` metóduson keresztül) foglalkozik.

3. rész: Haladó programozási szerkezetek a C#-ban

A könyv 3. része ismerteti a C# nyelv haladóbb jellegű (de ugyancsak nagyon fontos) elveit. Az interfészek és metódusreferenciák vizsgálatával befejezzük a .NET típusrendszerével való ismerkedést. A továbbiakban betekintést nyerhetünk a generikus típusok és a számos új C# 2008 nyelvi elem szerepébe, valamint a LINQ-ba is.

9. fejezet: Interfészek használata

Ennek a fejezetnek az anyagát az interfészalapú programozást is magába foglaló objektumalapú fejlesztés alkotja. Megismerhetjük belőle, hogy hogyan kell olyan típusokat definiálni, amelyek többszörös viselkedést támogatnak, hogyan lehet ezeket a viselkedéseket futásidőben feltérképezni, és hogyan lehet szelektíven elrejtetni bizonyos viselkedéseket az *explicit interfészmegvalósítás* segítségével. Továbbá a számos előre definiált .NET-interfész típus megismeréséhez el kell sajátítanunk azoknak az egyedi interfészeknek a használatát, amelyek ad hoc jellegű eseményarchitektúra készítéséhez szükségesek.

10. fejezet: Gyűjtemények és generikus típusok

Ez a fejezet a `System.Collections` névtér gyűjtemény típusainak tanulmányozásával kezdődik; ezek már a .NET platform kezdeti kiadásának is részei voltak. Noha a .NET 2.0 megjelenése óta a C# programozási nyelv lehetővé teszi generikus típusok használatát, ahogy a későbbiekben kiderül, a generikus programozás lényegesen megnöveli az alkalmazás teljesítményét és a típusbiztonságot. Nemcsak azt vizsgáljuk meg, hogy milyen különböző generikus típusok léteznek a `System.Collections.Generic` névtérben, de azt is, hogyan készíthetjük el saját generikus metódusainkat és típusainkat (megszorításokkal vagy anélkül).

11. fejezet Metódusreferenciák, események és lambdák

A 11. fejezetnek az a célja, hogy érthetővé tegye a *metódusreferencia*-típusokat. Leegyszerűsítve: a .NET-metódusreferencia olyan objektum, amely az alkalmazás más metódusaira mutat. Ez a minta olyan rendszerek készítését teszi lehetővé, amelyek több objektum összekapcsolódását engedik meg kétirányú együttműködés segítségével. A .NET-metódusreferenciák vizsgálata után megismerkedünk a .NET event kulcsszavával, amelyet arra használunk, hogy egyszerűsítsük a nyers metódusreferencia programozásának kezelését. Végezetül megvizsgáljuk a C# 2008 lambda-operátort ($\Rightarrow$), és feltárjuk a kapcsolatot a metódusreferenciák, a névtelen metódusok és a lambda-kifejezések között.

12. fejezet: Indexerek, operátorok és mutatók

Ez a fejezet a C# programozási ismereteinket mélyíti el számos haladó programozási technika segítségével. Megismerhetjük, hogyan kell operátorokat túlterhelni, és hogyan kell a típusaink számára egyedi konverziós rutinokat írni (akár implicit, akár explicit formában). Megtanulhatjuk azt is, hogy hogyan kell létrehozni és használni a *típusindexelőket*, és hogyan kell kezelni a C-stílusú mutatókat a „nem biztonságos” kódkörnyezetben.

13. fejezet: C# 2008 nyelvi újdonságai

A .NET 3.5 kiadásában a C# nyelv számos új programozási eszközzel bővült, amelyek közül jó néhány arra szolgál, hogy lehetővé tegye a LINQ API használatát (erről a 14. fejezetben többet is megtudhatunk). Megismerjük a lokális változók implicit típussal történő ellátásának a szerepét, a részleges metódus, az automatikus tulajdonságok, a bővítő metódusok, a névtelen típusok és az objektuminicializáló szintaxis használatát.

14. fejezet: Bevezetés a nyelvbe ágyazott lekérdezésekbe (LINQ)

Ez a fejezet ismerteti a LINQ-et (Language Integrated Query – nyelvi integrált lekérdezés), amelyet nyugodtan nevezhetünk a .NET 3.5 legérdekesebb részének. Ahogy a fejezet későbbi részéből kiderül, a LINQ segítségével lehetőségünk nyílik erősen típusos *lekérdezéseket* írni, amelyeket számos LINQ-célpontra alkalmazhatunk, hogy a szó legtágabb értelmében „adatot” kezelhessünk. Megtanuljuk a LINQ objektumokra történő alkalmazását, ennek segítségével a LINQ-kifejezéseket adattárolókra (tömbök, kollekciók, egyedi típusok) fogjuk tudni alkalmazni. Ez a tudás nélkülözhetetlen lesz akkor, amikor azt vizsgáljuk meg, hogyan kell LINQ-kifejezéseket relációs adatbázisokon (a LINQ az ADO-n keresztül) és XML-dokumentumokon (a LINQ az XML-en keresztül) használni.

4. rész: Programozás .NET-szerelvényekkel

A negyedik rész a .NET-szerelvényformátum részleteit taglalja. Nemcsak azt tanulhatjuk meg, hogyan kell .NET-kódkönyvtárakat telepíteni és konfigurálni, de azt is, hogy mi a .NET bináris kép belső összeállítása. Ebben a részben lesz szó a .NET-attribútumok szerepéről és a többszálú alkalmazások létrehozásának módjáról is. A későbbi fejezetek néhány haladó témát érintenek, például az objektumkörnyezetet, a köztes nyelvi kódot és a dinamikus szerelvényeket.

15. fejezet: A .NET-szerelvények

Első megközelítésben a *szerelvény* nem más, mint egy felügyelt *.dll vagy *.exe bináris fájl leírására szolgáló kifejezés. Ám a .NET-szerelvények története sokkal több ennél. Ebben a fejezetben megtudjuk, mi az egyfájlos és a többfájlos szerelvények közötti különbség, és, hogy ezeket hogyan kell készíteni és telepíteni. Megvizsgáljuk, hogyan kell privát és megosztott szerelvényeket konfigurálni XML-alapú *.config fájlokkal és kibocsátó házirenddel rendelkező szerelvényekkel. Mindeközben megtudhatjuk, hogy milyen a GAC (Global Assembly Cache – globális szerelvénytár) belső struktúrája, és mi a .NET keretrendszer konfigurációs segédprogramjainak a szerepe.

16. fejezet: Típusreflexió, késői kötés és attribútumalapú programozás

A 16. fejezetben folytatjuk az ismerkedést a .NET-szerelvényekkel. A System.Reflection névtér használatával kapcsolatban azt vizsgáljuk, a futási időben hogyan valósul meg a típusmeghatározás folyamata. Az ilyen jellegű típusok használatával lehetőségünk van olyan alkalmazások létrehozására, amelyek futás közben képesek a szerelvények metaadatait olvasni. Kiderül, hogyan lehet a *késői kötés* segítségével futási időben dinamikusan betölteni és létrehozni típusokat. A fejezet utolsó témaköre – mind a szabványos, mind az egyedi – .NET-attribútumok szerepének ismertetése. Az egyes témakörök hasznosságának szemléltetésére a fejezet konklúziójaként bemutatunk egy kiterjeszthető Windows Forms-alkalmazást.

17. fejezet: Folyamatok, alkalmazástartományok és objektumkörnyezetek

A szerelvényekről szóló tudnivalók után ez a fejezet a betöltött .NET végrehajtható fájlok felépítését ismerteti. Az elsődleges cél a folyamatok, az alkalmazástartományok és a kontextusbeli határok közötti kapcsolat illusztrálása. Ezek alapozzák meg a következő fejezet témáját: a többszálú alkalmazások készítésének módját.

18. fejezet: Többszálú alkalmazások készítése

Ez a fejezet azt mutatja be, hogy hogyan kell többszálú alkalmazásokat készíteni, és számos olyan technikát ismertet, amelyeket a szálbiztos kód készítéséhez alkalmazhatunk. A fejezet elején átvizsgáljuk a .NET metódusreferencia-típusait, hogy megértsük, valójában hogyan támogatják a metódusreferenciák

az aszinkronfüggvény-hívásokat. Majd megvizsgáljuk a `System.Thread` névtérben található típusokat. Ezek között számos olyan van (`Thread`, `ThreadStart`), amelynek segítségével könnyen lehet újabb végrehajtási szálakat készíteni. Végül megismerkedünk a `BackgroundWorker` típussal, amely nagyban megkönnyíti a felhasználói felületről történő szálkészítést.

19. fejezet: A köztes nyelv (CIL) és a dinamikus szerelvények

A 4. rész utolsó fejezetének szerepe kettős. Először a korábbinál részletesebben megvizsgáljuk CIL szintaktikáját és szemantikáját, majd a `System.Reflection.Emit` névtér szerepét mutatjuk be. Ezeknek a típusoknak a használatával lehetőségünk nyílik olyan szoftver készítésére, amely képes .NET-szerelvényeket futásidőben generálni a memóriába. Az olyan szerelvényeket, amelyeket a memóriában definiálunk és futtatunk, *dinamikus szerelvényeknek* nevezzük.

Második kötet

5. rész: Bevezetés a .NET alaposztálykönyvtáraiba

Ha elérkeztünk ehhez a részhez, akkor már biztos tudásunk van a C# nyelvről és a .NET- szerelvényformátumok részleteiről. Az ötödik rész továbbfejleszti ezeket az ismereteket azáltal, hogy számos általánosan használt alaposztálybeli szolgáltatást mutat be, többek között a fájl I/O-t és az adatbáziselérést az ADO.NET segítségével. Ez a rész tárgyalja továbbá az elosztott alkalmazások készítésének témakörét a Windows Communication Foundation (WCF) segítségével, valamint azokat a munkafolyamat-engedélyezett alkalmazások készítését, amelyek a Windows Workflow Foundation (WF) API-t használják.

20. fejezet: Fájlműveletek és elkülönített tárolás

A `System.IO` névtér segítségével lehetőségünk van a számítógép fájl- és könyvtárszerkezetének elérésére. Ebben a fejezetben megismerjük, hogyan kell programozottan könyvtárrendszert létrehozni (és törölni), valamint, adatokat különböző folyamatba (fájlalapú, sztringalapú, memóriaalapú stb.) be-, illetve kimotozni. A fejezet utolsó része megvizsgálja az *elkülönített tárolást*, amelynek segítségével lehetőségünk van biztonságos helyen külön tárolni az adatokat függetlenül attól, hogy a célgép biztonsági beállításaitól. Hogy megértsük a `System.IO.Isolated` API bizonyos elveit, áttekintést kell kapnunk a kódhozzáférés-szabályozásról (Code Access Security – CAS).

21. fejezet: Bevezetés az objektumsorosítás világába

Ez a fejezet a .NET-platform objektumsorosító szolgáltatásába nyújt betekintést. Egyszerűen szólva a *sorosítás* segítségével lehetőségünk nyílik arra, hogy egy objektum (vagy a kapcsolódó objektumok egy halmazának) állapotát egy folyamban tároljuk a későbbi használat céljából. A *deszerializálás* (a sorosítás ellentétes művelete) az a folyamat, amelynek segítségével kivehetjük az objektumot a folyamból, és a memóriában az alkalmazás számára használható formába hozhatjuk. Az alapok elsajátítása után megtanulhatjuk, hogyan kell egyedivé tenni a sorosítási folyamatot az *ISerializable* interface és a .NET-attribútumok halmazának segítségével.

22. fejezet: ADO.NET 1. rész: Az élő kapcsolat

Az adatbázisokról szóló két fejezet közül az elsőben az ADO.NET programozási API-ról kaptunk ismereteket. Ez a rész bevezeti a .NET adatszolgáltató szerepét, valamint azt, hogy hogyan kell a relációs adatbázissal kommunikálni az ADO.NET *élő kapcsolatán* keresztül. Ez a kapcsolati objektumokat, a parancsobjektumokat és az adatolvasó objektumokat jelenti. Ezenkívül ez a fejezet mutatja be az egyedi adatbázis létrehozásának módját, és ismerteti azokat az adatelérési könyvtárakat, amelyeket majd a könyv további részében használunk.

23. fejezet: ADO.NET 2. rész: A bontott kapcsolat

Ez a fejezet az adatbázis-kezelés különböző módokon történő manipulálási lehetőségeit tárgyalja tovább, jelen esetben az ADO.NET *bontott kapcsolatán* keresztül. Megismerkedhetünk a *DataSet* típus és az adatfeldolgozó objektumok szerepével, valamint számos Visual Studio 2008 eszközzel, amelyek nagyban megkönnyítik az adatvezérelt alkalmazások létrehozását. Mindeközben rávilágítunk arra, hogyan kell a *DataTable*-objektumokat felhasználni felületi elemekhez kapcsolni, olyanokhoz, mint például a Windows Forms API *GridView* típusa.

24. fejezet: A LINQ API programozása

A 24. fejezet a LINQ programozási modellt mutatja be, pontosabban a LINQ „az objektum irányába” részét. Megvizsgáljuk, hogyan kell LINQ-lekérdezéseket alkalmazni relációs adatbázisokon, *DataSet*-objektumokon és XML-dokumentumokon. Mindeközben megtanuljuk az *adatokontextus*-objektum, valamint az *sqlmetal.exe* segédprogram szerepét, és megvizsgáljuk a Visual Studio 2008 különböző LINQ-támogató funkcióit.

25. fejezet: A WCF

A .NET 3.0 bevezetett egy teljesen új API-t, a WCF-et, amely lehetőséget ad arra, hogy szimmetrikus módon, függetlenül az alatta található rétegek felépítésétől elosztott alkalmazást fejlesszünk. Ez a fejezet feltárja a WCF-szolgáltatások, -gazdagépek és -kliensek készítésének lehetőségeit. A WCF-szolgáltatások rendkívül flexibilisek, a gazdagépek és a kliensek XML-alapú konfigurációs fájlokat használhatnak, hogy deklaratív módon adjanak meg címeket, kötéseket és szerződéseket.

26. fejezet: A WF

A .NET 3.0 a WCF mellett bevezette a WF API-t is, amely lehetőséget ad arra, hogy *munkafolyamatokat* definiáljunk, futtassunk és monitorozzunk. Ennek segítségével komplex üzleti folyamatok modellezhetők. Megtanuljuk a WF általános célját, ahogy azt is, hogy mi a szerepe az aktivitásoknak, a munkafolyamat tervezőnek, a munkafolyamat futtatási motornak, és a munkafolyamat-engedélyezett forráskód könyvtáraknak.

6. rész: Felhasználói felületek

Általánosan hibás feltételezés a .NET platformmal kapcsolatban az, hogy ez a keretrendszer kizárólag a webalapú felhasználói felületekkel foglalkozik (ez feltehetően a „.NET” kifejezés miatt van, hiszen felidézi az „Internet” szót, azaz a „webprogramokat”). A .NET kiemelkedő módon támogatja a webalkalmazások készítését, a könyv ezen része azonban a hagyományos felhasználói felületekre koncentrál két grafikus felület keretrendszerén, a Windows Forms és a WPF használatán keresztül.

27. fejezet: Windows Forms-programozás

Az eredeti asztali grafikus felhasználói felület, amely a .NET platformmal együtt kapható, a *Windows Forms*. Ez a fejezet ismerteti a felhasználói felület keretrendszerének szerepét, és bemutatja, hogyan kell főablakokat, párbeszédablakokat és menürendszereket készíteni. Feltárja továbbá az űrlapszármaztatás szerepét, és azt, hogy hogyan kell kétdimenziós adatot rajzolni a *System.Drawing* névtér segítségével. A témakör illusztrálására a fejezet végén készítünk egy (korlátozott funkcionalitással bíró) rajzolóalkalmazást.

28. fejezet: A WPF és az XAML

A .NET 3.0 teljesen új grafikus felhasználói felületet vezetett be, amelyet *WPF*-nek nevezett el. Röviden, a WPF kimagaslóan interaktív és médiában gazdag front endek készítését teszi lehetővé asztali alkalmazásokhoz (és indirekt módon webalkalmazásokhoz). A Windows Formsszal ellentétben, ez a túltelített felhasználóifelület-keretrendszer számos kulcsfontosságú szolgáltatást (2D-s és 3D-s grafika, animációk, gazdag dokumentumok stb.) integrál egyetlen egységesített objektummodellbe. Ebben a fejezetben megkezdjük az ismerkedést a WPF-fel és a kiterjeszthető alkalmazásjelölő nyelvvel (Extendable Application Markup Language – XAML). Megtanuljuk, hogyan kell XAML-mentes, csak XAML-t használó és a kettő kombinációjából felépülő WPF-programokat létrehozni. A fejezet végén készítünk egy egyedi XAML-nézegetőt, amelyet a további WPF-fel foglalkozó fejezetekben is használni fogunk.

29. fejezet: Programozás WPF-vezérlőelemekkel

Ebben a fejezetben megtudjuk, hogy hogyan kell dolgozni a WPF-vezérlőelem tartalommodelljével, és érintünk számos vezérlőelemekkel kapcsolatos témát is, például a függőségi tulajdonságokat és irányított eseményeket. Jó néhány WPF-vezérlőelem használatát bemutatjuk, s szintén ebben a fejezetben magyarázzuk el az elrendezéskezelő, -vezérlő utasítások és a WPF-adatkötés modelljének a használatát.

30. fejezet: WPF 2D grafikus renderelés, erőforrások és témák

Az utolsó fejezet a WPF tárgyalását három látszólag független téma vizsgálatával zárja. A WPF grafikus renderelő szolgáltatásának általában szüksége van arra, hogy egyedi erőforrásokat definiáljunk hozzá. Ezeknek az erőforrásoknak a használatával lehetőségünk van egyedi WPF-animációk készítésére, és grafikát, erőforrásokat és animációkat alkalmazva egyedi témák készítését fogjuk tudni megoldani WPF-alkalmazások számára. A különböző témák összegzésekképpen a fejezet utolsó részében azt illusztráljuk, hogyan kell futásidőben egyedi grafikus témákat alkalmazni.

7. rész: Webes alkalmazások fejlesztése ASP.NET segítségével

A 7. rész az ASP.NET programozási API használatával készített webes alkalmazásokat vizsgálja. Az ASP.NET szándékosan úgy lett kialakítva, hogy az asztali felhasználói felület létrehozását modellezze, úgy, hogy szabványos HTTP kérésekre/válaszokra helyez egy eseményvezérelt, objektumorientált keretrendszert.

31. fejezet: ASP.NET weboldalak készítése

Ez a fejezet vezet be bennünket az ASP.NET használatával történő webes alkalmazásfejlesztésbe. A kiszolgálóoldali szkripteket felváltják az igazi objektumorientált nyelvek (mint a C#, VB.NET és hasonló). Bemutatjuk egy ASP.NET weboldal készítését, valamint az alatta található programozási modellt és az ASP.NET egyéb kulcsfontosságú elveit, például azt, hogy hogyan kell webkiszolgálót választani, valamint a `web.config` fájlok használatát.

32. fejezet: ASP.NET-vezérlőelemek, témák és mesteroldalak

Ez a fejezet azokkal a vezérlőelemekkel foglalkozik, amelyek a belső vezérlőtöltik fel adattal. Megismerjük az alapvető ASP.NET webes vezérlőelemeket, többek között a ellenőrző vezérlőelemet, a belső oldali navigációs vezérlőelemeket és a különböző adatkötő műveleteket. Ugyancsak ennek a fejezetnek a feladata, hogy bemutassa a *mesteroldalak* és az ASP.NET témamotorjának a szerepét, amely a hagyományos stíluslapok szerveroldali megfelelője.

33. fejezet: ASP.NET állapotkezelési technikák

Ez a fejezet kiterjeszti az eddigi ASP.NET-ismereteinket, ugyanis megvizsgálja, milyen különböző módokon lehet állapotot kezelni a .NET alatt. Ahogy a klasszikus ASP, az ASP.NET is egyszerűen teszi lehetővé sűtik létrehozását, ahogy alkalmazásszintű és munkafolyamat-szintű változók használatát is. Az ASP.NET azonban bevezet egy új állapotkezelő technikát: az alkalmazás-gyorsítótárat. Ha már tudjuk, milyen módokon lehet állapotot kezelni az ASP.NET alatt, megismerkedünk a `System.HttpApplication` alapsztály szerepével (a `Global.asax` fájlban belül), valamint azzal, hogy hogyan kell dinamikusan megváltoztatni a webalkalmazásunk futásidejű viselkedését a `web.config` fájl segítségével.

8. rész: Függelék

A könyv utolsó része két fontos témát vizsgál meg, amelyek valójában nem illeszkedtek szervesen a könyv felépítésébe, ezért a függelékbe kerültek. A függelék kiteljesíti a C#-pal és .NET platformmal kapcsolatos ismereteinket, megvizsgáljuk ugyanis, hogyan kell régebbi kódokat integrálni a .NET-alkalmazásainkba, valamint hogyan kell a .NET-fejlesztést a Windows operációs rendszer családján kívül használni.

A függelék: A COM és a .NET együttműködése

Azok, akik már programoztak Windows operációs rendszer alatt a .NET platform használata előtt, nagy valószínűséggel ismerik a Component Object Modelt (COM). Noha a COM-nak és a .NET-nek semmi köze egymáshoz (azon túl, hogy mindkettő a Microsoft szerzeménye), a .NET platform teljes névteret biztosít ahhoz (`System.Runtime.InteropServices`), hogy .NET-szoftverek COM-komponenseket használjanak, és fordítva. Ez a függelék az együttműködési réteget mutatja be egészen részletesen; ez a téma azért nagyon fontos, hogy a korábban megírt programjainkat át tudjuk menteni az újonnan készített .NET-alkalmazásainkba.

B függelék: Platformfüggetlen .NET-fejlesztés a Monóval

Végül, de nem utolsó sorban a B függelék a .NET nyílt forráskódú implementációjával, a *Monóval* foglalkozik. A Mono segítségével lehetőségünk van gazdag tulajdonságokkal rendelkező .NET-alkalmazás létrehozására, telepítésére és futtatására különböző operációs rendszereken, mint például a Max OS X, Solaris, AIX és számos Linux-disztribúció. Mivel a Mono nagyjából kompatibilis a Microsoft .NET platformjával, így már tisztában vagyunk azazal, hogy mit tud nyújtani számunkra. Ezért a függelék a Mono installálását tárgyalja, valamint azt, hogy, milyen fejlesztői eszközök állnak a rendelkezésünkre, és hogyan működik a Mono futtatómotorja.

Öt szabadon letölthető fejezet – még több információ

Azoknak, akiknek a 33 fejezet és a két függelék nem lenne elég, szabadon letölthetnek további öt fejezetet. A könyv korábbi verziói három olyan fejezetet tartalmaztak, amelyeket a Windows Forms fejlesztésének szenteltünk (egyedi vezérlők vizsgálatával egyetemben), egy másik fejezetet a .NET remoting rétegének (System.Runtime.Remoting és társai), és a végül egy fejezet a hagyományos XML-webszolgáltatások készítésével foglalkozott az ASP.NET Web Service projekt sablonjainak a segítségével.

A könyv jelen kiadása nem tartalmazza ezt az öt fejezetet. Ennek az a legfőbb oka, hogy a .NET 3.0-ban a WCF és a WFP API-k rendre a .NET-remoting/XML-webszolgáltatások és a Windows Forms API-k örökösei. Ha mélyebben szeretnénk elmerülni a Windows Forms világában (azon túl, amit a 27. fejezet nyújtani tud), vagy meg akarjuk nézni, hogyan kell használni a (örökségül hagyott) .NET-remotingot és az XML-webszolgáltatás-API-t, egyszerűen csak meg kell nézni az Apress honlapján a megfelelő részt:

<http://apress.com/book/view/1590598849>.

Az itt található linke kattintva digitális formában letölthetjük a könyv további fejezeit, ha sikerült válaszolni a könyv szövegéből véletlenszerűen feltett kérdésekre. (A letölthető fejezetek csak angol nyelven érhetők el – a SZAK Kiadó megjegyzése).

A könyv forráskódjának igénylése

A könyvben szereplő összes forráskód-mintapélda (az öt szabadon letölthető további fejezetben levők is) szabadon és azonnal elérhető az Apress honlapjának Source Code/Download részlegéről. Egyszerűen gépeljük be a <http://www.apress.com> címet, válasszuk ki a Source Code/Download linket, és keressük meg a megfelelő címet, és, töltsük le az önmagát kicsomagoló *.zip fájlt. A forráskódokat fejezetenként osztottuk fel.

Figyelem: a fejezetekben a Forráskód megjelölés, mint amilyen az alábbi is, arra utal, hogy a szóban forgó példákat be lehet tölteni a Visual Studio 2008-ba további vizsgálódások és módosítások céljából:

Forráskód Ez a forráskód-megjelölés egy kiválasztott könyvtárra hivatkozik.

Egyszerűen nyissuk meg a *.sln fájlt a megfelelő alkönyvtárból. Ha nem használjuk a Visual Studio 2008-at (lásd a 2. fejezetet további integrált fejlesztői környezetekért), akkor manuálisan töltjük be a felkínált forráskódfájlokat a választott fejlesztői eszközbe.

Megjegyzés A magyar nyelvű változatban a forráskódok megjegyzéseit lefordítottuk. A letölthető forráskódok fordítása nem állt módunkban, így azok teljesen angol nyelvűek. Ilyen módon inkább megfelelnek a letölthető kódok használati céljának – a SZAK Kiadó megjegyzése.

A lehetséges javítások

Elképzelhető, hogy a könyv végigolvasása során nyelvtani vagy forráskódbeli hibákat vél felfedezni a kedves Olvasó, bár remélem, hogy erre nem kerül sor. Ha mégis, elnézést kérek. Az aktuális hibalistát az Apress weboldáról lehet igényelni (amely szintén a könyv honlapján található meg), és ugyancsak itt található az elérhetőségem, amelyen értesíteni tudnak.

Elérhetőségem

Ha bármilyen kérdés merül fel a könyvhöz tartozó forráskódokkal kapcsolatban, vagy szükség van valamelyik példa tisztázására, vagy egyszerűen csak véleményt szeretne nyilvánítani a .NET platformról, nyugodtan küldjön levelet a következő e-mail címre (hogy biztosak legyünk benne, hogy a levele nem kerül a kéretlen levelek közé, kérem, tegye a tárgymezőbe a „C#FE” szöveget): atroelsen@Intertech.com.

Annak ellenére, hogy megpróbálok minden levélre lehetőség szerint válaszolni, sajnos, ahogy mindnyájan, időnként nagyon elfoglalt vagyok. Ha nem válaszolok egy-két héten belül, akkor ez nem jelenti azt, hogy nem akarok foglalkozni a problémával, csak épp nagyon nem érek rá (vagy ha szerencsém van, valahol épp nyaralok).

Nos, akkor, köszönöm, hogy megvásárolta a könyvemet (vagy legalábbis, hogy belenéz a könyvesboltban, miközben azon gondolkodik, hogy megvegye-e). Remélem, élvezni fogja a kedves Olvasó a tanulmányozását, és hasznosítani tudja az újonnan szerzett ismereteket.

Minden jót!
Andrew Troelsen

1. rész

Bevezetés a C#-ba és a .NET platformba

ELSŐ FEJEZET

A .NET filozófiája

Ma már a programozók számára elengedhetetlen, hogy a néhány évente vagy akár még gyakrabban továbbképzéseken vegyenek részt, hiszen mindig naprakésznek kell lenniük a legújabb technológiákból. A szoftverfejlesztés gyöngyszemeinek kikiáltott nyelveket (C++, Visual Basic 6.0, Java), keretrendszereket (OWL, MFC, ATL, STL), architektúrákat (COM, COBRA, EJB) és API-kat (mint a .NET Windows-űrlapjai és a GDI+ könyvtárai) végül mindig háttérbe szorítja valami jobb, de legalábbis valami új. Bár a belső adatbázisunk frissítésekor nyilván csalódottságot érzünk, ám mindez elkerülhetetlen. Éppen ezért könyvünknek az a legfontosabb célja, hogy betekintsünk a Microsoft szoftverfejlesztéssel kapcsolatos aktuális kínálatának részleteibe: a .NET platformba és a C# programozási nyelvbe.

Ebben a fejezetben elsődleges feladatunk az, hogy tisztázzuk a könyv további részeinek megértéséhez szükséges alapfogalmakat. Köztük számos .NET-hez kapcsolódó téma: például a szerelvények, a köztes nyelvi kód (CIL) és a JIT-fordítás tárgyalását is nyomon követhetjük. A C# programozási nyelv legfontosabb sajátosságainak ismertetése mellett a .NET-keretrendszer különböző megjelenési formái – mint a nyelvek közös futtatórendszere (CLR), a közös típusrendszer (CTS) és a közös nyelvi specifikáció (CLS) – között létrejövő kapcsolatra is fény derül.

Ezeket kívül az olykor BCL-nek, esetleg FCL-nek (keretrendszer-osztálykönyvtár) rövidített .NET-alaposztálykönyvtárak funkcionalitását is megvizsgáljuk. Végezetül áttekintjük a .NET platform nyelvagnosztikus és platformfüggetlen természetét is. (Tudniillik a .NET nem korlátozódik a Windows operációs rendszerre.) Ezeket a témákat a továbbiakban részletesen is kifejthetjük.

Az előzmények áttekintése

A .NET univerzum sajátosságainak számbavétele előtt hasznos lehet néhány olyan tényezőt összegezni, amely a Microsoft jelenlegi platformjának megalakítását előidézte. A tisztánlátáshoz kezdjük a fejezetet egy rövid, „fájdalommentes” történelemórával, hogy felelevenítsük az előzményeket, és megértjük azok korlátait. (Elvégre az első lépés a megoldáshoz vezető úton, ha beismerjük, hogy problémával állunk szemben.) Miután tettünk egy gyors körutazást a múltban, figyelmünket a C# és a .NET-platform számtalan előnyének a megismerésére fordíthatjuk.

Egy C/Win32 API programozó élete

Azt szokták mondani, hogy a Windows operációs rendszerek családjába tartozó szoftverek fejlesztése a C programozási nyelv és a Windows alkalmazásprogramozói felületének (API) együttes használatából áll. Igaz, hogy számos alkalmazást sikeresen létrehoztak ezzel a hagyományos módszerrel, néhányan mégis vitatják, hogy az alkalmazások nyers API-val történő felépítése összetett feladat lenne.

Az első nyilvánvaló probléma az, hogy a C nagyon tömör nyelv. A C# fejlesztői kénytelenek kézi memóriakezeléssel, csúnya pointeraritmetikával és ugyancsak csúnya szintaktikai konstrukciókkal megküzdenni. Ráadásul, mivel a C strukturált nyelv, hiányzik belőle az objektumorientált megoldások előnye (valaki el tudja mondani, mi az a *spagettikód*?). Amikor a Win32 API segítségével definiált globális függvények és adattípusok ezreit hozzáadjuk egy eleve túl részletes nyelvhez, nem csoda, hogy olyan sok hibás alkalmazást kapunk.

Egy C++/MFC-programozó élete

A csupasz C/API fejlesztésének egyik nagy horderejű újítása a C++ programozási nyelv használata volt. A C++ sok szempontból a C-re helyezett objektumorientált *rétegnek* tekinthető. Így annak ellenére, hogy a C++ programozóinak hasznára vannak az objektumorientált programozás közismert alappillérei (egységbezárás, származtatás és polimorfizmus), továbbra is ki vannak szolgáltatva a C nyelv nehézségeinek (pl. kézi memóriakezelés, csúnya pointeraritmetika és csúnya szintaktikai konstrukciók).

Összetettsége ellenére, manapság is sok C++-keretrendszer létezik. Például a Microsoft Foundation Classes (MFC) olyan C++-osztály-készletet biztosítanak a fejlesztők számára, amely megkönnyíti a Win32-alkalmazások felépítését. Az MFC legfőbb szerepe, hogy számos osztály, makró és kódgeneráló eszköz (varázsló) mögött a natív Win32 API egy részét beburkolja. Az MFC-keretrendszer hasznos támogatását figyelmen kívül hagyjuk (ugyanúgy, mint sok egyéb C++-alapú eszközrendszert), be kell látnunk, hogy a C++-programozás nehézkes, és több hibalehetőséget rejt magában, tekintve, hogy a C-ből ered.

Egy Visual Basic 6.0 programozó élete

Az egyszerűsége törekvés jegyében sok programozó a C(++)-alapú keretrendszerekről olyan barátságosabb és kifinomultabb nyelvekre tért át, mint például a Visual Basic 6.0 (VB6). A VB6 annak köszönheti népszerűségét, hogy egyszerűen lehet vele összetett felhasználói felületeket, kódkönyvtárakat (pl. COM-kiszolgálók) és adatelérési logikát készíteni. A VB6 sokkal jobban elrejt szem elől a csupasz Win32 API bonyolultságát, mint az MFC, számos beépített forráskód-varázsló, valódi adattípusok, osztályok és VB-specifikus függvények segítségével.

A VB6 legnagyobb hibája (amelyet a .NET-platform megjelenése orvosolt), hogy nem teljesen objektumorientált nyelv, hanem inkább „objektumtudatos”. A VB6 például nem engedi a programozónak, hogy „ez egy...” („is-a”) kapcsolatokat hozzanak létre a típusok között (azaz nem engedi a klasszikus származtatást), és nincs belső támogatása paraméterezett osztályok készítéséhez. Ezenkívül a VB6 nem képes többszálú alkalmazások létrehozására sem, kivéve, ha alacsony szintű Win32 API hívásokat szeretnénk (ám ez legjobb esetben összetett, legrosszabb esetben pedig veszélyes).

Egy Java/J2EE-programozó élete

A Java megérkezett. A Java objektumorientált programozási nyelv, amelynek szintaktikai gyökerei a C++-ból erednek. Amint azzal sokan tisztában vannak, a Java előnyei messze túlszárnyalják platformfüggetlenségi támogatását. A Java (mint nyelv) a C++ számos kellemetlen szintaktikai jellemvonását kiküszöbölte. A Java (mint platform) a programozók számára számtalan előre megadott „csomagot” biztosít, amelyek különféle típusdefiníciókat tartal-

maznak. Ezekkel a típusokkal a Java-programozók képesek 100%-ban tiszta Java-alkalmazásokat létrehozni, amelyek teljes adatbázis-összekapcsolhatósággal, üzenetközvetítési támogatással, webes ügyféloldallal és gazdag asztali felhasználói felülettel rendelkeznek.

Habár a Java nagyon elegáns nyelv, potenciális problémája, hogy használatakor jellemzően előlről hátrafelé kell haladni a fejlesztés folyamán. A Java tulajdonképpen kismértékben nyújt nyelvi integritást, minthogy ez ellentmond elsődleges feladatának – a Java egy egyszerű, bármilyen célra felhasználható programozási nyelv. A valóságban azonban forráskódok milliányi sora létezik, s ezeket előnyös lenne Java-kódból felhasználni. Sajnos a probléma megoldását a Java nem könnyíti meg. Amíg ugyanis korlátozott képességet mutat a nem Java-s API-k eléréséhez, addig csak kismértékben támogatja a valódi nyelvközi integrációt.

Egy COM-fejlesztő élete

A Component Object Model (COM – komponensobjektum-modell) volt a Microsoft előző alkalmazásfejlesztési keretrendszere. A COM architektúrája lényegében azt fejezi ki, hogy „[h]a az osztályainkat a COM szabályai szerint építjük fel, *újrafelhasználható bináris kódblokkot* kapunk”.

Egy bináris COM-kiszolgálóban az a nagyszerű, hogy nyelvfüggetlen módon hozzá lehet férni. Így a C++-programozók olyan COM-osztályokat hozhatnak létre, amelyeket a VB6 felhasználhat. A Delphi-programozók használhatnak olyan COM-osztályokat, amelyeket C segítségével hoztak létre, és így tovább. A COM nyelvfüggetlensége azonban némileg korlátozott. Egy meglévő COM-osztályból például nem lehet újabbat származtatni (mivel a COM nem támogatja a klasszikus származtatást). Ehelyett, a sokkal nehezebb „van neki egy...” („has-a”) kapcsolat segítségével kell újra felhasználni a COM-osztály típusait.

A COM másik előnye az, hogy transzparens tárhellyel rendelkezik. Az olyan szerkezetek használatával, mint az alkalmazásazonosító (AppIDs), a csonk, a proxyk és a COM futási környezet, a programozóknak nem kell socketekkel, távoli eljáráshívásokkal és egyéb alacsony szintű részletekkel dolgozniuk. Nézzük meg például a következő VB6-COM-ügyfélkódot:


```
' A MyCOMClass típus bármely  
' COM-alapú nyelven megírható, és a hálózaton bárhol  
' elhelyezhető (helyi számítógépen is).  
Dim obj as MyCOMClass  
Set obj = New MyCOMClass ' AppID használatának a helye.  
obj.DoSomeWork
```

Habár a COM-ot nagyon sikeres objektummodellnek is tarthatjuk, valójában elképesztően bonyolult (legalábbis addig, amíg nem fordítunk több hónapot az átkötések vizsgálatára – elsősorban C++-programozóként). A COM-binárisok fejlesztésének egyszerűsítésére számos COM-alapú keretrendszer létezik. Ilyen például az ATL (Active Template Library), amely olyan C++-osztályok, -sablonok és -makrók készletével szolgál, amelyek megkönnyítik a COM-típusok létrehozását.

Sok egyéb nyelv ugyancsak elrejt szem elől a COM-infrastruktúra nagy részét. A nyelvi támogatás azonban önmagában nem elég a COM komplexitásának elrejtéséhez. Még ha egy olyan viszonylag egyszerű COM-alapú nyelvet választunk, mint a VB6, akkor is meg kell küzdenünk a sérülékeny regisztrációs bejegyzésekkel és számos telepítéssel kapcsolatos problémával (gyűjtőnéven, némileg komikusan, *DLL-pokol*).

Egy Windows DNA programozó élete

Tovább bonyolítja a helyzetet az internet. Az elmúlt néhány évben a Microsoft jó néhány további internetalapú szolgáltatást épített be az operációs-rendszer-családjába és termékeibe. Sajnos a COM-alapú Windows DNA segítségével történő webes alkalmazások létrehozása ugyancsak meglehetősen bonyolult.

Ez a bonyolultság részben annak a ténynek köszönhető, hogy a Windows DNA számos technológia és nyelv használatát igényli (ASP, HTML, XML, JavaScript, VBScript és COM[+], valamint olyan adatelérési API-t, mint az ADO). Problémát jelent, hogy szintaktikai szempontból a technológiák nagy része nem kapcsolódik egymáshoz. A JavaScript szintaxisa például sokban hasonlít a C-re, míg a VBScript a VB6 részhalmaza. A COM+-futtatókörnyezetre tervezett COM-kiszolgálók teljesen eltérő megjelenésűek, mint azok az ASP-oldalak, amelyek hívják őket. Mindez a technológiák teljesen zavaros keverékét eredményezi.

Ezenkívül, és ez talán sokkal fontosabb, minden nyelvnek és/vagy technológiának megvan a saját típusrendszere (és ez lehet, hogy semmiben sem hasonlít egy másikéra). Túl azon, hogy minden egyes API rendelkezik saját előre gyártott kódgyűjteménnyel, az alapvető adattípusokat nem lehet mindig ugyanúgy kezelni. A `COMBSTR` az ATL-ben nem teljesen ugyanaz, mint egy `string` a VB6-ban; egyiknek sincs semmi köze a `C char*` adattípusához.

A .NET-megoldás

Az előző rövid történelemóra tanulsága az volt, hogy a Windows-programozók élete bizony nem egyszerű. A .NET-keretrendszer azonban radikálisan egyszerűsíti és megkönnyíti a programozó életét. A .NET a „Változtassunk meg mindent!” megoldást kínálja („elnézést kérek, de ne az üzenet közvetítőjét okoljuk az üzenetért”). Ahogy a könyv további részeiben látni fogjuk, a .NET-keretrendszer a rendszerfelépítés teljesen új modellje a Windows operációs rendszercsaládban éppúgy, mint számos nem Microsoft-alapú operációs rendszerben (mint például a Mac OS X és a különféle Unix-/Linux-termékek). Előzetesen íme a .NET néhány alapvető jellemzőjének összefoglalása:

- *Együttműködési képesség a meglévő forráskóddal.* Ez (természetesen) nagyon hasznos. A meglévő COM-binárisok keverednek (azaz együttműködnek) az újabb .NET bináris fájlokkal, és viszont. A `PInvoke` lehetővé teszi a C-alapú könyvtárak (beleértve az operációs rendszer API) hívását a .NET-kódból.
- *Teljes nyelvi integráció.* A .NET támogatja a nyelvközi származtatást, a nyelvközi kivételkezelést és a nyelvközi hibakeresést.
- *Közös futtatórendszer az összes .NET-alapú nyelv számára.* Ez a rendszer definiál egy olyan típuskészletet, amelyet minden .NET-alapú nyelv megért.
- *Átfogó alaposztálykönyvtár.* Ez a könyvtár teszi lehetővé a natív API-hívások komplexitásának elkerülését, és olyan konzisztens objektummodellt kínál, amelyet az összes .NET-alapú nyelv használ.

- *Nincs több COM-átkötés.* Az `IClassFactory`-nak, az `IUnknown`-nak, az `IDispatch`-nek, az IDL-kód és a nem túl szimpatikus `variant`-kompatibilis adattípusoknak (`BSTR`, `SAFEARRAY` stb.) nincs helyük egyetlen .NET-binárisban sem.
- *Egy valóban leegyszerűsített telepítési modell.* .NET alatt nem szükséges bejegyezni a bináris egységeket a rendszerleíró adatbázisba. Ráadásul a .NET lehetővé teszi, hogy egyetlen gépen ugyanazon .dll több verziója legyenek jelen.

Ahogy a fenti felsorolásból látszik, a .NET-platformnak semmi köze a COM-hoz (azonfelül, hogy mindkét keretrendszer a Microsofttól származik). A .NET- és a COM-típusok valójában csak az együttműködési réteg segítségével tudnak kommunikálni.

Megjegyzés A .NET együttműködési réteg leírása a 2 kötet A függelékében található.

Bevezetés a .NET platform építőelemeibe (CLR, CTS és CLS)

A .NET néhány előnyét már megismerve nézzük át azt a három alapvető, egymással összefüggő egységet, amelyek mindezt lehetővé teszik: a CLR-t, a CTS-t és a CLS-t. Egy programozó szemszögéből a .NET felfogható futtató-környezetként és átfogó alapsztálykönyvtárként. A futtató réteg más néven *közös nyelvi futtatórendszer*, vagyis a CLR. A CLR elsődleges feladata, hogy megkeresse, betöltse és kezelje helyettünk a .NET-típusokat. Ezenkívül olyan alacsony szintű részletekre is figyel, mint a memóriakezelés, alkalmazástartományok létrehozása, végrehajtási szálak és objektumkontextus-határok, valamint különböző biztonsági ellenőrzések végrehajtása.

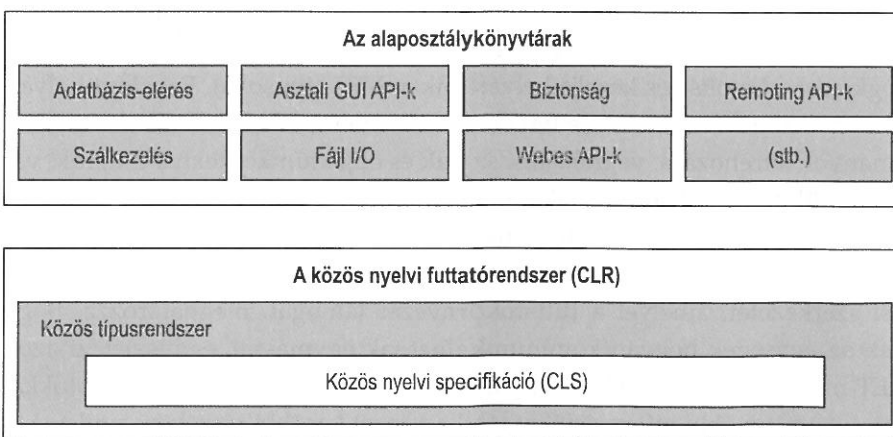
A .NET-platform másik építőeleme a *közös típusrendszer*, azaz a CTS. A CTS-specifikáció teljes körűen leírja az összes lehetséges adattípust és programozási szerkezetet, amelyet a futtatókörnyezet támogat, meghatározza, hogy ezek az egységek hogyan kommunikálhatnak egymással, és részletezi azok .NET-metaadat-formátumban való megjelenésének módját (a metaadatokkal kapcsolatos további információkat lásd a fejezet későbbi részében; a teljes körű leírást pedig lásd a 16. fejezetben).

Egy adott .NET-alapú nyelv nem szükségszerűen támogat minden egyes CTS-ben definiált funkciót. A *közös nyelvi specifikáció* (CLS) egy olyan kapcsolódó specifikáció, amely definiálja azoknak a közös típusoknak és programozási szerkezeteknek a részhalmazát, amelyeket minden .NET programozási nyelv elfogad. Ezért, ha olyan .NET-típusokat építünk fel, amelyek csak CLS-kompatibilis funkciókkal rendelkeznek, nyugodtak lehetünk afelől, hogy az összes .NET-alapú nyelv használni tudja azokat. Ellenben, ha olyan adattípust vagy programozási szerkezetet használunk, amely a CLS határain kívül esik, nem biztos, hogy az összes .NET programozási nyelv képes lesz kommunikálni a .NET-kódkönyvtárunkkal.

Az alapsztálykönyvtárak szerepe

A CLR- és CTS/CLS-specifikációkon kívül, a .NET-platform az összes .NET programozási nyelv számára biztosít egy alapsztálykönyvtárat. Ez az alapsztálykönyvtár nemcsak beágyaz különböző primitíveket, mint a végrehajtási szálak, fájl input/output (I/O), grafikus renderelés és különféle külső hardvereszközökkel történő kommunikáció, de számos, leginkább az élet-szerű alkalmazások igényeihez mért szolgáltatást is támogat.

Az alapsztálykönyvtárak például olyan típusokat definiálnak, amelyek megkönnyítik az adatbázis-hozzáférést, az XML-dokumentumok manipulációját, a programozott adatvédelmet és a webes (csakúgy, mint a hagyományos asztali és konzolos) front endek létrehozását. A CLR, CTS, CLS és az alapsztálykönyvtár közötti kapcsolatot, az 1.1. ábra szemlélteti.

1.1. ábra: A CLR, CTS, CLS és az alapsztálykönyvtár kapcsolata

A C# előnyei

Mivel a .NET radikálisan eltér a korábbi technológiáktól, a Microsoft kifejezetten ehhez az új platformhoz hozott létre egy új programozási nyelvet, a C#-t (kiejtve: [si: sa:p]). A C# alapszintaxisa *nagyon* hasonlít a Java szintaxisára. A C# azonban nem a Java egyik módosulata. Mind a C#, mind a Java a C programozási nyelv családjába (C, Objective C, C++ stb.) tartozik, ezért hasonló szintaxissal rendelkeznek. Ahogy a Java sok tekintetben a C++ letisztult verziója, a C#-ot ugyanígy a Java letisztult verziójának tekinthetjük.

Ettől függetlenül az igazság az, hogy a C# szintaktikai felépítése nagyrészt a Visual Basic 6.0 és a C++ alapján készült. Ahogy például a VB6, a C# is támogatja a tulajdonságok létrehozását (ellentétben a tradicionális getter és setter metódusokkal) és a metódusok deklarálásának képességét változó számú argumentummal (argumentumtömbök révén). A C++-hoz hasonlóan, a C# lehetővé teszi az operátorok túlterhelését, valamint struktúrák, felsorolt típusok és visszahívható függvények létrehozását (metódusreferenciák révén).

Megjegyzés Ahogy a 13. fejezetben látni fogjuk, a C# 2008 számos olyan konstrukciót átvett, amelyek eredetileg különböző funkcionális nyelvekből (pl. LISP vagy Haskell) származnak. Ráadásul, a LINQ megjelenésével (további információkért lásd a 14. és a II. kötetben található 24. fejezetet) a C# több olyan programozási konstrukciót támogat, amelyek meglehetősen egyedivé teszik a programnyelvek palettáján. Mindamellettt probléma a C#-pal, hogy valóban hatással voltak rá a C-alapú nyelvek.

Mivel a C# több nyelv keresztezéséből született, szintaktikailag legalább annyira, ha nem még inkább letisztultnak tekinthető, mint a Java, olyan egyszerű, mint a VB6, és annyira hatékony és rugalmas, mint a C++ (a vele járó apró csúnyaságok nélkül). Íme, egy lista a C# alapvető tulajdonságairól, amelyek a nyelv valamennyi verzióját jellemzik:

- Nincs szükség mutatókra. A C#-programoknak jellemzően nincs szükségük közvetlen mutatómanipulálásra (de, ha mindenképpen szükséges, le lehet erre a szintre menni).
- Automatikus memóriakezelés a szemétygyűjtésen keresztül. Így a C# nem támogatja a `delete` kulcsszót.
- Formális szintaktikai konstrukcióként megjelenik az osztály, az interfész, a struktúra, a felsorolás és a metódusreferenciák.

- A C++-hoz hasonló operátor-túlterhelés az egyedi típusok esetében, csak egyszerűbben (pl. a meggyőződés arról, hogy a „return *this to allow chaining” nem a mi problémánk).
- Az attribútumalapú programozás támogatása. Az ilyen típusú fejlesztés lehetővé teszi, hogy a típusokat és a tagjaikat magyarázatokkal lásuk el viselkedésük további leírásához.

A .NET 2.0 verziójával (kb. 2005-től) a C# programozási nyelv számos újdonsággal frissült, amelyek közül az alábbiak a legfontosabbak:

- Generikus típusok és tagok felépítésének a képessége. A generikus típusok használatával rendkívül hatékony és típusbiztos forráskódokat építhetünk fel, amelyek a generikus elemmel való kommunikáció során meghatározott helyőrzőket definiálnak.
- Névtelen metódusok támogatása, amelyek lehetővé teszik, hogy bárhol, ahol metódusreferenciára van szükség, inline függvényeket alkalmazzunk.
- A metódusreferencia/esemény modell számtalan egyszerűsítése, köztük kovariancia, kontravariancia és metóduscsoport-átalakítás.
- Egyetlen típus több kódfájlon keresztüli definiálásának képessége (vagy ha szükséges, memórián belüli ábrázolása) a `partial` kulcsszó segítségével.

A .NET 3.5 egyértelműen még több funkcionalitással látta el a C# programozási nyelvet (pontosabban a C# 2008 verziót), köztük az alábbiakkal:

- A különféle adatformátumokkal való kommunikációhoz szükséges erősen típusos lekérdezések (LINQ) támogatása.
- Névtelen típusok támogatása, amellyel sokkal inkább a típusok „alakját”, mint viselkedését modellezhetjük.
- Létező típusok funkcionalitásának kiterjesztése, bővítő metódusok segítségével.
- A lambda operátor (`=>`) bevezetése, amely még inkább leegyszerűsíti a .NET-metódusreferencia-típussal végzett munkát.
- Új objektuminicializáló szintaxis, amely lehetővé teszi a tulajdonságértékek beállítását az objektum létrehozásakor.

A C# nyelvvel kapcsolatban talán az a legfontosabb, hogy csak olyan forráskódot tud létrehozni, amely .NET-futtatókörnyezetben működik (C# segítségével nem tudunk natív COM-kiszolgálót vagy nem felügyelt Win32 API alkalmazást felépíteni). A .NET-futtatókörnyezethez készült forráskód leírására hivatalosan a *felügyelt programkód* kifejezést használjuk. A felügyelt programkódot tartalmazó bináris egységet *szerelvénynek* nevezzük. (A szerelvényekkel kapcsolatos további információkért lásd a „.NET-szerelvények áttekintése” című részt alább.) Azt a forráskódot ellenben, amelyiket a .NET-futtatókörnyezet közvetlenül nem tudja hosztolni, *nem felügyelt programkódnak* nevezzük.

További .NET-alapú programozási nyelvek

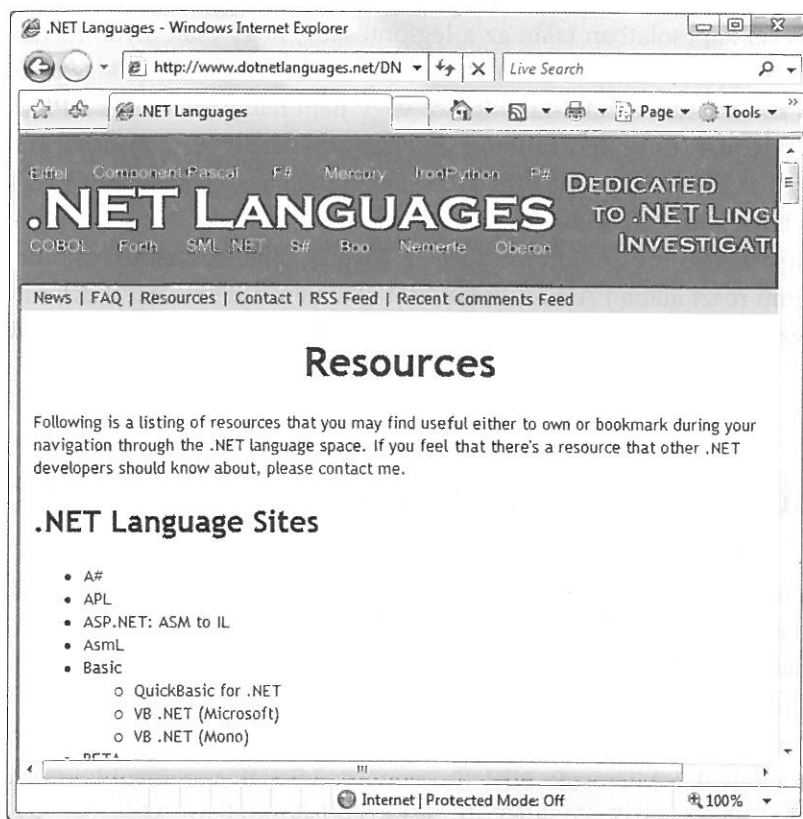
.NET-alkalmazásokat nem csak a C# nyelv segítségével építhetünk fel. Amikor 2000-ben, a Microsoft fejlesztői konferenciáján először bemutatták a nagyközönségnek a .NET-platformot, több gyártó is bejelentette, hogy felépítik a saját fordítóprogramjuk .NET-alapú verzióját.

Azóta nyelvek tucatjai estek át a .NET-felvilágosodáson. Azon az öt nyelven kívül, amelyek a Microsoft .NET Framework 3.5 SDK verzióval kerültek forgalomba (C#, Visual Basic .NET, J#, C++/CLI [korábban „Managed Extensions for C++”] és JScript .NET), léteznek .NET-fordítóprogramok Smalltalkra, COBOL-ra és Pascalra is. Jóllehet könyvünk (szinte) kizárólag csak a C#-pal foglalkozik, érdemes ellátogatni a következő webhelyre (a Microsoft fenntartja az URL változtatásának jogát):

<http://www.dotnetlanguages.net>.

Ha a főoldal tetején lévő Resources hivatkozásra kattintunk, számtalan .NET programozási nyelvet és azokhoz kapcsolódó hivatkozásokat tartalmazó listát kapunk, ezekre kattintva pedig különféle fordítókat tölthetünk le (lásd 1.2. ábra).

Ha elsősorban a C# szintaxisa alapján szeretnénk .NET-programokat létrehozni, tanácsos felkeresni ezt a webhelyet, itt biztosan találunk ugyanis a célnak megfelelő .NET-nyelvet (esetleg a LISP .NET-et?).

1.2. ábra: A *www.DotNetLanguages.net* az egyik olyan webhely, amely ismert .NET programozási nyelveket dokumentál

Élet egy többnyelvű világban

Amikor a fejlesztők ráébredtek a .NET nyelvagnosztikai természetére, számos kérdés merült fel. Talán az egyik leggyakoribb kérdés ez lehetett: „Ha az összes .NET-nyelv felügyelt programkódot fordít, miért van szükség több fordítóra?”. Ezt a kérdést többféleképpen meg lehet válaszolni. Először is, mi programozók *nagyon* válogatósak vagyunk, ha bármilyen programozási nyelv kiválasztásáról van szó. Néhányan a pontosvesszős és kapcsos zárójeles nyelveket szeretik, a lehető legkevesebb nyelvi kulcsszóval. Mások azokat a nyelveket szeretik, amelyek az ember számára olvashatóbb szintaktikai tokeneket tartalmaznak (mint a Visual Basic). Megint mások pedig a nagyszámítógépes tapasztalataikat szeretnék érvényesíteni, amíg áttérnek a .NET-platformra (a COBOL .NET-en keresztül).

Legyünk őszinték. Ha a Microsoft létrehozott volna egy „hivatalos” .NET-nyelvet, amely a BASIC nyelvcsaládból származik, vajon az összes programozó elégedett volna? Vagy, ha az egyetlen „hivatalos” .NET-nyelv a Fortran szintaxisán alapulna, nyilván sokan lennének, akik a .NET-et végképp semmibe vennék. Mivel a .NET-futtatókörnyezetben nem fontos, hogy milyen nyelv segítségével építették fel a felügyelt kódot, a .NET-programozók hűek maradhatnak ahhoz a szintaxishoz, amelyet korábban választottak, és a lefordított szerelvényeket probléma nélkül megoszthatják a csapattagokkal, a részlegekkel és a külső szervezetekkel (tekintet nélkül arra, hogy a másik fél milyen .NET-nyelvet használ).

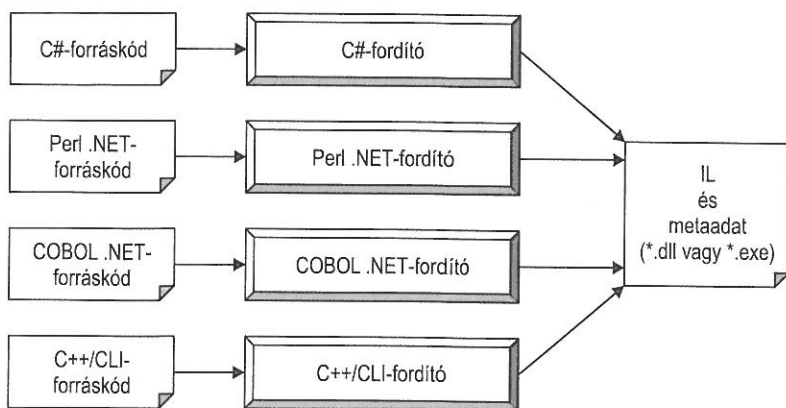
A különféle .NET-nyelveknek egyetlen, egységes szoftvermegoldásba történő integrálásának másik előnye, hogy minden egyes programozási nyelvnek megvannak a maga erősségei és gyengeségei. Egyes programozási nyelvek például remekül támogatják a fejlett matematikai feldolgozást. Mások pedig elsősorban a pénzügyi számításokat, a logikai számításokat, a nagy-számítógépekkel való kommunikációt stb. Ha az egyik programozási nyelv erősségeit vesszük, majd azokat egyesítjük a .NET-platform előnyeivel, voltaképpen mindenki jól jár.

A valóságban persze elég nagy az esély arra, hogy a szoftverek felépítését a kiválasztott .NET-nyelv segítségével fogjuk végezni. Ha azonban egy .NET-nyelv szintaxisát megismerjük, nagyon könnyű lesz egy másikét is megtanulni. Ez szintén meglehetősen hasznosnak tűnik, különösen a szoftvertanácsadóknak. Ha a választott nyelvünk például a C#, de egy olyan ügyfélnél dolgozunk, ahol csak Visual Basic .NET-et használhatunk, a .NET-keretrendszer funkcionalitását így is kihasználhatjuk, és az alapkód általános szerkezetét nagyobb nehézségek nélkül megérthetjük.

A .NET-szerelvények áttekintése

Függetlenül attól, melyik .NET-nyelven programozunk, fogadjuk el, hogy noha a .NET bináris fájlok kiterjesztései megegyeznek a COM-kiszolgálók és a nem felügyelt Win32 bináris fájlok kiterjesztéseivel (*.dll vagy *.exe), nincs bennük semmiféle belső hasonlóság. A *.dll .NET bináris fájlok például nem exportálnak metódusokat a COM-futtatókörnyezettel való kommunikációhoz (mivel a .NET *nem* COM). Továbbá a .NET bináris fájlok nem használják COM-típuskönyvtárakat, és nincsenek bejegyezve a rendszerleíró adatbázisba.

De talán a legfontosabb, hogy a .NET bináris fájlok platformfüggő utasítások helyett platformfüggetlen *köztes nyelvet (IL)* és típusmetaadatokat tartalmaznak. Az 1.3. ábra az eddigieket mutatja be.

1.3. ábra: Az összes .NET-alapú fordító IL-utasításokat és metaadatokat ad ki

Megjegyzés Az „IL” rövidítést illetően meg kell említeni, hogy a .NET kifejlesztése során az IL helyett hivatalosan a Microsoft köztes nyelv (MSIL) kifejezést használták. A .NET végleges kiadásakor azonban már közös köztes nyelvként (CIL) említették. Ebből következően a .NET-irodalomban az IL, az MSIL és a CIL tehát pontosan ugyanarra utal. Az aktuális terminológiát követve a továbbiakban a „CIL” rövidítést fogjuk alkalmazni.

Amikor .NET-alapú fordító segítségével hozunk létre egy *.dll vagy egy *.exe kiterjesztésű fájlt, az eredményül kapott modul *szerelvényt* alkot. (A .NET-szerelvényeket részletesen a 15. fejezetben tárgyaljuk.) A .NET futtató környezet részletes tárgyalása előtt meg kell ismerkednünk az új fájlformátum néhány alapvető tulajdonságával.

A szerelvények tehát köztes nyelvi kódokat tartalmaznak, amelyek elvben a Java-bájt kódhoz hasonlítanak, hiszen addig nem változnak platformfüggő gépi utasítássá, amíg ez nem feltétlenül szükséges. A „feltétlenül szükséges” pont jellemzően az, amikor a .NET-futtatókörnyezet a CIL-utasításblokk (például egy metódusimplementáció) használatára hivatkozik.

A CIL-utasításokon kívül a szerelvények *metaadatokat* is tartalmaznak, amelyek a binárisban található típusok karakterisztikáját részletezik. Ha van például egy *sportscar* nevű osztályunk, a típusmetaadat olyan részleteket ír le, mint a *sportsCar* ösosztálya, amelynek interfészeit (ha léteznek) a *sportscar* implementálja, valamint az összes olyan tagot, amelyeket a *sportscar* típusa támogat.

A .NET-metaadatok hatalmas előrelépést jelentenek a COM-metaadatokhoz képest. Talán már közismert, hogy a COM-binárisok jellemzően hozzárendelt típuskönyvtárakat használnak (ez valamivel több, mint az interfészleíró nyelv [IDL] forráskódjának bináris verziója). A COM-típusinformációkkal az a probléma, hogy nem biztos, hogy megvannak, illetve, hogy az IDL-kód nem tudja dokumentálni a kívülről hivatkozott kiszolgálókat, amelyek az aktuális COM-kiszolgáló megfelelő működéséhez szükségesek. Ezzel szemben a .NET-metaadatok mindig jelen vannak, és az adott .NET-alapú fordító automatikusan generálja őket.

Végezetül, a CIL és a típusmetaadatokon kívül maguk a szerelvények is használnak metaadatot, amelyet *manifesztumnak* nevezünk. A manifesztum a szerelvény aktuális változatáról szóló és kulturális információkat tartalmaz (a sztring- és a képerőforrások lokalizációjához), illetve egy listát, amely a megfelelő végrehajtáshoz szükséges összes külsőleg hivatkozott szerelvényt felsorolja. A következő néhány fejezetben a szerelvények típusainak, metaadatainak és önleíró adatainak vizsgálatához szükséges különféle eszközöket ismerhetjük meg.

Egyfájlos és többfájlos szerelvények

Az esetek nagy többségében egyszerű egy-egy kapcsolat van a .NET-szerelvény és a bináris fájl (*.dll vagy *.exe) között. Ebből következően, ha egy .NET *.dll létrehozásán dolgozunk, úgy vehetjük, hogy a bináris és a szerelvény egy és ugyanaz. Hasonlóképpen, ha egy végrehajtható asztali alkalmazást készítünk, az *.exe fájlt egyszerűen tekinthetjük magának a szerelvénynek. (Később azonban, a 15. fejezetben majd kiderül, hogy ez így nem pontos.) Szaknyelven, ha a szerelvény egy *.dll vagy egy *.exe modulból áll, azt *egyfájlos szerelvénynek* nevezzük. Az egyfájlos szerelvények az összes szükséges CIL-t, metaadatot és hozzárendelt manifesztumot önálló, egyedi és pontosan definiált csomagban tartalmazzák.

A *többfájlos szerelvények* viszont számos .NET bináris fájlból állnak, amelyeket *moduloknak* nevezünk. A többfájlos szerelvény esetében az egyik modul (*elsődleges modul*) tartalmazza a szerelvény manifesztumát (esetleg CIL-utasításokat és különféle típusok metaadatait). A többi modul egy modulszintű manifesztummalsal, CIL-utasításokkal és típusmetaadatokkal rendelkezik. Nyilvánvaló, hogy az elsődleges modul dokumentálja a szükséges másodlagos modulok csoportját a szerelvény manifesztumában.

Miért hozunk létre többfájlos szerelvényeket? Ha egy szerelvényt különálló modulokra osztunk fel, jóval rugalmasabb telepítési beállításokhoz jutunk. Ha például a felhasználó egy olyan távoli szerelvényre hivatkozik, amelyet szeretne letölteni a számítógépére, a futtatókörnyezet csak a szükséges modulokat fogja letölteni. Ezért felépíthetjük úgy is a szerelvényünket, hogy azokat a típusokat, amelyekre ritkábban van szükség (mint például a `HardDriveRef` nevű osztály), külön modul tárolja.

Ellenben, ha az összes típust egyfájlos szerelvénybe helyezzük, a végfelhasználó jó néhány felesleges adatot fog letölteni (és ez nyilvánvalóan időpocsékolás). Egy szerelvény tehát valóban egy vagy több kapcsolódó modul *logikai csoportosítását* tartalmazza, amelyeket önálló egységként telepítünk és módosítunk.

A közös köztes nyelv (CIL) szerepe

A következőkben vizsgáljuk meg kicsit közelebbről a köztes nyelvi kódot, a típusmetaadatot és a szerelvény-manifesztumot. A CIL olyan nyelv, amely bármilyen platformfüggő gépiutasítás-készlet felett áll. A következő C#-kód például egy hétköznapi számológépet modellez. Ne foglalkozzunk most a pontos szintaxissal, de figyeljünk a `Calc` osztály `Add()` metódusának formátumára:

```
// Calc.cs
using System;

namespace CalculatorExample
{
    // Az osztály tartalmazza az alkalmazás belépési pontját.
    class Program
    {
        static void Main()
        {
            Calc c = new Calc();
            int ans = c.Add(10, 84);
            Console.WriteLine("10 + 84 is {0}.", ans);

            // Várakozás, amíg a felhasználó megnyomja az Enter
            // billentyűt.
            Console.ReadLine();
        }
    }
}
```

```
// C#-számológép.
class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    { return x + y; }
}
```

Ha ezt a kódfájlt a C#-fordítóval (csc.exe) lefordítjuk, olyan egyfájlos *.exe szerelvényt kapunk, amely tartalmaz manifesztumot, CIL-utasításokat és metaadatokat, és ezek minden szempontból leírják a Calc és a Program osztályt.

Megjegyzés A C#-fordító segítségével történő kódfordítást, illetve a grafikus IDE-k, például a Visual Studio, a Visual C# Express és a SharpDevelop, használatát a 2. fejezetben vizsgáljuk meg részletesen.

Ha ezt a szerelvényt például az ildasm.exe segítségével szeretnénk megnyitni (lásd alább), láthatjuk, hogy az Add() metódus köztes nyelven, a következőképpen jelenik meg:

```
.method public hidebysig instance int32 Add(int32 x,
int32 y) cil managed
{
    // A kód mérete 9 (0x9)
    .maxstack 2
    .locals init (int32 v_0)
    IL_0000: nop
    IL_0001: ldarg.1
    IL_0002: ldarg.2
    IL_0003: add
    IL_0004: stloc.0
    IL_0005: br.s IL_0007
    IL_0007: ldloc.0
    IL_0008: ret
} // a Calc::Add metódus vége
```

(Az eredményül kapott metódust a 19. fejezetben találjuk a CIL programozási nyelv alapjainak tárgyalásáról szóló részben.) A hangsúly most azon van, hogy a C#-fordító nem platformfüggetlen gépi utasításokat ad ki, hanem CIL-re fordít.

Mindez, ahogy láttuk, az összes .NET-alapú fordítóra igaz. Ennek illusztrálására, tételezzük fel, hogy ugyanezt az alkalmazást C# helyett Visual Basic .NET segítségével is létrehoztuk:

```
' Calc.vb
Imports System

Namespace CalculatorExample
' A VB "Module" is a class that contains only
' static members.
Module Program
    Sub Main()
        Dim c As New Calc
        Dim ans As Integer = c.Add(10, 84)
        Console.WriteLine("10 + 84 is {0}.", ans)
        Console.ReadLine()
    End Sub
End Module

Class Calc
    Public Function Add(ByVal x As Integer, ByVal y As Integer)
        As Integer
        Return x + y
    End Function
End Class
End Namespace
```

Ha megnézzük az Add() metódus köztes nyelvét, ott hasonló utasításokat találhatunk (a VB .NET-fordító [vbc.exe] által optimalizálva):

```
.method public instance int32 Add(int32 x, int32 y) cil managed
{
    // A kód mérete 8 (0x8)
    .maxstack 2
    .locals init (int32 v_0)
    IL_0000: ldarg.1
    IL_0001: ldarg.2
    IL_0002: add.ovf
    IL_0003: stloc.0
    IL_0004: br.s IL_0006
    IL_0006: ldloc.0
    IL_0007: ret
} // a Calc::Add metódus vége
```

Forráskód A Calc.cs és a Calc.vb kódfájlokat az 1. fejezet alkönyvtára tartalmazza.

A köztes nyelv előnyei

Adódik a kérdés: miért volt jó, hogy köztes nyelvre fordítottuk a forráskódot, és nem közvetlenül egy specifikus utasításkészletbe. Ennek egyik oka a nyelvi integráció. Ahogy már láttuk, minden egyes .NET-alapú fordító közel azonos CIL-utasításokat hoz létre. Így az összes nyelv egy jól meghatározott bináris térben kommunikálhat egymással.

Ráadásul, mivel a CIL platformfüggetlen, és maga a .NET-keretrendszer is az, így a Java-fejlesztők számára már jól ismert előnyöket biztosítja (vagyis egy szimpla kódbázis fut több operációs rendszeren). A C# nyelvre létezik nemzetközi szabvány, és a .NET-platform, valamint implementációinak a nagy része már több nem Windows operációs rendszeren is rendelkezésre áll (további információkért lásd a fejezet későbbi részét). Ellentétben a Javával, a .NET lehetővé teszi, hogy a kívánt nyelven hozzunk létre alkalmazásokat.

A köztes nyelv fordítása platformfüggetti utasítássá

Mivel a szerelvények inkább CIL-utasításokat, mintsem platformfüggetti utasításokat tartalmaznak, a köztes nyelvi kódot használat előtt, menet közben kell lefordítani. Azt az egységet, amely a CIL-kódot CPU-utasításokká alakítja, *azonnal (JIT) fordítónak* nevezzük, néha tréfásan *Jitternek*. A .NET-futtatókörnyezet minden futó processzor számára fenntart egy JIT-fordítót, s ezek mindegyikét az alapplatformra optimalizálták.

Ha például egy kézieszközbe (pl. Pocket PC-be) szánt alkalmazást készítünk, a megfelelő Jitter kitűnően fut a kevés memóriával rendelkező környezetben. Viszont, ha egy kiszolgálóra (ahol memóriában ritkán van hiány) telepítjük a szerelvényt, a Jittert a sok memóriával rendelkező környezethez optimalizáljuk. Elegendő tehát, ha a fejlesztők megírják azt a kódot, amely JIT-fordítással hatékonyan lefordítható, és a gépeken különböző architektúrákkal is végrehajtható.

Ráadásul, mivel a Jitterek a CIL-utasításokat megfelelő gépi kódokká fordítják, az eredményeket a memóriában a céloperációs rendszernek megfelelő formátumban gyorsítótárazzák. Így, ha a `PrintDocument()` metódust hívjuk meg, a CIL-utasításokat a rendszer az első híváskor platformfüggetti utasításokká fordítja, és a későbbi felhasználás érdekében a memóriában tárolja. Ebből következően, ha legközelebb meghívjuk a `PrintDocument()` metódust, a CIL-utasítást nem kell újra lefordítani.

Megjegyzés Azt is megtehetjük, hogy amikor a .NET Framework 3.5 SDK-ban lévő `ngen.exe` parancssori eszköz segítségével telepítjük az alkalmazást, végrehajtunk egy JIT-előfordítást a szerelvényen. Ezzel tökéletesíthetjük a grafikai intenzív alkalmazások indulási idejét.

A .NET-típusmetaadat szerepe

A .NET-szerelvények a CIL-utasításokon kívül olyan teljes és szabatos metaadatot tartalmaznak, amely a binárisban definiált összes típust (osztály, struktúra, felsorolt típus stb.), valamint azok tagjait (tulajdonságok, metódusok, események stb.) is leírja. Szerencsére a legfrissebb és legnagyobb típusmetaadat előállításuk mindig a fordító (és nem a programozó) feladata. Mivel a .NET-metaadat rendkívül aprólékos, a szerelvények teljesen önleíró egységek.

A .NET-típusmetaadat formátumának szemléltetésére, nézzük meg a korábban megvizsgált, C# `Calc` osztály `Add()` metódusa számára generált metaadatot (az `Add()` metódus VB .NET verziója számára generált metaadat is hasonló):

TypeDef #2 (02000003)

```
-----
TypDefName: CalculatorExample.Calc (02000003)
Flags      : [NotPublic] [AutoLayout] [Class]
[AnsiClass] [BeforeFieldInit] (00100001)
Extends    : 01000001 [TypeRef] System.Object
Method #1 (06000003)
```

```
-----
MethodName: Add (06000003)
Flags      : [Public] [HideBySig] [ReuseSlot] (00000086)
RVA        : 0x00002090
ImplFlags  : [IL] [Managed] (00000000)
CallConvtn: [DEFAULT]
hasThis
ReturnType: I4
  2 Arguments
    Argument #1: I4
    Argument #2: I4
  2 Parameters
    (1) ParamToken : (08000001) Name : x flags: [none] (00000000)
    (2) ParamToken : (08000002) Name : y flags: [none] (00000000)
```

A metaadatot a .NET-futtatókörnyezet számos célra felhasználja ugyanúgy, ahogy a különféle fejlesztőeszközök. Az IntelliSense szolgáltatás például – ezt az olyan eszközök, mint a Visual Studio 2008 tartalmazzák – lehetővé teszi, hogy a szerelvények metaadata a tervezés folyamán olvasható legyen. A metaadatot különféle objektumböngésző segédprogramok, hibakereső eszközök és maga a C#-fordító is használja. Kétségtelen, hogy a metaadat a gerince számos .NET-technológiának, köztük a WCF-nek, az XML-webszolgáltatásoknak vagy a .NET remoteingnak, a reflexiónak, a késői kötésnek és az objektumsorositásnak. (A 16. fejezet tartalmazza a .NET-metaadat szerepének formalizálását.)

A szerelvény manifesztumának szerepe

Végül, de nem utolsósorban, ahogy már szó volt róla, a .NET-szerelvények olyan metaadatot tartalmaznak, amely magát a szerelvényt írja le (szakszóval *manifesztum*, *önleírás*). Egyéb részletek mellett, a manifesztum rögzíti az aktuális szerelvény megfelelő működéséhez szükséges összes külső szerelvényt, a szerelvény verziószámát, a szerzői jogra vonatkozó adatokat stb. Ugyanúgy, mint a típusmetaadatot, a szerelvény manifesztumát is a fordító generálja. Íme a fejezetben korábban bemutatott `calc.csc` kódfájl fordításakor generált manifesztum néhány releváns részlete (tételezzük fel, hogy utasítottuk a fordítót, hogy a szerelvényt `calc.exe`-nek nevezze el):

```
.assembly extern mscorlib
{
  .publickeytoken = (B7 7A 5C 56 19 34 E0 89 )
  .ver 2:0:0:0
}
.assembly Calc
{
  .hash algorithm 0x00008004
  .ver 0:0:0:0
}
.module Calc.exe
.imagebase 0x00400000
.subsystem 0x00000003
.file alignment 512
.corflags 0x00000001
```

Röviden, a manifesztum dokumentálja a `Calc.exe` számára szükséges külső szerelvények listáját (az `.assembly extern` direktíva révén), valamint a szerelvény különböző jellemzőit (verziószám, modulnév stb.). (Az önleíró adatok hasznosságáról a 15. fejezetben lesz szó részletesebben.)

A közös típusrendszer (CTS)

Egy adott szerelvény bármennyi különböző típust tartalmazhat. A .NET világában a *típus* általános kifejezés, amely a halmaz (osztály, interfész, struktúra, felsorolt típus, metódusreferencia) egy tagjára utal. Amikor egy .NET-alapú nyelv segítségével hozunk létre megoldásokat, valószínűleg sok ilyen típussal találkozunk. Például akkor, amikor a szerelvényünk olyan osztályt definiál, amely néhány interfészt implementál.

Előfordulhat, hogy az egyik interfészmetódus bemeneti paramétere egy felsorolt típus lesz, a hívónak pedig egy struktúrát ad vissza.

Ahogy láttuk, a közös típusrendszer (CTS) olyan formális specifikáció, amely azt dokumentálja, hogyan kell a típusokat úgy definiálni, hogy azokat a közös nyelvi futtatórendszer (CLR) befogadja. Jellemzően kizárólag azokat a fejlesztőket érdekli a közös típusrendszer belső működése, akik a .NET-platformot megcélzó eszközöket és/vagy fordítóprogramokat készítenek. Minden .NET-programozó számára fontos azonban, hogy megtanulja, hogyan kell a közös típusrendszer által definiált öt típussal bármilyen választott nyelven dolgozni. Az alábbiakban következzen egy rövid áttekintés.

Az egységes típusrendszer osztálytípusai

Minden .NET-alapú nyelv támogatja legalább az *osztálytípus* fogalmát, amely az objektumorientált programozás (OOP) alappillére. Egy osztálynak bármennyi tagja (pl. tulajdonságok, metódusok és események) és adatpontja (mezője) lehet. A C#-ban a `class` kulcsszóval deklaráljuk az osztályokat:

```
// C# osztálytípus.
class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    { return x + y; }
}
```

A C# segítségével készült CTS-osztályok felépítését az 5. fejezetben vizsgáljuk meg; az 1.1. táblázatban felsoroljuk az osztálytípusok néhány jellemzőjét.

Osztályjellemző	Valós jelentése
Lezárt-e az osztály, vagy sem?	A lezárt osztályok nem lehetnek más osztályok alaposztályai.
Megvalósít az osztály bármilyen interfészt?	Az <i>interfész</i> olyan absztrakt tagok gyűjteménye, amelyek kapcsolatot biztosítanak az objektum és az objektumfelhasználó között. Az egységes típusrendszer lehetővé teszi, hogy egy osztály vagy szerkezet bármennyi interfészt megvalósítson.
Az osztály absztrakt vagy valós?	Az <i>absztrakt osztályokat</i> nem lehet közvetlenül létrehozni, de egységes viselkedést biztosítanak a származtatott típusoknak. A <i>valós osztályokat</i> közvetlenül létre lehet hozni.

Osztályjellemző	Valós jelentése
Milyen az osztály „láthatósága”?	Minden osztályt egy láthatósági attribútummal kell konfigurálni. Alapvetően ez a jellemző határozza meg, hogy használhatják-e külső szerelvények is az osztályt, vagy csak a definiáló szerelvény.

1.1. táblázat: Az egységes típusrendszer osztályjellemzői

Az egységes típusrendszer interfésztípusai

Az *interfész* nem más, mint absztrakt tagok definícióinak megnevezett gyűjteménye, amelyet egy adott osztály vagy struktúra támogathat (megvalósíthat). Eltérően a COM-tól, a .NET-interfészek *nem* egy közös ősi interfészből származnak (mint az `unknown`). A C#-ban az interfésztípusokat az `interface` kulcsszó segítségével definiálhatjuk:

```
// A C# interfész típust rendszerint publikus
// típusként deklaráljuk, így más szerelvények típusai
// is megvalósíthatják a viselkedését.
public interface IDraw
{
    void Draw();
}
```

Az interfészeknek önmagukban nincs sok hasznuk. Viszont, amikor egy osztály vagy struktúra megvalósít egy adott interfészt a maga egyedi módján, egy interfész-hivatkozás révén polimorf módon hozzáférhetünk a funkcionálitáshoz. (Az interfészalapú programozást a 9. fejezetben tárgyaljuk.)

Az egységes típusrendszer struktúratípusai

A struktúra fogalmát ugyancsak formalizálták az egységes típusrendszerben. Ha a C-t ismerjük, akkor egyértelmű, hogy ezek a felhasználói típusok (UDT-k) a .NET világában is tovább élnek (bár egy kicsit másképp viselkednek). Egyszerűen fogalmazva, a *struktúrát* egy értékalapú szemantikával rendelkező pehelysúlyú osztálytípusnak is tekinthetjük. (A struktúrákkal kapcsolatos további részletekért, lásd a 4. fejezetet.) A struktúrák jellemzően geometriai és matematikai adatok modellezésére alkalmasak, és a C#-ban a `struct` kulcsszó segítségével lehet létrehozni őket:

```
// C# struktúratípus.
struct Point
{
    // A struktúrák mezőket tartalmazhatnak.
    public int xPos, yPos;

    // A struktúrák paraméterezett konstruktorokat tartalmazhatnak.
    public Point(int x, int y)
    { xPos = x; yPos = y; }

    // A struktúrák metódusokat definiálhatnak.
    public void Display()
    {
        Console.WriteLine("{0}, {1}", xPos, yPos);
    }
}
```

Az egységes típusrendszer felsorolt típusai

A *felsorolt típus* olyan praktikus programozási szerkezet, amely lehetővé teszi a név/érték párok csoportosítását. Például tételezzük fel, hogy olyan videojáték-alkalmazást hozunk létre, amely lehetővé teszi a játékosok számára, hogy három karakterkategóriából válasszanak (Wizard – varázsló, Fighter – harcos vagy Thief – tolvaj). A numerikus értékek nyomon követése helyett, amelynek célja az egyes lehetőségek egyesével történő bemutatása lenne, egyedi felsorolt típusokat is létrehozhatunk, az enum kulcsszó segítségével:

```
// C# felsorolt típus.
enum CharacterType
{
    18 CHAPTER 1 n THE PHILOSOPHY OF .NET
    8849CH01.qxd 10/1/07 10:30 AM Page 18
    Wizard = 100,
    Fighter = 200,
    Thief = 300
}
```

Az alapértelmezés szerint minden egyes elemet 32 bites egész tárol; módosíthatjuk azonban a tárolót, ha szükséges (pl. amikor egy Pocket PC-hez hasonló, kevés memóriás eszközre programozunk). Az egységes típusrendszer emellett azt igényli, hogy a felsorolt típusok egy közös, `System.Enum` őosztályból származzanak. Ahogy a 4. fejezetből később kiderül: ez az alaposztály egy sor olyan érdekes tagot definiál, amelyek révén a mögöttes név/érték párokat programozással lehet kibontani, manipulálni és átalakítani.

Az egységes típusrendszer metódusreferencia-típusai

A *metódusreferencia* a típusbiztos C-stílusú függvénytmutató .NET-megfelelője. A legfőbb különbség az, hogy a .NET-metódusreferencia a `System.MulticastDelegate`-ből származó *osztály*, nem pedig egy nyers memóriacím egyszerű mutatója. A C#-ban a metódusreferenciákat a `delegate` kulcsszóval deklaráljuk:

```
// Ez a C# metódusreferencia típus bármely metódusra mutathat,  
// amely egész számot ad vissza, és két egész szám a bemenete.  
delegate int BinaryOp(int x, int y);
```

A metódusreferenciák egyrészt akkor nagyon hasznosak, ha valamelyik egyed számára lehetőséget szeretnénk teremteni arra, hogy egy másiknak hívást továbbítson, másrészt a .NET-eseményarchitektúra alapjainak megteremtésekor. A metódusreferenciák a többes küldéshez valódi támogatással rendelkeznek (pl. egy kérés több címzettnek való továbbításához), valamint az aszinkron függvényhíváshoz (részletesen lásd a 11. és 18. fejezetben).

Az egységes típusrendszer típustagjai

Az egységes típusrendszerben formalizált összes típus közül a legtöbbnek bármennyi *tagja* is lehet. Szaknyelven szólva, a *típustagot* a halmaz korlátozza (konstruktor, véglegesítő, statikus konstruktor, beágyazott típus, operátor, metódus, tulajdonság, indexelő, mező, írásvédett mező, konstans, esemény).

Az egységes típusrendszer különféle „díszítőelemeket” definiál, amelyeket hozzárendelhetünk egy adott taghoz. Minden tag rendelkezik például egy adott láthatósági jellemzővel (pl. nyilvános, privát, védett stb.). Néhány tag absztrakt tagként deklarálható, amely a származtatott típusokra polimorf viselkedést kényszerít, valamint virtuális tagként, amely alapértelmezett (de felüldefiniálható) megvalósítást definiál. Sőt a legtöbb tagot statikusként (osztályszinten kötött) vagy példányként (objektumszinten kötött) is konfigurálhatjuk. A típustagok létrehozását a következő néhány fejezet során vizsgáljuk meg.

Megjegyzés A C# nyelv támogatja a generikus típusok és tagok létrehozását is (lásd a 10. fejezetben).

Valódi CTS-adattípusok

Az utolsó szempontként említhető az egységes típusrendszer vizsgálatában, hogy alapvető adattípusok jól meghatározott halmazát hozza létre. Habár minden nyelv rendelkezik egyedi kulcsszóval a valódi CTS-adattípusok deklarálására, az összes kulcsszó az `mscorlib.dll` nevű szerelvényben definiált típust adja meg. Nézzük meg az 1.2. táblázat alapján, hogy milyen kulcsszavakkal fejezzük ki a CTS-adattípusokat a különböző .NET-nyelvekben.

CTS-adattípus	VB .NET-kulcsszó	C#-kulcsszó	C++/CLI-kulcsszó
<code>System.Byte</code>	<code>Byte</code>	<code>byte</code>	<code>unsigned char</code>
<code>System.SByte</code>	<code>SByte</code>	<code>sbyte</code>	<code>signed char</code>
<code>System.Int16</code>	<code>Short</code>	<code>short</code>	<code>short</code>
<code>System.Int32</code>	<code>Integer</code>	<code>int</code>	<code>int</code> vagy <code>long</code>
<code>System.Int64</code>	<code>Long</code>	<code>long</code>	<code>__int64</code>
<code>System.UInt16</code>	<code>UShort</code>	<code>ushort</code>	<code>unsigned short</code>
<code>System.UInt32</code>	<code>UInteger</code>	<code>uint</code>	<code>unsigned int</code> vagy <code>unsigned long</code>
<code>System.UInt64</code>	<code>ULong</code>	<code>ulong</code>	<code>unsigned __int64</code>
<code>System.Single</code>	<code>Single</code>	<code>float</code>	<code>Float</code>
<code>System.Double</code>	<code>Double</code>	<code>double</code>	<code>Double</code>
<code>System.Object</code>	<code>Object</code>	<code>object</code>	<code>Object^</code>
<code>System.Char</code>	<code>Char</code>	<code>char</code>	<code>wchar_t</code>
<code>System.String</code>	<code>String</code>	<code>String</code>	<code>String^</code>
<code>System.Decimal</code>	<code>Decimal</code>	<code>decimal</code>	<code>Decimal</code>
<code>System.Boolean</code>	<code>Boolean</code>	<code>bool</code>	<code>Bool</code>

1.2. táblázat: A valódi CTS-adattípusok

Mivel egy felügyelt nyelv egyedi kulcsszavai csak a `system` névtér valódi típusainak rövidített jelölései lehetnek, többé nem kell a numerikus adatok túlcsoportolásáról, illetve alácsopordulásáról tartanunk a különböző nyelveken, ahogy a sztringek és a logikai értékek belső megjelenésétől sem.

Nézzük meg a következő kódrészleteket, amelyek nyelvi kulcsszavak és formális CTS-típusok segítségével definiálnak 32 bites numerikus változókat C# és VB .NET nyelveken.

```
// Egész számok definíciója C# nyelvben.
int i = 0;
System.Int32 j = 0;

' Egész számok definíciója "ints" VB .NET-ben.
Dim i As Integer = 0
Dim j As System.Int32 = 0
```

A közös nyelvi specifikáció (CLS)

A különböző nyelvek tehát ugyanazokat a programozási szerkezeteket egyedi, nyelvspecifikus kifejezésekkel fejezik ki. A C# nyelvben például a sztringek összefűzését a plusz operátorral (+) jelöljük, míg VB .NET-ben az és jelet (&) használjuk. Ha két különböző nyelv ugyanazt a programozási kifejezést használja is (pl. egy olyan függvényt, amelynek nincs visszatérési értéke), nagy az esély, hogy a szintaxis mégis elég eltérő lesz:

```
// C# metódus, amely nem ad vissza semmit.
public void MyMethod()
{
    // Érdekes kód...
}
' VB metódus, amely nem ad vissza semmit.
Public Sub MyMethod()
    ' Érdekes kód...
End Sub
```

Ezek az apró szintaktikai eltérések azonban nem fontosak a .NET-futtatókörnyezet szempontjából, mivel a megfelelő fordítók (ebben az esetben a csc.exe vagy a vb.exe) hasonló CIL-utasításokat adnak ki. A nyelvek viszont a működésük általános szintje alapján is eltérőek lehetnek.

Egy .NET-nyelv például vagy rendelkezik kulcsszóval az előjel nélküli adatok megjelenítésére, vagy nem, illetve vagy támogatja a mutatótípusokat, vagy nem. Ilyen lehetőségek mellett jó lenne, ha volna egy olyan referencia-adat, amellyel az összes .NET-alapú nyelv összhangban lenne.

A közös nyelvi specifikáció olyan szabálykészlet, amely részletesen leírja, hogy egy adott .NET-alapú fordítónak milyen minimális és teljes szolgáltatásokat kell támogatnia a közös nyelvi futtatórendszerben (CLR) hosztolt forráskódok létrehozásához, illetve ahhoz, hogy minden .NET-platformot célzó nyelv egységes módon férhessen hozzá. A közös nyelvi specifikáció több szempontból az egységes típusrendszer által definiált, teljes funkcionalitás *részhalmazának* tekinthető.

A közös nyelvi specifikáció végül is olyan szabálykészlet, amelyhez a fordító megalkotóinak igazodniuk kell, ha azt szeretnék, hogy a termékük zavartalanul működjön a .NET-univerzumban. Minden szabályhoz olyan egyszerű nevet rendeltek hozzá (pl. 6. CLS-szabály), amely leírja, hogy a szabály milyen hatással van azokra, akik a fordítót létrehozzák, és azokra, akik (valamilyen módon) kapcsolatba kerülnek vele. A közös nyelvi specifikáció alapja a 1. szabály:

- *1. szabály:* A CLS-szabályok a típusnak csak azokra a részeire vonatkoznak, amelyek a definiáló szerelvényen kívülről is hozzáférhetők.

Ebből a szabályból (helyesen) arra következtethetünk, hogy a többi CLS-szabály nem vonatkozik a .NET-típusok belső működésének létrehozásakor alkalmazott logikára. A típusoknak egyetlen szempontból kell összhangban lenniük a közös nyelvi specifikációval: a tagok definíciója (azaz elnevezési rend, paraméterek és visszatérési típusok) alapján. A tagok megvalósítási logikája bármennyi nem CLS-technikát használhat, hiszen a külvilág nem veszi észre a különbséget.

Ennek illusztrálására nézzük az alábbiakat. A következő `Add()` metódus nem CLS-kompatibilis, ugyanis a paraméterek és a visszatérési értékek előjel nélküli adatokat használnak (és ez nem CLS-követelmény):

```
class Calc
{
    // Előjel nélküli adatok hozzáférése nem CLS-kompatibilis!
    public ulong Add(ulong x, ulong y)
    { return x + y; }
}
```

Ha viszont belsőleg, egyszerűen előjel nélküli adatokat használtunk volna:


```

class Calc
{
    public int Add(int x, int y)
    {
        // Mivel az ulong változót csak belsőleg használjuk,
        // a kód továbbra is CLS-kompatibilis.
        ulong temp = 0;
        ...
        return x + y;
    }
},

```

akkor még mindig megfelelnek a CLS-szabályoknak, és nyugodtak lehetnénk afelől, hogy bármelyik .NET-nyelv képes meghívni az Add() metódust.

A közös nyelvi specifikáció persze számos egyéb szabályt is definiál az 1. szabályon kívül. Leírja például, hogy egy adott nyelvnek hogyan kell a sztringeket és a felsorolt típusokat (belül tárolt típus) belsőleg reprezentálni, hogyan definiáljunk statikus tagokat, stb. Szerencsére nem kell ezeket a szabályokat megjegyeznünk ahhoz, hogy profi .NET-fejlesztők legyünk. Összegezve, a közös nyelvi specifikáció és az egységes típusrendszer mélyebb ismerete csak az eszköz-, illetve fordítóalkotók számára szükséges.

A CLS-megfeleltetés biztosítása

Ahogy azt a későbbiekben látni fogjuk, a C# számos, nem CLS-kompatibilis programszerkezetet definiál. Jó hír azonban, hogy egy .NET-attribútum segítségével utasíthatjuk a C#-fordítót, hogy ellenőrizze a kódunk CLS-megfeleltetését:

```

// Utasítja a C#-fordítót a kód CLS-megfeleltetésének ellenőrzésére.
[assembly: System.CLSCompliant(true)]

```

A [CLSCompliant] attribútum utasítja a C#-fordítót, hogy ellenőrizze, a kód minden egyes sora megfelel-e a CLS-szabályoknak. Ha szabályellenes dolgot talál, a fordító hibát jelez, és megmutatja a hibás kódot. (Az attribútumalapú programozás részleteit a 16. fejezetben tárgyaljuk.)

A közös nyelvi futtatórendszer (CLR)

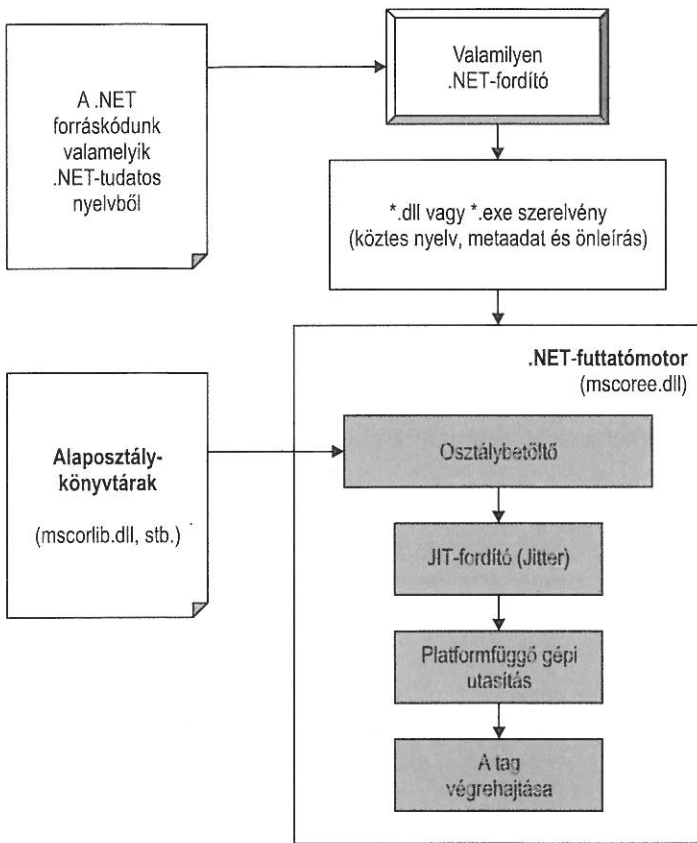
Az egységes típusrendszeren (CTS) és a közös nyelvi specifikáción (CLS) kívül a harmadik hárombetűs rövidítés, amelyről még beszélnünk kell, a közös nyelvi futtatórendszer (CLR). Programozási szempontból a *futtatórendszer* kifejezés olyan külső szolgáltatások gyűjteményére utal, amelyek a kód egy adott lefordított egységének a végrehajtásához szükségesek. Például, amikor a fejlesztők a Microsoft Foundation Classes (MFC) segítségével hoznak létre új alkalmazást, tisztában vannak azzal, hogy a programjuk igényli az MFC-alapkönyvtárat (azaz az `mfc42.dll`-t). A többi népszerű nyelvnek is megvan a megfelelő futtatórendszere. A VB6-programozóknak szintén egy vagy két futtatókörnyezeti modulhoz kell igazodniuk (pl. `msvbvm60.dll`). A Java-fejlesztők a Java virtuális géphez (JVM) kötődnek; stb.

A .NET-platform egy további futtatási rendszert kínál. A legnagyobb különbség a .NET-futtatórendszer és a többi, imént említett futtatórendszer között az, hogy a .NET-futtatórendszer rendelkezik egy jól meghatározott futtatási réteggel, amelyet az *összes* .NET-alapú nyelv és -platform használ.

A közös nyelvi futtatórendszer lényege fizikailag az `mscorlib.dll` könyvtárban (más néven Common Object Runtime Execution Engine) jelenik meg. Amikor egy szerelvényt használni szeretnénk, és hivatkozunk rá, az `mscorlib.dll` automatikusan betöltődik, és ez tölti be a memóriába a szerelvényt. A futtatórendszer számos feladatért felelős. Elsősorban megadja egy szerelvény helyét, és a binárisban lévő metaadatot olvasva megkeresi az igényelt típust. A CLR ezt követően a memóriában helyezi el a típust, a hozzárendelt CIL-utasítást platformfüggő gépi utasításokká fordítja, végrehajtja a szükséges biztonsági ellenőrzéseket, majd végrehajtja a szóban forgó kódot.

Az egyedi szerelvények betöltése és az egyedi típusok létrehozása mellett, a CLR, ha szükséges, a .NET-alaposztálykönyvtárban tárolt típusokkal is kommunikál. Habár a teljes alaposztálykönyvtár több különálló szerelvényre oszlik, a legfontosabb szerelvény (`mscorlib.dll`) sok alaptípust tartalmaz, amelyek között sok közös programozási feladat található az összes .NET-nyelv által használt alapvető adattípussal egyetemben. Amikor .NET-megoldásokat hozunk létre, automatikusan hozzáférünk ehhez a szerelvényhez.

Az 1.4. ábra a forráskód (amely az alaposztálykönyvtár-típusokat használja), egy adott .NET-fordító és a .NET-futtatómotor közötti munkafolyamot mutatja be.

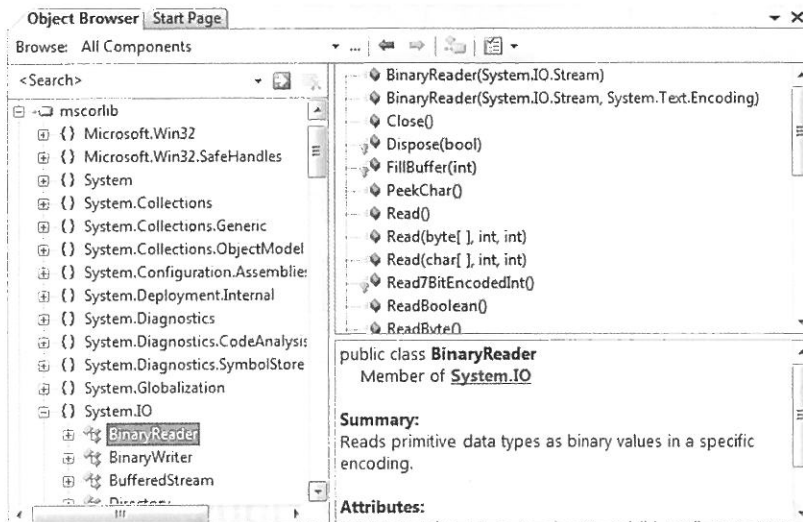
1.4. ábra: Az mscoree.dll működés közben

A szerelvény, a névtér és a típus megkülönböztetése

Mindannyian elfogadjuk a forráskódkönyvtárak fontosságát. Az MFC-hez, J2EE-hez és az ATL-hez hasonló könyvtáraknak az a célja, hogy a meglévő forráskódok olyan jól meghatározott készletét biztosítsa a fejlesztők számára, amelyet az alkalmazásaikban felhasználhatnak. A C# nyelv azonban nem rendelkezik nyelvfüggő kódkönyvtárral. A C#-fejlesztők ehelyett a nyelvsemleges .NET-könyvtárakat használják. Annak érdekében, hogy a típusok rendezetten helyezkedjenek el az alaposztálykönyvtárakban, a .NET-platform messzemenően alkalmazza a *névtér* elvét.

Egyszerűen fogalmazva, a névtér az egy szerelvényben lévő, szemantikailag kapcsolódó típusok csoportja. A `System.IO` névtér például I/O-típusokat tartalmaz, a `System.Data` névtér pedig alapvető adatbázistípusokat definiál; stb. Hangsúlyoznunk kell, hogy egyetlen szerelvény (pl. az `microsoft.dll`) bármennyi névtérrel tartalmazhat, s ezek mindegyike bármennyi típussal rendelkezhet.

Ennek illusztrálására mutatja be az 1.5. ábra a Visual Studio 2008 Object Browser-ének egyik képernyőfotóját. Ezzel az eszközzel megvizsgálhatjuk azokat a szerelvényeket, amelyekre az aktuális projektünk hivatkozik, az egy adott szerelvényben lévő névtéreket, az egy névtérben lévő típusokat, valamint egy bizonyos típus tagjait. Az `microsoft.dll` tehát több különböző névtérrel tartalmaz, mindegyiket a saját, szemantikailag kapcsolódó típusaival.

1.5. ábra: Egy szerelvény bármennyi névtérrel tartalmazhat

A legfontosabb különbség e között a felfogás és egy MFC-hez hasonló, nyelv-függő könyvtár között, hogy bármelyik nyelv, amelyik a .NET-futtatórendszer veszi célba, *ugyanazokat* a névtéreket és *ugyanazokat* a típusokat használja. A következő három program ugyanazt a „Hello World” alkalmazást mutatja be C#, VB .NET és C++/CLI nyelveken:

```
// Hello world C# nyelven
using System;

public class MyApp
{
    static void Main()
    {
        Console.WriteLine("Hi from C#");
    }
}

' Hello world VB nyelven
Imports System

Public Module MyApp
    Sub Main()
        Console.WriteLine("Hi from VB")
    End Sub
End Module

// Hello world C++/CLI nyelven
#include "stdafx.h"
using namespace System;

int main(array<System::String ^> ^args)
{
    Console::WriteLine(L"Hi from C++/CLI");
    return 0;
}
```

Minden egyes nyelv használja a `System` névtérben definiált `Console` osztályt. Apróbb szintaktikai eltéréseken túl, ez a három alkalmazás nagyon sokban hasonlít egymásra, mind fizikailag, mind logikailag.

.NET-fejlesztőként az elsődleges célunk természetesen a számos .NET-névtérben definiált, temérdek típus megismerése. A legalapvetőbb névtér, amellyel találkozunk, a `System`. Ez a névtér biztosítja azoknak a típusoknak az alapvető készletét, amelyekre .NET-fejlesztőként időről időre szükségünk van. Valójában egyetlen működőképes C#-alkalmazást sem hozhatunk létre anélkül, hogy legalább ne hivatkoznánk a `System` névtérre, hiszen az alapvető adattípusokat (`System.Int32`, `System.String` stb.) ez a névtér definiálja. Az 1.3. táblázatban a kapcsolódó működések alapján csoportosított, néhány (de nem az összes) .NET-névtér látható.

.NET-névtér	Valós jelentése
System	A System névtérben számos hasznos típust találunk, amelyek valós adatokkal, matematikai számításokkal, véletlenszám-generálással, környezeti változókkal és szemétygyűtéssel foglalkoznak, továbbá közösen használt kivételeket és attribútumokat.
System.Collections System.Collections.Generic	Ezek a névterek számos tárolótípust definiálnak, valamint alaptípusokat és interfészeket, amelyek révén testre szabott gyűjteményeket építhetünk fel.
System.Data System.Data.Odbc System.Data.OracleClient System.Data.OleDb System.Data.SqlClient	Ezeket a névtereket a relációs adatbázisokkal folytatott kommunikációra használjuk az ADO .NET alkalmazásakor.
System.IO System.IO.Compression System.IO.Ports	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyeket fájl I/O-ra, adattömörítésre és portkezelésre használunk.
System.Reflection System.Reflection.Emit	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyek támogatják a futási időben történő típusmeghatározást, valamint a típusok dinamikus létrehozását.
System.Runtime.InteropServices	Ez a névtér biztosítja a .NET-típusok számára azt a képességet, hogy a nem felügyelt kódokkal (pl. C-alapú DLL-ek és Com-kiszolgálók) kommunikáljanak és viszont.
System.Drawing System.Windows.Forms	Ezek a névterek olyan típusokat definiálnak, amelyek révén a .NET eredeti felhasználói felületének eszközkészletét (Windows-űrlapok) használó asztali alkalmazásokat hozhatunk létre.
System.Windows System.Windows.Controls System.Windows.Shapes	A System.Windows névtér, számos egyéb névtér gyökere, amely a Windows Presentation Foundation (WPF) felhasználói felületi eszközkészletet reprezentálja.
System.Linq System.Xml.Linq System.Data.Linq	Ezek a névterek a LINQ API-ban végzett programozás során alkalmazott típusokat definiálják.

.NET-névtér	Valós jelentése
System.Web	Ez az egyik olyan névtér a sok közül, amelyik lehetővé teszi az ASP .NET webalkalmazások létrehozását.
System.ServiceModel	Ez az egyik olyan névtér a sok közül, amelyekkel a WCF API segítségével elosztott alkalmazásokat hozhatunk létre.
System.Workflow.Runtime System.Workflow.Activities	Ez a két névtér olyan típusokat definiál, amelyekkel a WF API segítségével munkafolyamat-engedélyezett alkalmazásokat hozhatunk létre.
System.Threading	Ez a névtér számos olyan típust definiál, amelyeket többszálú alkalmazások létrehozására használunk.
System.Security	A Security a .NET-univerzum integrált nézőpontja. A biztonságos névterekben számos olyan típust találunk, amelyek engedélyekkel, kriptográfiával stb. foglalkoznak.
System.Xml	Az XML-központú névterek számos olyan típust tartalmaznak, amelyeket az XML-ada- tokkal való kommunikációra használunk.

1.3. táblázat: A .NET-névterek áttekintése

A Microsoft-névterek szerepe

Az 1.3. táblázatot végigolvasva bizonyára feltűnt, hogy jó néhány beágyazott névtérnek (System.IO, System.Data stb.) a System a gyökérnévtére. Ahogy azonban kiderült, a .NET-alapostálykönyvtár definiálja a System névtéren kívüli legfontosabb gyökérnévterek nagy részét, amelyek közül a leghasznosabb a Microsoft.

Dióhéjban, a Microsoft-névtérbe ágyazott névterek (pl. Microsoft.CSharp, Microsoft.Ink, Microsoft.ManagementConsole és Microsoft.Win32) olyan típusokat tartalmaznak, amelyek egyedi, Windows operációs rendszerbeli szolgáltatásokkal való kommunikációra használatosak. Így ezeket a típusokat más .NET-engedélyezett operációs rendszerrel (pl. a Mac OS X-szel) nem használhatjuk. Könyvünk a Microsoft-gyökerű névterek részleteit azonban nem tárgyalja.

Megjegyzés A .NET Framework 3.5 SDK dokumentációjának használatát a 2. fejezet írja le, részletekkel szolgálva a névterekről, a típusokról és az alapsztálykönyvtárakban található tagokról.

Programozott hozzáférés a névterekhez

A névtér tehát nem más, mint a kapcsolódó típusok logikai megértésének és elrendezésének a megfelelő módja. A `System` névtérre gondolva, azt feltételezhetjük, hogy a `System.Console` egy olyan `Console` nevű osztályt jelent, amely a `System` nevű névtérben található. A .NET-futtatórendszer szerint azonban ez nem így van. A futtatómodul csak egy `System.Console` nevű egységet lát.

A C#-ban a `using` kulcsszó leegyszerűsíti a névterekben definiált típusokra történő hivatkozás folyamatát. A működése a következő. Tegyük fel, hogy egy hagyományos asztali alkalmazást szeretnénk létrehozni. A főablak egy kiszolgálóoldali adatbázisból származó adatokra épülő oszlopdiagramot jelenít meg, valamint a cégünk logóját. Amíg kevéssé ismerjük még a névterekben lévő típusokat, íme néhány, amelyekre hivatkozhatunk a programunkban:

```
// Íme, az alkalmazás elkészítéséhez szükséges összes névtér.
using System;                // Általános alapsztálykönyvtár típusok.
using System.Drawing;        // Grafikus renderelési típusok.
using System.Windows.Forms;  // Windows Forms GUI céleszköz típusok.
using System.Data;           // Általános adatközpontú típusok.
using System.Data.SqlClient; // MS SQL Server adathozzáférés
                             // típusok.
```

Ha egyszer már meghatároztunk néhány névtérrel (és hivatkoztunk az őket definiáló szerelvényekre), szabadon létrehozhatjuk a bennük található típusok példányait. Ha például a `Bitmap` osztály (amelyet a `System.Drawing` névtér definiál) egy példányát szeretnénk létrehozni, írjuk a következőket:

```
// A fájl által használt névterek listázása explicit módon.
using System;
using System.Drawing;

class Program
{
    public void DisplayLogo()
    {
        // 20 * 20 pixeles bittérkép létrehozása.
        Bitmap companyLogo = new Bitmap(20, 20);
        ...
    }
}
```


Mivel a kódfájlunk a `System.Drawing`-ra hivatkozik, a fordító ennek a névtérnek a tagjaként értelmezi a `Bitmap` osztályt. Ha nem határoztuk meg a `System.Drawing` névtérrel, fordítási hibához jutunk. Teljesen meghatározott névvel azonban szabadon deklarálhatunk változókat is:

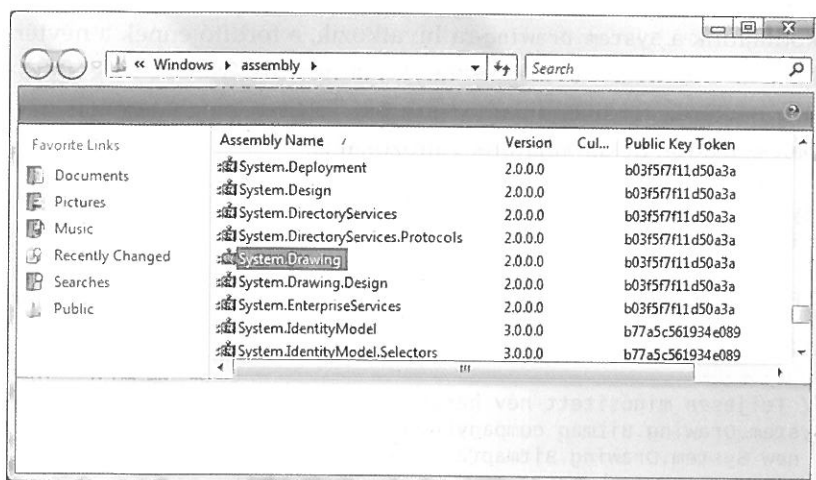
```
// A System.Drawing névtérrel nem listázzuk!  
using System;  
  
class Program  
{  
    public void DisplayLogo()  
    {  
        // Teljesen minősített név használata.  
        System.Drawing.Bitmap companyLogo =  
            new System.Drawing.Bitmap(20, 20);  
        ...  
    }  
}
```

Ha a típusdefiniálás teljesen minősített névvel történik, akkor tökéletesebb olvashatóságot biztosít, a C# `using` kulcsszava ezzel szemben lecsökkenti a billentyűleütések számát. A könyvben nem fogjuk a teljesen minősített neveket használni (kivéve, ha kétértelműséget kell feloldani), hanem a C# `using` kulcsszavának egyszerűsített szemléletét követjük.

Ne feledjük azonban, hogy a `using` kulcsszó a típus teljesen minősített nevének a rövidített jelölése, és mindkét szemlélet pontosan ugyanazt a mögöttes CIL-t eredményezi (ugyanis a CIL-kód mindig a teljesen minősített neveket használja), illetőleg nincs hatással a teljesítményre vagy a szerelvény méretére.

Hivatkozás külső szerelvényekre

Amellett, hogy a C# `using` kulcsszavával megadjuk a névtérrel, a hivatkozott típus aktuális CIL-definícióját tartalmazó szerelvény nevét is meg kell adnunk a C#-fordítónak. Amint láttuk, sok alapvető .NET-névtér az `mscorlib.dll`-ben található. A `System.Drawing.Bitmap` típust azonban a `System.Drawing.dll` nevű különálló szerelvényben találjuk. A .NET-keretrendszer szerelvényeinek túlnyomó többsége a globális szerelvénytárban (GAC) található. Ez a könyvtár egy Windows-gépen alapértelmezés szerint a `C:\Windows\Assembly` elérési útvonalon érhető el, ahogy az 1.6. ábra mutatja.

1.6. ábra: A globális szerelvénytár (GAC) alapszámítógéptárai

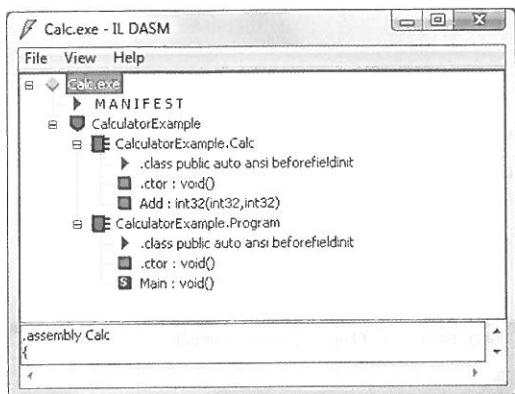
Attól függően, hogy milyen fejlesztőeszköz segítségével hozzuk létre a .NET-al-kalmazásokat, többféleképpen is közölhetjük a fordítóval, hogy mely szerelvényeket szeretnénk beemelni a fordítási ciklusba. Ennek a menetével a következő fejezetben ismerkedünk meg.

Szerelvények feltárása az ildasm.exe segítségével

Nincs szükség arra, hogy a .NET-platform összes névterét ismerjük és kezeljük, hiszen egy névteret az tesz egyedivé, hogy szemantikailag kapcsolódó típusokat tartalmaz. Ezért, ha nincs szükségünk felhasználói felületre egy egyszerű konzolalkalmazáson kívül, el is felejtethetjük a `System.Windows.Forms`, `System.Windows` és a `System.Web` névtereket. Ha egy rajzoló alkalmazást hozunk létre, ahhoz az adatbázis-névtereknek valószínűleg nincs sok közük. Ahogy az előre gyártott kódkészletekkel általában lenni szokott, használat közben ismerjük meg őket.

A .NET Framework 3.5 SDK-val megjelent Intermediate Language Disassembler (`ildasm.exe`) lehetővé teszi bármilyen .NET-szerelvény betöltését és tartalmának vizsgálatát, köztük a hozzárendelt manifesztumot, a IL kódot és a típusmetaadatot. Az `ildasm.exe` betöltéséhez nyissuk meg a Visual Studio parancssort (Start > All Programs > Microsoft Visual Studio 2008 > Visual Studio Tools), írjuk be, `ildasm`, majd nyomjuk meg az Enter billentyűt.

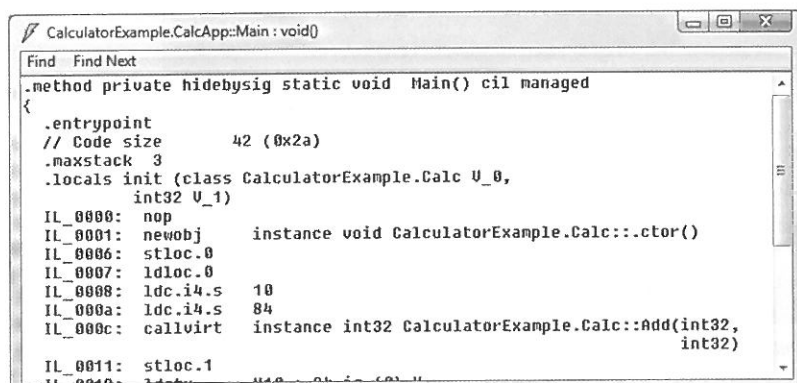
Ha már elindítottuk ezt az eszközt, csak nyissuk meg a File > Open menüpontot, és navigáljunk a vizsgálni kívánt szerelvényhez. Ennek szemléltetésére, nézzük meg a calc.exe szerelvényt, amelyet a fejezet korábbi részében bemutatott calc.csc fájl alapján generáltunk (lásd 1.7. ábra). Az ildasm.exe egy hasonló, fanézetű szerelvény szerkezetét mutatja.

1.7. ábra: Az ildasm.exe lehetővé teszi a .NET-szerelvény köztes nyelvi kódjának, manifesztumának és metaadatának megtekintését

A köztes nyelvi kód megtekintése

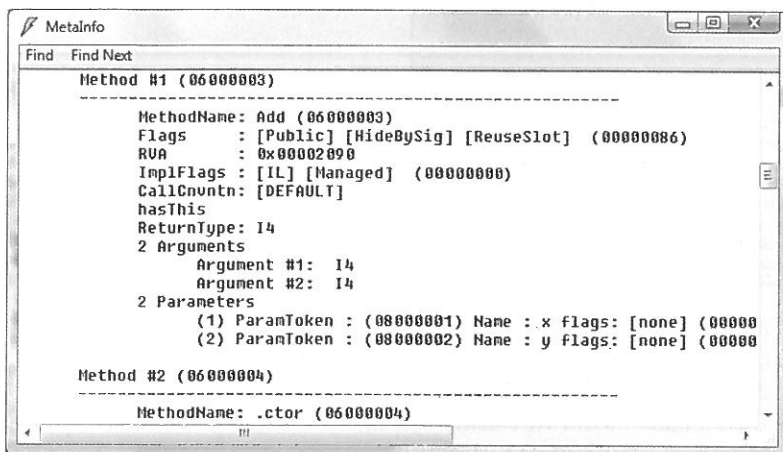
Amellett, hogy megmutatja az adott szerelvényben található névttereket, típusokat és tagokat, az ildasm.exe segítségével egy adott tag CIL-utasításait is megtekinthetjük. Ha például kétszer kattintunk a Program osztály Main() metódusára, egy új ablakban megjelenik a mögöttes köztes nyelvi kód (lásd 1.8. ábra).

1.8. ábra: A mögöttes köztes nyelvi kód megtekintése

A típusmetaadat megtekintése

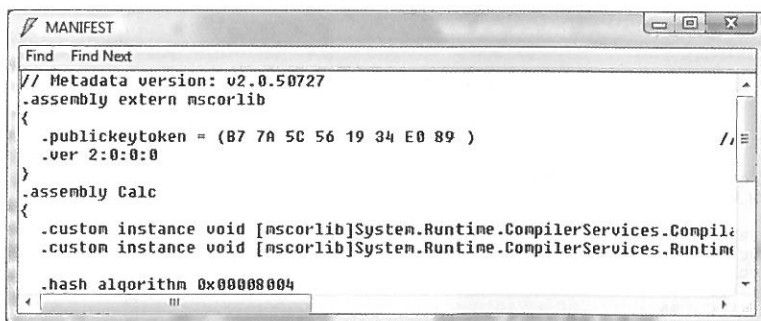
Az aktuálisan betöltött szerelvény típusmetaadatának megtekintéséhez, nyomjuk meg a Ctrl + M billentyűkombinációt. Az 1.9. ábrán a `calc.Add()` metódus metaadatát láthatjuk.

1.9. ábra: Típusmetaadat megtekintése az `ildasm.exe` segítségével

Szerelvény metaadatának (manifesztumának) megtekintése

Végezetül, ha szeretnénk megtekinteni egy szerelvény manifesztumának tartalmát, kattintsunk kétszer a MANIFEST ikonra (lásd 1.10. ábra).

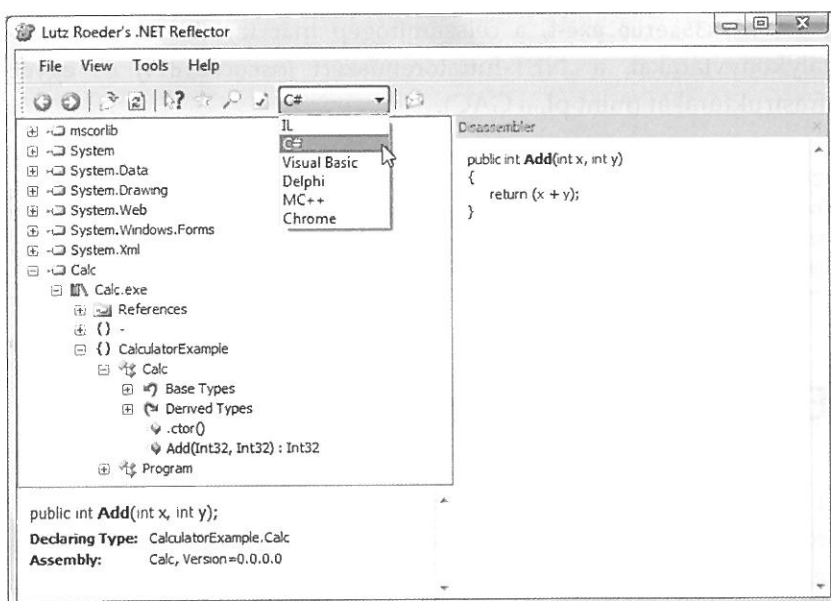
1.10. ábra: Önléíró adatok megtekintése az `ildasm.exe` segítségével

Természetesen az `ildasm.exe` többre is képes, mint amit itt bemutatunk, ezeket a megfelelő részeknél további funkciókkal is szemléltetjük.

Szerelvények feltárása a Lutz Roeder's Reflector segítségével

Az ildasm.exe segítségével végzett kutatás a .NET-binárisban nagyon gyakori feladat, az egyetlen bökkenője, hogy csak a mögöttes köztes nyelvi kódot tekinthetjük meg, ahelyett, hogy egy szerelvény megvalósításába nézhetnénk bele az általunk kiválasztott nyelv segítségével. Szerencsére sok .NET-objektumböngésző, köztük a népszerű Reflector is letölthető.

Ezt az ingyenes eszközt a <http://www.aisto.com/roeder/dotnet> címről lehet letölteni. Kicsomagolás után futtathatjuk is az eszközt, és megadhatunk neki bármilyen szerelvényt, amelyet szeretnénk megnyitni a File > Open menüpont alatt. Az 1.11. ábra a calc.exe alkalmazást mutatja be újra.

1.11. ábra: A Reflector nagyon népszerű objektumböngésző eszköz

A reflector.exe egy Disassembler ablakot (a szóköz billentyű lenyomására nyílik meg) is támogat, valamint egy legördülő listát, amelyben a választott nyelv mögöttes alapkódbázisát tekinthetjük meg (benne természetesen a köztes nyelvi kódot).

Az eszköz további funkcióit könyvünk nem részletezi. A különféle elméletek szemléltetésére mind az ildasm.exe, mind a reflector.exe a segítségünkre lesz a továbbiakban.

A .NET-futtatókörnyezet telepítése

Bizonyára nem meglepő, hogy a .NET-szerelvények csak olyan gépeken futtathatók, amelyekre telepítve van a .NET-keretrendszer. Annak, aki .NET-szoftvereket épít, ez nem jelenthet problémát, hiszen az ingyenesen elérhető .NET-keretrendszer 3.5 SDK verziójának (ugyanúgy, mint a kereskedelemben kapható .NET fejlesztői környezetek, mint például a Visual Studio 2008) telepítésével megfelelően konfiguráljuk a gépünket.

Ha azonban olyan gépre telepítünk szerelvényt, amelyen nincs .NET, a szerelvény nem fog tudni lefutni. Ezért a Microsoft kiadott egy `dotnetfx3-setup.exe` nevű telepítőcsomagot, amely ingyenesen letölthető és telepíthető a .NET-szoftverekkel együtt. Ez a telepítőprogram a Microsoft .NET-letöltő területéről (<http://msdn.microsoft.com/netframework>) elérhető. Ha telepítettük a `dotNetFx35setup.exe`-t, a célszámítógép már tartalmazza a .NET-alaposztálykönyvtárakat, a .NET-futtatórendszert (`mscorlib.dll`) és egyéb .NET-infrastruktúrákat (mint pl. a GAC).

Megjegyzés A Vista operációs rendszerbe előre konfigurálták a szükséges .NET-futtatókörnyezet infrastruktúráját. Ha azonban Windows XP-re vagy Windows Server 2003-ra telepítjük az alkalmazást, meg kell bizonyosodnunk arról, hogy telepítve van-e a célszámítógépre a .NET futási környezet.

A .NET platformfüggetlen természete

A fejezet lezárásaként, röviden szólnunk kell a .NET platformfüggetlen természetéről. A .NET-szerelvények nem Microsoft operációs rendszereken is fejleszthetők és futtathatók (Mac OS X, számos Linux-disztribúció, Solaris, hogy csak egy párat említsünk). Ahhoz, hogy ezt megértsük, meg kell ismerünk a .NET-univerzum még egy hárombetűs rövidítését: a CLI-t (közös nyelvi infrastruktúra).

Amikor a Microsoft kiadta a C# programozási nyelvet és a .NET-platfomot, megalkottak egy formális dokumentumkészletet is, amely a C# és a köztes nyelv, a .NET-szerelvényformátum, az alapvető .NET-névterek és a feltételezett .NET-futtatómotor (ismertebb nevén, virtuális végrehajtó rendszer vagy VES) működésének szintaxisát és szemantikáját írja le.

Ezeket a dokumentumokat az ECMA-hoz is benyújtották (ahol jóváhagyták őket) hivatalos nemzetközi szabványként (<http://www.ecma-international.org>). Lényeges előírások:

- ECMA-334: The C# Language Specification
- ECMA-335: The Common Language Infrastructure (CLI)

Ezek a dokumentumok azért fontosak, mert lehetővé teszik a .NET-platform disztribúcióinak létrehozását külső gyártók számára az összes operációs rendszerre és/vagy processzorra. A két előírás közül talán az ECMA-335 a tartalmasabb, így azt több részre bontották, ahogy azt az 1.4. táblázatban láthatjuk.

Az ECMA-335 részei	Vaiós jelentése
I. rész: Architektúra	A CLI általános architektúráját írja le, benne a CTS és a CLS szabályait, valamint a .NET-futtatómotor működését.
II. rész: Metaadat	A .NET-metaadat részleteit írja le.
III. rész: CIL	A CIL-kód szintaxisát és szemantikáját írja le.
IV. rész: Könyvtárak	Magas szintű áttekintést ad a .NET-disztribúció által kötelezően támogatandó minimális és teljes osztálykönyvtárakról.
V. rész: Mellékletek	Olyan részletek gyűjteménye, mint az osztálykönyvtár-tervezési útmutató és a CIL-fordító megvalósítása.

1.4. táblázat: A CLI részei

A IV. rész (Könyvtárak) csak *minimális* névtérkészletet definiál, ezek egy CLI-disztribúció alapvető szolgáltatásai (gyűjtemények, konzol I/O, fájl I/O, szálkezelés, reflexió, hálózati hozzáférés, alapvető biztonsági intézkedések, XML-kezelés stb.). A CLI *nem* definiál olyan névtereket, amelyek megkönnyítik a webes fejlesztést (ASP .NET), az adatbázis-hozzáférést (ADO .NET) vagy a grafikus felhasználói felületen (GUI) az alkalmazásfejlesztést (Windows Forms/Windows Presentation Foundation).

Jó hír azonban, hogy a .NET-disztribúciók fő irányvonala az ASP .NET, az ADO .NET és a Windows Forms Microsoft-kompatibilis ekvivalenseivel bővíti ki a CLI-könyvtárakat, hogy teljes körű, termékszerű fejlesztői platformokat kínáljon.

A CLI-nek a mai napig két fő megvalósítása létezik (a Microsoft Windows-specifikus kínálatán kívül). Habár könyvünk a Microsoft .NET-disztribúcióival létrehozott .NET-alkalmazásokra összpontosít, az 1.5. táblázatban a Mono és a Portable .NET-projektekről adunk tájékoztatást.

Disztribúció	Valós jelentése
http://www.mono-project.com	A Mono projekt egy nyílt forráskódú CLI-disztribúció, amely különböző Linux-disztribúciókhoz (pl. SuSE, Fedora stb.), valamint Win32-höz és Mac OS X-hez készült.
http://www.dotgnu.org	A Portable .NET egy másik nyílt forráskódú CLI-disztribúció, amely számos operációs rendszeren fut. A Portable .NET a lehető legtöbb operációs rendszert célozza meg (Win32, AIX, BeOS, Mac OS X, Solaris, az összes fontosabb Linux-disztribúció stb.).

1.5. táblázat: Nyílt forráskódú .NET-disztribúciók

Mind a Mono, mind a Portable .NET tartalmaz egy ECMA-kompatibilis C#-fordítót, .NET-futtatómotort, forráskódpéldákat, dokumentációkat, valamint számos olyan fejlesztőeszközt, amelyek működésük szempontjából egyenértékűek a Microsoft .NET keretrendszer 3.5 SDK verziójában találhatók. Továbbá, a Mono-ban és a Portable .NET-ben is megtalálható egy VB .NET-, egyJava- és egy C-fordítók.

Megjegyzés A Monót használó platformközi .NET-alkalmazások lefedése a II. kötetben helyet kapó B függelékben található.

Összefoglalás

A fejezet célja az volt, hogy a könyv többi részének megértéséhez szükséges fogalmakat magyarázza. A .NET előtti technológiák korlátainak és bonyolultságának bemutatásával kezdtük, majd annak az áttekintésével folytattuk, hogyan próbálja meg a .NET és a C# leegyszerűsíteni a jelenlegi helyzetet.

A .NET lényege alapvetően egy futtatómotor (`mscorlib.dll`) és egy alapsztálykönyvtár (`mscorlib.dll`). A közös nyelvi futtatórendszer (CLR) képes hosztolni bármilyen .NET-binárist (szerelvényt), amely a felügyelt forráskód szabályainak megfelel. Ahogy azt láthattuk, a szerelvények CIL-utasításokat tartalmaznak (a típusmetaadattal és a szerelvény manifesztumával együtt), amelyek egy JIT-fordító segítségével platformfüggő utasításokká alakulnak. Ezután megvizsgáltuk a közös nyelvi specifikáció (CLS) és az egységes típusrendszer (CTS) szerepét.

Majd az `ildasm.exe` és a `reflector.exe` objektumböngésző segédprogramok bemutatása következett, valamint annak ismertetése, hogyan konfiguráljunk egy számítógépet a `dotnetfx3setup.exe` segítségével, hogy .NET-alkalmazásokat hosztoljon. A C# és a .NET-platform platformfüggetlen természetének rövid leírásával zárul ez a rész (ezt a leírást a B függelékben részletezzük).

M Á S O D I K F E J E Z E T

C#-alkalmazások fordítása

Egy C#-programozó több különböző eszköz közül választhat, ha .NET-alkalmazások készítésével foglalkozik. Ebben a fejezetben bemutatjuk a .NET-fejlesztés különféle lehetőségeit, többek között a Visual Studio 2008-at is. Először azonban megvizsgáljuk a C# parancssoros fordítót, a `csc.exe`-t, valamint a legegyszerűbb szövegszerkesztőt, a Jegyzettömböt, amely a Microsoft Windows operációs rendszer része.

Az „IDE-mentes” fordítás megismerése után néhány egyszerűbb szerkesztőt fogunk megismerni (mint például TextPad és Jegyzettömb++), amelyek lehetővé teszik C#-forráskódfájlok írását, valamint kissé kifinomultabban működnek együtt a fordítóval.

Noha a `csc.exe` és az egyik szövegszerkesztő ismerete elegendő lenne könyvünk tanulmányozásához, mégis érdemes megismerkedni a sokoldalú integrált fejlesztőkörnyezetekkel (IDE) is. Így bemutatjuk a SharpDevelop elnevezésű, ingyenes, nyílt forráskódú .NET-integrált fejlesztői környezetet is. A SharpDevelop felveszi a versenyt sok kereskedelmi forgalomban lévő .NET fejlesztői környezettel. Ezután a (szintén ingyenes) Visual C# 2008 integrált fejlesztői környezet rövid bemutatása következik, majd a Visual Studio 2008 legfontosabb szolgáltatásait nézzük végig. Végül áttekintést adunk több kiegészítő .NET-fejlesztőeszközzel (amelyek közül sok megint csak nyílt forráskódú) és beszerzési lehetőségeikről.

Megjegyzés A fejezetben több olyan C# programozási konstrukcióval szó lesz, amelyet itt formálisan nem vizsgálunk meg. A C# nyelv tanulmányozását formálisan a 3. fejezet kezdi meg.

A .NET 3.5 keretrendszer fejlesztőkészletének szerepe

Gyakori tévhit a .NET-fejlesztéssel kapcsolatban, hogy meg kell venni a Visual Studio egy példányát C#-alkalmazások fejlesztéséhez. Ezzel szemben az az igazság, hogy bármilyen .NET-program létrehozható az ingyenesen letölt-

hető .NET Framework 3.5 szoftverfejlesztő készlet (SDK) segítségével. Ebben a szoftverfejlesztő készletben megtalálható több felügyelt fordító, parancssori segédprogram, fehér könyv, példaprogram, a .NET-osztálykönyvtárak és egy teljes dokumentációs rendszer is.

Megjegyzés A .NET Framework 3.5 SDK (dotNetFx35setup.exe) letölthető a .NET webhelyéről (<http://msdn.microsoft.com/netframework>).

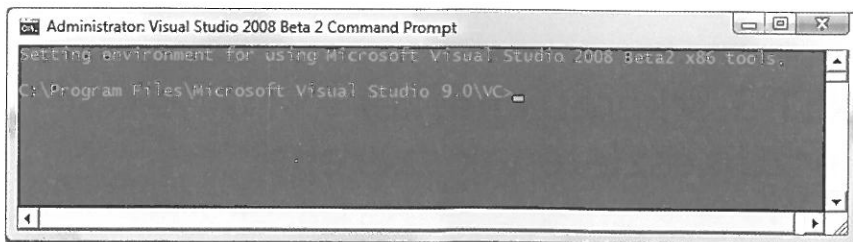

Ha viszont a Visual Studio 2008 vagy a Visual C# 2008 Express mellett döntünk, nem kell manuálisan telepíteni a .NET Framework 3.5 SDK fejlesztő-készletet. Bármelyik termék telepítésekor ugyanis az SDK automatikusan települ, így minden a rendelkezésünkre áll a csomagban, amire csak szükségünk lehet. Ugyanakkor ha *nem* Microsoft integrált fejlesztői környezetet szeretnénk használni a könyvbeli gyakorlatokban, ne felejtjük el a szoftverfejlesztő készletet telepíteni.

A Visual Studio 2008 parancssor

Amikor a .NET Framework 3.5 SDK-t, a Visual Studio 2008-at vagy a Visual C# 2008 Expresszt telepítjük, egy sor olyan új könyvtár jön létre a helyi merevlemezen, amelyek mindegyike különböző .NET-fejlesztőeszközöket tartalmaz. Sok ilyen eszköz parancssorból kezelhető, így ha ezeket a segédprogramokat Windows Command Prompt ablakból szeretnénk használni, ehhez az útvonalakat regisztrálni kell az operációs rendszerben.

Bár manuálisan is módosíthatjuk a PATH változót, jelentős időt takaríthatunk meg azzal, ha egyszerűen a Start > Programok > Visual Studio 2008 > Visual Studio Tools mappából elérhető Visual Studio 2008 parancssort használjuk (lásd 2.1. ábra).

2.1. ábra: A Visual Studio 2008 parancssor

Ennek a parancssornak az az előnye, hogy előre úgy konfigurálták, hogy minden .NET-fejlesztőeszközhöz hozzáférést biztosítson. Ha már telepítettünk .NET-fejlesztőkörnyezetet, gépeljük be a következő parancsot, és nyomjuk meg az Enter billentyűt:

```
csc -?
```

Ekkor a C# parancssoros fordító parancssori argumentumainak listája jelenik meg (ahol a csc jelentése C#-fordító).

C#-alkalmazások fordítása csc.exe használatával

Még ha nem is fogunk nagyszabású alkalmazást fordítani a C# parancssoros fordítóval, nagyon fontos, hogy tisztában legyünk a kódok kézi fordításának alapjaival. Miért is hasznos ezzel a folyamattal megismerkedni?

- Esetleg nincs Visual Studio 2008 programunk.
- Előfordulhat, hogy valamiért nem használhatunk kódgeneráló eszközöket vagy integrált fejlesztői környezeteket.
- Olyan automatikus fordítóeszközt szeretnénk alkalmazni, mint például az MSBuild vagy az NAnt, amelyekhez szükség van a használt eszközök parancssori opcióinak ismeretére.
- Egyszerűen szeretnénk elmélyíteni C#-ismereteinket. Ha grafikus IDE-k segítségével fordítjuk az alkalmazásokat, lényegében a csc.exe-t utasítjuk a C#-fájljainak manipulálására. Ekkor tisztában kell lennünk azal, hogy mi is zajlik a háttérben.

A másik előnye a csc.exe csupasz használatának, hogy így sokkal nagyobb biztonsággal kezelhetjük majd a .NET Framework 3.5 SDK egyéb parancssori eszközeit is. Ahogy azt a későbbiekben látni fogjuk, rengeteg fontos segédprogram csupán parancssorból érhető el.

A .NET-alkalmazások IDE-mentes fordításának illusztrálására a C# parancssoros fordító és a Jegyzetömb segítségével létrehozunk egy TestApp.exe nevű egyszerű futtatható alkalmazást.

Először is szükség lesz egy forráskódra. Nyissuk meg a Jegyzettömböt (a Start > Programok > Kellékek menüpont használatával), és írjuk be a következő triviális C#-forráskódot:

```
// Egyszerű C#-alkalmazás.
using System;

class TestApp
{
    static void Main()
    {
        Console.WriteLine("Testing! 1, 2, 3");
    }
}
```

Mentsük a fájlt megfelelő helyre (pl. C:\CscExample) TestApp.cs néven. A következőkben a C#-fordító kulcsfontosságú parancsaival ismerkedünk meg.

Megjegyzés A konvenció szerint minden C#-kódfájl kiterjesztése *.cs. A fájl nevének nem kell semmilyen kapcsolatban lennie az általa definiált típussal (vagy típusokkal).

Bemeneti és kimeneti célok megadása

Az első kérdés az, hogy hogyan adjuk meg a létrehozandó szerelvény nevét és típusát (pl. myShell.exe nevű parancssori alkalmazás, MathLib.dll nevű kódkönyvtár vagy Hal08.exe Windows Forms-alkalmazás stb.). Az egyes lehetőségeket egy, a csc.exe-nek parancssori paraméterként átadott speciális kapcsoló jelöli (lásd 2.1. táblázat).

Opció	Valós jelentése
/out	A létrehozandó szerelvény nevének megadására szolgál. Alapértelmezés szerint a szerelvény neve megegyezik az eredeti *.cs fájl nevével.
/target:exe	Futtatható parancssori alkalmazást hoz létre. Ez az alapértelmezett szerelvénykimenet-típus, ebből következően az ilyen típusú alkalmazások létrehozásakor kihagyható.
/target:library	Egyfájlos *.dll szerelvényt előállító opció.
/target:module	Modult állít elő. A modulok többfájlos szerelvények részei (ezeket részletesen a 15. fejezet mutatja be).

Opció	Valós jelentése
/target:winexe	Bár a /target:exe opció segítségével szabadon hozhatunk létre grafikus felhasználói felületes alkalmazásokat, a /target:winexe megakadályozza, hogy a konzolablak a háttérben jelenjen meg.

2.1. táblázat: A C#-fordító kimeneti opciói

Megjegyzés A parancssoros fordítónak (éppúgy, mint a legtöbb parancssoros eszköznek) küldött opciók előtagja vagy kötőjel (-?), vagy perjel (/?) lehet.

Ahhoz, hogy a TestApp.cs fájlt TestApp.exe nevű parancssori alkalmazássá fordítsuk, módosítsuk a forráskódfájlt tartalmazó könyvtárat:

```
cd C:\CscExample
```

Ezután írjuk be a következő parancsot (ügyelve arra, hogy a parancssori kapcsolóknak a bemeneti fájlok neve előtt kell szerepelniük, nem pedig mögöttük):

```
csc /target:exe TestApp.cs
```

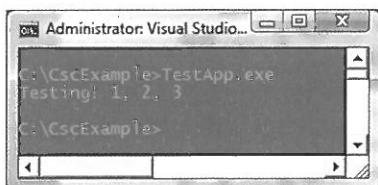
Itt nem adtunk meg explicit módon egy /out kapcsolót, így a végrehajtható fájl neve TestApp.exe lesz, minthogy a bemeneti fájl neve TestApp. Fontos az is, hogy a C#-fordító legtöbb kapcsolója rövidített formátumban is használható, például /t a /target helyett (az összes rövidítés megtekinthető, ha a parancssorba beírjuk a csc -? kifejezést):

```
csc /t:exe TestApp.cs
```

Továbbá, mivel a /t:exe a C#-fordító által használt alapértelmezett kimenet, a TestApp.cs egyszerűen a következő sor begépelésével is fordítható:

```
csc TestApp.cs
```

A TestApp.exe ekkor parancssorból futtatható, ahogy a 2.2. ábrán látható.

2.2. ábra: A TestApp.exe működés közben

Hivatkozás külső szerelvényekre

A következőkben olyan alkalmazás fordítását vizsgáljuk meg, amely különálló .NET-szerelvényben definiált típusokat használ. Arról, hogy a C#-fordító honnan érti meg a `System.Console` típusra történő hivatkozást, az 1. fejezetben már szó volt: tudniillik a fordítási folyamat során a fordító *automatikusan hivatkozik* a `microsoft.dll`-re. (Ha valamiért ki akarjuk kapcsolni ezt a lehetőséget, akkor használhatjuk a `csc.exe /nostdlib` opcióját.)

Módosítsuk a `TestApp` alkalmazást úgy, hogy Windows Forms-üzenetdobozt jelenítsen meg. Nyissuk meg a `TestApp.cs` fájlt, és a következőképpen módosítsuk:

```
using System;

// Adjuk hozzá ezt!
using System.Windows.Forms;

class TestApp
{
    static void Main()
    {
        Console.WriteLine("Testing! 1, 2, 3");

        // Adjuk hozzá ezt!
        MessageBox.Show("Hello...");
    }
}
```

Ekkor a `System.Windows.Forms` névteret importáljuk a C# `using` kulcsszó segítségével (ezt az 1. fejezetben mutattuk be). Ahogy láttuk, amikor explicit módon felsoroljuk az adott *.cs fájlban használt névtereket, nem kell a típusok teljesen meghatározott nevét alkalmaznunk (ez igencsak fárasztó munka lenne).

A parancssorban közölni kell a `csc.exe`-vel, hogy mely szerelvény tartalmazza a használt névtereket. Mivel a `System.Windows.Forms.MessageBox` osztályt használjuk, a `/reference` kapcsolóval (rövidítve: `/r`) meg kell adnunk a `System.Windows.Forms.dll` szerelvényt:

```
csc /r:System.Windows.Forms.dll TestApp.cs
```

Ha így futtatjuk az alkalmazást, a konzolos kimeneten kívül a 2.3. ábrán láthatóaknak is meg kell jelenniük.

2.3. ábra: Az első Windows Forms-alkalmazásunk

Hivatkozás több külső szerelvényre

Ehhez kapcsolódóan érdekes felvetés, hogy mi történik, ha több külső szerelvényre kell hivatkoznunk a `csc.exe` használata során? Egyszerűen csak soroljuk fel az összes szerelvényt, pontosvesszővel elválasztva. Ugyan a mostani példánkhoz nem kell több külső szerelvényt megadni, azért bemutatunk egy mintát:

```
csc /r:System.Windows.Forms.dll;System.Drawing.dll *.cs
```

Több forrásfájl fordítása

A `TestApp.exe` aktuális verziója egyetlen `*.cs` forráskódfájl segítségével jött létre. Bár teljes mértékben lehetséges, hogy minden .NET-típust egyetlen `*.cs` fájlban definiáljunk, a legtöbb projekt több `*.cs` fájl segítségével teszi rugalmasabbá a kódbázist. Tegyük fel, hogy létrehoztunk egy másik osztályt is, amely a `HelloMsg.cs` fájlban található:

```
// A HelloMessage osztály
using System;
using System.Windows.Forms;

class HelloMessage
{
    public void Speak()
    {
        MessageBox.Show("Hello...");
    }
}
```

Ezek után módosítsuk az eredeti `TestApp` osztályt, és használjuk az új osztálytípust, a korábbi Windows-űrlapos logikát pedig tegyük megjegyzésbe:

```
using System;

// Erre nincs már szükség:
// using System.Windows.Forms;

class TestApp
{
    static void Main()
    {
        Console.WriteLine("Testing! 1, 2, 3");

        // Már ez sem szükséges:
        // MessageBox.Show("Hello...");

        // Használjuk a HelloMessage osztályt!
        HelloMessage h = new HelloMessage();
        h.Speak();
    }
}
```

A C#-fájlokat lefordíthatjuk úgy, hogy egyszerűen explicit módon felsoroljuk az összes bemeneti fájlt:

```
csc /r:System.Windows.Forms.dll TestApp.cs HelloMsg.cs
```

Alternatív megoldásként a C#-fordító támogatja a (*) helyettesítő karakter használatát, így a csc.exe a projektkönyvtárban található összes *.cs fájlt beleveszi az aktuális felépítésbe:

```
csc /r:System.Windows.Forms.dll *.cs
```

Ha ismét lefuttatjuk a programot, a kimenet változatlan marad. Az egyetlen eltérés a két alkalmazás között az, hogy a program logikát több fájlban osztottuk szét.

A C#-reakciófájlok használata

Ha parancssorban kellene összetett C#-alkalmazást írunk, igen jelentős számú bemeneti opciót kellene megadnunk ahhoz, hogy a fordító kezelni tudja a forráskódunkat. A gépelési teher csökkentése érdekében a C#-fordító támogatja a *reakciófájlokat*.

A C#-reakciófájl tartalmazza az aktuális fordításkor alkalmazandó instrukciókat. Konvenció szerint az ilyen fájlok kiterjesztése *.rsp (response, reakció). Tegyük fel, hogy létrehoztunk egy TestApp.rsp nevű reakciófájlt, amely a következő opciókat tartalmazza (mint látható, a megjegyzéseket a # karakter jelzi):

```
# Ez a reakciófájl a 2. fejezet
# TestApp.exe példájához.
# Külső szerelvény referenciák.
/r:System.Windows.Forms.dll

# Kimenet és a fordítandó fájlok (helyettesítő karakterrel).
/target:exe /out:TestApp.exe *.cs
```

Tételezzük fel, hogy ezt a fájlt ugyanaz a könyvtár tárolja, mint a fordítandó C#-forráskódfájlokat, ekkor a teljes alkalmazás a következőképpen építhető fel (figyeljük meg a @ szimbólum használatát):

```
csc @TestApp.rsp
```

Ha szükséges, bemenetként több *.rsp fájlt is megadhatunk (pl. csc @FirstFile.rsp @SecondFile.rsp @ThirdFile.rsp). Ehhez a megközelítéshez tudnunk kell, hogy a fordító az opciókat olyan sorrendben dolgozza fel, amilyenben megkapja. Éppen ezért egy későbbi *.rsp fájl parancssori argumentumai felülírhatják egy korábbi reakciófájl opcióit.

Arra is ügyeljünk, hogy a parancssorban a reakciófájl előtt explicit módon megadott kapcsolókat felülírja az adott *.rsp fájl. Így ha a következőt íránk:

```
csc /out:MyCoolApp.exe @TestApp.rsp,
```

a szerelvény neve még mindig TestApp.exe lenne (MyCoolApp.exe helyett), mivel a /out:TestApp.exe kapcsolót a TestApp.rsp reakciófájl tartalmazza. Ugyanakkor ha a kapcsolókat a reakciófájl után soroljuk fel, a kapcsoló felülírja a reakciófájl beállításait.

Megjegyzés A /reference kapcsoló hatása kumulatív. Függetlenül attól, hogy hol határozzuk meg a külső szerelvényeket (reakciófájl előtt, után vagy benne), a végeredmény az összes referenciaszerelvény összesítése.

Végül még azt kell tudnunk a reakciófájlokról, hogy a C#-fordítóhoz tartozik egy alapértelmezett reakciófájl (`csc.rsp`), amely ugyanabban a könyvtárban található, mint maga a `csc.exe` (amely alapértelmezés szerint a `C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v3.5` mappába települ). Ha a Jegyzetomb segítségével megnyitnánk ezt a fájlt, azt tapasztalnánk, hogy sok .NET-szerelvény van már a `/r:` kapcsoló segítségével megadva, többek között különböző könyvtárak webes fejlesztéshez, LINQ-hez, adateléréshez, valamint egyéb központi könyvtárak (az `mscorlib.dll` mellett).

Ha a `csc.exe` segítségével készítjük el C#-programjainkat, erre a reakciófájltra automatikusan történik hivatkozás akkor is, ha nem adunk meg egyedi `*.rsp` fájlt. Mivel létezik alapértelmezett reakciófájl, a jelenlegi alkalmazást a következő utasításkészlet segítségével sikeresen fordíthatjuk (mivel a `system.windows.forms.dll`-re történik hivatkozás a `csc.rsp` fájlban belül):

```
csc /out:TestApp.exe *.cs
```

Ha szeretnénk kikapcsolni a `csc.rsp` automatikus beolvasását, megadhatjuk a `/noconfig` opciót:

```
csc @TestApp.rsp /noconfig
```

Megjegyzés Ha olyan szerelvényekre hivatkozunk (az `/r` opció segítségével), amelyeket valójában nem használunk, akkor azt a fordító nem veszi figyelembe. Ezért nem kell a „kód-duzzasztól” tartani.

Nyilvánvaló, hogy a C# parancssoros fordító több más opciót is biztosít az előálló .NET-szerelvény generálásának a szabályozására. A `csc.exe` működéséről bővebb információ online a <http://msdn.microsoft.com> oldalon a „Working with the C# 2.0 Command Line Compiler” című cikkben olvasható. Noha ez a cikk a C# 2.0 fordító opcióit taglalja, a C# 2008 fordító is ugyanazt a szolgáltatáskészletet támogatja.

Forráskód A `CscExample` alkalmazás megtalálható a 2. fejezet alkönyvtárában.

.NET-alkalmazás készítése TextPad használatával

Bár a Jegyzetomb megfelelő egyszerű .NET-programok létrehozására, a fejlesztői munka terén azonban nem nyújt semmit. Az lenne az ideális, ha a *.cs fájlokat olyan szerkesztővel tudnánk megalkotni, amely (legalább) kulcsszószínezést és a C#-fordítóval való integráltságot biztosítja. Szerencsére létezik ilyen eszköz: a TextPad.

A TextPad olyan szerkesztő, amely sok programozási nyelven, többek között a C#-on támogatja a kódolást. Legfőbb előnye az, hogy nagyon egyszerűen használható, és csak éppen annyi plusz van benne, amely kényelmesebbé teszi a kódolást, de nem zavarja össze a tanulási folyamatot.

A TextPad legújabb verziója (a könyv írásakor 5.0.3) letölthető a <http://www.textpad.com> oldalról. Amint telepítettük, teljes szolgáltatású TextPad verziónk lesz; viszont ez az eszköz nem ingyenes, ugyanis be kell szereznünk hozzá egy egyfelhasználós licencet (kb. 30 USD-ért). Erre az alkalmazás minden futtatásakor „barátságos emlékeztető” figyelmeztet.

A C#-kulcsszószínezés bekapcsolása

A TextPad alapállapotában nem ismeri a C#-kulcsszavakat, és nem tud együttműködni a csc.exe fordítóval sem. Ehhez a *.cs fájlkiterjesztést kell regisztrálni az eszközben. Indítsuk el a TextPadet, és a New Document Wizard segítségével hajtsuk végre a következő feladatokat:

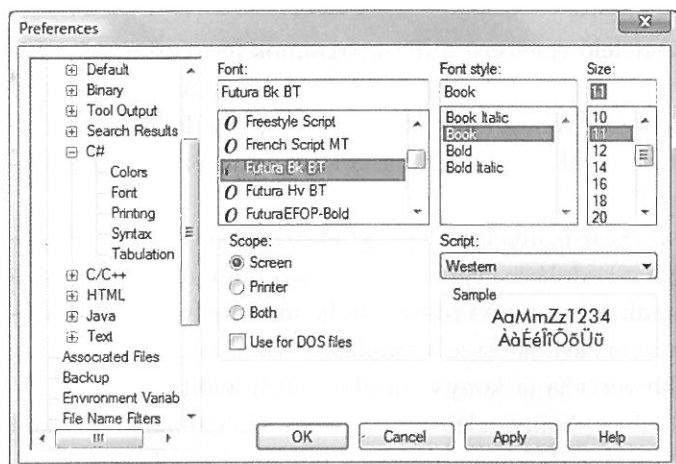
1. Válasszuk a Configure > New Document Class menüpontot.
2. Írjuk be a Document Class name szövegmezőbe a C# nevet.
3. A következő lépésben írjuk be a *.cs kifejezést a Class members szövegmezőbe.
4. Végül engedélyezzük a szintaxiskiemelést, válasszuk a csharp.syn elemet a legördülő listamezőben, majd zárjuk be a varázslót.

Megjegyzés A TextPad korábbi verzióiban nem volt benne a C#-szintaxisfájl (csharp.syn), ám ez letölthető a TextPad webhelyéről. Innen egyébként sok különböző nyelvhez tölthető le szintaxisfájl.

Ezután a Configure > Preferences menüpontból elérhető Document Classes csomópont segítségével kicsit átalakíthatjuk a TextPad C#-os megjelenését és működését.

2.4. ábra: A TextPad C#-beállításainak megadása

A *.cs fájlzsűrő konfigurálása

A következő konfigurációs részlet a szűrő létrehozása lesz az Open és a Save párbeszédboxokban megjelenő C#-forráskódfájlokhoz.

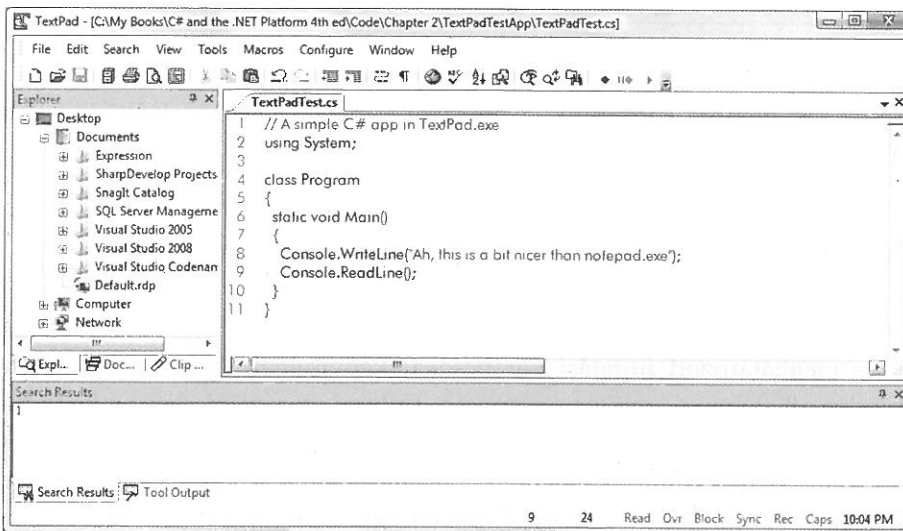
1. Válasszuk a Configure > Preferences menüpontot, majd a fa nézetben a File Name Filters elemet.
2. Kattintsunk a New gombra, majd írjuk be a C#-karaktereket a Description mezőbe, és a *.cs kifejezést a wildcard szövegmezőbe.
3. A Move Up gomb segítségével helyezzük az új szűrőnket a lista élére, majd kattintsunk az OK gombra.

Hozzunk létre egy új fájlt (a File > New) segítségével, majd textpadtest.cs néven mentjük egy megfelelő helyre (pl. C:\TextPadTestApp). Ezután írunk be egy triviális osztálydefiníciót (lásd 2.5. ábra).

A csc.exe integrálása

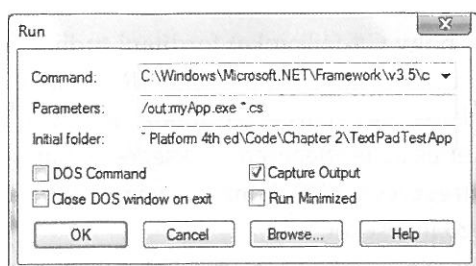
Az utolsó konfigurációs részlet ahhoz, hogy C#-fájljainkat fordítani tudjuk, a csc.exe betöltése lesz a TextPad programból. Elsőként a Tools > Run menüpontot kell használni. Ebben megjelenik egy párbeszéddoboz, amelyben megadhatjuk a futtatandó eszköz nevét és az esetlegesen szükséges parancssori kapcsolókat. Ahhoz, hogy TextPadTest.cs-t .NET-konzolos végrehajtható fájlá fordítsuk, végezzük el a következő lépéseket:

1. Írjuk be a csc.exe teljes elérési útvonalát a command szövegmezőbe (pl. C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v3.5\csc.exe).
2. Írjuk be a megadni kívánt parancssori opciókat a Parameters szövegmezőbe (pl. /out: myApp.exe *.cs). Ne feledjük, hogy az egyszerűség kedvéért megadhatunk egyedi reakciófájl is (pl. @myInput.rsp).
3. Adjuk meg a bemeneti fájlokat tartalmazó könyvtárat az Initial Folder szövegmezőben (pl. C:\TextPadTestApp).
4. Ha azt szeretnénk, hogy a TextPad a fordító kimenetét közvetlenül (és nem egy különálló parancsablakban) kapja el, jelöljük be a capture output jelölőnégyzetet.

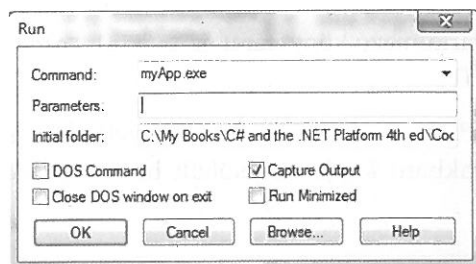
2.5. ábra: A TextPad működés közben

A 2.6. ábra néhány lehetséges fordítási beállítást ábrázol.

2.6. ábra: Egyedi Run parancs megadása

Ekkor a programunkat futtathatjuk úgy, hogy kétszer rákattintunk a végrehajtható fájlra a Windows Intézőben, vagy ismét használjuk a Tools > Run menüpontot, és aktuális parancsként megadjuk a myApp.exe fájlt (lásd a 2.7. ábrát).

2.7. ábra: A TextPad utasítása a myApp.exe futtatására

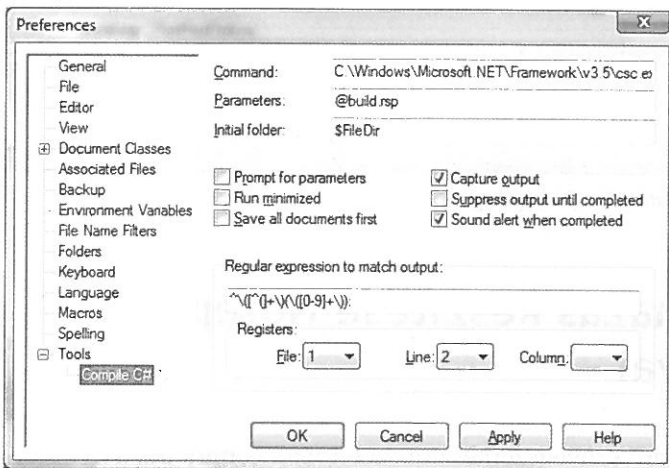
Ha az OK gombra kattintunk, a program kimenetének meg kell jelennie a kimeneti ablakban.

Futtatási parancsok társítása menüelemekhez

A TextPad lehetőséget biztosít egyedi menüpontok létrehozására is, amelyek előre meghatározott futtatási parancsokat képviselnek. Így ahelyett, hogy minden alkalommal, amikor a parancsot futtatni szeretnénk, kézzel konfigurálnánk az eszközt, a paramétereket és az indulási mappát, lényegében csak egyszer tesszük ezt meg, és mentjük a beállításokat a későbbi felhasználásra. Hozzunk létre „C#-kód fordítása” néven egy olyan egyedi elemet a Tools menüben, amely az aktuális könyvtár minden C#-fájlját lefordítja a reakciófájl használatával.

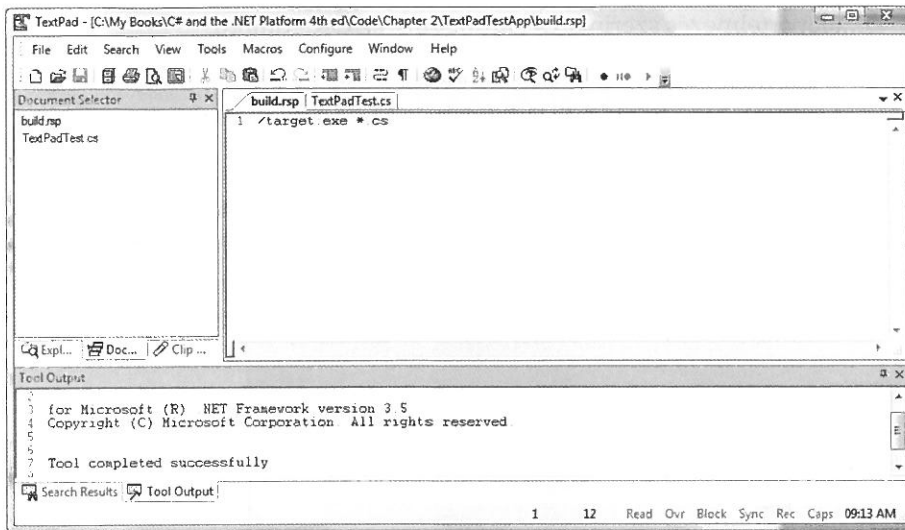
1. Válasszuk a **Configure > Preferences** menüpontot, majd a fa nézetben válasszuk a **Tools** elemet.
2. Az **Add** gomb segítségével válasszuk ki a **Program** elemet, majd a megjelenő párbeszédpanelben adjuk meg ismét a **csc.exe** teljes elérési útvonalát (ismét **C:\Windows\Microsoft.NET\Framework\v3.5**, az alapértelmezés szerint), és kattintsunk az **OK** gombra.
3. Adhatunk az új menüelemünknek egy sokkal beszédesebb nevet (**C#-fordítás**) úgy, hogy a listadobozban kijelöljük az eszköz nevét (szerkesztésre).
4. Végül válasszuk ki a saját eszközünk nevét (**C#-fordítás**) a **Tools** csomópontban, és a **Parameters** mező egyetlen értékeként írjuk be a **@build.rsp** kifejezést; az **Initial Folder** mezőben a **\$FileDir** token utasítja a TextPadet, hogy nézze meg az aktív fájlt tartalmazó mappát (lásd 2.8. ábra).

2.8. ábra: Tools menüpont létrehozása

Így az egyedi **Tools** menüpontunk segítségével már minden **C#**-fájlt le tudunk fordítani az aktuális könyvtárban, feltéve, hogy ennek a könyvtárnak létezik egy **build.rsp** nevű **C#**-reakciófájlja. A 2.9. ábra azt mutatja, hogy a **Document Selector** panel segítségével megnézhetjük a TextPadben aktuálisan megnyitott fájlokat. A **Tool Output** ablak mutatja az egyedi **Tool** menüelemünk futtatásának kimenetét.

Ennyi információ a TextPadről elegendő ahhoz, hogy továbbléphessünk. Összetett szerkesztőről van tehát szó, amely számos további beépülő szolgáltatást támogat (helyesírás-ellenőrző, kódformázó, eszköztár, automatikus kiegészítés stb.). További részletek a <http://www.textpad.com/add-ons> oldalon olvashatók.

2.9. ábra: A C#-fordító futtatása TextPad segítségével

.NET-alkalmazás készítése Notepad++ használatával

Végül még egy egyszerű szövegszerkesztőt szeretnénk bemutatni, a nyílt forráskódú (és ingyenesen letölthető) Notepad++-alkalmazást. Ezt az eszközt a <http://notepad-plus.sourceforge.net> oldalról lehet beszerezni, és a TextPad-hez hasonlóan több nyelven lehetővé teszi kódok írását, bekapcsolható vele a C#-fordító (a Run menü keresztül), és számos beépülő modul telepíthető hozzá. Ezen túlmenően a Notepad++ néhány egyéb érdekességet is rejt magában, például:

- a C#-kulcsszavak beépített támogatása;
- a *kódblokk egységbe zárása*, amely lehetővé teszi kódszegmenscsoportok kibontását és összecsukását a szerkesztőben (hasonlóan, mint a Visual Studio 2008/C# 2008 Express alkalmazásokban);